የቡና ቤት ስዕሎች

እና ሌሎችም ወጎች

(1976 – 1999)

ከመስፍን ሀብተ ማርያም

t.me/OLDBOOKSPDF

<u>አስተያየቶች።</u>

- በጽሑፎችህ የራስህን ገጠመ ያለ ይሉኝታ በድፍረት ማንሣትህ አደንቃለሁ። ወግ ጸሐፊው ራሱን ሊደብቅ አይችልምና።

  ዶ/ር ሣራ ታደሰ

- ሰው ያየውን በሰው ዓይን ገብተህ አዕምሮው እንዲቀበለው በጥልቀት እንዲያስተውለው ማድረግ ትችላለ።

  ዶ/ር ጌትነት ንጉሤ

- ውበትና የገንዘብ ጉዳይ በጽሑፎችህ አይጠፉም። ስለ አይጥ የጻፍከውን ወግ በጣም አደንቃለሁ።

  በድሩ ሙክታር

- በወግ ጽሑፎችህ ራሴንና ሌሎችንም ያለ ምንም ቅሬታ አይበታለሁ። የቡና ቤት ስዕሎችን ዓይነት ድንቅ ወግ የምትጽፍ አይመስለኝም።

  ረከብኪ ጸጋዬ

- የአገላለጽ ችሎታህ ሁሌም ይጥመኛል። ነገር ግን የምትወደውን ትጋንንናለህ፣ የምትጠላውን ታንኳስሳለህ። ያም ቢሆን እውነቱን ይዘህ በጥሩ ቋንቋ ስለምታሳየው ታሣምነኛለህ።

  መሐመድ ኢድሪስ

- በአፃፃፍህ ሥነ - ጽሑፋዊ ውበት ስለምትጠቀም በጉጉት ተነብቦ ጎልቶ እንዲታይ ታደርገዋለህ።

  ደረጀ ከበደ።

- ለፈጠራ አፃፃፍ በተለይ ለወግ ባለህ ፍቅር ራስህን ረስተህ የኖርክ ይመስለኛል።

  መዓዛ ጳውሎስ

- ለኮሜዲ የሚሆኑህን ቀልዶች ሁሉ በወግ ጨርሰህቸዋል። መቼ ነው ቲአትር የምትጽፈው?

  ዓለም ፀሐይ መንግሥቱ

- ያንተ ብዕር እንደምወድ አትጠራጠር። ነገር ግን ስለ ጫትና መጠጥ ዕድሜ ልክህን አትጽፍም።

  ተቋም ወርቁ

- እኔ እንደማውቀው በሥነ ጽሑፍ ሌላ ተሠጥዎ ሊኖርህ ይችላል። ጥሩ ወግ ጸሐፊ መሆንህን ግን መቼም የትም እመሰክራለሁ።

  ኃይሉ ኢሳያስ

t.me/OLDBOOKSPDF

ማውጫ

1. ማለፊያ ምዕራፍ - በደበበ ሠይፉ......1 - 6
2. የቡና ቤት ሰዕሎች......7 - 15
3. ቆርጦ ቀጥሎች......16 - 23
4. የፈተና ሰሞን......24 - 28
5. ዕድል ወይስ አጋጣሚ......29 - 34
6. ፎቶ ግራፍ......35 - 44
7. በሽተኞችና ጠያቂው......45 - 50
8. ሙዚቃ......51 - 57
9. ጸጉር ቤት......58 -62
10. የሲኒማ ቲያትር ተመልካቾች......63 - 67
11. አግረኞች......68 - 73
12. ነጋዴዎች......74 - 81
13. ዕድሜ......82 - 87
14. የዚህ ዓለም ጨዋታ......88 - 93
15. ጨኸት......94 - 99
16. በዓልና ንግድ በአዲስ አበባ......100 -105
17. ሥብሐት ገ/እግዚአብሔር እኔ እንደማውቀው......106 -114
18. ጡረታ? ወይስ ማሕበራዊ ዋሰትና?......115 - 122
19. ሦስቱ ክፉ ቃላት......123 -129
20. ወይ አዲስ አበባ ወይ አራዳ ሆይ (ሕዝባዊ ስንኝ)......130 - 135
21. ራስን መቀበል (Self - acceptance)......136 - 143
22. ሽሽት......144 - 151
23. ገንዘብ......152 - 158
24. የውበት ጉዳይ......159 - 167
25. አንድ ቀን አንደ ለማኝ......168 -176
26. አንድ ቀን እንደ ዘበኛ......177 - 181
27. አንድ ቀን እንደ ሰዓሊ......182 - 187
28. አንድ ቀን እንደ ሀብታም......196 - 199
29. ጥላሁን ገሠሠ እኔ እንደማውቀው......200 - 208

t.me/OLDBOOKSPDF

ደራሲውና አሳታሚው ድርጅት፤ መግቢያ ብጤ ለመጻፍ ፈቃደኛ መሆኔን ሲያረጋግጡ የግላቸውን አደራ ይጥሉብኝላ። «እባክህ ለ Essay የአማርኛ አቻ - ቃል ፈልግለት» ይለኛል ደራሲው። አሳታሚው በበኩሉ ስለ Essay አንዳንድ ሐሳቦች እስፍርልን ሲል ይጠይቀኛል። ከመነሻው፥ የእኔ እንኳን ሐሳቡ፥ እዚህ ባሉት ሰብሰቦች ላይ ተወስኜ ጥቂት ነጥቦችን ለመሰንዘር ነበር። ይሁን እንጂ፣ የደራሲውንና የአሳታሚውን ፍላጐት ማድመጡም ተገቢ ነውና፣ እነሱው በጠቆሙኝ አቅጣጫ እመራለሁ አደራቸው ቢቀለኝ ብዬ።

ሚሼል ደ. ሞንታኝ ለሙከራ ያህል በፈረንሳይኛ ይተልመዋል። ፍራንሲስ ቤከን ወደ እንግሊዝኛ ያዛምተዋል። እየቆየም ለአንድ ሀቢይ የሥነ ጽሑፍ ዘርፍ መጠሪያ ለመሆን ይበቃል - ይህ Essay የተሰኘው ቃል። Essay በሥነ ጽሁፍ ዓይነተኛ ቤተሰብነቱ ከታወቀ አንድ አራት ምዕት ያልፋታል። ቃሉ ከመነሻው ዛሬ Informal ወይም Familiar Essay የምንለውን ብቻ ነበር የሚወክል። እያደር ግን ይሰፋ፤ ይደረጅና ቁንጽል ዜና ሕይወታትን፥ በልዩ ልዩ አርዕስት የሚቀርቡ የጋዜጦች መጽሔቶች ሬደዮኖች ወዘተ. እያካተተ በመምጣት ለማንኛውም <u>አጭር ስድ ንባባዊ ኢልቦለዳዊ</u> ሥነ ጽሑፋዊ ክንዋኔ ይውላል።

በሀገራችን ከላይ እንደ ጠቀስኳቸው ያሉ የሥነ ጽሑፍ ሥራዎች አሉን። ሆኖም በጥቅሉ እስከ ዛሬም ስም አላወጣንላቸውም፤ በደምሳሰው እንለያቸው እንጂ፤ በቤተሰብ ጠገጋቸው ገናም መጠሪያ አልሰጠናቸውም። የሥነ ጽሑፍ ታሪክ፣ ሂስ፣ ዲስፕሊን በድምሩም ባህል እያደገ ሲሄድ ደግሞ፤ በነቂስና በድምር ሰማቸው ልናውቃቸው ግድ ይሆንብናል።

እኔውም የፈረንጅኛውን ቃል የሚተካ የአማርኛ አቻ ስፈላልግ ብሰነብትም፥ በሚገባኝ ምክንያት ግን፣ ቀላል ሆኖ አላገኘሁትም። መቼውንም የአንድ ቃል - ቅርፀ ሳይሆን ቃል - ቅርፀ ያካተተው የሐሳብ ይዘት መለየቱንና መለወዱ ነውና ዐቢይ ቁም ነገሩ፤ ለምን የፈረጅኛውን ወስደን በኢትዮጵያዊ አንደበታችን ላይ አናለመልመውም? ማለት ዳድቶኝ ነበር። ይሁንና ቃሉ በቀደምት የተለመደ ከሆነ - በሌላ የተለየ አገልግሎቱ እንኳን ቢሆን - ከአዲስ ይዘት ጋር ለማዛመድ የበለጠ ቀና ይሆናልና በአማርኛ አንዳንድ ሙከራዎችን አደረግሁ። ከነዚህ ሙከራዎች አንዱ በቃላት አፈጣጠር አንድ ዘዴ (acronym) በመጠቀምነበር። ይኸውም Essay ን የሚገልጹ <u>አጭር ስድ ንባባዊ ኢልቦለዳዊ</u> የተሰኙትን ወሳኝ ቃላት በመውሰድና የየቃላቱን የየመነሻ ሆሄያት በመልቀም፣ የተእልቀሙትን በመገጣጠም <u>እስኢን</u> ማስገኘ፥ ከዚያም <u>እስኢ</u> ለማለት የአማርኛ ሥነ ድምፅ ባህል አይፈቅድምና (ለዚህም ምክንያት አለው) <u>እስኢን</u> ወደ <u>ኢሲ</u> በመለወጥ ለ Eassy ተኪ ቃል ማግኘት ነበር። ይሁን እንጂ እንደ Eassy ላለ ቃል በዚህ በተባለው ዘዴ አቻ የመፈለጉ ነገር ቅሬታ አሳደረብኝና ተውኩት።

ፍለጋዬን በሌላ በመቀጠል ከ Eassy ወደ Informal Eassy ሄድኩ። መሰፍን በዚህ መጽሐፍ የሰበሰባቸው Informal Eassy የሚባሉትን ነው። ለ Informal Eassy «ወግ» ተገቢ አቻ ቃል ሆኖ አግኝቼዋለሁ። ይህ ቃል እያደር ደጅቶ (እንደ ፈረንጅኛው ሁሉ) የትኛውንም አጭር ስድ ንባባዊና ኢልቦለዳዊ ሥነ ጽሑፋዊ ሥራ ሊይዝ ይችል ይሆናል። ባፋራኹ ቃላት የየራሳቸው ውስብስብ ታሪክ አላቸውና እንዲህ ባይሆን ወይም በዚህ አዲስ አሳቤው እንኳን ባይጸና የሚያስገርም ጉዳይ አይሆንም፥ የሚያሳዝንም። ለማንኛውም «ወግ» የተሰኘው ቃል ለ Informal Eassy ጉልህ ባሕርያት እንደሚስማማ በቀላሉ መረዳት ይቻላል።

Informal Eassy ባጠቃላይ ስናየው አተኩሮቱን እሚያኖረው እንደ አጭር ልብ ወለድ ሁሉ - አንድ የተወሰነ ጉዳይ ላይ ነው። ሆኖም አትኩሮቱን በሚያውልበት መንገድ ከአጭር ልብ ወለድ ይለያል። የአጭር ልብ ወለድ ትኩረት ግራ ቀኝ አማያሰብል በቀጥታ መስመር የሚሄድና ድድር ሲሆን፣ የ Informal Eassy ግን ዙሪያ ጥምጥምነትና ልልነት አለው። ይህም Informal Eassy መነሻውን ጉዳይ ደጋግሞ እሰልሶ ይቃኘው፣ ይህንንም እንደ ዓላማ ይውሰደው እንጂ - ወደ ሌሎች ጉዳዮች እንደ ልቡ ሩቅ ሆነ ቅርብ መዝመት መመላለስ ይችላል ማለት ነው። በ Informal Eassy ውስጥ ዙሮ ዙሮ ንግብእኬ ኀበ ጥንት ነገር ያለው

t.me/OLDBOOKSPDF

ነው - የተለመደ። ልክ እንደ ወግ ሁሉ፣ አንድ ነገር ሌላን ሲያስከትል (ጨዋታን ጨዋታ ሲያመጣው እንዲሉ) ከዋናው ጉዳይ ጋር እጅጉንና በቅርበት ያልተዛመዱ ጉዳዮች ቢሆኑም እንኳን - አይገድባቸውም። ራሱን ኢዲት እንዲያደረግ ጥብቅ ተፅዕኖ የለበትም። ወዲትም አቅጣጫ በምንም መንገድ ይንጉድ። ዋናው ቁም ነገር መነሻውን ዓላማ አውቆ (በምን ነበር ይህን ያነሣው - እንዲህል ወግ ደርዳሪ) ወደ ዋናው ጉዳዩ ለመመለስ የሚያደርገው ሙከራ መኖሩ ብቻ ነው።

በ Informal Eassy ውስጥ አብዛኛውን ጊዜ የምናየው ሌላው ዐቢይ ባሕርይ፣ ዋናውን ጉዳይና ከሱም እየተቀረነጨፉ የሚወጡትን ዝርዝር ጉዳዮች በልዩ ልዩ ዘዴዎች ለማብራራት ሲል በማወዳደርና በማነጻጸር፣ በአስረጅዎች፣ በትርክቶች (anecdotes) በተዋስኦቶች (dialogues) ወዘተ ሊጠቀም መቻሉ ነው። ይህንን ባሕርይ ከሌሎቹች የ Eassy ዘሮች ጋር እንደሚጋራው ብናውቅም በ Informal Eassy ውስጥ ይህ ባሕርይ እሚኖረው ከነውበታዊ ዕሴት (aesthetic value) ግን አየል ብሎ እናየዋለን። እዚህ መልእክቱ መሸጋገር ብቻ ሳይሆን ሳዕመለዛ ባለው መንገድም እንዲተላለፍ ስለሚያስፈልግ። ለወግ ደርዳሪዎችስ፣ «ነገር በምሳሌ ጠጅ በብርሌ» አይደል ነባር የውግ አዝማቻቸው?

ሳይጠቀስ ሊታለፍ እማይገባው ሌላው ተጨማሪ ነጥብ፣ Informal Eassy በደራሲውና በተደራሲው መሐል እንዳች ውስጣዊ ትውውቅን፣ ጥብ ግብብነትን የመፍጠር ባሕርይው ነው። የነዚህ - ማለት የደራሲውና የተደራሲው - ግብብነት፣ ከአስተማሪነትና ከተማሪነት እሚመነጭ ዓይነት አይደለም - የአለቃና የምንዝር ብጤም። ይልቅስ የወዳጅነት ዓይነት ነው፣ የእኩዮሽ ተደማማጭነት። ደራሲው ይህን ታውቃላችሁ ሳይሆን ይን አስተውላችኋል የማለት ያህል ስንዝሮቹን ሲደረድር፣ ተደራሲው እውነትህንኮ ነው እያለ በአዎንታ ራሱን እየነቀነቀ እደሚመልስ ብጤ። እንደዚህም በመሆኑ Informal Eassy እጅጉን ትምህርታዊ ሳይሆን ትዕዛዛዊ ይበልጡን ውይይታዊና አዝናኛዊ ባሕሪይ ነው ያለው - እንደ ወግ ሁሉ። ቋንቋውም ብዙውን ጊዜ መደባዊ (ጽሑፋዊ) ሳይሆን፣ ኢመደባዊ (ንግግራዊ) መሆኑ በዚህ ምክንያት ነው - እንደ ገናም እንደ ወግ ሁሉ።

በልብ ወልደ፣ በድራማና በሥነ ግጥም ሥራዎች ሆነ (ሊሪካል ሥነ - ግጥምን ትተን) በሌሎች የኢልብወድ ሥራዎች ውስጥ (ዜና ሕይወታችን ትተን) የደራሲውን «የእኔነት አሻራ» ሊያድበሰብሱ እሚችሉ እያሌ ዘደዎችንና ምክንያቶች አሉ። በ Informal Eassy ውስጥ ግን የደራሲው ማንነት ሊደበቅ አይችልም። ደራሲው በእንዳች ጉዳይ ላይ ያለው ሐሳብ ይበልጡንም ስሜትና አስተያየት ጉልቶ ይወጣል። ጥላቻዎቹና ውደታዎቹ ምፀቱ ሆነ «የእስቲ ይሁን» ትዝብቱ፣ ሽርደዳው ሆነ አድናቆቱ ሊሰወር ከሚችል በላይ ነው። «እእኑ እንዳይመስል» የማያሰብል ዓይነት መከራ ደራሲውም ቢሆን አያደርግም። ይህም የሚታወቅ ብዙውን ጊዜ «እኔ»፣ «እኛ» እሚሉት ቃላ በድርሰቱ ውስጥ በመፈንጣጠቁ ብቻ አይደለም። ይልቅስ በሱ በጉዳዩና በተደራስያን መሐል ባለወ ቀጥተኛና ቅርብ የገጠመኝ ውርርስ መሠረት ይህን ውርርስ በሚያስተላልፍባቸው ብቻ አይደለም። ይልቅስ በሱ መሠረትና ይህን ውርርስ በሚያስተላልፍባቸው ዓይነት ዘደዎች ምክንያት እንጂ። ያም ሆነ ይህ የ Informal Eassy ደራሲ እንዳችን ጉዳይ በሱነቱ ቀለም ሳይፍካካ (ወይም ሳያጠይም) በሱነቱ ሚዛንም ሳይመጥን .... እንዲሁ በቁሙ ወይም በደምሳሳው - እንዳችን ጉዳይ ሊያነሣ አይችልም። ስለዚህም ባጭሩና በደምሳሳው ስናጤነው፣ የዚህ ዓይነቱ ሥራ ያንዳች ጉዳይ መበለቻ የመሆኑን ያህል የደራሲው ስብዕና መከሰቻም ነው። በወግም ውስጥ ቢሆን ይኸው አይደል? የወጉ ምንነት ብቻ ሳይሆን፣ የደርዳሪውም ማንነት ባንድ ኀብሮ ነው እሚለይ። ሞት እሚያበሥር፣ ሹመት እሚያረዳ ዓይነት ወግ ደርዳሪ እውነተኛ እሱነቱን፣ ውስጣዊ ገበናውን አላጋለጠም ትላላችሁ?

የ Informal Eassy ምንነት በሚመለከት የምናነሣው ጉልህና የመጨረሻ ነጥብ ድምፀትን በሚመለከት ይሆናል። መቼውንም የእንዳች ሥራ ድምፀት መደበኛ መልክ የሚታወቀው ደራሲው በእንዳች ጉዳይ ላይ ካለው አተያየትና ከዚሁ አተያይ ጋር እሚሰናኝ የቋንቋ አጠቃቀም ዘዴና ችሎታ ሲኖረው ነው። ቀደም ብዬ በደምሳሳው እንዳነሣሁት Informal Eassy ውይይታዊ ንግግራዊ እንደ መሆኑ፣ የፅማዊነቱ፣ የቁጣ፣ ወዘተ ድምፀት ብዙ ጊዜ አናገኝበትም። ይልቅስ በ Informal Eassy ውስጥ የሚገኙ ገናን

t.me/OLDBOOKSPDF

ድምፀቶች፣ የትዕዝብት፣ የትርብት፣ ግፋም ቢል የምፀትና የሽርደዳ ዓይነት ናቸው። ተደራስያንን (በተለይም ጉዳዩ እጅግ አርቦ የሚነካቸውን) ቢጐንጥ የማያቆስል፣ ዓይነት ነው - ቢወጋ የማያደማ። ይህም በመሆኑ ከደራሲው ጋር ተደራስያን «ጉዳቸውን» እንኳን ሲወያዩ አይሰቀጥጣቸውም። ይልቅስ በራስ እንደማሾፍ ያህል ያዝናናቸዋል። ይህ ከዝርዝር ነገሮች በላይ - በድምር ድምፀቱ ውስጥ እሚገኝ የማዝናናት - የማዋዛት ባሕርይ Informal Eassy ን እጅጉን ወደ ወግ እንደሚያቀርበው ልንገነዘብ እምንችል ይመስለኛል።

====

በዚህ መጽሐፍ ውስጥ፣ መስፍን መልካም እሚሰኙ ወጎችን አቅርቦልናል። እሚወያይባቸውን ጉዳዮች በሚገባ ከማወቁ ጋር፣ በጉዳዩም መነሾ ወደ ወጎቹ የተሳቡትን ሰዎች ድርጊትና አባባል በብሩህ አእምሮ እንዳስተዋለው፣ እንደተረዳውም፣ ሊያስገነዝበን የቻለ ይመስለኛል። በደከመታቸው ሳያመር፣ እኛን ተደራስያኑንም ሳያሰመርር፣ በትግርምት - ትንሽ ጠንከር ሲልም ለትዕዝብት - ያህል ብቻ ሰቀን እንድንሸኛቸው ያደርገናል። ይህ በራሱ ቀላል ችሎታ ባይሆንም፣ ወደ ፊት ዛሬ ከሰጠን ወጎች የተሻሉም ሊያቀርብልን እንደሚበቃ ከፍተኛ እምነት አለኝ።

ከዚህ በፊት አንዳንድ ወጎች በጋዜጦች ላይ ወጥተው ማንበቤን አስታውሳለሁ። ባንድ ጥራዝ ተካተው የወጡበት ጊዜ ግን፣ እስከ ዛሬም አላጋጠመኝም። እንዲህ ብቻ ሳይሆን፣ ይህ ጥራዝ የመስፍን የመጀመሪያ መጽሐፍ ብቻ ሳይሆን፣ የአማርኛ ሥነ ጽሑፍም የመጀመሪያ የወግ መጽሐፍ መሆኑ ነው። ሁለቱም ማለፊያ ምዕራፍ እንበላቸው።

የቡና ቤት ሥዕሎች

ሠዓሊ አይደለሁም። ትንሽም ልሞክር ብል ዱሮ በአንደኛ ደረጃ ትምህርት ቤት የተለማመከዱትን ባለ አራት እግር ጠረጴዛ ነው እምሥለው። ሆኖም አንድ ሥዕል ማየት ብቻ ሳይሆን ማስተዋል፣ ውበቱን መልእክቱን ማየት ብቻ ሳይሆን ማስተዋል፣ በአጠቃላይ አቅሜ በሚፈቅድልኝ መሠረት መተቸት - ደስ ይለኛል። ሙያው ባይኖረኝም አንዳች እርካታ አገኝበታለሁ። ከዚህ በመነሣት ስለ ቡና ቤት ሥዕሎች የመሰሉኝን ነገሮች ለመናገር እሞክራለሁ።

«የቡና ቤት ሥዕሎች» የሚል ስያሜ የሰጠኋቸው በብዛት በቡና ቤቶች አካባቢ ስለሚገኙ ነው እንጂ መኖሪያ ቤቶች ውስጥ የሉም ለማለት አይደለም። በሌላ አቅጣጫ ደግሞ ጥሩ ጥሩ ሥዕሎች በቡና ቤቶች ፈጽሞ አይገኙም ለማለት አይደለም።

ሥዕል በጣም እወዳለሁ፣ ሠዓሊዎችንም አደንቃለሁ። «ለሥዕል ከፍ ያለ ስሜት እያለኝ ለምን ሠዓሊ አልሆንኩም» ብዬ የጠየኩት አንድ ወዳጄ፣ «በልጅነትህ ጥሩ የሥዕል አስተማሪዎች ስላላጋጠሙህ ይሆናል» ብሎኝ ነበር። በሞላም ባይሆን ነገሩ የሚያስኬድ ይመስለኛል ፡

እርግጥ፣ የሥዕል አስተማሪዎቻችን ራሳቸው ሥዕል የማይችሉ ነበሩ። አፋቸው ላይ የመጣላቸውን ነገር ሳሉ ማለት ነበር የሚቀናቸው። ለምሳሌ፣ መኪና፣ ሰው፣ እንሥራ፣ አበባ። በተለይ ሰባተኛ ክፍል ሆኜ በመኮት ያዩትን ነገር ለምሳሌ ባቡር ሲያልፍ ካዩ ባቡር ሳሉ አህያም ካለፈች አህያ ሳሉ የሚሉ አስተማሪ አንደ ነበሩ ትዝ ይለኛል። በዚያን የልጅነት ዕድሜ ለመጀመሪያ ጊዜ ችሎታ አላቸው ብለን ያመንባቸው መምህር ያጋጠሙን አራተኛ ክፍል ብቻ ነው። እሳቸውም እስከ ዛሬ ያልረሳኋትን ያችን «ጠረጴዛ» ዓመት ሙሉ ብላክ ቦርድ ላይ ሲሥሉልን ከርመው እዲሣባ ተቀየሩ። የሆነ ሆኖ የሠዓሊነቱን ሙያ ባልታደልም አድናቂነቱን አላጣሁምና አይቆጨኝም።

t.me/OLDBOOKSPDF

ግን ስታስቡት፣ በአንዲት እርሳስ ጭረት ብዙ መናገር፣ በአዲት እርሳስ ጭረት ርቀን፣ ቅርበትን፣ ጥላና፣ ብርሃንን፣ ከፍታና ዝቅታን ማሳየት፣ ከሁሉም በላይ ደግሞ እንደ ኀዘን፣ ደስታ፣ ጸጸት፣ ናፍቆት፣ ያሉትን ፈቂቅ ነገሮች ወረቀት ላይ መፍጠር ምንኛ ደስ ይላል!

በዕድሜ ጉዳና ሲያዘግም ኖሮ ወደ ሞት አፋፍ ብቅ የሚል ጸጋ የሞላበት ሽምግልና እንደ እምቡጥ አበባ የሚፈነዳ በተስፋና ምኞት አዝመራ ያሸተ ወጣትነ፣ በረሃብ የተፈታተገ አካል፣ ሥቃይ ካጎደጎደው ዓይንና ከተጨማደደ ፊት ጋር ተባብሮ የሚያሳየው ብሶት፣ ያፍቅር ምትሐት፣ የኀዘን ምሬት፣ በአጠቃላይ ተፈጥሮ በሸራ ልያ የምትሽሞነሞንበት ትልቅ ጥበብ ቢኖር ሥዕል ነው።

ታዲያ ይህችው ተፈጥሮ ተሰጥኦና ችሎታ ባላቸው ሠዓልያን የምትኰነጠውንና በእውነታ የምታሽበርቀውን ያህል ሙያውን በወጉ በማያውቁ ሰዎችም ትቀረዳለች። ይኸን ለማረጋገጥ የቡና ቤት ሥዕሎችን መመልከቱ ይበቃል። የቡና ቤት ሥዕሎች ስል የሥዕል ጥበብ የሌላቸውን ተራ - በጣም ተራ - የሆኑትን ማለቴ ነው። ለምሳሌ፣ «ምን ልታዘዝ» የምትል እጉራ ክርፏ ሥር ሊሆን ትንሽ የቀረው የመጠጥ ቤት ኮማሪት፣ ወይም፣ «ታዲያስ ምን ይምጣ» ከሚል ጽሑፍ ሥር እንደ አዳምጡኝ እንደሚል አስተማሪ እጁን የዘረጋ የምግብ ቤት በይ ግድግዳ ላይ ተሥለው አይታችሁ አታውቁም? ቀንዱ ተጠምዝዞ ጭራው ጋ የደረሰ ዋልያ፣ ጽኄረዳ ሊቀጥፍ የተዘጋጀ እንደ ሰው ጥርሱ ችምችም ያለ አንበሳ፣ ማይክሮፎን የሚመስል ቡና ማፍያ መኪና፣ ዝርዝር ብዙ ነው።

ዕድሉ ካጋጠማችሁ የመነኩሴ ቆብ ያጠልቀ ወጥ ቤት፣ «እንኳን ደህና መጡ» ሲላችሁ ቀሚሷ ከጠረጴዛው ያነሰ ትልቁን ቢራ ከነትሪው ታሳያችኋለች። እንዲህ ዓይነቶቹን ከሚሥሉት መካከል አንዳንዶቹ ሠዓሊ ካልሆንኩ ሞቼ እገኛለሁ ብለው በኪነ ጥበብ አምላክ ላይ ዓይናቸውን አፍጠው፣ ከንፈራቸውን ነክሰው ብሩሽ የሚጨብጡ ሲሆኑ፣ አንዳንዶቹ ደግሞ የመተዳደሪያ ሥራ ለመፍጠር ቀለም ከቀለም ጋር እያደባለቁ በሚያገኙት ውጤት ቀስ በቀስ ችሎታውን ያዳበሩ የሚመስላቸው ናቸው። አብዛኞቹ ግን ተፈጥሮ ከጽዋዋ በጥቂቱ አስጐንጭታ መልሳ የነጠቀቻቸው ነገር ግን በዚያች በቀመሷት መጠን፣ «እኛም አለን» የሚሉ፣ የጥበቡን ፍቅር ከድፍረት ጋር አጣምረው የያዙ ናቸው።

በዚህ መልክ የተሠሩትን እኔ ያየኋቸውን አንዳንዶቹን ሥዕሎች ቀጥሎ አቀርባለሁ።

አንድ ቡና ቤት ውስጥ ግድግዳው ላይ የተሣለ ነው። ሰውዬው በአንበሳው ላይ ይነጣጥራል። በሰውዬና በአንበሳው መካከል ጅረት አለ። አዳኙን እግሩ ቀጥ እንዳለ ስታዩት ሣሩ ላይ ተኝቷል ብላችሁ ታስባላችሁ። እንገር ግን መሆን አለበት ብላችሁ ስለምትገምቱ ነው እንጂ ሥዕሉ ላይ የሚታየው በሣሩ ላይ ሲሳፈፍ ነው። እሺ ብሎ አይዘርላችሁም እንጂ ግድግዳውን ዘር ብታደርጉት ደግሞ ቆሞ እሚተኩስ ይመስላችኋል። አንበሳው በተዝናና ሁኔታ ሰውዬን ትኩር ብሎ ያየዋል። አስተያየቱን ለመግለጽ ያስቸግራል። ብቻ፣ «እውነት አሁን ልትተኩስ ነው እስቲ ወንድ!» የሚል ይመስላል።

የሥዕሉ ምጣኔ ነገር አይወራም። የፊት እግሮቹ እኩል አይደሉም። አንዱ ወፍራም አንዱ ቀጭን ነው። የጅራቱን ማጠር ስታዩ፣ ሥዕሉ ሲሣል ግድግዳው ጠባብ ነበር እንዴ ማለታችሁ አይቀርም። የወገቡም ቅጥነት፣ «ሸንጧ ሰምንት ቁጥር» የሚለውን ዘፈን ያስታውሳችኋል። የቅርበቱ - ርቀቱ ሚዛን እንዳልተጠበቀ በግልጽ ይታያል። ለምሳሌ ጠመንጃው ከሰውዬው በልጦ ጅረቱን አቋርጦ አንበሳው አፍንጫ ሊደርስ ትንሽ ቀርቶታል። ከወዲያ ማዶ ያለው ጋራ ደግሞ አንበሳው ጀርባ ላይ ያረፈ ይመስላል። ከሁሉም ይልቅ የሚናገረው አውሬው ጥቂት እንኳ እንደ መዝለል ወይም እንደ መሸሽ ሳይል በኩራት ዝም ብሎ አዳኙን ማስተዋሉ ነው።

t.me/OLDBOOKSPDF

የቡና ቤት ሥዕሎች ዋናው መታወቂያ የቀለማቸው ደማቅነትና ውጥንቅጥነት ነው። ለምሳሌ የአንድ አትክልት አበባ የተፈጥሮ መልክ ቢጫ ቢሆን ሰማያዊና ሮዝ ይጨመርበታል። ቤት ደሞ ሲሣል በሩ ቀይ፣ መስኮቱ ሰማያዊ፣ ቆርቆሮው ወይን ጠጅ መሆን አለበት። ለምን ብላችሁ የቡና ቤቱን ሠዓሊ ለመጠየቅ እንዳትሞክሩ። «ይበልጥ ቢያምር ምናለበት» እንደሚላችሁ ማወቅ አለባችሁ። እጡብ ነው ድንቅ ነው! ብቻ በዚህ ዓይነት አረንጓዴ ላም ከማእይት ይሠውረን።

በመካከለኛ ዕድሜ ያሉ አንድ የዚህ ዓይነቱ ሥዕል ባለቤት ያሉኝን ልንገራችሁ።

«እንዲህ ያለ ፈረስ አይተው ያውቃሉ?» አልኳቸው

«ምነው ሊበጥስ ምን ቀረው።»

«ይበጥሳ፣ ምን አለበት።»

«ደሞ እህሉን ትቶ ሴትዮዋን ያያል።»

«ይያታ፣ ፈረስ ዓይን የለውም እሉህ!»

«መኖርስ አለው ግን አመለካከቱ እንደ ሰው መሆኑ ተገቢ ነው?»

«ይሁና እሱም እንደ ሰው ዓይን አለው።»

«በጠቅላላው ልክ ነው ነው የሚሉት?»

«እንደታ ሥዕል እኮ ነው! የእውነት መሰለህ!»

ይህ አባባል ሥዕልን ከእውነታ ነጥሎ ለማየት ጥሩ ምሳሌ ሊሆን ይቻልላ። ሠዓልያኑም ቢሆኑ እውነታውን ቀንጭበው ነው የሚያቀርቡት። ለምሳሌ ከዚህ ሥዕል አንዱን ብቻ እንጥቀስ ብንል ጭራውን ወደ ላይ ቀልብሶ እሚተኛ ውሻ በዓለም ላይ አለ? ምናልባት የሠለጠነ ውሻ እንዲህ ሊያደርግ ይችላል የሚሉ ይኖሩ ይሆናል። ለዚህ ለዚህማ የለመድነውን አበላል ትተን እጃችንን በማጅራታችን በኩል አዙረን ለመጉረስም እንችላለን ማለት ነው።

በተለይ ባህላዊ ሁኔታዎችን አንድ ላይ በአንድ ጊዜ በጠባብ ቦታ ለማሳየት ሲባል ዝብርቅርቅ ነገሮችን ማመቅ የቡና ቤት ሠዓልያን ዓይነተኛ ልማድ ነው። ይኸን በሚያደርጉበትም ጊዜ፤ ሳይታወቃቸው ከእውነታው ይርቃሉ። ለምሳሌ፣ ሴትዮዋ እንስራ ተሸክማ ትሄዳለች። ታዲያ ሠዓሊው ለውኃ መቅጃ ያልተለመደውን የጥምቀቱን ባለ ጥልፍ ቀሚስና ነጠላ በግድ ያለብሳታል። እዚያው ውስጥ ደግሞ እንስራውን ለመስበር ትንሽ እስኪቀራቸው ድረስ ወደ ሴትዮዋ ጭራቸውን የሰነዘሩ፣ ጢማም ቄስ ከነመስቀላቸው ቁጭ! አንዷ ላም ስታልብ ሌላዋ አጠገቧ ጥጥ መፍተል፣ ደሞ ሌላዋ ሲኒዋን ደርድራ ቡና ማፍላት፣ አንዷ ጌሾ መውቀት፣.....አንዷ ጃንጥላ ዘርግታ ቤተ ክርስቲያን መሄድ፣ ሁሉም እዛው!

ለምሆኑ ስለ ሥዕል ምን ያህሉ የኅብረተሰባችን ክፍል ነው ትክክለኛ ግንዛቤ ያለው? አንድ በዕድሜ ገፋ ያሉ ጠይቄ የሰጡኝን መልስ ላጫውታችሁ።

«ስለ ሥዕል ምን ያውቃሉ» አልኳቸው።

t.me/OLDBOOKSPDF

«ሥዕል?» አሉኝ።

«አዎን፣ ሥዕል።»

«ሥዕል - ይህ እያዞሩ የሚሸጡት ነው?»

«አዎ።»

«እኮ፣ ይኸ የአቡነ ተክለ ሃይማኖት፣ የሚካኤል.........ዓይነት?»

«አዎ፣ የንሱ ዓይነት.......የነሱ ዓይነት!»

«እህ፣ ግድግዳ ላይ የሚሰቀለው ነው የምትለኝ?» ቢቸግረኝ በረጅሙ ተነፈስኩና ዝም አልኩ።

«አሀ! ሥዕል ነዋ! ሌላ ስም አለው?» አሉኝ።

ስለ ሥዕል የሰማሁት አንድ ታሪክ አለ። እውነት ይሁን የፈጠራ አላውቅም። አንድ ወጣት በአንድ ክፍለ ሀገር የሚገኝ ቡና ቤት ገብቶ ሲጠጣ፣ አንድ የተሰቀለ ሥዕል ያይና ባለቤትዮዋን «ሠዓሊውን ያውቁታል?» ሲል ይጠይቃቸዋል።

«አላውቀውም በመንገድ ሲያልፍ ጠርቸው ነው የገዛሁት» ይሉታል።

ወጣቱ ቀጠል አድርጎ «ለምን ይሆን ስሙን ያልጻፈበት?»

ይላቸዋል።

«ምን ያደርጋል የሱ ስም! ሥዕሉ እንደሆን የኔ» አሉት ይባላል።

ቆርጦ ቀጥሎች

ያልተደርገውን እንደ ተደረገ ያልተባለውን እንደ ተባለ አድርጎ መናገር የሚወድ፣ በቅንዝንዝ ዓይኑ እያማተረ የሚያገኘውን ወይም በጆሮው የነፈሰውን የነገር ግሳንግስ ሁሉ አጋኖ ማቅረብ ልማድ የሆነበት አንድ የለየለት ወሬኛ ሰው ነበር። ከዕለታት አንድ ቀን በድንገት ታሞ ይተኛና ሰዎች እየመጡ ሲጠይቁት እርስ በርስ የሚያወሩትን ሁሉ ልማደኛው ጆሮውን አንቅቶ በል ሲለውም ድገሙልኝ እያለ እየወተወተ አንድ ባንድ ሲያዳምጥ ይቆይና፣ ከሕመሙ ፋታ ያገኘ ይመስል እንደምንም እያቃሰተ ላልሰሙት ሲያዳርስ ይሰነብታል።

አንድ ቀን አብሮ አደግ ጓደኛውን ሊጠይቀው መጦ በወሬ ወሬ የሰማውን ይነግርዋል። «የሰሞኑን አስደናቂ አደጋ አልሰማህም? የለሁም አትለኝም አዲስአባ! ለካ ደህነኞቹም ከኛ ትሻሉም! ሰውዬው ጓደኛውን አጠገቡ አስቀምጦ ታክሲ እየነዳ ይሄዳል። ከዛ ድን ሰው መግጨት። የፊቱ መስተዋት እንክሽክሽ። ቆይ መች በዚህ አበቃ ብለህ እንው ተግጭው በመስተዋት ዘሎ መባት። ሁለቱ መሃል ቁጭ! በደንብ እንደነሱ ፊቱን መልሶ። ከዛ ወሰዱታ ወደ ሆስፒታል!» አለ፣ በሰለለች ድምፁ ብርድ ልብሱ ውስጥ እንደተሸጎጠ።

t.me/OLDBOOKSPDF

ይኸን ሥዕል ሳይ የአንዳድ አርበኞች ሥዕል ትዝ አለኝ። ወረቀቱ ስለማይበቃ ነው እንዳይሉን እንጂ የአርበኛው ጠመንጃ የጣልይኑን ዓይን እየወጋ፣ «ደጃች አገሌ ላይ ሲያነጣጥሩ» የሚል ከሥሩ እየተለጠፈበት፣ እንደ እንቁጣጣሽ አበባ እየዞረ ሲሸጥ፣ የእነ አቡየ ገብረ መንፈስ ቅዱስ የቅዱሳን የሰማዕታ፣ ያ ያ ሁሉ ታየኝ። ታዲያ አሁን እዚህ ለምናነሣቸው መሠረቱ እነሱ ይመስሉኛል። ጥንት ከምዕተ ዓመታት በፊት የተሣሉትን ግን ለጥናት ሊጠቅሙ ስለሚችሉ ለታሪክና ቅርስ ተመራማሪዎች ቢተው ጥሩ ነው።

ሌላው ያያሁት የፋሲል ግንብ ነው። ይኸ ሥዕል በብዛት በየቦታው ይታያል። አሣሣሉ አንድ ይምሰል እንጂ አጠቃላይ መልኩ የተለያየ ነው። አጥር ያለው አጥር የሌለው ዛፍ ያለው ዛፍ የሌለው በጽጌረዳና በሀረግ ያጌጠ፣ በለምለም ሣር ያሸበረቀ። የአንዳንዱ ጥላ አጣጣል ፍጹም ቅጥ ያጣ ከመሆኑ የተነሣ ፀሐይዋ ሁለት የሆነች ሊመስላችሁ ይችላል እንዳንዱ ከበረንዳው በታች ዘንባባ፣ በሕር ዛፍ፣ ጥድ፣ በያይነቱ በሰልፍ ይተከልበታል። ምን ያህል እውነት እንደሆነ አላውቅም እንጂ ፓፓያ የተሣለበትም አለ ሲባል ሰምቻለሁ።

የግንቡ የአካባቢ ሁኔታ ብቻ ሳይሆን ቀለሙም ብዙ ዓይነት ነው። ቢጫ፣ ሰማያዊም ሮዝ። የአራት መቶ ዓመት ሕንፃ በፒያሳ ቀለም መታደሉ እንኳን አይከፋም። እኔን በጣም ያስገረመኝ ግን፣ ከግንቡ ፊት ለፊት፣ ከቤተ መንግሥቱ ፊት ለፊት አንዲት ሹርባ የተሠራች የሀገር ልብስ የለበሰች ውብ ወይዘሮ ጃንጥላዋን ክፍ አርጋ ይዛ ገበያ አዳራሽ እምትሄድ ይመስል በቄንጥ ስትራመድ የሚያሳየው ሥዕል ነው። እቡቲ ሴትየዋ እዚያ ምን ታደርጋለች? ላልጠፋ ግድግዳ ለብቻዋ መሣልስ ይቻል የለም!

በተለይ የፋሲል ግንብን፣ የአክሱም ሐውልትን፣ ጢስ ዐባይን፣ ላሊበላን የሚሥሉ ሰዎች፣ ባዶ ቦታ ለምን ባዶውን ይቅር እያሉ ነው መሰለኝ ደስ ያላቸውን ነገር ይጨማምራሉ - ባዶ ማስፈለግ አለማስፈለጉን ሳያስተውሉ። ለምሳሌ ወፎች ከሩቅ እየበረሩ ሲመጡ - እንዲያውም ሰማይ ካለ ወፎች በግድ ይኖራሉ። ወንዝ ወይም ኩሬ ከተነሣ ዳክዬዎች ሲዋኙ መታየት አለባቸው። ዛፍ ወይም ጦጣ ከሌለችበት ዛፍ ሊሆን አይችልም። ሣሩም ሁልጊዜ እረንጓዴ ነው። ምናልባት ለዚህ የሚገፋፋቸው የኢትዮጵያ ልምላሜ ይሆን? በአጠቃላይ የቡና ቤት ሠዓሊዎች ትልቅ ድክመት ዝምድና ወይም ግንኙነት የሌላቸውን ነገሮች ጎን ለጎን ማስቀመጣቸው ነው። ማን ያውቃል፣ ከፍ ብሎ የተጠቀስውችዋ ሴትዮ ሲገርመን፣ ላሊበላ ቤተክርስቲያንላይ ጂንስ ቢትልስ ለብሶ ኳስ የሚያነጥር ልጅ አንድ ቀን እናይ ይሆናል።

በአንድ የባህል ምግብ ቤት ውስጥ ያየሁት ሌላ ሥዕል አለ። በምን አወቅህ እንዳትሉኝ እንጂ የተሣሉት ባልና ሚስት ሳይሆኑ አይቀሩም። ጎን ለጎን ቁጭ ብለዋል። ቄሱም ተቀምጠዋል። ምግብ ቀርቧል በመሶብ ወርቅ። አንድ ውሻ ተጋድሟል። ዓይኖቹን ጨፍኗልም እንቅልፍ የወሰደው ይመስላል። ምግብ እየሸተተው የሚተኛ ውሻ እናንተ ታውቃላችሁ ከምጣኔ ስሕተት የተነሳ ውሻው ያለው ካልጠፋ ቦታ እመሶብ ወርቁ ሥር ነው። ጭራው እንደ ደህና ነገር ባልየው እግር ላይ አርፏል። ሴትዮዋ እጇን ዘርግታለች - ወደ ሰዎቹ «ብሉ ብሉ እስቲ፣ እንደነገሩም ቢሆን» ትላለች ለማለት ነው። ነገር ግን እጅ አዘረጋጓ መድረክ ላይ ሆና ንግግር የምታደርግ አስመስሏታል። ባልዬው እጁን ይጣጠባል - የሱ እንኳን ደህና ነው። የምታስታጥበው ልጅ ግን በቅጣት ላይ ያለች ነው የሚመስላችሁ። ምክንያቱም ጎበስ በማለት ፈንታ እንደ መንበርከክ ብላለች። የቄሱ ከሁሉም የተለየ ነው። ለመብላት የተዘጋጁ አይመስሉም። ብቻ ዝም ብለው መስቀልና ጭራችውን ለምግብ ቤቱ ደምበኞች ያሳያሉ። የምግብ ቤቱን ባለቤት፣ «ማነው ይኸው ሥዕል የሣለልዎት» ብየ ጠየቅኋቸው።

«አንድ የተባረከ ልጅ ነው፤ እንዲሁ እናንተ ሲመገብ መጥቶ» አሉኝ።

«ለመሆኑ ምን ያህል አስከፈልዎት?»

t.me/OLDBOOKSPDF

«ዛሬ አታገኘው፣ ምን ያረግልሃል። ክፍለ ሃገር ከሄደ ዘበንም የለው።»

«እንዲያው ለማወቅ ብዬ ነበር» አልኳቸው

«የለም ብዬሃለሁ እንግዲ። ሰውዬው የለ አዲሳባ።»

«ግን ሥዕሉ ጥሩ ነው እስዎስ ሲያስቡት።»

«ያው ታየዋለህ ምን ትጠይቀኛለህ።»

«ስለ ሥዕሉ ያለዎትን አስተያየት።»

«አንድ አስተያየት የለም! የበሉትን ክፍሎ ውልቅ።»

አብዛኛዎቹ የቡና ቤት ሥዕል ባለቤቶች ባሏቸው ሥዕሎች ይኮሩባቸዋል። ነገሩ፤ «እኔጋ ያለው በየትም አይገኝም» ዓይነት ነገር አያጣውም። እንዲያውም አሁን አሁን ሳስበው ዋጋውን ሳይነግሩን፣ «ክፍለ ሀገር ሄዷል» ያሉኝ በዚህ ምክንያት ሳይሆን አይቀርም።

የሌሎቹን ከተሞች እንጃ እንጂ አዲስ አበባ በርከት ባሉ ቡና ቤቶች የሚገኝ አንድ የታውቀ ሥዕል አለ። ፍሬሙ ትልቅ ነው። በዓይነተኛ ምሳሌነቱ ብቻ ሳይሆን ለዚህ ጽሁፍ መነሻ ስለሆነኝ በጣም እወደዋለሁ። እንዲያውም ስለ ብዙዎቹ ሥዕሎች ሲያወሩ ከመዋል ስለዚህኛው መናገሩ ይበቃል። ምክንያቱም ዝብርቅርቅ ነገሮች በደንብ ተዘበራርቀው የሚታዩበት፣ ቅጥ ያጡ ሁኔታዎች በጣም ቅጥ አጥተው የሚገለብት፣ በባላገር አሉ የሚባሉትን ነገሮች ሁሉ ጥቅጥቅ አየያዘ በኢትዮጵያ፣ እንዲያውም በዓለም ተወዳዳሪ የማይገኝለት የቡና ቤት ሥዕሎች ሁሉ ቁንጮ ነው። ያውላችሁ። በዓይነ ሕሊናችሁ ተመልከቱት። ሁለት ጐጆዎች አሉ። አንድ ከፊት፤ አንድ ከኋላ። ትንሹ ጐጆ በራፍ ላይ የልኳንዳ ቤቶች ዓይነት ልዩ ሻኛ ያለው፣ ዓይኑን አጉረጥርጦ አካባቢውን የሚገላምጥ ነጭ ሰንጋ ቆሟል። ትንሹ ጐጆ ጋ ደሞ አንድ ሴትዮ ጥራጥሬ መሳይ ለፈርሱ በገበታ ይዛለታለች። ፈረሱ ግን አይበላም። አንገቱን እንደገተረ ትክ ብሎ ያያል። ግዝፈቱ አይጣል። ጭራው መሬት ይነካል። ቀይ ልጓም ተደርጎለታል። ባልየው ሊያመጣው ሄዷል መሰለኝ ወይም ጠፍቶ ይሆናል - ኮርቻው ግን የለም።

የሴትዮዋንና የፈረሱን ሁኔታ ሆን ብላችሁ ስታዩ አንድ ጨዋታ የያዙ ወይም የሚነጋገሩ ይመስላችኋል። በሰተቀኝ በኩል ከእንጨት የተሠራ የሚመስል ሌላ ፈረስ እንደ መሣቅ ብሎ ቆሟል። በነሱ ዙሪያ ባላገር ያፈራው ነገር ሁሉ አለ። በግ፣ ውሻ፣ ዶሮ፣ ላም፣ በሬ፣ ጥጃ፣ ፍየል፣ ድመት - ሁሉም አሉ፣ ከአሳማና ከአይጥ በስተቀር። አንዳንዶቹ ተኝተዋል። አንዳንዶቹ ቆመዋል። ዋሽህ አትበሉኝ እንጂ ወገቡን እስኪነካው ድረስ ጭራው ወደ ላይ ቀልብሶ የተኛ ውሻም አለ። ሰውዬው ከእንስሶቹ አጠገብ እቤት ሊገባ ትንሽ የቀረው በሬ ጠምዶ ያርሳል። ሞፈሩ ግን የምታውቁት ዓይነት እንዳይመስላችሁ። ከአንደኛው በሬ ጭራ ጋር የተያያዘ ነው። ከጐጆው በስተቀኝ ቀፎ የተሰቀለበት ቅጠሉ የገዘገ ኮፍያ የመሰለ ዛፍ አለ። በጣም ጠጋ ብሎ ላየ ሰው ንቦችም ሳይኖሩበት አይቀሩም። መቼ ይሄ ብቻ! ማሩን «ሊሸውዱ» እንደሆነ እንጃ እንጂ ሲጃራ ፓኬት ላይ ከሚታየው የተለየ ደማቅ ቀለም ያላቸው ቆንጆ ቆንጆ ጉሬዛዎች ቀፎውን ከበው ተቀምጠዋል። እንደገና ከዛፉ ቀጥሎ ሌላ ገበሬ ያርሳል። አረኛም አለ። ከወዲያ ማዶ ደሞ አንድ ቀጭን መንገድ መጨረሻ ሌሎች፣ «ዛፍ የበቀለባቸው» ጐጆዎች ይታያሉ። ምን ልበላችሁ ! ወንዙ፣ ተራራ፣ ገደል፣ ሣር፣ ቡቃያ፣ ቆቅ፣ ጅግራ፣ መዘርዘሩ ያደክማል።

t.me/OLDBOOKSPDF

ኋደኛው በነገሩ ተገርሞ «እግዜር ይማርህ» ብሎ ይሄድና በማግሥቱ ተመልሶ ይመጣል። «ምነው እለ ወትሮህ ምን ሰማህ ዛሬ» አለው በሽተኛው፣ አከታትሎ መምጣቱን አላምን ብሎ። «ትላንት አንተን ጠይቄ እንደ መጣሁ» አለው ኋደኛው፣ «በአውቶብስ ስሄድ ያየሁትን ልንገርህ ብዬ ነው። መሽቶ ስለ ነበረ አውቶብሱ ውስጥ ጥቂት ሰዎች ነበርን። አውቶብሱ በኃይል ይሮጥ ነበር። በኋላ ድንገት ፍሬን ሲያዝ አንድ ወፍራም ተሳፋሪ የጨበጠውን ብረት ለቆ እንደረደረና መስኮቱን ሰባብሮ እፊት ሲሄድ የነበረ ታክሲ እናት ላይ ሁለት እግሩን ዘርግቶ ተቀመጠ።» «አይደረግም!» አለ፣ ወሬኛው እብሽተኛ፣ «እንዴት ሊሆን ይችላል? የአውቶብሱ መስተዋት በቀላሉ ተሰበረ ቢሉኝ አላምንም!» ይኼኔ ሰውዬው ከት ብሎ ሣቀና «እንዴት ሊሆን አይችልም? ትናንት ያወራህልኝ ሰውዬ የታክሲ መስተዋት ሰባብሮ ከገባ ይኸኛው ደሞ ትልቁን የአውቶብስ መስተዋት በርቅሶ መውጣት እንዴት ያቅተዋል?» አለው ይባላል።

በእርግጥ የደረሰም ይሁን ለቀልድ የተነገረ እኔ ሳስበው ሰውዬው ያልተደረገውን ፈጥሮ በተመሳሳይ ሁኔታ ያወራው ወዶን አይመስለኝም። እንዲያው ለምናልባቱ በሽታ ያላስታገሠውን ልማደኛ ውሸታም ለመቋቋም ይረዳ እንደሆነ ብሎ ሳይሆን አይቀርም።

በሥነ ልቦና ምሁራን ለሚደረግ ትንተና ወይም ጥናትና ምርምር ካልሆነ በስተቀር፣ ለዚህ ጽሑፍ የውሸትን ምንነት ጠልቆ ባለ ሁኔታ መመልከቱ አስፈላጊ አይደለም። ቢሆንም ግን፣ ዐበይ ገጽታዎችን ለማሳየት ያህል፣ ቀንደኛ ውሸታሞችን በምናብ ትይታ በየዓይነታቸው መደቦ ማቅረቡ መጠነኛ ግንዛቤ ሊያስገኝ የሚችል ይመስለኛል።

ብርቱካን ሲያዩ ብርቱካን እንቁላል ሲያዩ እንቁላ እንወዳለን በማለት ያለ ምክንያት ከሚናዘዙት፣ ወይም ንግግር ለማጣፈጥ ብቻ ጨማምረው ከሚያወሩት ጀምሮ፣ በተንኮልና ቅናት፣ በምቀኝነት ተነሣስተው ስም እስከሚያጠፉትና ትዳርና ንብረት እስከምሚያፈርሱት ድረስ ያሉትን ውሸታሞች ስናይ፣ አንድ የምንገነዘበው ነገር አለ። ይኸውም ውሸት ሲባል ዕድሜ የማይወስነው መሆኑ ነው። ለምሳሌ አዛውንቱ አዛውነትነታቸውን ትተው፣ በወጣትነታቸው ያልሠሩትን ሠርቻለሁ ብለው ሊያወሩ ይችላሉ። ወጣቱ ደግሞ በሐሳቡ ዕድሜውን ከፍ አድርጎ እያየ፣ ያልሆነው ሆንኩ ሲል ይችላል። መቸም በዚህ መካከል የውሸቱ ደረጃና መጠን እንደ ሁኔታው ከፍ ዝቅ ማለቱ የታወቀ ነው። አንድ ጊዜ አንድ የአምስት ዓመት ሕፃን መሬት የተውለትን መሶብ እንደምንም ከፍቶ፣ የቀረችውን እንጀራ የቻለውን ያህል በልቶ፣ እናቱ ከደጅ ገብታ፣ «እንጀራውን ምን ወሰደው» ገና ከማለቷ፣ «እኔ አልበላሁም» እያለ ራሱን በትናንሽ እጆቹ ይዞ የማልቀሱ ሁኔታ፣ የዋህ መልኩ ነውና እዚህ ውስጥ አይገባም።

የውሸት ፈተና ብሎ ነገር የለም እንጂ ቢኖር ምንጊዜም አንደኛ የሚወጡ ልማደኛ ውሸታሞች ናቸው። ልማደኛ ውሸታሞች ካልዋሹ መኖር የማይችሉ፣ ከብዙ ዓመት ልምድ የተነሳ የእውነት ትርጉም የማይገባቸው ሊዋሹ ያሰቡትን ነገር ለራሳቸው እስከመዋሸት የሚደርሱ፣ ወይም «ከውሸት ያለፉ» ናቸው። ከሌሎች ሁሉ በጣም ስለሚለዩ «የለየላቸው ውሸታሞች» ቢባሉም ያስኬዳል።

«የለየላቸው ውሸታሞች» ዋነው ምልክታቸው መረን የለቀቀ ጉራቸው ነው። ከዚህም የተነሳ ከነሱ ያነሰው ሰው ቢቻል ማንነታቸውን ሳይጠይቅ የሚያወራላቸውን ሰው ሲፈልጉ ይኖራሉ። አንድ ቀን የተዋወቁትን «ኋደኛዬ ነው» ከማለት አልፈው ተርፈው፣ ባለሥልጣን ሲያዩ ባለሥልጣን፣ ሀብታም ሲያዩ ሀብታም ሆነው ይቀርባሉ። ከጥሩው ነገር አንሥቶ «ታላቅ» እስከሚባለው ድረስ ያለውን ሁሉ «አለሁበት» ከማለት አይመለሱም። ተቃውሞ ወይም ሂስ ቢያጋጥማቸው ፈገግታና የእጅ እንቅስቃሴ

t.me/OLDBOOKSPDF

ባቀነባበረው መልቲ ባሕሪያቸው የቋቋሙታል። ከሁሉም በላይ ማመስል ይወዳሉ። ለምሳሌ በጣም የሚያደንቁትና የሚያከብሩት ሰው አጠገብ ሲያልፉ፣ ውልብ ብለው አብረው የተነሡትን ፎቶ ቢኖር ፎቶውን ይዘው እንደገና ፎቶ ከመነሣት ወደ ኋላ አይሉም።

ከእነዚህ መካከል አንዳንዶቹ በተረትና ምሳሌ መጠቀም እዋቂነት የሚመስላቸው፣ አሽሙርና ተረብ የሚወዱ፣ ምሌ ነገ ባዮች ናቸው። ውሸታቸውን በሚያቀነባብሩበት ጊዜ ወደ ዋናው ነጥብ ከመምጣታቸው በፊት የዙሪያ ጥምጥም ተረት መፈለግ ለነሱ እንደ ግዴት ነው።ድ ብቅ አርገው ካልተናገሩ እሚሳካላቸው አይመስላቸውም። የሰው እንገር ለመረዳትም ራሳቸው በሚፈጥሩት ቅኔ አወሳሰበው ካልተረጉሙ አይሆንላቸውም።

አንዳዶቹ ደግሞ ይዋሻሉ ተብለው የማይጠረጠሩ ጠጋ ካሏቸው ግን ቶሎ እሚነቃባቸው ልማደኞች ናቸው። በነሮ የደረጃ፣ ወይም በሕይወት ልምድ ባሰል ያሉ ሊሆኑ ይችላሉ። የሌለውን ጥናትና ጽሑፍ ትንሽ ቀለም ብጤ ቀባብሮ «የኔ ነው» እሚለው ምሁር፣ የሙዚቃው ቅንበ ሲያምርለት ዘፈኑ ሲደነቅለት......«ዜማውንም ግጥሙንም የደረስኩት እኔ ነኝ» ባዩ ድምፃዊ ከልብወለዱ ቀነጫጭቦ እሚጽፈው ደራሲ፣ ኮራጁ ተማሪ፣ አጭበርባሪው ሰባኪ፣ ዝግ ባለ አነጋገራቸው፣ በቃላት ከመራረጣቸው ሳይንቀዠቀዡ በድበቅ እንደ ተኮፈሱ እሚገኙት በእዚህ ክልል ነው።

ልማደኛ ውሸታሞች ከሁሉም ይልቅ በቀላሉ እሚጋለጡት አላስችል እያላቸው በትምህርትና በዕውቀት ሲሸፍጡ ነው። ለምሳሌ ጓደኞች አንድ ላይ ተቀምጠው ካነበቧቸው ልብ ወለድ መጻሕፍት መካከል የትኛውን እንደሚወዱ ሲጠያየቁ እጁን አውጥቶ «ሎንግማንስ» ያለውን የሃያ ዓመት ሰው ምን ትሉታላችሁ? የዲግሪውን ትምህርት ሳይማር ካባውን ተውሶ ለብሶ ፎቶ የተነሣ አንድ ግለሰብ ከአማርኛ ማንበብና መጻፍ ያላለፈ ዘመዱ «ምንድን ነው የተማርከው?» ብለው ለጠየቁት «ፋኩልቲ» ሲል መልሷል ይባላል። እዛውንቱ አልገባ ብሏቸው፤ «ምን እሚሉት ነው እሱ» ቢሉት፣ «የተመረቅኩበት ነዋ» ብሎ አልፎአቸዋል። «ያውና ፎቶው ላይ፣ አያዩትም?» ቢል ኖሮ አያስገርምም ነበር።

የማስታወስ እድናቆት ለማግኘት ለመወመስገን፣ ወይም ለመወደድ ሲሉ ሌላውን የሚክቡ ውሸታሞች ደሞ አሉ። «ትዝ ይልሃል? ያኔ በባት ቁጥሩን፣ አራትን በእብዶ ጥለህ፣ ሦስት ቁጥሩን ቀድመህ፣ ሁለት ሲመጣብህ አጥፍ በልህ፣ ያገባኸው ጎል? ይለዋል የዱሮ ትምህርት ቤት ጓደኛውን።» «ውሸት» እንዳይል ደሞ ማሳፈር ይሆንበታል። ይገርማል እኮ፣ ለካ ማዳመጥም ችግር አለበት! በጣም የሚገርመው፣ «ትዝ አይለኝም» ወይም «ረስቸዋለሁ» ቢልም እንዲህ ያለው የፈረደበት ጓደኛ ሳይነዘንዝ በቀላሉ አይለቅህም። «ያውም እንኳን እገሌ የተባለው ተጫዋች እግሩን የተሰበረው ያንለት ነው። ሚኒስትሪ በንፈተን። ልክ በ 45 ዓ.ም ያለፈው ሳይንሳችሁ።

ይኸንንም «አላስታውስም» ብትሉ ወዮላችሁ! እነሱ ለራሳቸው የትኛው ጉች የትኛው እግራችሁን እንደ መታና ማን በፋሻ እንዳሰረላችሁ ሁሉ ጥርት አርገው ያውቃሉ። ይህን የመካብ ዘዴ ስለ ራሳችሁ ለማውራት ይጠቀሙበታል። «የኔም እኮ በትምህርት ጎበዝ ነበርክ። ረሳኸው? አቤት ያን ጊዜ! አንተ አንደኛ እኔ ሁለተኛ እልነበረም እምንሆነው? ስከንደሪ እስክንገባ ድረስ። አንድ ጊዜ ብቻ እኔ በላሁኽ! ኖ - ኖ - ኖ - እምበተኛ ክፍል አንደኛ ወጥቻለሁ እንጂ! አስተውስክ! ከነምልክቱ እኔና አንተ ሽልማት ስንቀበል ሚስተር ፒትርያኖስ፣ ዘ ዳይሬክተር በቀኝ እጁ ሰርተፍኬት የሰጠን ዕለት። ያንተ ፋዘርም ነበሩ! ነፍሳቸውን ይማረውና!» እጃኢብ ማለት ነው ዝም ብላችሁ።

t.me/OLDBOOKSPDF

የራሳችው ውሸት እንዳይታወቅ መጀመሪያ ሌላውን ውሸታም ያሚያደርጉም አሉ። መቼም በእኔ ግምት «እነ እገሌን ታውቃለህ» የሚለው ጥያቄ በአንዳንድ ሰዎች ዘንድ ጤነኛ ዓላማ የለውም። ምክንያቱም ምን ያህል ትውውቅና ግምት እንዳለ ለማጥናትና እንደሚፈልጉት ሆኖ ከተገኘ የሌላውን ግለሰብ «ውሸታምነት» እንደ መግቢያ አድርጎ የራሱንም ሳይነቃ በዘዴ ማስተላለፊያ ይሆናል።

የሰው ትዳር ነካካ ባትሉኝ፣ ይህ ሁኔታ በአንዳንድ ቆክክር ባላቸው ባልና ሚስት ላይ ይታያል። ለምሳሌ፣ አንዱ አባ ወራ ምሳ ይጋብዛሁና፣ በጨዋታ ስለ እገሌ ወሬ ይነሣል። «በዚህ ወጥቶ በዚህ ወርዶ እንዲህ ብሎ፣ እንዲህ አድርጎ……» ነገሩም አብሮ ይፈተፈትና፤ «እኔ ደሞ ውሸት የት እወድልህና» በሚል ቅባት የእራስ፣ ከግብዣው ጋር ተቀናብሮ «እሷም ነበረች ያልሞተች» እየተባለ፣ ሚስትም፣ «አዎን ምን ይጠየቃል» እያለች፣ ሠራተኛዋ በቅንዝንዝ ዓይኗ በእረፍት አሳቅ እያጀበች፣ ውሻዋ ብቻ ምስኪን ውሻ ሳይናገር ዓይኑንም ዝም ብሎ አፍጦ ሲጠብቅም የሚታማው ሰው የሙሽራ ልብሱን አውልቆ ከነውሸቱ ብቅ! ከዛ በኋላ ጨዋታው ያልቅና ራስ ሙገሳው ይመጣና፣ «እኔ እኮ እንዲህ ነበርኩ፣ እንደዚህ ልሆን ነው! ደሞ ለወደፊት» ቅብርጥሴ። ነገሩ ከውሸት አልፎ ኩራትም አይጠፋበትም። መቼም በዚህ ጊዜ ጆሮአችሁ መዝጋት ስለማይቻላችሁ የሚኖራችሁ ምርጫ ቢቻል ብቻ በልቶ ስለ ቁንጣን ማሰብ ብቻ ይሆናል።

ለማስመን እንዲያመች ሲባል ቦታና ጊዜን ምልክት እያደረጉ፣ የምራቅ ቱፍታን መቆጣጠር እስኪያቅት ድረስ መለፍለፍ ሌላው የውሸት ዘዴ ነው። የዚህ ደንበኞች የሆኑ ግለሰቦች ባነጋገር ፈጣን ናቸው። የንግግራቸውን ጣልቃ፤ «እኮ፣ ታዲያስ፣ እንዴታ» ማለት ያበዛሉ። ለማስተማመን ሲሉ የማያደርጉትን ነበር የለም። ለምሳሌ በራሳቸው ትረካ በሚገረሙበት ጊዜ ዕቃ እንደሚያወርዱ ሁሉ ሁለት እጃቸውን ድንገት ወደ ላይ ከዘረጉ ከተቀመጡበት ብድግ ሲሉ ምንም አይቀራቸውም። በታውን ለማመልከት በአሥሩም ጣታቸው ቢጠቁመንዳይገርማችሁ። ምክንያቱም ደባስ ብለው በቅብጥብጥ አወራራቸው ድንገት ጠረጴዛውን በኃይል መትተው ሊያስደነግጧችሁ ይችላሉ። «ይኸ ትልቁ ሕንፃ ሰሙን አምጣልኝ። ምነው ይኸ ዛሬ ላውንደረ የሆነው» ይላሉ። ነገር ሲጀምሩ ወስፈ ዓይናቸውን ከአንዱ እድማጭ ወደ ሌላው እያንቀዠቀዠ፤ «ታዲያ ያኔ ፎቁ አልተሠራም። ስንሰልና ግራዋ ጥቅጥቅ ያሉበት ነበር።» ደሞ ያመጡታል ሐቁ እንዳይገኝና እንዳይጋለጡ። ባጋጣሚ የማውቃቸው ካለ ለመናገር ገና ጉሮሮውን እንደማጣራት ሲል፣ የተሳሳቱ ወይም የረሱ በማስመሰል ነገሩ እንደሚሰማማ አድርገው ለመለዋወጥ አይሳናቸውም።

ከነዚህ በደረጃ ከፍ የሚሉት የሚወራውን ወሬ መነሻ አርገው እዛው መፍጠር የሚችሉ፣ በምናብ አጠቃቀማቸው በጣም የተራቀቁ፣ ባጋጣሚ ከድርስት ያመለጡ ውሸታሞች ናቸው። ለምሳሌ የአደን ጨዋታ ተነሥቶ አንበሳ እንዴት እንደ ገደለ አንዱ መናገር ሲጀምር፣ ከቻሉ ስለ አውራሪስ ካልሆነላቸውም ስለ ሚዳቋ ለማውራት ይዘጋጃሉ። የአድማጮቻቸውን ሥነ ልቦናዊ እርካታ ማወቅ ሌላው ተሰጥኦዋቸው ስለሆነ፣ የሚጥመውን የአቀራረብ ሂደት እዛው ፈልገው ለፈጠራቸው ያውሉታል። ታዲያ በዚህ ጊዜ ነገሩን በተመሰጦ ስለሚያቀነባብሩ ብቻ ሳይሆን ድንገት ሊመጣባቸው ለሚችል ጥያቄ በቅድሚያ መግቢያ መውጫን ስለ ሚያፈላልጉ፣ ዓይናቸውን ብቦዘዝ አርገው ይመለከታሉ እንጂ የሚወራውን አይሰሙም። እንደሚሰማ ሆነው ለመታየት ሲሞክሩ ግን፣ ለምሳሌ ከመሬት ተነሥተው ሲስቁ፤ ልብ ብሎ ላያቸው በእንቅልፍ ልባቸው የሚቃዥ ይመስላሉ።

በማናቸውም ቦታና ጊዜ ነገር ሳያዳምጥ ያዳመጠ ለመምሰል የሚሞክር ሰው በይሉኝታ ጣል በሚያደርጋቸው ትርጉም የለሽ ቃላትና በተደበተ አኳኋን ለምሳሌ፣ ገርቡብ በሚል ፈዛዛ ዓይኑ፣ በማዛጋቱ ሁሉ ያናድዳል። ከዚህም በላይ የተናገሪውን ጊዜና ጉልበት በማባከኑ፣ ቁም ነገሩን ቻለል

t.me/OLDBOOKSPDF

በማለቱ ያበሳጫል። ነገር ግን አንዳንዱ እንዲህ የሚያደርገው ወዶን አይደለም። የድምፁን ከፍታ ሳይቀንስ፣ ያነጋገር ዜማውን ሳይለውጥ፣ በዛ የመሐላ ቃላቱን ቅደም ተከልተ ሳያዘንፍ አንዱን ነገር ደጋግሜ ካላወራሁ የሚል ሲያጋጥመው፣ ወይም አንቶፈንቶውን እያነበነበ፣ ከዛም ብሶ፣ «ካላየኸኝ አላወራም» በሚል ዓይነት ፈላጭ ቆራጭነት አገጭ ይዞ እሚነትት ወሬኛ ሲጥልበት ሳይወድ በግድ አስመሳይ አዳማጭ የሚሆን አለ።

ሰው መቼም እውነትም ይሁን ውሸት ወሬ አልሰማም ብሎ ከሰው አይጣላም። ባይሆን ከውሸታም ሰው በዘዴ ለመለየት ይሞክራል። ነገር ግን ይኸም የማይቻልበት ጊዜ አለ። ሩቅ ሳትሄዱ፣ ዝናብ ሲጠለል በውሸታም ወሬኛ የተጠመደ ሰው ጠፈጠፉን እያየ የውኃውን አንክብሎች እየቆጠረ ባለበት ቦታ ይቆማል እንጂ፣ እስኪያባራለት ድረስ የት ይሄዳል? መኪና በመንዳት ላይ ያለውስ ስልክ እንጨቱንና አስፋልቱን በዓይኑ እየፈለገ ለይምሰል ፈገግታውን ከማሳየት በስተቀር ምን አማራጭ አለው?

ነገሩ ምን ያህል እንደሚያሰለችና እንደሚያስመርር የደረሰባችሁ ታውቁታላችሁ። ለዚህ ምናልባት፣ ውሸት የተሞላው ወሬ ፈቱ ተደቅኖ መንገድ አልለቅ ሲለው በትላልቅ ዓይኖቹ ትክ ብሎ እያየ ከሦስት ከአራት ሰዓት በላይ በትዕግሥት የመቀመጥ ችሎታ ያለው ምሕረት ወርቁ የተባለው የትምህርት ቤት ጓደኛዬ የሚጠቀምበት ዘዴ ችግራችሁን ሊያቃልልላችሁ ይችል ይሆናል። እንደሱ አባላ «ውሸታሙን ወሬኛ በዓይናችሁ እዩት። ፈገግ ሲል ፈገግ በሉ። ራሱን ሲነቀንቅ እናንተም ነቅንቁ። ሲገረም ተገረሙ። ነገር ግን የሚለውን አታዳምጡ። ዝም ብላችሁ የራሳችሁን ጥሩ ሐሳብ (ጉሮ ነክ ወይም እውቀት ነክ የሆነ ሐሳባችሁን) አስቡ። እንዲሁም ስታደርጉ ጊዜያችሁን ተጠቅማችሁበት ማለት ነው። በደንብ ከተለማመዳችሁት ይቻላል!!»

ፍርጥም ያለ ምክሩ ይኸው ነው።

የፈተና ሰሞን

የልጅነት ዘመን ሲታዘብ በትዝታ መልክ የሚመጡ ብዙ ነገሮች አሉ። ገጠር እረኝነቱ፣ እርሻው ማኅበሩ፣ ከተማ፣ ላደገው እስፖርቱ ሙዚቃው ሲኒማው፣ በትምርህት ቤት ዓለም የሚገኘው ሁሉ ሊታወስ ይችላል። በተለይ የትምህርት ቤት አካባቢ ያለ ትዝታ ከሁሉም የጎላ ይሆናል። ወደ ኋላ መለስ ብለው ካዩት ዛፍ ጥላ ሥር በክብ ተቀምጦ መዝሞሩ መዘመሩ፣ ጅምናስቲክ መሥራቱ፣ ሥዕል ብጤ መሞነጫጨሩ፣ ከእንግሊዝኛ ቋንቋ ጋር መንገዳገዱ፣ ጫካ ሂዶ ማጥናቱ፣ መንበርከኩ፣ መገረፉ በዚያ የዕድሜ ክልል ጉልህ የሆነ የሕይወት ድርሻ ይኖረዋል። ታዲያ ለሁሉም መቋጫው ፈተና ነው - ከክፍል ወደ ክፍል ማለፍ - በዕውቀት ደረጃ ለመወዳደር መለኪያ የሚሆነው።

እሰቲ ከአንድ ዘመም ያለች ጎርፍ እሚያስፈራራት ጎጆ ውስጥ እንግባ። ወራቱ ሰኔ ነው። ጊዜው መሸትሸት ብሏል። የእንቁራሪቶቹ ቁርቁርታ፣ የነፍሳቱ ሲርሲርታ፣ የውሾቹ ጩኸት ይሰማል። ጋሿ ልታልቅ የደረሰች ኩራዝ ጭልጭል ትላለች። አንድ ልጅ ጋቢ መሣይ የተደረተ ጨርቅ ደርቦ ያጠናል - ነገ ፈተና ነው! የኩራዙ ጭስ አፍንጫውን መግባቱ አይሰማውም፣ ብቻ ያጠናል - ያጠናል። ከዛ፣ ውድቅት ላይ ይተኛል። ግን እንቅልፍ አይወስደውም - «ነግቶልኝ ብቻ።» ያጠናውን ሁሉ ካለብት ጎልጉሎ ሲያወጣው አንደኛ ሲሆን፣ ሲሸለም፣ ከዛ ክፍል ሲያልፍ ሲቀጥል ሲገሰግስ በሐሳቡ ይታየዋል።

–

t.me/OLDBOOKSPDF

ሌላው ደግሞ በሺላ ቤቱ ውስጥ በሥዕል በተጌጠ መኝታ ቤቱ ውስጥ በአረግራጊ አልጋው ላይ ከነፒጃማው በጀርባው ጋደም ብሏል። ደብተሮቹና መጽሐፎቹ ውድ በሆነ ቦርሳ ውስጥ በዚፕ እንደ ተዘጉ ኮመዲኖው ላይ ተቀምጠው የማንበቢያውን መብራት ይሞቃሉ። እሱ ግን እንደ ኮረዳ ጡት በሾሉት አምፖሎች ላይ ዓይኑን ተክሏል። እና፤ ዝም ብሎ ያስባል፣ ያሳባል፡ ምክንያቱም ነገ ፈተና ነው! ለመሆኑ ምን ሊመልስ ነው? መቼም ስም ብቻ ተጽፎ አይወጣ......ደብተርም ተይዞ አይገባም.........እስከነአካቴው ባይፈተንስ.........አይ፣ ይኸ እንኳን አይሆንም? ምን ሰበብ ሊሰጥ? ለወላጆቹ ምን ሊነገር! ከጓደኛስ ለምን ይታነስ......ደሞ ማን ያውቃል......እሚያስኮርጅ ከተገኘ.......ወይም በአቦ ሰጡኝ ከተሳካ? መሞከር አለበት......

በፈተና ሰሞን ባጠናና ባላጠና ተማሪ መካከል ያለውን ልዩነት ይህ ብቻ አይደለም። ላጠና ተማሪ ቀኑ ብሩህ ሆኖ ይታየዋል። ሰማዩ ያረገዘው ደመና ሙዚቃው ነው። በጥሩ ስሜት ያስፈነድቀዋል። የጠዋት ውርጭና ጤዛ አይቀዘቅዘውም። ኀርፍና ድጡን እያለፈ በቁራጭ ጋዜጣ ብጤ ጠቅለል አድርጎ በንጽሕና እየያዘ ትምህርት ቤት መድረሱ ነው።

ያላጠና ተማሪ ግን ትምህርት ቤቱ የሚደርሰው ጨፍጋጋ ፊቱን ይዞ ዕድሉንና ራሱን አስተማሪዎቹንም እየተራገመ ነው። ሁሉ ነገር ያስጠላዋል። «ብርድ ብርድ የሚል ዘጊ ቀን። ነፋሱም አስቀያሚ። ደሞ አህዮቹ ሲጋፉ። ያውና ተገትሯል። ደባሪ ትምህርት ቤት!» ያየውም ሰው ሁሉ ያናድደዋል። ቀናተኛ ባል ከሚስቱ ጋር ተጨቃጭቆ ሲወጣ ፍቅረኞችን እጅ ለእጅ ተያይዘው ሲሄዱ ሲያይ እንደሚያንገሸግሸው ሁሉ እሱም በደንብ አጥንተው ለፈተና የተዘጋጁ የክፍል ጓደኞቹን ባየ ቁጥር ደካማነቱ እንደ መብረቅ ብልጭ ይልበትና ጊዜያዊ ጥላቻ ያድርበታል። አካሄዳቸው ያስጠላዋል። አነጋገራቸው አሣሳቃቸው ሁሉ ያደንቁረዋል። ረጅሙን ለምን ረዘመ፣ አጭሩን ለምን አጠረ፤ አይበል እንጂ አኳኋናቸው ሁሉ ያበሽቀዋል። አንዳንዱ ተፈታኝ በመውደቅ ተስፋ የቆረጠና የሚመጣውን ለመቀበል የተዘጋጀ ሊሆን ይችላል። እንዲህ ዓይነቱ ተማሪ እንኳን ለጥያቄ ሊበረግግ ዓይኑን ቢደለቁለትም ፍንክች አይልም። የመውደቅ ፍራቻ ያለበት ግን የአለማጥናተፍረትም ስለሚጨማመርበት ፈተናው እስካለቀ ድረስ የተረጋጋ መንፈስ አይኖረውም። ገና ወደ ፈተናው አዳራሽ ሲገባ እግሮቹ እንደ መተሳሰር ይሉበታል። መቀመጫው ይጠፋበታል። የጥያቄው ወረቀት ሲታደል በላብ መጠመቅ ይጀምራል። የእጅ መንቀጥቀጥም ሆነ የቴርሞ ሜትር ንረት በመጠኑ አይጠፋበትም። ራስ ምታት የሚያማቸው ወይም አዙሯቸው ነፍስ ወደ አለበት ተወስደው ተሽሏቸው የሚመለሱ ተፈታኞች አሉ። ጥያቄ ወረቀቱን በጋታ በመቀበል ፈንታ ለተማሩት ትምህርት እንግዳ ሆኖ፣ አባቱ ሊገርፈው አለንጋ ሲያነሣ እንደሚርበተበት የሰምንት ዓመት ልጅ ዓይን እያጮለጮሉ፣ ሐውልት ሆኖ መቀመጥ፣ እንደ ገመምተኛ ገርጥቶ መታየት ሁሉ ይኖራል።

አንዳንድ ተፈታኝ ደግሞ ያጠና በመምሰል ራሱን አታሎ ሌሎቹንም ያታልላል። «ታዲያስ፣ እንዴት ነው?» ሲባል፤» ሃምሳ እናቷ ላይ ካገኘሁ ሌላ ምን እፈልጋለሁ» ይላል፣ ወዝ ያላት ፈገግታውን እዛው በዛው ይፈጥርና። በልቡ ግን ሃያም እንደማያገኝ ያውቃል። ታዲያ ፈተናው ቀለበት የማጥቆር ዓይነት ሆኖ በአቦ ሰጥ ሃምሳ ወይም ከዚያ በላይ ካገኘ፣ በወዛም ፈገግታ ላይ ጉራውን ለማርከፍከፍ አይመለስም። በአፍራሻው ደግሞ፣ «ምንም አላጠናሁም ዘንድሮ ወዳቂ ነኝ» ሲል ቆይቶ ዘተና አምስቱን ማርክ የሚጨረግድ፣ ራሱን ዝቅ ዝቅ ማድረግ የሚወድ በአቋሙ ኮስስ፣ በአለባበሱ በመልኩ አነስ ያለ፣ ባዩት ቁጥር ዳገት ጨርሶ ብቅ ያለ የሚመስል ድምፀ ሰላላ ተማሪ ይኖራል።

በፈተና ሰሞን፣ በተለያዩ መፈተኛ ክፍሎች ወይም አዳራሾች ልዩ ልዩ ሁኔታዎች ይታያሉ። አንዱ ጋ የከበደው ሌላው ጋ ቀላል ይሆናል። ሌላው የሠራውን መቅዳት፣ መገልበጥ ወይም ሌላው

t.me/OLDBOOKSPDF

የለፋበትን ቁጭ ብሎ መብላት። ኩረጃ ከአንደኛ ደረጃ ጀምሮ እስከ ከፍተኛ የትምህርት ተቋሞች ድረስ የሚዘልቅ ደፋር የሆነ የፈተና ጠላት ነው። እርሳስ ለመቅረጽ ልዩ ልዩ ቀለም ያለው እስክርፒቶ ለማጠራቀም ጉጉትና ጥረት ባለበት በአንደኛ ክፍል ይጀምርና ትላላቅ መጻሕፍትና የኮምፓስ መሣሪያ ይዞ መታየት የዕውቀት ምልክት ነው በሚባልበት ሁለተኛ ደረጃ መግቢያ ላይ አድጎ ከዚያም በላይ ይቀጥላል።

መቼም ለሁሉም መሠረቱ አንደኛ ክፍል ነው። የዚህ ክፍል ሕፃናት ተማሪዎች እርሳስ እስኪርፒቶ እየጣሉ መግዛት ልዩ ምልክታቸው የሆነ፣ ቁልፉ በተበጣጠሰ ኪሳቸው ውስጥ ከዳቦ ፍርፋሪና ቆሎ ጋር ምላጭና ላጲስ የሚይዙ ናቸው። አንዳንዶቹ ራሳቸውን ሊያህል ትንሽ የሚቀረው ቦርሳ ጀርባቸው ላይ የሚያነግቱ ሲሆኑ ሌሎቹ ደግሞ ነፋስ ከእጃቸው እንዳይነጥቃቸው የሚጠነቀቁለት የተሻሸ ደብተር ያላቸው ናቸው። ከመካከላቸው የከለር ዓይነት የሚወዱ፣ ኮፒ እርሳስ የማይለያቸው፣ መሬት የወደቀ እንጨት መሳይ ፈልገውም ቢሆን ከቁመታቸው ጋር የማይመጣጠን የራሳቸውን ማስመሪያ የሚይዙ ይገኙባቸዋል። ከየቤቱ ሲጠራሩ ይዘገዩ እንደሆነ ነው እንጂ ከትምህርት ቤት ያውም ከፈተና አይቀሩም። ሲጫወቱና ሲታገሉ ማንገቻው ቢበጠስ እንኳን ቡሪያቸውን እንዳይወልቅ ባንድ እጃቸው ከፍ እያረጉ እክፍላቸው ከች ይላሉ። በሚፈተኑበት ጊዜ ግን አስተማሪ እሚያበግኑ እነሱ ናቸው። ኩረጃቸው አይጣል ነው ለዛውም ፈታኙ እያያቸው። ተው ሲባሉ ይደነግጡና ይተዋሉ። ወዲያው ግን የሌላውን ማየት ይጀምራሉ። እነዚህ ሕፃናት መኮረጅ ብቻ ሳይሆን በፈተና ሰዓት ላጲስና መቅረጫ ይናጠቃሉ። ደሞ አንድ ቦታ አርፈው ስለማይቀመጡ ካንድ መቀመጫ ወደ ሌላው እንዳስፈለጋቸው ይዘዋወራሉ። ወይም ዝም ብለው እግራቸውን ያለማቋረጥ ያወዛውዛሉ።

በዕድሜ ከፍ ባሉት ዘንድ ኩረጃ የተለያዩ መልኮች አሉት። ዘዴዎቹ ወረቀት ከመለዋወጥ እንሥቶ ምልክት ማስተላለፍ መቀበል ድረስ የተራራቁ ናቸው። ሆኖም፣ «የሰይጣን ጆሮ አይስማው» ብንል እንኳን የተማሪ የኩረጃ ጆሮ ገና የወደፊቱን ቴክኒክ ካህኑ የሚያውቅ ስለሆነ መዘርዘሩ አስፈላጊ አይሆንም። እኔ ለራሴ ላሰበው ግን ሲኮርጅ እንደሚያዝ ተፈታኝ ይበጥል የሚያስገርም አጋጣሚ እሚኖር አይመስለኝም። ልክ ስታዩት ጨልሟላ ዓይኑ መግቢያ ቀዳዳ ያጣና ሽቅብ ቁልቁል ማለት ይጀምራል። ይባስ ብሎ ሊያባባችሁ ሲፈልግ ከቻለ እንባ ያቀራል። አለዚያ እጆቹን እያሻሸ ጸጉሩን እያከከ ጣራውን በንዴት ማየት ይጀምራል ፡

ዓይን ቀቅሎ የበላው ደረቅ ኮራጅማ እንደትነቁበት ስትዩት ዝም ብሎ ያያችኋል፣ ሲቅነዘነዝ የነበረውን ዓይኑን በአንድ ቦታ ላይ ተክሎ ይቆያል - ዞር እስክትሉለት ድረስ። ሌላም ደሞ፣ «የምኮርጅ መሰሎህ ነው እንጂ ወልሱን አውቀዋለሁ» የሚል ዓይነት መልዕክት ለማስተላለፍ ከመሬት ተነሥቶ ወደ እናንተ እያየ ሣቅ ሣቅ፣ ወዲያው ግንባሩን ኮስተር፣ ከፍነሩን ነክሰ፣ ደሞ እንደገና ቁንጥንጥ ፈገግ ይልና አንዳች ነገር ያስታውሰ በማስመሰል ወረቀቱ ላይ እብስክሪፕቶው ጫር ጫር ያደርጋል።

አንዳንዱ ኮራጅ ንቅንቅ ሳይል ቁጭ ብሎ ያስተውላችኋል። ብዙም ሲጻጽፍ አታዩትም። ዝም ብሎ ያሰባል። ድንጋጤ እሚባለው ዝር አይልበትም፡ እሱን ተጠንቀቁ፣ የብዙ ዓመት ልምድ ያለው ነው። «ቁጭ ብያለሁ - ታዲያ ምን ይጠበስ!» በሚል ዓይነት መዝናናት ብቻ የሚመለስ የዋዛ ተማሪ እንዳይመስላችሁ። እንኳን እፊቱ ቆማችሁለት ይቅርና ከኋላውም ብትሆኑ የተደበቀ የኋላ ዓይን ያለው ይመስል ዞር ሳይል ያላችሁበትን አካባቢ ፊታችሁን ወደት እንደመለሳችሁ እንቅስቃሴያችሁን ሳይቀር አንድ ባንድ ያውቃል። እና፣ አንድ ጥሩ አጋጣሚ ሲያገኝ በጥቂት ደቂቃዎች ውስጥ የሚፈልገውን ገጽ መልሱን ገልብጦ ተዝናንቶ ሲያይችሁ እንደቆየው ተዝናንቶባችሁ ከአዳራሹ ይወጣል።

የኩረጃ ዓይነቱ ተዘርዝሮ አያልቅም፡ ቴክኒክም ከጊዜ ወደ ጊዜ እየተሻሻለ ነው የሚሄደው። ላብ ዝም ብሎ በመሐረብ መጥረግ፣ የተሰላቸው በመምሰል በረጅሙ መተንፈስ፣ ማዛጋት፣

t.me/OLDBOOKSPDF

እየተንጠራሩ በጣት መናገር.......ደሞ አትደንግጡ እንጂ ፈታኝን በሰውር ጥቅሻ መማፀን.......የቴክኒኮቹ ቀላል የሚባሉት ናቸው።

ታዲያ ይኸን ሁሉ ስታስቡት፣ ለኩረጃ እሚውለው ጭንቅላት ለትምህርት ቢውል ምን ነበረበት አትሉም!?

ዕድል ወይስ አጋጣሚ

በአንዳንድ ሰዎች ላይ ተደጋግመው የሚደርሱ አንዳንድ ሁኔታዎች አሉ። ሰውየው የተለያዩ ጃኬትችና ቲትሮን መሳይ ጨርቆች ሲለብስ ይከርማል። ከዚያ አንድ ቀን እርሙን ሰማያዊ ቤት ይለብስና በእግሩ እንዳይሄድ ከአባሯ የዳነ መስሎት አውቶብስ ውስጥ ይገባል። መቼም መጨናነቁ ያለ ነገር ነውና ብዙ ሳይቆይ በግራውም በቀኙም ጋቢ የለበሱ ሰዎች ያጋጥሙታል።

ሴትዮዋ በሀገር ልብሷ አጊጣ በታክሲ ትጓዛለች። ጥቂት ሄድ እንዳለች ግራሶ የጠጣ ቱታ የለበሰ ጋራዥ ሠራተኛ መለዋወጫ ዕቃውን በግዙፍ እጁ እንደጨበጠ ይገባና አጠገቧ ይቀመጣል። መከላከያ ወይም መፍትሄ የሌለው ችግር ነው - አጠገቤ አትቀመጥ ወይም ውረድ አይባል ነገር።

ታዲያ እንዲህ ዓይነቱን ሁኔታ ምን ትሉታላችሁ? ዕድል ወይስ አጋጣሚ ፡

ከዚህ ጋር የሚነሣው ሌላ ጥያቄ ደግሞ ይህ ዓይነቱ ነገር የሚደርሰው በተለያዩ ግለሰቦች ላይ ነው። ለምሳሌ ማጋነንና ልዩ ትኩረት መስጠት በሚወዱ፣ ወይም አስቀድመው በሚፈሩና በሚሠጉ ሠዎች ላይ የሚለው ነው። ዝናብ ጃንጥላ ገዝቶ ከገበያ አዳራሽ የሚመጣ ሰው መሞከሪያ ወይም ማሟሻ ሊሆን ቢችልም፣ ከላውደሪ የወጣ ልብስ ለለበሰ ግን ምን ያህል እንደሚያበሳጭ መገመት አያስቸግርም። ጨርቅ ያሰጣች የቤት እመቤኢት እምትመኘው የፀሐይ ሙቅት ሲሆን፣ በእግር ጉዞ ለሚያደርግ ሰው ምንኛ አስፈሪ ሆኖ እንደሚታየው ግልጽ ነው። እንደሚመስለኝ፣ ይኸን መሳይ ነገር አንዳንድ ሰዎች የአጋጣሚ ጉዳይ ነው ብለው ያልፉታል ፡ አንዳንዶቹ ግን፤ «ዕድሌ ነው፣ ወ፣ ወትሮም አዲስ ልብስ ስለብስ እሮጌውን አይጥ ይበላብኛል - ጠላ ስጠምቅ ብርዱና ውርጬ እጓዳዬ ድረስ ይገባል - ለጥሩ ግብዣ ሰጠራ ተቅማጥ ይይዘኛ - የቤተ ዘመድ ወይም የጓደኛዬ ሠርግ ዕለት ድምፄን ይዘጋኛል....» የሚለውን አባባል ልማድ አድርገው ይጠቀሙበታል።

የእነዚህ ሰዎች እምነት እኮ ምን ያህል ልክ ነው የሚለውን ጥያቄ ለመመልከት አልሞክርም። እኔ ሳስበው እንዲህ ያሉት ግለሰቦች ትእግሥት ከማጣታቸውና ከመበሳጨታቸው የተነሣ ተደጋግመው የደረሱባቸውን ሁኔታዎች በመገረም መልክ ሲያጤኑባቸው ይቆዩና ቀስ በቀስ ሳይታወቃቸው እያመኑባቸው በመሄድ ልማዳዊ አነጋገር ያደርጓቸዋል። ለምሳሌ፣ በሆቴል ቤቶች ምግብ ሲያዝ በተደጋጋሚ ቀናት ለሌሎች ባላተኖች ጥሩ ጥሩ ቅልጥም ሲመጣ ለሱ ግን የተጠጋ መሳይ ፍርምባ የሚደርሰው ሰው ምግብ አቅራቢዎች ያደሙበት ይመስል፣ «እኔ ድሮም የሆቴል ነገር አይሆነኝም.......» ማለት ይጀምራል። «ለገንዘብ ሲሆን ዕጣ አይወጣልኝም - በማልፈልገው ጊዜ ግን ይወጣብኛል። እምሮኝ ልገዛ የጓጓሁት ዕቃ ከገበያ ይጠፋል - ደስ ያለኝ ቀን ለካሬ አላጣም» የእነዚህና እነዚህን የመሳሰሉ አባባሎች መነሻ መድረሻ የአጋጣሚ ጉዳይ መሆኑ አያጠያይቅም።

በሌላ በኩል ተደጋግሞ ባይደርስም ከፉኛ የሚያበሳጭ ሁኔታ ካጋጠመም ንዴቱን የሚያጋነነ አባባል በወቅቱ ሊፈጠር ይችላል። ትልቅ ዕቃ አግዘኝ ተብሎ ሲሸከም ክብደቱ ያስመረረው ሰው፣ «ዱሮም ዕቃ ልግዝ ስል ከባዱ ወገን ነው የሚደርሰኝ!» ብሎ ሊነጫነጭ ይችላል። ሆኖም ይህ

t.me/OLDBOOKSPDF

አባባል፤ «ደሞ ይቺ ላንተ ምንህ ናት!» ብለው ሲሉት ቁም ሳጥኑን ካልተሸከምኩ ብሎ ሽንጡን የሚበጥሰውን ወይም፣ «በምግብ ማን ሊስተካለው - እንበሶ እማይደል እንዴ?!» ከተባለ ትንፋሽ እስኪያጥረው ድረስ ጎስጉሶ ሰሚንቶ ላይ በቁጣን የከሚንከባለለውን ግብዝ ሰው አይጨምርም።

በዕድል ወይም በአጋጣሚ ሁኔታዎች አካባቢ በቂ ምክንያት እየታጣለት ራስን የራስ ምቀኛ አድርጎ በመቁጠር የሚዘወተር ልማዳዊ አባባል ደግሞ አለ። የዚህ ልማዳዊ አባባል ደንበኛ የሆነ አደን ወዳጄ፣ «ጥሩ የበግ ቅልጥም ቀርቦልኝ ለመብላት አጓጓና ገና በጥርሴ ስነካው ተፈናጥሮ ይወድቅብኛል» ሲል አጫውቶኛል። ይኸንን ምን ትሉታላችሁ? ዕድል ወይም አጋጣሚ? ደሞስ ምናልባት አጥንቱን የሚይዝለት ሰው ያስፈልገው ይሆን?

አዋቂ ለመምሰል ሲባል ምግብን አለ አግባቡ ከመብላት ግን ቅልጥም ቢፈናጠር ይሻላል። አንድ ጊዜ ወይዘሮ አንድ ግብዣ ላይ ጨር ይመስላቸውና የስኳር ማስቀመጫውን ብድግ አድርገው ምግቡ ላይ መነስነስ ሲጀምሩ፣ አድራጎታቸውን የተመከተ ፊት ለፊታቸው የተቀመጠ ወጥት «ኧረ እሱ ስኳር ነው፣ እሜትዬ! ጨው ይውልዎት?» ቢላቸው፣ «ስኳርና ጨው የማልለይ ሆኜ ታየሁት እንዴ?» ብለው የማሾፍ ሣቅ ሣቁበትና ስኳሩን ደህና አድርገው መነስነስ ቀጠሉ፤ የቀረበም ምግብ አይመለስምና አንክት አድርገው በሉት። በእርግጥ የተደረገ ነው መሆኑን ማረጋገጥ ያስቸግራል። ሆኖም የሕዝብ ቴሌፎንን አጠቃቀም ሳያውቅ ዝም ብለው ሃያ ሳንቲም ጨምረው «ሃሎ! ሃሎ! ስልኩን ምን ነካው» የሚሉ ሰዎች አጋጥመዋቸው ልታስረዷቸው ስትሞክሩ፣ «ባላገር መሰልኩህ? ልታስተምረኝ ከጀልክ?» በማለት ከፍ ዝቅ አድርገው ካገላመጡዋቸው በኋል አንደ ገና «ሃሎ!» እያሉ ስልኩን ሲያሠቃዩ ካያችሁ፣ የሴትዮዋ በስኳር መብላት የሚያስገርማችሁ አይመስለኝም።

በብዙ ሰዎች ላይ የደርሳል ብዬ እምገምተው ሌላው ደግሞ ኪስ ባዶ ሲሆን የሚገተለተው የንጭንጭ ጋጋታ ነው፤ «እጄ አመድ አፋሽ ነው - ጋብዞኝ አንጂ ልጋብዝህ የሚለኝ አላገኝም - በይ ተበይ አያዝልም። ምኑ ቅጡ! ተረፍረፍ ባለ ጊዜ ሲመነዘሩ መዋል እንዲለ ሁሉ ሲታጣም የዕለቱን «ዕድል» እያጋነኑ ያዩትን ሁሉ መራገም አለ። «የዛሬው ለማንኝ አበዛዝ! ጣፋ ካጠገቤ! ታድያስ? ሱቅ በደረቴ - ዛሬስ ሱቁን ራሱን ነው ያነገገው! ሎተሪ - ነገ እሚወጣ! እናሳምራ! ሊስትሮው - ደሞ በዚህ በብርድ ራሱን ይላጫል! ቅሎ - የገብስ፣ የሽንብራ፣ የስንዴ - ለምን ራስዋ በልታ አትጨርሰውም?! - ዛሬ የተቀጠፈ ትኩስ ብርቱካን - ቁጭ አረገላችሁ፣ አውላላ ሜዳ ላይ፣ ራሱ የሰራውን ሚዛን! ባለኦችሎኒው ብቻ - ደርበብ እንዲለው - ወንበሩ ላይ - የሱ እንኳን ይሻላል። ምን ዓይነት ቀን ነው? በዚህ ረገድ የሚዘወተሩ አባባሎች ሞልተዋል። «ዛሬ ምንም ነገር አልተሳካልኝም - ደብዳቤ መጻፍ አይዋጣልኝም - ሮብ ቀን አይቀናኝም - ህዳር ወር አይሆነኝም......» ጥቂቶቹ ናቸው። ዕድል ወይስ አጋጣሚ?

እንደሚታወቀው ሁሉ ዐውደ ዓመት በጎይማኖት ረገድ ብቻ ሳይሆን በአመጋገብም የተለየ ደማቅ ይዘት አለው። ጠላው ይጠመቃል - ዶሮው በጉ ይታረዳል። በተለይ በፋሲካ በዓል፣ ለዚያ ቀን ብቻ የተፈጠሩ ይመስል የጾም መፍቻ ይሆናሉ።

ታዲያ በአንዱ በዓለ ፋሲካ ባልየው ሲጾም ከርሞ በመፈሰኪያው ዕለት የኮቱን እጅጌ ሰብሰብ አድርጎ በአባወራነቱ ቀረርቶ እንደሞሞከረው አዝማሪ ኮራ ብሎ ቢላውን ይስልና ዶሮውን ካረደ በኋላ ወደ ሚሄድበት ይሄዳል። ሚስትየዋ የአደገችበትን ብዙ ቀን ያስመሰከረች መሆኗ ባይዘንጋትም፣ ቀኑ ከሌሎች ቀኖች የተለየ መሆኑ እየታሰባት መወራጨቱን ገና እንዳቆመ ዶሮውን

t.me/OLDBOOKSPDF

የፈላ ውሃ ትገለብጥበትና የበዓሉ እለት የክት ልብሷን ለብሳ አምባሯን አጥልቃ ለመታየት ከጓጓችው ሠራተኛዋ ጋር ሆና የወጡን ስራ በቅልጥፍና ትያያዘዋለች።

«ሸንኩርቱን አቀብይኝ።»

«ይኸው።»

«ሎሚውስ የት ደረሰ?።»

«ይኸው።»

«ቀሰሙን እንዲሁ ሰባብራችሁ ጨርሳችሁታል እስቲ አገልግሉ ውስጥ ፈልጊ።»

«ውይ እትዬ! ድመቷ ብገባችልዎት!»

«ክፍ! ኧረ ውጪ! አይንሽ ይውጣ።»

« በይ እኮ ውጪ! ዋ ዛሬ ቀን ልብ አድርጊ!»

«የቅቤውን ዕቃ! ቶሎ በይ።»

«ኪሎውን በሙሉ ሊያረጉበት?»

«ደሞ ማን ገማች አደረገሽ ባሌን፣ እሱ ለራሱ ቅቤ ሲያንስ አይወድ።

«እትዬ! የዘንድሮ በርበሬ.....ቅመሙ ሽክ ህኖ ተዋጥጧል።»

«አብራ እሱማ! ሐኪሙ በርበሬ ተው አለው እንጂ.......መስሎት እኮ ነው......የኔ ባል አልጫ ሊበላ ማለት።»

ባል መሸት ሲል ይመጣና የታመቀ የሳጥን ቃና ያለውን ሻሽ የመሰለ ጋቢውን ተከናንቦ፣ እክፋዮች እንደሚያደርጉት ሁሉ በጥሞና ተቀምጦ ቤቱን ቃኘት ቃኘት ያደርጋል።

«ምን ጭስ እያጨሳችሁ ነው? ከሰል ነው እንዴ?»

«ታዲያ በምን እንስራ? ወይ ኮረንቲውን ግዛልና።»

«ኧረ ይኸን ከሰል ራዲዮ ከልክሏል።»

«የዛሬው ከሰል ጭስ የለውም። እልቅዬ ጋደም በል ደክሞሃል።»

«ወቸ ጉድ! ጎፈሬ የምናበጥር መስለህ? ሥራው መቼ ፋታ ሰጠንና።»

«የውጭውስ በር ተዘግቷል?»

«አላንተ ማን ከፈተው! የወጣ የለ፣ የገባ የለ። መቸ እንዲህ ደላንና።»

t.me/OLDBOOKSPDF

«ኧረ በጉን አስገቡት። እሚበላውም ስጡት። ተሰበታ ጭኜ ያመጣሁትን በግ በራብ አትግደሉብኝ።»

«እሺ።»

«የምቀባው ቅቤ ገዝታችሁ የለም.....ለዚህ ለራስ ምታቴ?

«አዎን።»

«ተልባስ?»

«ሁሉም ዝግጁ ነው - አሁን ጋደም በልና - ዶሮአችን ብስል ስትል - ብድግ እናስነሣሃለን።»

«ኧረ ዛሬ ጤናም የለኝ.........ይበላልኛል ብለሽ ነው።»

«ምን ይደረግ.....ይኸን በፀሐይ መዞር ተው ብልህ አሻፈረኝ አልክ፣ ደሞ ሹራብ ይገዛል፣ ይገዛል - አይለብስ። አድን ቀን ብቻ ይኸ ብርድ - ኧረ ከሱስ ይሰውርህ።»

«ይኸ የደረቅ ሆድ ብዬ ነው እንጅ፣ እሱስ......»

«ግድየለህም፣ አይቡ ያባላሃል።»

«እውነትሽን ነው። በአንቺ እጅ የተቀመመድ ኦሮ ካልበላሁማ።»

«እንግዲህ ይኸን ማሽሟጠትህን ተወኝ።

«አይ የአንቺ ነገር ባሽሟጥጥሽ መቼ አገባሽ ነበር።»

«እሱስ እውነትክን ነው። ትተነው እንጂ ለሙያውማ ቄሱ ነበርን።»

ከዚያ በኋላ ጋደም ይልና ወጡም ይሰራና የነጩ ጤፍ እንጀራ ይቀርብና፣ «አሁን ከእንቅልፌ ባትቀሰቅሱኝ ምን ነበረበት!» እያለ በመግደርደር ሁለቱም እጃቸውን ታጥበው፣ ሚስትዮዋ፣ «በይ ድስቱን አምጪው» ስትል ሠራተኛዋ ይዛ ስትመጣ፣ አንድ አምስቴ እንደተራመደች መሶቡ ጋ ልትደርስ ሁለት እርምጃ ሲቀራት......ልጆች የወረወሩት የሙዝ ልጣጭ ያንሸራትትና.....ድስቱ ከእጅዋ መውደቅ!!

«ሰበረችው!!» ሚስት ራሷን ይዛ መጮህ። ለወትሮው ዶሮ ወጥ የያዘ ድስት ይቅርና ስኒ ሰብራ የማታውቀው ሠራተኛ ባለችበት እንደ ሐውልት ድርቅ - ዓይኗን ሰብርባሪው ላይ መሬት እንተጣለለው የቅቤና ሽንኩርት መረቅ ላይ ተክላ ፍጥጥ። «ሰበረችው!! ሰበረችው!» አሁንም ሚስት ከጣሪያ በላይ መጮህ! «ይሰበርሽ፣ ስብር ያርግሽ፣ የዛሬው ፋሲካ እንዳለ! ያንሣሽ! እውነት የለማ! አበስኩ ገበርኩ፣ አበስኩ ገበርኩ!» ባል ከንዴት የተነሣ እንደ መሣቅ፣ እንደ መሣቅ፣ «ሃ! ሃ! ሃ!» ወዲያው የታጠበውን እጁን ጠረገ። ከዚያ በረጅሙ መተንፈስ፣ «ዱሮም ዓውደ ዓመት አይሆነኝም!»

ምን ትሉታላችሁ? ዕድል ወይስ አጋጣሚ?

t.me/OLDBOOKSPDF

ፎቶ ግራፍ

ትዝታ የሚቀሰቀስበት መንገዱ ብዙ ነው። የመልክ አምሳያነት፣ የአነጋገር ለዛና ጨዋታ፣ የመቃብር ወዳጅ ዘመድ ያስታውሳል የአዋቂነት ልቦና የሚጭረው እሳት የጉርምስና ድፍረትን፣ የብቸኝነት ፍርሃትን፣ የአንድዋን ቀን ደስታ፣ የአንድዋን ቀን መከራ፣ ሌላም ሌላም አስገራሚ የሆነ የሕይወት ድራማ ይዞ ብቅ ይላል።

በቀን ተቀን ውሎ የሚታዩ ሁኔታዎችና እንደ ዘቦት በጆሮ ሽው የሚሉ ንግግሮች በዓይነ ሕሊና ግላዊ የሆነ ብሩህ መልካቸውን ሲይዙ አንዳንድ የሕይወት ነፀብርቆችን ብልጭ አድርገው ማለፋቸው አይቀርም። ለምሳሌ የወዳደቀ ቆርቆሮ በገመድ ቀጣጥሎ እሚጫወት ሕፃን ሲያጋጥመው ልጅነቱ ድቅን እማይልበት እሚኖር አይመስለኝም። በተለይ ያደጉበት ሥፍራ የሠላሳ አርባ ዓመቱን የትዝታ ደለል ይዞ ሲቀርብ ክክብ ተቀምጦ ተረት ይወራሩበት የነበረ አንጋፋ ግራር ከቦታው ጠፍቶ እሹት የሌለበት ማሳ መንደር ሆኖ፤ የተንቦራጨቁበት ጅረት ደርቆ፣ ይኸን ይኸን መሳዩ ነገር በገረጣ የዕድሜ ጓሮ አብቦ ሲታይ ሣቅና እንባ ሲቀላቀል፣ ምን ዓይነት ስሜት እንደሚፈጥር መገመት አያቅትም ፡

መቸም የተረሳው ይረሳል እንጂ ትዝታ ገደብ የለውም። ስለዚህም የኑሮና የሥራ ገጠመኝ ከዓመት ዓመት እየዳበረ በሄደ ቁጥር ዛሬው ለትናንቱ መነሻ እየሆነ፣ «ዕድሜዬን ለምን ቁም ነገር አውየዋለሁ? ምን ያህሉንስ አባክኘዋለሁ?» ብሎ ራስን ለመጠየቅና አብረው የዋሉትን ጓደኛ፣ ያሳልፉትን ጊዜ ክፉ በጎውን ወደ ኋላ ተመልሶ ለማየት ማስገደዱ አይቀርም።

በተለያየ ጊዜና ሁኔታ ትዝታን ከሚያስከትሉ ነገሮች መካከል ዋነኞቹ ደብዳቤ፣ ሙዚቃ፣ ሲኒማ፣ ፎቶግራፍና የመሳሰሉት ናቸው። ማንም ሰው ዱሮ የተጻፈለትን ደብዳቤ ሲያነብ እንዲያውም ባጋጣሚ ሌላ ዕቃ ሲፈልግ አንዱዋ ገጽ ተደባልቃ በድንገት የመጀመሪያው እምስመር እጅ ጽሕፈት ላይ ዓይኑ ሲያርፍ አንዳች ነገር ሊቀሰቀስበት ይችላል። አፍቅሮ የከዳት ሰው በወቅቱ የጻፈላትን የማግባቢያ ደብዳቤ የምታነብ ሴት፣ በሞት የተለየችው ሚስቱ የላከችለትን የጉብኝት ካርድ ትክ ብሎ እሚያይ ሰው ምን እንደሚያስማቸው መገመት አያዳግትም። ሌላው ቀርቶ የአርጥጣን ወርቀት እንኩና ብዙ ዓመት ወደ ኋላ ይመልሳል። ሙዚቃም እንዲሁ ነው። በሙዚቃ መሀል የተሰማ የምስራች ወሬ የትም ይሁን መቼም ያ ሙዚቃ በተሰማ ቁጥር በጆሮ ሲያስተጋባ ይኖራል። ለምሳሌ፣ በፍቅር ዋዜማ ደጋግመው ያዳመጡትን ዘፈን የተፈቃሪዎቹን መልክና አኳኋን ብቻ ሳይሆን ያን ዕለት የለበሱትን የልብስ ዓይነት፣ ያወሩትን፣ የሄዱበት፣ ቀኑን፣ ሰዓቱን፣ ሁሉ ያስተውሳሉ። ሲኒማ ፈጣን ሂደት ይኑረው እንጂ ከነዚህ ተለይቶ የሚታይ አይደለም።

እነዚህ ነገሮች በኅዘኑም በደስታውም የተደረገውን እንደ መስታወት ማሳየታቸው ሳስብ ነገር ነገርን ያነሣዋል እንዲሉ የትዝታችን መጠን በተዛምዶሽ አስተሳሰብ እየዳበእ ለመሄድ የመቻሉ ጉዳይ ተአምር ነገር ሆኖ ይሰማኛል። ይሁን እንጂ የፎቶ ግራፍን ያህል አያስደንቀኝም። ምክንያቱም ፎቶ ግራፍ በገሃድ ዓይን የሚታይና የዕድሜ ጭጋግ የማይጋርደው በመሆኑ የሚያመጣው ትውስት በምናባዊ ደረጃው ከሌሎቹ ሁሉ የጎላ መልክ የሚኖረው ይመስለኛል። እስቲ የሠርጋችሁን ፎቶ ግራፍ ከልጆቻችሁ ጋር ሆናችሁ በጥሞና ተመልከቱት። ምን ታየበታላችሁ? ወጣትነት? ፍቅር? ተስፋ? በሌላ በኩል ደግሞ ሽበት? ድካም? እርጅና?

መቸም መረን ባጣ ሁኔታ ደግሣችሁ ልትወጡ ከማትችሉት ዕዳ ውስጥ ተዘፍቃችሁ ከሆነ ደህናውን ገጽታ በቅጡ ላታዩት ትችላላችሁ። ኧረ እንዲያው ሌላ ሌላውን። የትኩስነት ስሜት የነበራችሁ መሆኑ። ዛሬ የከበዷችሁ ፍሬያችሁ ያኔ ያልተጨበጡ የምኞት ጉም እንደ ነበሩ። አሁን ጉጂዋችሁ ሥር በእሮይታ የመጠላላችሁ ነገር። የፍቅራችሁ መዳበር.......አይታሰባችሁም? ደሞ

t.me/OLDBOOKSPDF

ያለፈው ማንነታችሁ እንደ ነበረ በጥሬነቱ ብቻ ሳይሆን ከዛሬ ጋር ተጠላልፎ በስሎ ወይም ከስሞ ከነድምር ቅናሹ ብሩህ ሆኖ ዓይናችሁ ላይ ድቅን አይልም? ምናባችሁ መጠቅ እያለለ ሲሄድ የሠርጉ ጭፈራና እልልታ፣ አናስገባም የሚል ግርግር ደርሶ የማትገቡ ይመስል እያት ከሆናችሁ በኋላም ሲያባባችሁ የሚኖረው ዜማና ግጥም እንደ ገደል ማሚቶ እየተደጋገመ አይሰማችሁም? መቸም ከዚሁ ጋር አፍላ ጉርምስና፣ ግዴለሽነቱ፣ ልበ ሙሉነቱ በተለይም የተፈጥሮን ጸጋ እንደማንም መታገሉ፣ ለምሳሌ፣ የጸጉር አለመመለጥ፣ የትከሻ አለመጉበጥ፣ የሥጋ አለማለቅ፣ ይኸን መሳዩ አብሮ መታየቱ አይቀርም። ታዲያ በእንዲህ ዓይነቱ ጊዜ ፎቶ ግራፍ ሲባል፣ በደሉኝታ ቢስ በረከትነቱ በሙሽራ ዘመን ልብ የማሞቁን ያህል በፀፀትና በወጣትነት ናፍቆት ዓይን ቦዘዝ ቢያስደርግና አርጅናን ቢያስታውስ ትዝታ በሁሉም ቤት አለና ከቶም አያስገርምም።

በሌላ በኩል ደግሞ በዓይነ ሥጋ የመተያየት ነገር ካከተመ ወይም ዕድሉን ለማግኘት ካልተቻለ አስታዋሽ ሊሆኑልን ከሚችሉ ነገሮች ሁሉ ትልቁን ድርሻ እሚይዘው ፎቶ ግራፍ ነው። ለምሳሌ በሞት የተለያችሁን ሰው ፎቶ በረጋ መንፈስ ልብ ብላችሁ ተመልከቱት። ምን ነገር ታዩበታላችሁ? መቼም እንደተመልካቹ ነው፡ አንዳንዱ ከሰውየው ጠባይ ደጋግ ደጋጉን ያያል። አንዱም ክፉ ክፉውን። ሌላው ደግሞ ሁሉንም ሊያይ ይችላል። የደረጃው መጠንም በምናልባት ሰፋትና ጥልቀት አኳያ የሚሄድ ይሆናል። እኔ እሚደንቀኝ ፎቶው ሳይኖር እንዲሁም በምናብ እማካይነት ከሚቀሰቀሰው ትዝታ ይልቅ ይኸኛው የበለጠ ሕይወት ያለው የበለጠ ብሩህ መሆኑ ነው። ሥዕሉ ሲታይ ሰውየው እዛው ያለ ዓይነት ሆኖ ይሰማል። ነበርኩ አሁን ግን የለሁም የሚል ይመስልና በኀዘን ጭጋግ እየሸፈነ አንዳች የሕይወት ምርምር ውስጥ ይጥላል። በተለይማ ፍጹም ፀጥታ ሠፍኖ፣ አሮጌ የግድግዳ ሰዓት ፎቶው አጠገብ ህኖ፣ ቀጭ ቀጭ እሚለውን ድምፅ እየሰማችሁ ፣ ሳትንቀሳቀሱ በሙሉ ስሜት፣ ትክ ብላችሁ ካያችሁት፣ የትዕይንቱ ድባብ የልብ እሙታት ዓይነት ስሜት እያመጣ፣ የራሱን ረቂቅ ሙዚቃ በለሆሳስ እያፈለቀ፣ ልብ የሚነካና እንጀት የሚያላውስ ሁኔታ ይቀርጽላችሁና የትዝታችሁ መጠን በጣም ሊባባስ ይችላል። ይህ የሚሆነው ከፎቶ ግራፉ ጋር ሲሆን፣ የዓይነ ሕሊና እመለካከታችን ወይም የምናብ ኃይላችን በጣም ስለሚጐላ ይመስለኛል። እኔ እንደኒህ ዓይነቱን ፎቶ ግራፍ በማይበት ጊዜ የሰውየውን የሕይወት ጉዞ ሳወጣ ሳወርድ ዓይኖቹ እንደማያዩ ባውቅም፣ ወደ እኔ የሚያተኩሩ ዓይነት ሆኖ ይሰማኛል። ፈገግታም ካለው ለእኔ የተሰነዘረ፣ እንዲያውም ዓይኖቹ ወደኔ የሚቃኙ አፉም እኔን ሊያውራ የተሰናዳ ይመስለኛል።

አንዳንዴ ይኸ የፎቶ ግራፍ ነገር ሳስብ በሞት የተለያት ባሏ በሠራላት ሳሎን ውስጥ እሱው በገዛውና ብዙ ጊዜ ይቀመጥበት በነበረው ፎቴ ላይ ከወዳጅዋ ጋር ተቃቅፋ ቁጭ እንዳለች በደስታ ከጣራ በላይ የምትሰቅ ሴት ድንጋት ቀና ስትል ዓይኗ እባሏ ፎቶ ግራፍ ላይ ቢያርፍ በዚያች ቅጽበት ምን ይሰማት ይሆን? እላለሁ። ነገሩ ለምን ሌላ ወደደች አይደለም። በሕይወት አለመኖሩን ብታውቅም በአንዲት የሰኮንድ ቅንጣትም ቢሆን ትክ ብሎ የሚያያት፣ የሚታዘባት፣ ይመስላታል? ወይስ በዚያው የሰኮንድ ጅጨረር ውስት ትዳር ንብረታቸው ፍቅራቸው የጫጉላ ቤት ሳይቀር በዓይነ ሕሊናዋ ብልጭ ድርግም ይልባታል ለማለት ነው። ምን ዓይነት እንደሚሆን ለማወቅ ያስቸግር እንጂ በእንዲህ ዓይነቱ ጊዜ አንዳች ትዝታ እንደ መብረቅ ታይቶ መጥፋቱ ግልጽ ነው።

ስለ ፎቶ ግራፍ ሌላው የሚያስደንቀኝ ነገር ደምኅ የአነሣሱ ጉዳይ ነው። ኧረ ለመሆኑ ስንት ዓይነት አነሣስ አለ? መቸም ሁሉንም መዘርዘር አይቻልም። ግን እስቲ ለናሙና ያህል ጥቂቶቹን እንውሰድ፡ እጅ ለእጅ ተጨባብጠው ማንሻውን ትክ ብለው ከሚያዩት አንስቶ እምላከች ጣቷን አገጯ ላይ አድርጋ እንደመፈላሰፍ እያለች ጣራውን እትኩራ እስከምትመለከተው ወይዘሮ ድረስ ያሉትን ብንመለከት እጁ ነገር እናያለን። አንዳንዱ ሰዓቱ እንዲታይ የኮትና የሸሚዙን እጅጌ ሰብሰብ አድርጎ ጉልበቱ ላይ እጆቹን እንዳሳረፈ እግሩን እንፈራጦ በዘጠና ዲግሪ አቀማመጥ ኮስተር ብሎ ይነሣል። አንዳንዱ በተጠንቀቅ ቆሞ ዓይኖቹን ፈጠጥ ያደርግና የተቆጣ መስሎ ይነሣል። እንዲህ ዐይነቱ ሰው

t.me/OLDBOOKSPDF

ልክ አንድ ነገር ሊወረወርበት የተቃጣ ይመስል የድንጋጤ መልክ ወይም መገርጣት ሊታይበት ይቻልላ።

የሥራቸውን ዓይነት ለማሳየት የሚፈልጉም አሉ። ቂሉ መንፈሳውነታቸው ስቧቸው መስቀልና ጭራቸውን ያሳያሉ። ሼኪው ኮፍያቸውን ያስተካክላሉ። ጋራዥ ሠራተኛው ቱታውን ለብሶ ብሎን መፍቻውን ከፍ አርጎ ይይዛል። በል ካለውም ጆሮ ግንዱ ላይ ያስደግፈዋል። ሌላው ቀርቶ የፍቅር ወላፈን ገረፍ ያደረጋት ወጣት በቁመቷ ልክ የሆነ አትክልት ፈልጋ አበባውን ትይዝና እንደመተከዝ ታለላች። በዚያ ሰዓት ፍቅር እንደ ሥራ መሆኑ ነው ለሷ።

ፎቶ ግራፍ የሚወዱትን ሰው ማባወቂያ ወይም መዋደድን ማረጋገጫ የሚሆንበት ጊዜ አለ። በእንዲህ ዓይነቱ ጊዜ ባርኔጣ መለዋወጥ፣ በራስ መነካካት፣ ትከሻ መያያዝ ሁሉ ይኖራል። ጊዜና ቦታን ወይም ያለፉ ሁኔታዎችን ማሳያም ይሆናል። ይኸ በቡድን በሚነሡ ሰዎች ላይ ጐልቶ የሚታይ ነው። እንዳንዱ በጓደኛው ሠርግ ላይ የጠጁን ጠርሙስ ከፍ አድርጎ እያሳየ ወይም ብርጭቆውን ወደ አፉ አስጠግቶ እንደመጠጣት እያለ ይነሣል። እንዲህ ዓይነቱ ፎቶ፣ «የእገሌ ሠርግ ጊዜ» እየተባለ ሲወራለት ይኖራል። አንዳንዱ ደግሞ ቤተሰቡን ይሰበስብና ያሳደገው ውሻ ይመስል ለአክፋይ የመጣለትን ሙክት አጠገቡ አርጎ ይነሣል። የሚገርመው ግን፣ «እገሌ ያመጣልኝ ዕለት» ለሚል ማስታወሻ ታርዶ ከሚባላ እንስሳ ጋር ፎቶ መነሳት ማስፈለጉ ነው።

ፎቶ ግራፍ ጓደኝነት ብቻ ሳይሆን ጥልቅ ስሜትን የልብ ፍቅርን የዘላለም ትዝታን ማሳያም ነው። እስቲ አድን ደሳሳ ቤትና ግቢና ወደ ግድግዳው ተመልከቱ። «የሆዴን ውስጥ እሳት ጥርሴ እየመሰለው፣ እንደ ልቡ አዳሪ እመስላለሁ ለሰው» የሚሉ ዓይነት የቧርቅ ጥቅሶችና ልትወድ በቃጣት ምስማር ላይ ጠመም ብለው የተንጠለጠሉ ጭስ የጠጡ ፎቶ ግራፎች አታጡም። እንዲያውም በውድ ዓይን የሚታዩት ከነመስታወታቸው የሚቀመጡት እባጥን ውስጥ ነው። ይሁን እንጂ ለእንዲህ ዓይነቱ እንክብካቤ ያልታደሉ ሊኖሩ እንደሚችሉ መዘንጋት የለባቸውም።

የማይወዱትን ወይም የተቀየሙትን ሰው ለይተው ቆርጠው የሚጥሉ አንዳንድ ሰዎች አሉ። እንዲህ ዓይነቶቹ ሰዎች ወዳጅ ጓደኛ ብቻ ሳይሆን ዘመድም ቢሆን፣ በኋላ የተጣሉትና የተቆራረጡት ከሆነ፣ «ደሞ የሱ ዘር ነኝ ሲል አጠገቤ ቆሟል፣ በል ዓይኔ እንዳያየው ቅደድልኝ» ማለት ይቀናቸዋል። ቁርሾውና ንዴቱ ከቁጥጥር ውች ከሆነማ ያልታደለው ፎቶ ገና ከመጣሉ በፊት ዓይኑ አፍንጫውን ሳይቀር እየተደነቆለ ቁም ስቅሉን ያያል።

እስቲ ስለ ጉርድ ፎቶ አነሣሥ ደግሞ አንዳንድ ነገሮችን እናንሣ። ጸጉሯን ከመጠን በላይ ቆልላ፣ ሽቶና ፓውደሯን ተቀብታ፣ ዓይኖችዋን በጣም ተኩላ፣ ገለጥ ባለ ደረቷ ላይ ያለ የለሌ ጌጧን ደርድራ፣ ዓይኗን ስልምልም፣ ከንፈሯን ጠመም አድርጋ የውሸት ፈገግታ አዛው ለመፍጠር የምትሞክር ዘመናይ ሴት ፎቶ ሲታዩ እንደ መሳቅ ብላችሁ አታውቁም? ታዲያ እኮ እምትስቁት ከብዙ ነገር ጋር ስለምታያይዙት ነው። ስለ ውበት ጣጣ፣ ስለ ወጣትነት ማሰብ ትጀምራላችሁ። በተለይም እንዲህ ዓይነቷን ሴት ከእሷነቷ ደንበር ልታመልጥ ስትሞክር ታዩዋታላችሁ። ስለ ራሷ ምን እንደምታስብ ሌላው እንዴት ቢያያት ደስ እንደሚላት ለመገመት ትሞክራላችሁ።

የወንዱም እንደዚሁ ነው። ሰው ጠርቶት ዘወር ያለ ይመስል ገደድ ብሎ ሾል ያለ ጠጉሩ እንዲታይለት አንገቱን ደፋ አድርጎ የሚነሣ ዘመናይ አለ። ሥራ የለህም እንደ ተባለ ሁሉ ብዕር ይዞ ወረቀቱን ሳያይ ትልቅ ሣቅ እየሣቀ ዓይኑን ፎቶ ማንሻው ላይ የሚተክልም አለ።

የሣቅ ነገር ከተነሳ ብዙ ዓይነት አሣሣቅ አለ። ያንዳንዱ በመገደድ የመጣ ይመስላል። ማለትም ከሌላው የፊቱ ክፍሎች ጋር አብሮ ሳይሄድ ይቀራል። ያንዳንዱ ደግሞ ጥርሶቹ በጣም

t.me/OLDBOOKSPDF

ከመታየቻቸው የተነሣ የመገልፈጥ ዓይነት ይሆናል። ከሁሉም ያሚያስገርመው ግን ከሁሉ አሁን ልሣቅ እያለ ሊያመነታ ካሜራው ቀጭ ያለአብት ሰው ፎቶ ግራፍ ነው። መችም በዕድሜ ጠና ያሉ ወይም ክብራቸው እንዲታወቅላቸው የሚፈልጉ ካልሆኑ በስተቀር ብዙ ሰዎች ደሞዛቸው የተቆረጠ ዐልት እንኳን ቢሆን፣ ሥቆ መነሣት ደስ ይላቸዋል። አንዳንዱ ሰው እንዲህ የሚያደርገው «ለምን የከፋኝ ሆኜ ልታይ» በሚል እምነት ሳይሆን አይቀርም። አብዛኛው ግን እንዲሁ ያለ ምክንያት ልማድ እያደረገው ይመስለኛል።

በፎቶ ግራፍ ዓለም ጎልተው ከሚታዩት ነገሮች ዋነኛው የማማር ጉዳይ ነው። እዚህ ላይ ምን እመስል ይሆን የሚል ጭንቀት አለ። እንዲያውም ጭንቀቱ ፎቶው ታጥቦ እስኪታይ ድረስ አይለቅም። ፎቶውን ከተነሡም በኋላ መጸጸት አለ፡ «ይኸ ጐፋፋ ካፖርት ምን አስመሰሎኛል! እስቲ ምን ይባላል ካልጠፋ ነጠላ ዘርዛራውን መልበሴ። አዲሱ ጫማ እያለልኝ ጠማማውን ላርገው! ዘጊ ሹራብ ጡቱን ምን አሳከለው!» ሌላም ሌላም አለ። ሰበቡ ተፈልጎ ከጠፋ ግን «እንኳ ድሮም ፎቶ አይዋጣልኝም» የምትለዋ አባባል መሸፈኛ ትሆናለች።

ዋናው ነገር ግን ቆንጆም ይሁን አይሁን ሁሉም አጊጦና አምሮ ለመነሣት ይጥራል። ጸጉሩን ደጋግሞ ያበጥራል፣ ልብሱን ይመርጣል። የተጨማደደውን ያስተካክላል። ሌላው ቀርቶ የኖረ ማድያቱን ለዚያ ቀን እንዳይታይ መስተዋቱን እሚማጸን ሰው ሳይኖር አይቀርም። እንደ እውነቱ ከሆነ አጊጦ አምሮ (ቆንጆና ደረጃ ድረስ እንኳን ባይሆን) ደስተኛ ሆኖ ከነወዙ ከነ ድምቀቱ መታየት እማይፈልግ ማን አለ? ኑ ፎቶ ተነሡ ሲባል አሮጊቷ ተቅመጦ የከረመውን ሻሻቸውን የተረሳውን ጌጣቸውን ካለብት ፈልገው ብቅ ይላሉ። ሽማግሌውም የአዘቦት ካባቸውና እጀጠባባቸውን አጠላልቀው ዝግጁ ይሆናሉ። ኑ ፎቶ ተነሡ ሲባል ጐስቋላው የዐውደ ዓመት ልብሱን ቀይሮ ከች ይላል። ተማሪዋ ኮረውዳ ዩኒፎርሙዋን ለማውለቅ ወደ መኝታ ቤትዋ ትሮጣለች። ይኸ ሁሉ አጊጦና አምሮ ለመነሳት የሚደረግ ጥድፊያ ነው።

ሆኖም የፎቶ ጉዳይ በዚህ ብቻ አያበቃም። ያማረውን እንደገና ማሳመርም አለ። አንዳንዱ በውድ ዋጋ የገዛው መስተዋት (ፍሬም) አልበቃው ይልና በሥዕል ካላሠራሁ ሲል ሌላው ደግሞ በልዩ ልዩ ቀለማት (ቴክሊከለር) ካልስጌጥኩ ይላል። እንዲህ ዓይነቶችን ሰዎች፣ «መልካችሁ እንደሆነ አለ፣ ምነው በማይንቀሳቀስ ነገር ላይ ገንዘብ ባታባክኑ» ብላችሁ ከመጠየቅ ብትቆጠቡ መልካም ነው። ምክንያቱም፣ «ሰሞት በዚህ ነው እኮ እምቀበረው፣ በእዚህ ነው የሚለቀስልኝ» የሚል መልስ ልታገኙ ትችላላችሁ። እስቲ በዚህ ረገድ ፎቶ ግራፍን ወደ ሐውልት በቀላሉ ወይም በርካሽ ማስለወጥ የሚቻል ቢሆን ምን ያህል ሽሚያ ይኖር እንደነበር ገምቱ።

ፎት አነሳስ ሲታሰብ ሳይጠቀስ መታለፍ የማይገባው ሌላው ነገር የካሜራ ቴክኒክ ነው። ወጣቱና ወጣቷ በልብ ቅርጽ ውስጥ ሆነው ይነሣሉ። ፍቅር ላይ ነን እትንኩን ማለታቸው ነው። ልባችው ደማቅ በሆነ የአበባ ስዕል ከተከበበማ ፍቅሩ በረታ ማለት ነው። በካሜራ ቴክኒክ ፋሲል ግምብ በረንዳ ላይ የሚቀመጡ፤ አክሱም ሐውልት ሥር የሚቆሙም አሉ። እነዚህ እንኳ በቂ ምክንያት የሚኖራቸው ይመስለኛል። የተወለዱበትን ሥፍራ ለማስታወስ ወይም ከታሪካዊ ነገር ጋር አብረው ለመታየት ሲሉ የሚያደርጉት ሊሆን ይችላል። እኔን የሚገርመኝ አውሮፕላን ነጂ ሳይሆኑ አውሮፕላን ፊት የሚቆሙ፣ አይተው የማያውቁት መርከብ ላይ ወገባቸውን ይዘው የሚዝናኑ ወይም ትልቅ ከተማ ከኋላቸው እየታየ የሚነሡ ወጣት የፎቶ ሱሰኞች ናቸው።

እዚህ ላይ በአንበሶች መካከል እንደ ቀልድ ቆም የሚሉ ደፋሮች መኖራቸውም መዘንጋት የለበትም። እንበሳ ሰል እንድ ነገር ትዝ አለኝ፡ ይህችን ጽሑፍ በማዘጋጀት ላይ ሳለሁ እንድ ወዳጄ

t.me/OLDBOOKSPDF

ጅምሩን አነበበና፣ «አይተህ የማታውቀውን የፎቶ ዓይነት ላሳይ» ብሎ አንድ ሰው ቤት ወሰደኝ። ፎቶው እንዴት ዓይነት መሰላችሁ! አንድ ሸንጠ ረጅም ነበር አለ። ፊት ግን የለውም። በደህና መቀሰ ተቀደ ወጥቶ የሰውየው ጉርድ ክብ ፎቶ ቦታው ተከቶበታል። እንደ ገና ፊቱና የነብሩ አካል አንድ ላይ ሆኖ ፎቶ ተነሥቷል። መቸም ቆጣ ብሎ ቢነሣም ዕውነተኛ ነበር አልሆነም እንጂ ያደረገው ሙከታ የሚናቅ አይደለም። እስቲ ተመለከቱት፣ ሐሳቡን እንዴት መጣለት?

የቴክኒክን ጉዳይ ካነሣን የፎቶ ማንሻውን ዓይነትና የአንሺውን ችሎታና ልምድ ማሰብ አለብን። ምክንያቱም በትኩረት በርቀትና በሌላም ምክንያት የምጣኔ ስሕተት ሊፈጠር ይችላል። ቦርጭ ሳይኖረው ቦርጫም ሆኖ የሚነሳ አለ። ሳያጥር አጭር የሚሆን አለ። በፎቶ አንሺና በፎቶ ማንሻ ያልታሰበ ሴራ ግንባሩ ተጨማዶ፣ የዓይኑ ቆብ ጠቦ ሰው ገድሎ ያመለጠ ወንጀለኛ መስሎ የሚነሳም ይኖራል። አገር ያወቀው ብልጥ ሰው - እንዲያውም ሙሌ እንበለው - ክሲታ ጉንጩ ያለ ወትሮው ሞላ ብሎ ፈጣጣ ዓይኖቹ በቆባቸው ተውጥው ሩቅ የሚመለከት ዓይነት ሆኖ፣ ፈዛዛ ወይም ሞኛ ሞኝ በመምሰል ሊነሣ ይችላል። መቸም በዚህ ረገድ ሳይለጠጥ የተለጠጠ ሳይጉብጥ የጉበጠ መስሎ የተነሳውን፣ ፊቱ ከጉፈሬው በጣም ያስነበተን አንገቱን ያጠረበትን ሰው ቤት ይቁጠረው። እፍንጫው ጆሮ፣ አገጭና ሌሎችም የአካል ክፍሎች እንዳልነበሩ ሆነው ሊቀርቡ ይችላሉ።

አንዳንድ ፎቶ አንሺማ የሰው ዕድሜ ጨምሮ ቀጭ ይላል። ትልቁ በደል ይኸ ነው - በማንም ፎቶ ተንሺ ዘንድ ይቅርታ የማይገኝለት። በዚህን ጊዜ የማማር አለማማር ጉዳይ አደ ጉን ይቀርና ትኩረቱ ዕድሜ ላይ ይሆናል። እና፣ ምንም ተንኮል ሳያስብ የደንበኞቹን ሽሚዝና ክራባት ያነጠላውን ጥበብ ጌጣጌጡ እያስተካከለ «ከእንገትዎ ቀና፣ እዎ፣ እንደሱ ትንሽ ራስዎን ዘንበል እጅጋ ተመለከቱ፣ አትንቃነቁ!» እያለ ለማሳመር ሲጨነቅ ሲጠበብ የቆየ ፎቶ አንሺ ለስድብና ለእርግማን ይዳረጋል። «ወይ ጉድ፣ ቂም እንዳለው ሰው እናቴን እኮ አሳከለኝ! እግዜር ይይለት፣ ገና በሃያ አምስት ዓመቴ የአርባ ዓመት ሰው ያስመሰለኝ!»

ታዲያ የዕድሜው ነገር በፎቶ አንሺው ምክንያት የተጨመረ ይምሰለ እንጂ፣ ፎቶ ተነሺዎች በበኩላቸው የዘያኑ ያህል ዕድሜያቸውን መናገራቸው ዘሮ ዘሮ የማይቀር ጉዳይ ነው። መቸም እንደዚህ ዓይነት ሁኔታ የተነሡ ፎቶዎች በንዴት እንደሚቀደዱ ወይም፣ «ኧረ እኔን አይመስልም አትየው......» የተባሉ ከጅ እየተነጠቁ እንደሚደብቁ ግልጽ ነው።

በእርግጥ ፎቶ ግራፍ ሰውን መቶ በመቶ ራሱን አድርጎ ሊያነሣ አሚችል አይመስለኝም። ጥሩ ፎቶ ማንሻም ቢሆን ትንሽ ለወጥ አድርጐ መቅረጹ ስለማይቀር ምን ጊዜም ቢሆን ዓይንን የሚተካ ነገር የለም። ይሁን እንጂ ወፈር ያለ ነጭ ወረቀት ቆርቶ ከኪስ በከፊል ብቅ በማድረግ መሐረብ እንዳለው ሰው መነሣት መቻሉ ሲታሰብ ፎቶ ግራፍ አንዳንዴ ገመና ሸፋኝ ነው ለማለት ይቻላል።

በሽተኞችና ጠያቂዎች

ዘመድ ወዳጅ የተባለ ጐረቤት ሁሉ ሲያዝንላቸውና ሲጨነቅላቸው መስማት የሚወዱ፣ በቁንጣኑም፣ በድካሙም አይዘሽ መባልን መጽናናትን የምቾት ያህል ሊያረጉት ትንሽ የቀራቸው ዛሬ «ደግ ነኝ» ብለው እንደ ሆነ፣ ነገ «አገረሸብኝ» ማለት ልማድ የሆነባቸው ሌላው ቀርቶ ቀኑን «ደህና ውያለሁ» ቢሉ እንኳን የዛሬውን አዳር እንጃልኝ ብለው ለመተንበይ የማይመለሱ የበሽታው ዓይነት ውጋት፣ ቁርጠት፣ ትውከት ትኩሳት፣ ሁሉ ካፋቸው የማይተፋው አንድ ሴት ወይዘሮ ነበሩ። ታዲያ

t.me/OLDBOOKSPDF

ጠያቂዎቻቸችውም እንደ በሽታቸው የበዙ ነበሩና ውሎአቸውን ሲጠይቋቸው «ኧረ ተይዣለሁ» በሚለው ጀምረው ሁኔታውን በዝርዝር እያጋነኑ ሲያወሩ ቆይተው፣ «እለሁ መቸም እንደ ነገሩ» ብለው ካላሰረጉ ወደ ሌላ ጉዳይ መግባት አይሆንላቸውም ነበር።

ከዕለታት አንድ ቀን በተለመደው ዥጉንጉርጉር አለባበሳቸው ብጭጭ ያለ ቢጫ ቀሚሳቸውን ከአርቲፊሻል ጌጣቸው ጋር አጥልቀው ሰማያዊ ሹራባቸውን ደርበው፣ አረንጓዴ ሻሽ ጆሮአቸው ድረስ አስረው፣ ወተት በመሰለው ነጭ ጫማቸው ላይ እንደሳቸው አጠራር ቀይ «እስቶኪያቸውን» አርገው የበሉት ጃንጥላ ዘርግተው ያሳደጓትን ትንሽ ልጅ ያስከትሉና ዘመድ ጥየቃ ለመሄድ ይነሣሉ። ልጅቷ ያረጀው እስቶኪንጋቸው በወረደ ቁጥር ከፍ እያደረገች «እሱን ትተሽ ሽሽንቶውን አትጠሪም!» ስትባል ደሞ በሰላላ ድምጿ እየጮኸች እሳቸውም በታጠፈው ክንዳቸው ላይ የሚያብረቀርቅ ጥቁር ቦርሳቸውን ሳያነቃንቁ እንደያዙ የግዜር ሰላምታቸውን እየሰጡ፣ ያልጠየቃቸውን በሆዳቸው እየተራገሙ ዘመናይ መባይዋን «ወንዳወንድ መንቃራ» ወጣቷን፣ «ዓይናውጣ ኀፈሬያም» እያሉ መንገዳቸውን ይሄዳሉ።

አንድ ወጣት ተማሪ፣ «እንደምን ዋሉ» ትላቸዋለች በለምታው አጸፋውን ይሰጡትና፣ «ባገር አለሽ እንዲ ለመሆኑ? ምነው ታምሜ ሳትጠይቂኝ ልጄ? አሳድጌ አሳድጌ?» ይሏታል። ወጣቷም አለመስማቷን ትገልጽላችውአን፣ «ታዲያ አሁን ተሻለዎት ወይ» ትላቸዋለች። እሳቸው ግን፣ «እንደጠየቅሽኝ! እንደጠየቅሽ!» ብለው መመረር ይጀምራሉ መጨረሻ ልጅቷ ትዕግሥቷ አለቀና። «ተሻለዎት ወይ ብዬዎታለሁ እኮ። መጠየቅ ማለት ይኸ አይደለምን?» ብትላቸው ከት ብለው የሽሙጥ ሣቅ ሣቁና «አዎን ልጄ እንዲህ እንዲህ አድርገም መጠየቅ የለ! ሰው እሚታመመው እቤቱ ነው እንጂ በየአደባባዩ ነውን?» አሏትና መንገዳቸውን ቀጠሉ።

መቸም ይኸ ትርክት ከጅምር ልቦለድ የተወሰደ መምሰሉ አያጠያይቅም። የሕመም ነገር እንደ ልቦለድ የሚያዝናና ስላልሆነ፣ ስለ ጠያቂና በሽተኛ ለመናገር በጥቂቱም ቢሆን ኮስተር ብሎ ማሰብ አይከፋም። ታዲያ በሽተኛ ከሌላ ጠያቂ አይኖርምና ጠያቂ ቢጠፋ ግን በሽታ አይጠፋምና በነሱው ማንገራገሩ ሳይበጅ አይቀርም።

እኔ እንደሚመስለኝ፣ በሐኪሞች ሊሰት የመጀመሪያውን ደረጃ የሚይዙት የብዙ ዓመት የሕክምና ማህደር ያለአቸው በጠንቃቃነታቸው የሚታወቁ ግለሰቦች ናቸው። ጤናቸውን በሚገባ የሚንከባከቡና አስፈላጊውን ክትትል የሚያደርጉ በመሆናቸው ሕመም ነክ በሆነ ነገር ሁሉ በእርአያነት ይጠቀሳሉ። ታዲያ ከመካከላቸው ለሐኪም ሥራ እንቅፋት የሚሆኑ አሉ። «ምንዎን ያምዎታል? መቼ ጀመረዎት?» ሲባሉ የሚሰጡት መልስ ሐተታ ይበዛውል «በእንዲህ ያለ ሆስፒታል ተመርምሬ እገሌ የተባለው ዶክተር እከሞኝ ጠበል ትንሽ አስታግሶልኝ ኦብሬሽኑም ሳይረባኝ፣ እራት ጽምት ሙሉ ራጅ ስነሣ......» መዘብዘቡን ልማድ አርገው ይይዙታል። ለጧቱ ብርድ ልዩ ካፖርት አይንራቸው እንጂ ቀጠሮ ዝንፍ የማያደርጉ ሆስፒታል አዘውታሪዎች እነሱው ናቸው። አንዳንዱ ንግግር የማያደርጉ ባይ ሠራተኛ «በቃ እኒህ ደሞ ሁልጊዜ እዚህ አይጠፋም» ቢላቸው እንኳን ቅር አለኝ ብለው ደሞ ሁልጊዜ እዚያ አይጠፋም» ሲላቸው እንኳን ቅር አለኝ ብለው አያስታጉሉም። በዚህ ዓይነት ሆስፒታልን እንደ ሁለተኛ ቤታቸው ስለሚቆትሩ ለሐኪም አስተያየት ከመስንዘር ወደ ኋላ አይሉም። «ያ እሚጠታውስ ፋይዳም የለው፣ ሞክሬዋለሁ» ይላሉ - «እንዳው ምን አለበእት፣ አንተ እንኳን መርፌ ብታዝልኝ.......» ደሞ ኮስተር ብለው።

t.me/OLDBOOKSPDF

እንደዚህ ያሉት በዕድሜ ገፋ ያሉ ሕመምተኞች የመታከም ልምድ ስላላቸው ሆስፒታሉን ሁሉ፣ «የአንገት በላይ የአንገት በታች» ብለው ይመድባሉ። የዱሮ ሀኪማቸውን ሐኪም ሲጠሩ ይኖራሉ። ለምሳሌ «ሐኪም ማለት ዶክተር ላምቢ ነበር ምን ያረቃል ቁረ!......» በሚል እምነት። የማበታወስ ችሎታቸውም ከፍተኛ ነው። «ለውርዴ እሱን የሚያህል የለም።» የሐኪም ቤቱን አቅጣጫ በከዘራቸው ያሳያሉ።

በመንደር መርፌ ወጊ የሚያምኑ ሕመምተኞች ደግሞ ሕክምና ሁሉ ያለ መርፌ እሚሆን አይመስላቸውም። የመድኃኒቱን ፈዋሽነ ከዕድል ወይም ከግንባር ጋር ያያይዙታል። የመጀመሪያው መርፌ ካዳናቸው «እጁ ጥሩ ነው» ይሉና ደንበኛ ያበጃሉ። መድኃኒቱ ወዲያው ተከታትሎ አልሠራ ማለት ሲጀምር ግን፣ የራሳቸውን የእምነት መለወጥ ሳያዩ ጣእት ያረጉት ሐኪማቸውን እጁ ተለወጠ ብለው ያወግዙታል። በመርፌ ወጊያችው ለረጅም ጊዜ ታክመው አንዴ ካመኑ በኋላ በመሐሉ እልፎ እልፎ አልይዝ እንኳን ቢላቸው ሌላ «የጣላቸው» ነገር እንዳለ በማለት ቢፈልጉ ይውላሉ እንጂ ትሎ ተስፋ መቁረጥ እሚባል አያውቁም። እንዲያውም እምነታቸው በደንብ ከተጠናከረ በኋላ «የኮሶ ዓይነት ምረጥል። በቫይናከና ከካፈኖል የትኛው ይሻለኛል» እያሉ እስከ መጠየቅ ይደርሳሉ። ወይም ገና ሊያማቸው ሲል እንደ ዘበኛ አጥሩ ጋ ያቆሙት ይመስል «ብርድ ብርድ ብሎኛል፣ እገሌን ጥሩልኝ» ማለትን ልማድ ያደርጉታል። ትእዛዙንም በማክበር ብቻ አይወሰኑም። «ተናግሯል እኮ እሱ ራሱ» በማለት በየአድሩ በየእቁቡ ምክራቸውን ይጠቅሱላቸዋል። «በየትኛው ጉኔ ልተኛ?» ማለቱ ቢቀርባቸው እንጂ ከኪኒን መቆርጠም እንሥቶ እንግሊዝ ጨው እስከ መጠጣት ድረስ ያለውን መድኃኒት አወሳሰድ ጉዳይ በየአጋጣሚው በሥልጣናቸው የሾሙትን የግል «ሐኪም» ካላማከሩ አይሆንላቸውም።

የማማከር ነገር ከተነሣ፣ ስለ በሽታና ሐኪም ስለ መድኃኒት ዓይነት ጤነኛውንም በሽተኛውንም ሲያማክሩ እሚውሉ በዚያውም የታከሙ ያህል በውሬው የሚረኩ ግለሰቦች እንዳሉ እናውቃለን። «እንዴት እንዴት ነው የሚያረግህ?» ጥያቄያቸው የሚጀምረው በዚህ ነው። በሽተኛው ገለጻውን ይጀምራል «ራሴን እያቃጠለኝ ሰዓት ሰዓት እየለየ ለሁለት ክፍል እያረገኝ ጅርባዬ በረዶ ምስጋና ይንሳው ለምን ባውዳመት ጠላ ቀመስ ብሎ እንደ ማድቀቅም መከርተፍም ይለኛል........» ነገሩን ከራሳቸው ሁኔታ ጋር ያወዳድራሉ።

በማማከር የሚረኩ ሕመምተኞች ከሁሉም የተሻአልውን አጣርተው እስከዚያው ድረስ ሥራ አይፈቱም። ሐኪም ለሌላው ያዘዘውን ሁሉ «አንድ ቀን ሳይጠቅመኝ አይቀርም» በሚል ተስፋ እየሰበሰቡ ለማስቀመጥ ይጥራሉ። የመድኃኒቶችን ስም ሲያገኙ አስገልብጠው አጽፈው በግል ማስታወሻቸው ላይ በጥንቃቄ ያኖራሉ። ባዶ የመድኃኒት ብልቃጦችንም ይሰበስባሉ። እንዲ በሽታቸው ሥጋትና ጭንቀት ስለ ሆነ አብዛኛውን ጊዜያቸውን የሚያስላፉት የሕመም ዓይነቶች ከነአጀማመራቸው በማጥናት ነው።

ወደ በሽተኛ ጠያቂዎች ስንሻገር ደግሞ ከሁሉም ጐላ ብለው በዓይነ ሕሊናችን ድንቅ የሚሉት በሽተኛ ላጽናና ብለው ሄደው የራሳቸውን ጉዳይ ሲያወሩ መላው እሚመስሉት ናቸው። «መታመምህን እንኳን አገሌ ነግሮኝ ነበር። ግን የኔ ነገር የምታውቀው ነው። በዛ ወጥቼ በዚህ ወርጄ ለራሴም ጤና የለኝ፣ እሱማ ነፍስ ጡር ናት ያ ሙግት ደም ፋታ አልሰጥ ብሎኛል» እያሉ ወጋቸውን ከጀመሩ መመለሻም የላቸውም። በሽተኛው ስልችቶ ጨንቆት፣ ዓይኑን ጣራው ላይ ሲከድን ሲከፍት መውጫ ቀዳዳ አጥጦ ከጩኸት የዳነ መስሎት ትራስ ጭምሩልኝ.......አስተካክሉኝ ሲል ሁሉ ስሜት አይሰጣቸውም።

t.me/OLDBOOKSPDF

በልፍለፋ ከነዚህ ጋር የሚመሳሰሉ፣ ነገር ግን ለሰለስ ባለው አንደበታቸው የሚሠጡት ትእዛዝ መሳይ ምክር በደንብ እንዲያደምጥ የሚፈልጉ ራሳቸውን ሐኪም የሚያደርጉ ጠያቂዎች ናቸው። «ታዲያ እኮ መድኃኒቱ አንድ ብርጭቆ ወተት ነበር። ትንሽ ማር በላይዋ ላይ ጣል አርጎ ትንፋሽ ሽው ማረግ። ከተገኘ ፌጦም ተደቁሶ ቢቀባ ለጊዜው ፋታ ይሰጣል። ዋናው ማሩ ነው። በተቀማጭ ውልቅልቅ አርጎ ነው ምቹን ከነ ዘርማንዘሩ የሚነቅለው!» ይህን የሚሉት ኮራ ባለ መንፈስ ስለሆነ «ሰው ይታዘበኛል» የሚል ሐሳብ ዝርም አይልባቸውም። ደሞ ለዚህ የሚረዳ ወፍራ ድምጽ አያጡምና ለመታመን ዕድል አላቸው። መድኃኒት ፍለጋ ግን ሩቅ አይሄዱም። የሆድ በሽታ ከሆነ በዶ የስፕራይት ጠርሙስ ማየቱ እዛው በዛው ፴ እሚያደርግ እምድኃኒት ያስፈለስፋቸዋል። ሌላ ጊዜ ደግሞ ስፕራይት በአምቦ ውሃ ሊለውጡት ይችላሉ።

ከበሽተኛ ጠያቂያቸው መካከል ያጸናኑ መስሏቸው የመንፈስ ጭንቀትና አጉል ፍርሃት በሰው የሚያሳድሩ የሕመምተኛውን ቀሰል ሳይውቁ ወይም በግዴለሽነት እየነካኩ የሚወርዙ ምን ላውራ ባዮች ናቸው «እኔም እንዳንተ እሞኝ ነበር። በስንት ሥቃዩ ንወ የዳንኩት!» ይሉና የበሽተኛውን ቤት፣ በበሽታ ወሬ ይበክላሉ። እንዲህ ዓይነቶቹ «በቃ ጠይቀኸናል፣ ተነሥ ውጣልኝ» ቢባሉ፣ እንዲያውም «ደህና ነን፣ እንዳትመጣ» የሚል ደብዳቤ በቅድሚያ ቢጻፍላቸው አሜን ብለው መቀበል የሚገባቸው ናቸው። የነዚህ ተቃራኒ የሆኑ በሽተኛ ችግሩን በጥሞና ሲያዳምጡለት ቀለል እንደሚለው የማይገባቸው የሚያጽናኑ እየመሰላቸው ወይም እንዲሁ ልማድ ሆኖባቸው ሁልጊዜ መቀለድ የሚወዱ ግለሰቦችም አሉ።

ምንም ይሁን ከጠያቂ ንዝነዛ እሚብስ የሕመምተኛ ችግር አይኖርም። «ምንህን ነው? ስንት ቀን ሆነህ? ስትተነፍስ እንዴት ይሰማሀል? ጀርባህን ያቃጥልሃል? ትኩሳትህን?» በማለት ለበሽተኛ የማቃበት ጊዜ እንኳን ሳይሰጡ እጥብቄ ልሩዳ ባዮች አሉ። አንዳንዶቹ ምን እንደሚሉ አያጡ ነው ጥያቄያቸውን የሚያዥጎደጉዱት። ወይም አንድ ነገር ሳይናገሩ ከወጡ በደንብ ያልጠየቁ ሆነው የሚገመቱ ስለሚመስላቸው ነው።

አንዳንዶቹ እንዲህ የሚያደርጉት የራሳቸውን የጤንነት ሁኔታ በድብቅ ማጥናት ስለሚፈልጉና ሕመም ጥርጣሬ ለማረጋጋት ወይም ለማስወገድ ሲሉ ነው። ስለ አተነፋፈሱ ሲጠይቁ ከመልሱ ጋር አብረው ይተነፍሳሉ። ስለ ውጋት ሲያዳምጡ ያመማቸው የሚመስላቸውን ቦታ ጫን ይሉታል።

እስቲ ስታስቡት በአጉል ፍርሃት በሽታ መፈለግ ምን ይባላል!

<u>ሙዚቃ</u>

ስለ ሙዚቃ አስተያየት ለማቅረብ ወይም ለመተቸት የሙዚቃ አዋቂ መሆን የግድ አስፈላጊ ባይሆንም፣ የዕውቀቱና የችሎታው ባለቤት መሆን በቀላሉ የሚገመት ነገር አይደለም። ምክንያቱንም ከሙያው ጋር እግባብ ያለው ሰው ከኪነጥበብነቱ የሚያሳየውን ተአምራዊ ሂደት በሰፋትና በጥልቀት ለመገንዘብ፣ እንዲሁም ከሕይወት ጋር ያለውን ውስብስብና ረቂቅ ተዛምዶውን በሚገባ ለማጣጣም ከማንም ይልቅ የበለጠ ዕድል አለው። ጆሮ ያለው ሁሉ የሙዚቃን ጣዕም ይለያል አይባል። የመስማት ልምዱን ከመመሰጥ ዝንባሌ ጋር ያዳበረ አድናቂ ትችት ሲሰነዝር ይችላል ብዬ እምናለሁ።

በመሠረቱ የሙዚቃ ባለሙያ አይደለሁም። ምንም ዓይነት የሙዚቃ መሣሪያ ተጭውቼ አላውቅም። ዱሮ በተማሪነቴ ሐርሞኒካ መንፋት በሚችሉት ጓደኞቼ የነበረኝ ቅናት ዛሬም ቢሆን ዘመናዊ መሣሪያ የሚጫወቱ ባየሁ ቁጥር ያገረሽብኛል። እንደምንም ብዬ ለመጀመሪያ ጊዜ የሞከርኩት ከሁለት ዓመት በፊት ነበር። አንድ በሀገር ባሕል መሣሪያዎች የታወቀ የሙዚቃ ትምህርት

t.me/OLDBOOKSPDF

ቤት መምህር የሆነ ወዳጄ ክራር እያስተማረኝ በታላቅ ትጋት ልምምድ ማድረግ ጀምሬ ነበር። ነገር ግን የሱን አመታት ፈዝዤ ሳይ፣ ጣቶቹኢ የተለየ ነፍስ ያላቸው ይመስል በሰድቱ ጅማቶች ላይ እየሮጡ በህበተ ሲናገሩ አሰደናቂ ትርጉም ሲሰጡ ሳይ፣ በጨፈ መሐል አዳርጦ እንደሚጎዝ ጅረት የሚፈሰውን የአምባሰል ዜማውን፣ ልብ ሰርቆ ወደ ሌላ ዓለም የሚያሻግረውን አስገምጋሚ ትዝታውን ዝም ብዬ ተመስጬ ሰሰማ፣ ተማሪነቴን እየረሳሁ፣ «ድገምልኝ፣ እንደገና በልልኝ» ማለቱን ብቻ ሥራዬ ብዬ ያዝኩትና ትምህርት አልገባ ብሎኝ ተውኩት።

ከማናቸውም የሙዚቃ መሣሪያ የሚወታና ድምፅ የሚማርከኝን ያህል ከታደለ ጉሮሮ የሚመነጭ ጥሩ የዜማ አሰባበርም ያስደንቀኛል። እዛ ምን አደረሰህ እንዳትሉኝ እንጂ የጥላሁን ገሠሠን ዓይነት ተሰጥኦና ችሎታ እንኳን ባልመኝም፣ ለራሴ ያህል በመጠኑ ለማንጎራጎር ፍላጎት ብቻ ሳይሆን ስሜትና ጉጉትም ነበረኝ። ነገር ግን በመዝሙር ፈተና ከሃምሳ በላይ አግኝቼ እማላውቅበት ድምፀ ዛሬም ስላልተሻሻለ፣ ሞክረኤ አልሆነልኝም። ያኔ በመዝሙር ትምህርት ጊዜ አዲስ ዜማ ባንዴ የመያዝና ሌሎቻችንን የማስጠናት ችሎታ የነበራቸው «ኑ ዘምሩ» ሲባሉ መድረክ ላይ ወጥተው፣ በተጠንቀቅ ቆመው፣ በመረዋ ድምፃቸው ክፍላችንን የሚያሸብሩ ልጆች እንደነበሩ ትዝ ይለኛል። ከኛ በዕድሜ የገፉ፣ ውጡ እንዳይባሉ አንገታቸውን የሚያቀረቅሩ ክፍሉን ሣቅ በሣቅ የሚያደርጉ ጉርናና ሸካራ ድምፃቸው የሚያሳፍራቸው የዘመኑ ጎረምሶችም ነበሩ። ይኸን እግረ መንገዴን ማንሣቴ ጥሩ የመዝሙር ልምምድ ምናልባት ለድምፅ ይረዳ ይሆን ለማለት እንጂ የዘመረ ሁሉ የሙዚቃ ሰው ይሆናል የሚል ሐሳብ ለመጠቆም አይደለም።

ሙዚቃ ጊዜ የማይሽራት፣ ቦታ የማይወሰናት የዓለም ቋንቋ ናት። የሰውን ልጅ ለኅብረት ሥራ ታዘጋጃለች፣ ታሳትፋለች። ሩቅ ሳትሄዱ የምንጃሮች የውቂያ ዘፈን አንድ ምሳሌ ሊሆን ይችላል። እስቲ ስታስቡት እናጢው እርሳሱን ጆሮው ላይ እንዳረገ፣ ገበሬው ለበሬው ሰም እያወጣ ልብስ አጣቢው ፎጣውን ራሱ ላይ እንደ ጠመጠመ፣ ወፍጮ እምትፈጨው፣ ልብስ እሚተኩሰው፣ እነዚህ ሁሉ ለምን ያንጐራጉራሉ? ሌላው ቀርቶ የእሹሩሩ ዜማ ሕፃን ልጅ ያስተኛል። ሳይንቲስቶቹማ ሙዚቃ ሲሰሙ እጽዋትም ያድጋሉ ይሉ የለ!

በአቀነባበሩ አነስተኛ ግምት የሚሰጠው የሠርግ ዘፈን እንኳን ለፍቅር መግለጫ ሆነ ለትዳር ምሥረት ምን ያህል አስተዋጽኦ እንደሚኖርው መመልከቱ በቂ ነው። ከጓደኛዋ ወርቅ ተውሳ ወይም አርቲፊሻል ጊጧን ደርድራ የምትዳረው ሙሽራ፣ «እንዳላይሽ እንዳላይሽ ወርቅ አዘብዝቧል በላይሽ» ስትባል፣ አዛው ኩራት ተሰምቷት በደስታ ብትፈነድቅ፣ «ያረገ□ል ኮፍ ጫማዋ ደረሰ መሄጃዋ» የሚለውን የመሰነባበቻ ግጥም ስትሰማ የወላጆቿን ቤት ዳግመኛ እማትረግጥ ይመስል ከከበሮው ጋር ልብ እመታቷ እየናረ እንባ ቢተናነቃት፣ ሚዜው ይህ ነው ሲሉት፣ «ምን በወጣኝ» ብሎ ሽቶውን ከሰው አልፎ ግድግዳው ላይ እየረጨ ቢጨርስ፣ ሁሉም እንዲያ የሚያደርጉት ያለ ምክንያት አይደለም። ግጥሙና ዜማው በተለይ ዜማው - ልጅነትን ያደገበትን ባህል፣ የቤተሰብ ፍቅርን፣ መልካም ባልንጀራነትን እንዲያታውሱ የሚያደርግ፣ ትዝታን የሚያጠነክር፣ ደስ ከማለት አልፎ በስሜት የሚያከፈክፍና የሚያባባ ብሎ የተቀመጠው የሃምሳ ዓመት አዛውንት ሠላሳውን ወዲያ ቀንሶ ለርሱ የተዘፈነለት እስኪመስለው ድረስ የስሜት እንባውን አቅርሮ በሐሳቡ ተክሊሉን ሲደፋ፣ ካባውን ሲያጠልቅ ሊታየው ይችላል።

ሙዚቃ እንደ ኀዘን፣ እንደ ደስታ፣ ናፍቆት፣ ፀፀት የመሳሰሉትን ረቂቅ ስሜቶች በየመልካቸው ታቀርባለች። ከሁሉም በላይ በሥራ የደከመን አእምሮ ለማደስና ለማዝናናት፣ የዚህን ዓለም ምሬት በችላ ባይነት ለማሳለፍ፣ የምናብ ደረጃን ለማዳብር አዳብሮም የሕይወት ግንዛቤና የአስተሳሰብ ብስለት ለማግኘት፣ አካባቢን ለመቃኘት፣ ተፈጥሮን ለማድነቅ ትልቅ አስተዋጽኦ ያላት ነች።

t.me/OLDBOOKSPDF

ለኔ እንደሚመስለኝ በደራሲዎች በድምፃውይንና በመሣሪያዎች ኅብረትና በመድረክ አቀራረብ የምትቀነባበር ብትሆንም፣ ሙዚቃ ተፈጥሮን በሚያጅቡ ልዩ ልዩ ሁኔታዎች በየአጋጣሚው ትታወሳለች። ለምሳሌ ዝናብ ሊመጣ ሲል ሙዚቃ መሰል የሆኑ ነገሮች ያጅቡታል። በአስተውሎት ልብ ብላችሁ ካዳመጣችሁ ውሾች ሲጮሁ፣ ከብቶቹ ሲጠራሩ፣ ነፋሱ የግቢያችሁን ዛፎች እያወራጨ የቤታችሁን ቆርቆሮ ክዳን ብድግ እንደማድረግ እያለ በበረንዳው ክፈፍ በማእዘኑ እየሾለ ሲያፏጭ፣ ከዛ ጠጠር ወይም አሸዋ መሳይ ጣል በተን እያረገ፣ መብረቅ ወዲያው እዲህ እየተሯሯጠ ነጐድጓዱን ሲያከታትለው፣ ነፋስና ቆርርቆሮ ግብስግብ ሲገጥሙ፣ በመሐል ንግግር መሳይ የሚያጉረመርም ዓይነት ድምፅ ስትሰሙ፣ ደሞ ገርበብ ያለው በር ሰው የነካው ይመስል ከፈት ሲል፣ ቀቀቀቀቅ - እንደ መዘግነን የሚል ድምፅ ስትሰሙ፣ ከዛ የዝናቡ እሩምታ፣ ይኸ ሁሉ ተደማምሮ አንዳች ስሜት የሚቀሰቅስ ዜማ ይፈጥራል። ፏፏቴው እየተወረወረ ዘመናት ባሳለፉ አለቶች ላይ ሲያርፍ ፈረሰኛ ውኃ ከወዲያ ወዲህ ሲላጋ፣ የእረኞችን እንጉርጉሮ የገደል ማሚቶ ስታስተጋባ፣ ባሕሩ ቋጥኙን እየተጋፈረ እረፉ ሲደፍቅ ጸጥ ያለውን አየር ንፏ ስትቀዝፈው አሞራው ዛፉ ላይ ተንጠልጥሎ ጩኸቱን ሲለቀው፣ ኩኩ መለኮቱ ራቅ ብላ በጣፋጭ ድምጿ ስታጅበው፣ ይሕን መሳይ ሁኔታ ሲያጋጥማችሁ ግሩም የተፈጥሮ ሙዚቃ ሠማን አትሉም?

ከላይ እንደ ጠቀስኩት ሙዚቃ፣ በተለይም በመድረክ የሚሠራ ሙዚቃ፣ የብዙ ድካም ውጤት ወይም ቅንበር ነው። ለምሳሌ የመሣሪያዎቹ ተራ አጠባበቅ የየብቻና፣ የኅብረት ተሳትፎአቸው የድምፅ አወጣጣቸው ከፍታና ዝቅታ ደረጃ፣ የፍጥነትና ዝግታው መተን፣ የድምፃዊና የተጫዋቾቹ ውዝዋዜ፣ አጀማመሩና አጨራረሱ፣ ወደ ዘፈኑ የመጀሪያ መግቢያ የመጠለሱ ሁኔታ ሁሉ ሥርዓቱን የጠበቀና የሚስብ፣ የሚያጓጓ መሆን አለበት። ግጥሙም ለጆሮና ለልቦና የሚጥም ጥሩ መልዕክት ከስሜት ጋር አዋሕዶ የሚለግስ ሊሆን ይገባል።

ስለ ውዝዋዜ ካነሣን፣ ድምፃዊ ብቻ ሳይሆን መሣሪያውን የሚጫወቱት ሙዚቀኞችም እኳኋን ደስ አይላችሁም? እስቲ ገና ሊጀምሩ ሲሉ ልብ ብላችሁ እዩዋቸው። ቅኝታቸውን ለማስተካከል የሚነጋገሩበት የራሳቸው ቋንቋ አላቸው። ጊታር መቺው ጅማቱን ላላ ጠበቅ እያረገ አንድ ሆድ እምትበላ ድምፅ ሲያወጣ፣ ባለ ከብሮው ድምድም፣ ደሞ እንደ ሳክሰሮን ጐርናና ድምፁን ሞክር፣ ቀጥሎ ቀጭኗን ወጣ፣ ደሞ ዝም፣ እንደገና ከበሮው ድም፣ እንዲህ እንዲህ ሲሉ ይቆዩና - ስውር ቴሌፎን አላቸው መሰለኝ - ዘፈኑ ላይ አንድ ጊዜ በድንገት ይወርዱበታል። ከዚያ በሙዚቃው ይመሠጡና ከራሳቸው ጋር የሚነጋገሩ እስኪመስሉ ድረስ፣ እንደ መሳቅ፣ እንደ መኮሳተር እያሉ ውዝዋዜያቸውን በስሜት ይያያዙታል። ባለ ሳክሰፎኑ ደረቱን እንፍቶ፣ ባሕር እንደሚቀዝፍ ታንኳ ወይም በቁንጥ እንደሚያሽበሽብ ካህን ትከሻውን ሄድ መለስ ወዝወዝ፣ ቅንድቡን ከፍ ዝቅ እያረገ ኩሩውን መሣሪያ ደርበብ ብሎ ሲጫወተው፣ ጊታር መቺው በሙዚቃው ሂደት ዓይነት ራሱን እየነቀነቀ ወለሉን በእግሩ መታ ሲያደርግ ከበሮ መቺው በሙዚቃው ሂደት ዓይነት ራሱን እየነቀነቀ ወለሉን በእግሩ መታ ሲያደርግ ከበሮ መቺው እየተንጠራራ እየተንቀጠቀጠ ሦስት አራት ነገሮችን እንደ መዝለል እያለ ሲመታ በተለይ እሱ አንድ ቦታ ቁጭ ብሎ የኮርስ ብስክሌት የሚነዳ ሲመስል - ትእይንቱ በጣም የሚያስገርም ነው።

ታዲያ በጥሩ ሥዕል አንጻር ተራ ሥዕል እንዳለ ሁሉ በኦኬስትራው ጩኸትና በመሣሪያዎቹ ኳኳታ ግጥሙና ምልክቱ ተውጦ የሚቀበት ተራ የሆነ የመድረክ ሙዚቃ አቀራረብም አለ። እንደ ዛሬ የቲያትር ምንነት በደንብ ሳይታወቅ ተዋንያኑም ለመድረክ ሳይሠለጥኑ ቲያትር በሚታይበት ወቅት ተመልካቾች ተደስተው እየሣቁ ካጨበጨቡ ወይም በጣም ልባቸው ተነክቶ የማዘን ምልክት ከታየባቸው አንዳንዶቹ ተዋንያን ከሚያስፈልጋቸው በላይ እየደጋገሙ ይጫወቱት ነበር። ይህ ዓይነቱ ሁኔታ እንደ ቲያትሩ የጐላም ባይሆን በተራ ኦርኬስትራዎችም ላይ ይታያል። ዘፈኑ ሞቅ ሲል ጭብጨባውና ፉጩቱ ሲቀጥል ባለ ጥሩምባው ጥሩምባውን ባለከላርኔቱም ክላርኔቱን ከአፉ አላቆ

t.me/OLDBOOKSPDF

ቅጥ ባጣ ሁኔታ እንደ ድምጻዊው እግሩን ሲያንቀጠቅጥ እጁን ሲያወናጭፍ ይቆይና ወይ ዘፈኑ የመጀመሪያ መግቢያ መመለሻው ቴምፖ ሲመጣ «ቆዩኝ አንዴ» አይባል ነገር ሁሉም በየፊናው ያልተዘጋጀበትን ለመፈለግ ሲጣደፍ በአግባብ ስሕተት በየፊናው ያልተዘጋጀበትን ለመፈለግ ሲጣደፍ በአግባብ ስሕተት ምክንያት ዝብርቅርቅ ሁኔታ ይፈጠራል። ማለትም መቅደም አማይገባው የመሣሪያ ድምፅ ይቀድማል። ለስለስ ማለት ያለበት ይጮሃል። ከሁሉም ይልቅ ተደበላልቆ ድንገት ከኋላ እንደሚሰማ የሲዮንቺና ከላክስ ማስደንገጡ አይቀርም። መልእክቱም ትርጉሙም የዘረ ድምር እንዳለበት ሰው ንግግር ውሕደት የሌለውና ያልተያያዘ ይሆናል።

በእንግዲህ ዓይነቱ ተራ ኦርኬስትራ መሣሪያዎች ፉክክር የያዙ መስለው ነው የሚቀርቡት። በተለይ ሳክሰፎን ግዙፍ ደረት ሰፊ ሰው ስለሚይዘው እንደሆነም እንጃ ከሌሎች ይበልጥ መጮሁ የማይቀር ጉዳይ ነው። እኋላ በመቀመጥ ችግሩን ልትቋቋሙ አምትችሉ እንዳይመስላችሁ። ቀድሞም ሲሠራ ለመጮህ እንዲችል ነውና ድምፁ ከአዳራሹ እልፎ ተርፎ የሠፈር እስፋልቱ ላይ ያስደንሳል። እኔ በበኩሌ የመሣሪያዎቹን ድምፅ የሚውጥ ብቻ ሳይሆን የሚቀጣቸውም ነው የሚመስለኝ። ታዲያ እሱም ተቆጭውን እንድ ድምጻዊ መመልከት ነው። ተራው ድምፃዊ ገና ኦርኬስትራው ሳይጀምር ማይክሮፎኑን ሲጨብጥ መወዛወዝ ይጀምራል። ከመሬት ተነሥቶ ጣራ ጣራውን ያያል። አረፍት ለመግለጥ ሲል ግን አይደለም፣ ማፈር ብሎ ነገር እሱ ጋ ቦታ የለውም። ወዲያው ደሞ ሰው ይፈልጋል። ስለ ፍቅር የሚያንጐራጉር ከሆነ ፍቅር የያአው ለመምሰል ከመሞከር አይመለስም። ትንሽ ሆድ የሚያባባ ዓይነት ግጥም አፉ ላይ ከመጣለት በቀላሉ አይሳካለትም እንጂ እዛው቉ ቢያለቅስም ፈቃዱ ነው።

ትሩ ፎርም እንሺ ነው - ፎርም አበላሽቶ ለማንሣት። ሁሉንም ነገር በጣም ለማስመለስ ከመጣሩ የተነሳ ራሱንም ሌሎቹንም ሳይሆን ይቀራል። ሆኖም በድምፅ አወጣቱ ረገድ የሄደን እንደሆነ አንድ ጉልህ ጠባይ ይታይበታል። ይኸውም አለዚያ ቀን የማይዘፍን ወይም ዘፈኖች ሁሉ በሚጫወትበት መድረክ ላይ ያን ዕለቱን የሚያልቁ ይመስል በወፍራሙም በቀጭኑም በረጅሙም በአጭሩም ትንፋሽ አያዜመ ያለ የሌለ ችሎታውን ከድምጹሱ ጎተራ አሟጦ መጨረስ ያለበት ይመስለዋል። ስለዚህ ዜማውን በማያስፈልግበት ጊዜ ሁሉ ቢጎትተውና ቢያሮጠው እንዳይገርማችሁ። ብቻ እስቲኝ ነዘሪ ድምፅ እንደሚያወጣ አትጠራጠሩ።

የተራው ድምፃዊ ውዝዋዜ የተለይ ነው። ማሳየት ሲገባው ይኮሳተራል። ፊቱን ቅጭም አርጎ ተመልካቾችን እንዲመስጡ ማድረግ በሚያስፈልግበት ቦታ ፎቶ ግራፍ የሚነሳ ሰው መስሎ ቁች ይላል። ልቤን ሠወረችው ለማለት ሲፈልግ እጁን ኩላሊቱ ላይ አርጎ እዛው በሽተኛ ይሆናል። ውዝዋዜው ላይ ያለ ምክንያት በዘፈቀደ የሚደረግ ስለሆነ «እግዚአብሔር» የሚል ቃል በግጥሙ ከመጣለት ጣቱን ወደናንተ ቀስሮ እዚያው አዳራሹ ውስጥ ሲፈልገው ይችላል። እግሩን ሲያንቀጠቅጥ በማይታወቅ ዳንስ ወይም እስክስታ ወገቡን ሲሰብቅ ለጉድ ነው ድንገት የማይክሮፎኑን እጀታ ነቅሎ ከተንበረከከማ መመለሻ የማይገኝለት ትልቁን ተሰጥኦውን ጀመረ ማለት ነው።

የተሰጥኦ ነገር ከተነሳማ አንድ ድምፁን እንደፈለገው ለማዘዝ የሚችል የመድረክ አቀራረቡ ምንጊዜም የሚያምርለት ድምፃዊ አንድ ጨዋታ ሲያሳይ በጣም በተጋጋለ ሁኔታ ላይ ሳለ፣ በጭብጨባው መካከል ሳያስበው የማይክሮፎኑ ገመድ ሊጠልፈው ሲል ምንም ባይታወቅበት በዘዴ እንደ ዳንስ አስመስሎ በርጋታ ሣቅ እያለ፣ ገመዱን ሲዘለው ማየቱ ትዝ ይለኛል። ዘፈኑም «አመልካች ጣት» የተሠኘው ነበር።

ብራቮ ከእውነተኛ አርቲስት የሚጠበቅ።

t.me/OLDBOOKSPDF

ጸጉር ቤት

ስለ ፀጉር ቤት ለመጻፍ ጸጉር አስተካካይ መሆን አያስፈልግም መቀስ፣ ማበጠሪያ ቶንዶስ፣ ምላጭ ኮሎኛ፣ ቅባት፣ ፓውደር፣ በኅብረት የሚሠሩት ሥራ! ግማሽ ሰዓት ያህል ቆጥ የሚያህል ወንበር ላይ እየተሽከረከሩ ማየቱ የአስተካካዩን የደንበኛውን፣ የውጭ ገቢውን ሁኔታ መታዘቡ፣ የሚወራውን መስማቱ፣ ሁኔታውን በቅርብ ለማስተዋል ሳይጠቅም አይቀርም። ነገሩን አንድ እርምጃ ከፍ አድርገን፣ ከተመለከተነው እንዳይነሣ የታዘዘ ይመስል አንድ ቦታ ተቀምጦ ነቅነቅ ሲል ሁሉ ተጠንቀቅ ሳይወድ በግድ የለመደውን መልኩን እንደ አዲስ ዝም ብሎ ሲያይ፣ የገዛ ፊቱን የሚያጠናው ሰው ማየቱ ራሱ የሚያመራምር ባይህን ያስገርማል ፡

መቼም የመጻፍ ነገር ልጻፍበት ብሎ የመነሳቱ ግፊት በመስተካከል ላዩ ያለሁ መጥቶብኝ እያውቅም እንጂ የጸጉር ቤቶች ተዘዋዋሪ ደንበኛ መሆን ከጀመርኩ ሃያ አምስት ዓመት አልፎኛል። የዛሬው ዓይነት «አፍሮ ስታይል» ሳይመጣ፣ መጀመሪያ «ባርቤሪ» ከዚያ «የጸጉር ቆራጭ» በኋላ ደሞ ተሻሽሎ «ጸጉር አስተካካይ» በመባል ሲታወቅ ሁሉ ነበርኩ። ታዲያ በዚያን ጊዜ «ተማሪ ቁርጥ» በመባል ሲታወቅ ሁሉ ነበርኩ። ታዲያ በዚያን ጊዜ ሻል ሠልጠን ብለናል በሚሉት ዘንድ፣ «በእነ አገሌ ፎርም መቆረጥ ማበጠር» የሚል አነጋገር እንደ ነበረ፣ እንዲያውም አንድ ዛሬ እውቅ የሆነ ዘፋኝ በአዲስ አበባ ከተማ «ኤልቭስ ስታይል» በተባለው አቆራረጥ ለጥቂት ዓመታት ምሳሌ ሆኖ እንደቆየ ትዝ ይለኛል ፡

ከሁሉም ከሁሉም ተወልጅጄ ያደግሁባት ሞጆ እንደ ዛሬው ዋናው መንገዷ አስፋልት ሳይለብስ፣ ቢቆጠሩ ሠላሳ እማይሞሉ አምፖሎች ጭል ጭል ሳይሉባት፣ ያኔ ብርቅ አገርጋ የምናያቸው የመጀመሪያው ሊስትሮና ባርቤሪ ምንጊዜም አይረሱኝም። ዛሬ በአዋቂ ዕድሜዬም ቢሆን ከማዘጋጃ ቤት ፕላን ተሸሽጋ፣ ፊቷን ሠወር ወዳለ አቅጣቻ መልሳ ጉድባ አፋፍ ላይ ወይም ሁኔኛ ቤት ተደግፋ የቆመች፣ በተጣመመና ወጣ ገባ በሆነ ጽሕፈት «ዘመናዊ» ብላ የምትጀምር ተንቀሳቃሽ ኪዎስክ መሳይ በኩል አለፍ ባልኩ ቁጥር ወይም ጸጉሩን ለመቆረጥ ባላበው እጁ ሽልንጉን ጨብጦ በባልንጀሮቹ የታጀበ ሕፃን ባጋጠመኝ ጊዜ ትዝታው ይመጣብኛል።

ጸጉር ቤቶች ሲባሉ በወር አንድ ጊዜ ማማሪያ ቦታዎች ናቸው። ምናልባት ግን «እኔ ጸጉሬን የምስተካከለው ለማማር አይደለም» የሚል ቢኖር አባባሉን ለውጥ አድርጎ «ጸጉሬን አራግፌ ለመገላገልና ምን እንደምመሰል ለማየት ነው» ቢልም እንግባበለንና ይኸ አይቸግርም፣ ማንም ሰው ጸጉሩን ሲቆረጥ ቀለል ይለዋል። ፊቱ ፈካ ይላል። ወዙ ጠራ፣ ደመቅ፣ ልጅነቱም እንደ መመለስ ይላል።

ታዲያ ሲበዛ ማርም ይመራል ለውበት መጓጓት መረኑን ሲለቅ ደስ አይልም። ለምሳሌ አንዳንዶቹ «ያንን አሳጥር፣ አይንን ተወው» የሚል መመሪያቸውን መደጋገማቸው ሳያንስ ስለ ጸጉር ያላቸውን ፍቅር በሻምፑ ዓይነቶች ይጀምሩና ጣያቄና አስተያየታቸውን ያኾጐደጉዱታል። አልፎ አልፎ ደግሞ እውነታቸውን ከምኞታቸው ጋር ቀይጠው እያዩ፣ የሚነቀለውን ጸጉር ባንዳች ኃይል በጣታቸው እሚተክሉት ይመስል በሰጨትጨት በማለት ከአስተካካዩ ጋር የማልጐምጐም ግብግብ የሚቃጣቸው፣ ቢችሉ መቀሱን ስጠኝ ለማለት የማይመልሱ አይታጡም።

ፎቶ ሲነሣ ለመዘነጥ ቆርጦ የመጣውንና እንዳሰኘው ካልተጣመምኩ የሚለውን ማስቀየም እንደማይችል ሁሉ እንደዚህንም ዝብ ብሎ «እሺ» ካላሉ፣ «በገዛ ጸጉሬ ምን አገባህ»

t.me/OLDBOOKSPDF

መባልደመጣልና የሚያዋጣው ዘዴ በመቀድ ኳኳታ እየተከዙ በትእግሥት ማለፉ ነውና። ያም ሆነ ይህ ጥሩ ሆኖ መታየት እያስነውርምና ነገሩን በዚሁ እንለፈው።

በሌላ በኩል ካይነው እሁድ የሚዳር ሙሽራ ቅዳሜ ማታ መታጀብ በጸጉር ቤት አይደል! እስቲ ለምሳሌ፣ ሱፍ ልብሱ ተገዝቶ ሰንጋው ተጥሎ ሁሉ ነገር ተዘጋጅቶ ሙሽራው ሙሽሪትን ሊያመጣ አበባ ተርከፍክፎለት ማርቼዲሱ ሲገባ በግርግር መሐል ፀጉርና ጺም ተረስቶ ቢገኝ ሠርጉ ምን ዓይነት ሠርግ ይሆናል። ትላላችሁ!

ቅድም ካነሣኋት ተንቀሳቃሽ ኪዎስክ ጀምሮ የሽቶው ቅይጥ እስከሚወድቅበት ዘመናዊ የጸጉር ማስተካከያ ድረስ የጸጉር ቤት ዓይነቱ እንደ ከተማችን ይዞታ እንደ ሠፈሩ ሁኔታ የተለያየ ነው። ብዙ ዝርዝር ውስጥ ሳንገባ - አንዳንዶቹን ለመጥቀስ ያህል - እንደ ሻይ ቤት ቁራጭ መጋረጃ ከሚሰቀልባቸው እንጀምር። እነዚህ ጸጉር ቤቶች ከጽዳት በአገልግሎታቸው ግን በሙያው መስክ አንዳንዶቹን በማለማመድ ወደ መሐል ከተማ ያሻገሩ ዛሬ ምሁር ሀብታም፣ ዶክተር፣ የሆኑትን በሰሙኒ ሲያስተናግዱ የኖሩ መስተካከያዎች ናቸው። ገና ገባ ስትሉ የየቅባቶቹ ሽታ የሆያሆዬውን ዘመን ያስታውሳችኋል። ወደ ግድግዳው ካማተራችሁ ደሞ፣ «ዘ ግሬተስት ስቶሪ ኦፍ እል ታይምስ - ዘ ስቶሪ ኦፍ ኤ ጋን ማን ደስትንድ ቱ ኪል ኤንድ ኮንከር አንቲል ሂ ሜት ኤ ውመን» የሚል ዓይነት የአርባ ዓመተ ምሕረት የሲኒማ ቤት ነፋ ለብዙ ዓመት ባለወለታነታቸው ምስክር ይሆናቸዋል።

ሌላው ደግሞ ከዘመናዊ ዕቃዎች አንዳንዶቹን ያደባለቀው ነው። ልዩ ምልክቱ፣ «ለቋቁቻ፣ ለጭርት ለብጉር፣ ለሚነቀል ጸጉር ለፎረፎር፣ የሚሆን ፍቱን የሀገር መድኃኒት አለ» የሚለው ማስታወቂያ ነው። እነዚህም ነገሮች በቢራ ጠርሙስ ቡሽና ቆርኪ፣ በቆረቆንዳ በተከደኑ ጠርሙሶች እና ቢልቃጦች በግልስ የሚታይ ቦታ ላይ ይደረድራል። የእነ ሲርኮ፣ ክሬም፣ ኮላ፣ ሲናክል፣ ጠርሙሶች፣ ሌላ ቦታ የጠፉት ሁሉ የሚገኙት እዚህ ነው። ወደ ቡና ቤት ሥዕል የሚጠጉ አፍሮ ጸጉርና ትልቅ መቀስ ኖራ በመለስ ቀለም የተሣሉባቸው ጸጉር ቤቶችም አልፎ አልፎ የሚገኙት በነዚህ አካባቢ ነው። እንደ ሌላው ጸጉር ቤት ሁሉ ለመስተካከል ሳይሆን እንዲሁ ያለ ምክንያት ቁጭ የሚሉ ሰዎች እነዚህም አሉ። ለምሳሌ አግዳሚው ላይ ቁጭ ብሎ እግሩን የሚያወዛውዝ ሕፃን ቢያጋጥማችሁ «እስከመእልስ እቆዩልን» ብሎ አባቱ ጥሎት የሄደ ሊሆን ይችላል። ነጠላ እየቋጩ፣ ወይም ሹራብ እየሠሩ ደጃፉ ላይ ተቀምጠው ፀሐይ የሚሞቁም አይታጡም።

ያለ ምክንያት ጸጉር ቤት ቁጭ የሚሉ ሰዎች ነገር ከተነሣ፣ ጡረታ የወጡ አዛውንቶችና ደላሎች፣ በቀን ውስጥ ደጋግመው በመምጣትና ለረጅም ጊዜ ቁጭ በማለት ከማንም ይልቅ ብልጫ እንዳላቸው መታወቅ አለበት። አንዳንዶቹ የሚመጡት ለቀጠሮ ሲሆን አብዛኞቹ ግን በመንገድ የሚያልፍ የሚያገድመውን እያዩ የሳምንቱን ወግ፣ ቁም ነገሩን፣ ቀልዱን፣ አድሩን ሰንበቴውን እያነሡ መጫወቱ፣ ጨዋታውም ከጠፋ ዝብ ብሎ ተቀምጦ መሄዱ፣ ሄዶ ቆይቶ ደሞ መምጣቱ ልማድ እየሆነባቸው ነው። በዚህ አካባቢ መፈላለግ እንኳን ባይኖር «ታዲያስ» በሚለው ምትክል «የፈለከው ሰው ነበር» ማለት የተለመደ ነው ፡

ከነዚህ ትንሽ ለየት የሚሉት ጋዜጣና የቆየ መጽሔቶች ለማንበብ የሚገቡ ነገር ግን ለመቆያ ያህል በጃቸው እንዳንጠለጠሉት ወሬ የማያወሩት ናቸው። እነዚህኞቹ ብዙም ትእግሥት የላቸውም። ቶሎ ተሰላችተው እንደ ማዛጋት ይሉና፣ «እስቲ ይቺን የኮሰኮሰችኝን እንሣልኝ» ገና ከማለታቸው መቀሱን ለቀም በማድረግ በተገኘው ባዶ ወንበር ላይ እግራቸውን እንፈራጠው ጉብ ይላሉ። የእነሱን ያህል ወግ ጨዋታ ሳይጀምሩ ገብተው ሰላምታ እንደ ሰጡ ኮለኛ ራሳቸው ላይ ነስነስ አርገው ካበጣጠሩ በኋላ በል ቻው! ብለው ውልቅ የሚሉም አሉ። የትኛዎቹም ይሁኑ የትኞቹ ድንገት በሩን

t.me/OLDBOOKSPDF

በርግደው ገብተው መስተዋቱን በሣቅ እያነቃነቁ፣ ጢም ከሚላጭ አስተካካይ ጋር እጅ እየተጓተቱ ለማላፋት ከሚፈልጉ ጋጠ ወጥ ወፈፌዎች ወቶ በወቶ ይሻላሉ።

መቼም ለእንዲህ ዓይነቱ፣ በሥጋት ብቻ ለበሽታ እሚዳረግ አጉል ቀልደኛ፣ እሚበገሩም ባይሆን ለደንበኞቻቸው ግድ የማይኖራቸው አስተካካዮችም አሉ። ለምሳሌ ስለ ጤንነት፣ ቤተሰብ፣ ሥራ፣ ትምህርት፣ ስለ ክረምት፣ ስለ ስታድዩሙ ጨዋታ፣ ቲያትር ሲኒማው ሁሉ የማያስፈልግ ተደጋጋሚ ወሬ በማነብነብ በመጠየቅ፣ ያለ ምክንያት በመገረም፣ በመሳቅ፣ በሥራ የደከምውን ተስተካካይ የሚያስለቹ አሉ። የሰው አንገት ደፍተው መቀስ በጆሮ እያንኳኩ የሞቀ ወሬ ከማጦፍ አልፈው «አስቸኳይ ነው» በሚል ይቅርታ የጢም ሳሙና ሲቀቡ አቋርጠው ስልክ የሚያነጋግሩ አሉ። ደንበኛ ጣቢቃ ሲሰለቸው ባለ አንቴውናን ሬዲዮ ሰምቶ ሳይሰማ ከጣቢያ ጣቢያ ዝም ብሎ የሚጐረጉረው ደሞ ሊላው ነው።

ከሁሉም ከሁሉም የሕፃን ጸጉር ማስተካከል ቀላል አይመስለኝም። ገና መቀሱን ሲያይ የሚያለቅስ ሕፃን ይኖራል። ሌላው ደግሞ ማንጅራቱን በየጊዜው ካላከኩ እያለ አንገቱ ዙሪያ የተጠመጠመውን ጨርቅ የሚፈታ፣ ኳስ ብጤ ወይም ሙዝ የያዘ ሉቅ በደረቴ በመስተዋቱ ውልብ ሲል ካልዘርኩ የሚል፣ ቅብጥብጥ ይሆናል። ታዲያ እንዲህ ዓይነቶቹን ሕፃናት እያጫወተ፣ «አባባ ተሰፋዬን አየህ?» እያለ ባድኑ እጁ መስተዋቱ ውስት እያሳየ፣ በሌላው የሚቆርጥ፣ የማዝናናት የማረጋጋት ተሰጥኦ ያለው ጸጉር አስተካካይ አለ። በየጸጉር በኢቱ ሌላም ሌላም የሚደንቅ ነገር ይኖራል። ትሕትና ግን የሥራው ጠባይ ነውና እዚህ ውስጥ አይገባም።

ሲኒማና ቲያትር ተመልካቾች

የሥራ ጊዜው በሚፈቅድለት መጠን ሲኒማ መግባት የሚወድ፣ ነገር ግን የፊልሙን ታሪክ መከታተል የማይችል አንድ የታወቀ ደብይንስ ሊቅ ነበር። ሐሳብ ስለሚበዛበት ይሁን ወይም በሌላ ምክንያት የተወሳሰበ የፊዚክስ ፕሮብሌሞችን እንደ ብሎን እየፈታ መግጠም የማያቅተው ሰውዬ፣ ማንም ተራ ሰው ፊልም እያየ ሲደሰት እሱ አልገባ እያለው ይበሳጭ ነበር። በኋላ ለዚህ አንድ ዘዴ ፈለገና የሚያስረዳው ሰው እየያዘ ሲኒማ መግባት ጀመረ። እንደዚሁም ሆኖ ለችግሩ መፍትሔ አልገኘለት አለ። አንድ ቀን ሁለቱም ፊልም ሲያዩ ሰውዬው እያብራራለት ነገሩ እየገባው ለካ እንደዚህ ነው ሲያዳምጥ ቆይቶ፣ በሕይወቱ ለመጀመሪያ ጊዜ እንድ ሌላው ተመልካች ሲስቅ ሲያዝን በስሜት ታሪኩን ሲከታተል ዋለና ወደ መሥሪያ ቤቱ ሄደ። እዚያም ሳይንቲስቱ የላቦራቷር ሥራውን ሊጀምር ሲል፣ የፊልም ትርጅማኑን፣ «ቅድም ፊልሙ ላይ ከብቶቹን የዘረፈው የሴትዬዋ የባሏ ወንድም አይደለም እንዴ?» ሲል ጠየቀው። ሰውዬው አዎን ሲል መለሰለት። «ከብቶቹን ያስመለሰውስ የባሏ ልጅ አይደለም?» ሲል ጠየቀ። ሰውዬውም፣ «እሱማ የሴትየዋ ባል ነዋ - ከብቶቹ ሲዘረፉ የሞተው» ይለዋል። በዚያን ጊዜ ሊቁ ተገርሞ ከት ብሎ ሣቀና፣ «ለካ ስለሞተ ነው ያላየሁት» አለው።

ሳይንቲስት ሲባል ጢሙን አንዠርገው፣ ጸጉሩን አንፍሮ፣ የፀሐይ ብርሃን ሳያገኘው ማይክሮስኮፕ እንደ ጨበጠ ላቦራቷሩ እሰጥ የሚውል ነው ብለው ለሚያስቡ ሰዎች ቀልድ መስሎ ይታይ እንደሆነ ነው እንጂ ነገሩ በእርግጥ የደረሰ ነው። የፊልሙ ታሪክ የማይገባው አልበርት አነስታይን ነበር። «ታዲያ ምን ለማለት ነው ይህ ሁሉ» የሚል ጥያቄ መሰንዘሩ ስለማይቀር ነገሩን እንደ መነሻ አድርጌ ስለ ሲኒማና ቲያትር ቤቶቻችን ተመልካቾች አንዳንድ የተመለከትኳቸውን ነገሮች አቀርባለሁ። በመጀመሪያ የሀገራችን ተመልካቾች እንደ ሳይንሱ ሊቅ የፊልም ታሪክ መከታተል አይችሉም የሚል እቋም የለኝም። ሳይንቲስት በሆንኩና ሲኒማ በቀረብኝ የሚሉ ካሉ ግን ያርላቸው ከማለት በስተቀር ሌላ የማከለው ሐሳብ አይኖረኝም።

t.me/OLDBOOKSPDF

ከሲኒማ ደንበኞች መካከል ቋንቋውን ወይም የአነጋገር ፈሊጡን ወይም ባህሉን ባለማወቅ፣ ወይም የድርጊቶቹን ጥድፊያ ለመከታተል ባለመቻል፣ ተንቀሳቃሹን ብርሃን ብቻ አይተው የሚወጡ ሰዎች በርግጥ አሉ። አንዳንዶቹ ለሙዚቃው ስሉ የሚገቡ፣ ሌላው ሲስቅ አብረውም የሚስቁ ከንፈሩን ሲመጥ የሚመጡ ሌላው ያዘው በለው ሲል የሚፈነጩ ፉጨት ሲሰሙ የሚያፏጩና የሚያጨበጭቡ ናቸው አንዳንዶቹ ደግሞ ስለ ፊልሙ ሲወራ አይቼዋለሁ ለማለትና የአራዳውን ወሬ ለመቅመስ፣ የሚያውቁትን ሰው ለማግኘት ወይም ከዙረት ከመጠጥ ገንዘብ ከማጥፋት ለመቆጠብ ሲሉ የሚገቡ፣ ኮካኮላውን ማስቲካውን መገዛዛቱን ጩኸቱ ትችቱ ሁሉ ደስ የሚላቸው የታመቀው የሲጃራ የተዋሐዳቸው ናቸው። «ከሷ ጭቅጭቅ ሲኒማ ብገባስ» እያሉ ከሚስታቸው የሸሹ መሰሏቸው የሄደው የሚውል ለታሪክ ደንታ ሳይኖራቸው ጥሩ እንቅልፍ ተኝተው እያዛጉ እሚወጡ፣ ልጃቸውን «አውሮፕላኑ ይውና» የሚል ዓይነት ጨዋታ እሚያጫውቱ የአድሩን ወሬ የመሥሪያ ቤቱን ወሬ እሚያወጉም ይገኙባቸዋል።

በቲያትር ረገድ የሄደን እንደሆነ ታሪኩን የመከተል ችግር በብዙ ሰዎች ዘንድ እንደማይኖር የታወቀ ነው። እዚህ የምናየው አንድ ጉልህ ነገር ለብዙ ዓመታት የቲያትር ቤቱ ደንበኞች የሆኑ ተመልካቾች መኖራቸውን ነው። እነዚህ ሰዎች በፋሲካ ድሮ እንደማይቀር ዓይነት እሁድን ከአገር ፍቅር አስታጉለው አያውቁም። ስለዚህ፣ «የአገር ፍቅር ልብሴ ተተኩሷል?» ቢሉ፣ ወንበር ላይ የተለጠፈ ማስቲካ እግኝተው ያለ ምንም ማረጋገጫ ቢቆጧችሁና «ምነው አንተ ውርጋጥ» ብለው ቢደነፉባችሁም እንዳይገርማችሁ።

ጥሩ ልብሳቸውን ለብሰው፣ ባርኔጣቸውን አርገው በተላጨው ጉንጫቸው ላይ ፈገግታቸውን ጨምረው በሰዓቷ ከች የሚሉ ሕንፃውን እደነ እደጉበት ቤት ዙሪያው በትዝታ ዓይናቸው የማንከባከቡና ገና ሳትወስዱ ጀምረው ሲመላለሱ የኖሩ ናቸው። ስለ ቲያትር ዓይነት እነሱ ጋ መጨነቅ የለም። ምንም ቲያትር ይሁን እሁድን በቲያትር አዳራሽ ማሳለፍ አለባቸው። እና አንዱን ቲያትር አምስት አድስት ጊዜም ደጋግመው ያያሉ። የታሪኩን ሄደ በጣም ስለሚያውቁና ለመጨው ድርጌት ስለማይጨነቁ የተዋንያኑ ግጥምና አነጋገር እየተጋጋለ መጥቶ ሲያበቃ አንድ አስደናቂ ደረጃ (ጡዘት) ላይ ሊደርስ ነው ብሎ ተመልካቹ ሲጓጓ፣ «መልሱን አታመታም አንተ?» ይሉና ኮካኮላ በሚሸጠው ልጅ ላይ እንደ ብራቅ ይጮሃሉ። ቀረርቶ መድረኩ ላይ ከተጀምረም፣ ድምፃቸውን ዝቅ አርገው እንደማቅራራት ይቃጣቸዋል። ታሪኩን በቃል ሊያጠኑ ምንም ያህል ስለማይቀራቸው ተዋናይ ተዋያንትዋን አንድ ነገር ሊያደርጋት ነው ብሎ ሰው በፀጥታ ሲጠባበቅ፣ «አታስቡ - ሲያብል ነው አይገላትም» ይላሉ - አስቀድመው በመናገራቸው ኮራ እያሉ።

የፊልምን ታሪክ መከታተል ከሚችሉ ተመልካቾች አብዛኞቹ ቋንቋውን በደንብ የማያውቁ፣ ወይም የተመጣጠነ ችሎታም ቢኖራቸው ብዙ ከማየት ልምድ የተነሳ ታርኩ የሚገባቸው ወጥቶች ናቸው። ታዲያ ታሪኩ ብቻ ሳይሆን በፊልሙ የሚያጋጥማችውን ዘመናዊ ነገር፣ ለምሳሌ ፋሽኑን፣ አነጋገሩንም አካሄዱን......እንደ ካርቦን ለማንሣትና በአካባቢያቸው ካሉት ሁኔታዎች ጋር ለማገናዘብ ብዙ ጥረት ያደርጋሉ። ፊልሙ ታይቶ ሰዓቱ ደርሶ ሲወጣ የተቀሰመው ነገር ሁሉ መጥፋቱ አይቀርም እንጂ እንደ ጀምስ ቦንድ ወንዳ ወንድና ቀልጣፋ ሆኖ ለመታየት፣ እንደ ሶፊያ ሎሬይን በቁንጥ እየቀዘፉ ለመራመድ ምኞትና ጉጉት አላቸው። እንዲያውም ውብ ሆኖ የመታየቱ ለብታ የሚጀምራቸው ገና ሲኒማው አዳራሽ ሲገቡ ነው - አካሄዳችው፣ ፈገግታቸውና አሣሣቃቸው ለወጥወጥ ይላል። የአነጋገር ለዛቸው የፊልሙን ዓይነት መሆን ይቃጣዋል። ሌላው ቀርቶ፣ የጫማቸው አረጋገጥና አበላላቸው ሁሉ ይሻሻላል።

t.me/OLDBOOKSPDF

በዚህ ክፍል የሚመደቡት ሌሎች ወጣት ተመልካቾች ደግሞ የሙዚቃ ፍቅር በጣም የሚጠናባቸው እፍላ፣ ጉርምስና የወጠራቸው ስሜታቸው ያልተገራ የወንቀዥቀዥ ባሕርይ የሚታይባቸው ናቸው። ከዛም በዙህ ሲያጠራቅሙና ሲያሟሉ ማንም ሳይቀድማቸው እፊት ባሉት ወንበሮች ላይ እንደ ታጠበ ሸማ እጥፍጥፍ ብለው ይቀመጡና እዳራሹን በጩኸትና በፉጨት ለማሸበር ይዘጋጃሉ። የሚገባ የሚወጣውን ብቸኛውን ወንድና ሴቱን የተመልካቹቹን እረማመድና አለባበስ በቅንዝንዝ ዓይናቸው ይከታተላሉ፣ ያጠናሉ።

እነዚህ የሲኒማ ተመልካቾች ትንሽ ጠብ ብጤ ካዩ እፏጭተው የሚያደባድቡ አዳልጦ የሚወድቅ በጣለልን የሚሉ ካለመዱት ወንበር ጠፍተው የማያውቁ፣ አፏፊዎችና ሾርዳጆች ናቸው። ፊልሙ ሲጀምር ከተዋንያኑ ጋር ፉክክር የያዙ ይመስል አብረው ማውራት ይጀምራሉ። በነሱ አጠራር «ጎበዝ» ወይም «እስታሪንጉ» ብቅ ባለ ቁጥር የሚሠራውን ጀብዱ በጋል ጭብጨባ ይተነትኑታል። «ጠጥቶብሃል፣ ዞር በል አሁን አትልቀቅ» ይላሉ። እስቲ ስታስቡት ቀድሞ ለተሠራ ነገር ምን መመሪያ ያስፈልጋል? የሚጠሉትንም ተዋናይ የዚያኑ ያህል ያክፋፉታል። «እረመኔ! ትንሹን ምን አርጎ ይለዋል?» ወንበሩን በቡጢ፣ ወለሉን በጫማ ይደበድባሉ። እንዳንዷማ እግር ኳስ ሊሆን ምንም አይቀረው። ይኸ እንኳን የስሜት ጉዳይ ነው። ከፉውን መትላት ደጉን መውደድ በፈጠራ ጽሑፍ በተለይም በተውኔት ያለ ነገር ነው። ይሁን እንጂ የሚያደርጉት በታሪኩ በመመሰጥ ብቻ ሳይሆን ለፊልሙ ድምቀት የሚሰጠው እየመሰላቸው በለ ሆነ ጤነኛ ተመልካች ከክፉው ተዋናይ ይበልጥ ያናድዳሉ።

በሲኒማ አዳራሾች ከነዚህ ጋር የሚወዳደሩት የለየላቸው እናዳጆች ታሪኩን ከመጀመሪያው እንሥቶ እኪያልቅ ድረስ አስቀድመን ካልተናገርን ሁሉንም ካላስረዳን የሚሉ ግለሰቦች ናቸው። «ቆይ ታየዋለህ……ጎበዝ ይመጣል አሁን በፈረስ……ይው መጣልህ……ግን አያድናትም ገርሉን……እሱንም ያሥሩታል ታያለህ……ያውልሃ እሠሩት። ጀይል ገባ……ግን እንደታሠረ አሚቀር መስሎሃል……ያመልጣል……ምን አለ በለኝ……ገና ምን አይተህ!» ሲቀባጥሩ ለጉድ ነው።

የገለጻው ሱስ ክባድ የሆነበት ደግሞ ወይ ደጎ ሽማችኋል ወይ የኮታችሁን እጅጌ ይጎትታል። እልሰማ ካላችሁ ግን ጫማችሁ መረገጡ የማይቀር ነገር ነው። ለንዲህ ያለው ችኮነት መፍትሔው በቀላሉ የሚገኝ እንዳይመስላችሁ። ምክንያቱም ካላጡት ወንበር ፈልገው መጥተው እጐናችሁ ነው የሚቀመጡት። የሚኖራችሁ እማራጭ ለመናገር ገና አፋቸውን በጃቸው ሲገድቡ ጥላችኋቸው ሌላ ቦታ ቁጭ ማለት ብቻ ነው - ያውም ካለ። አብዛኛውን ጊዜ ደግሞ ጓደኞቻችሁ ሊሆኑ ስለሚችሉ እነሱ ከሚቀየሙ……በሚል ይሉኝታ ዝም ትላላችሁ።

እንግዲህ እይነቱ ሁኔታ ሲያጋጥም፣ «ሁለተኛ ሲኒማ አልገባም» አያሰኝም?

እረኞች

ሰሞኑን - በተለይም በትንትናው ቀን - ለፍልሰታ ጾም ፍስክ በሚደረገው መሰናዶ እንደ ወትሮው ገበያው ደምቆ ውሎ ነበር። ወደ ሽንኩርትና ቅቤ ተራ ወደ ዶሮ ተራ፣ ቅመማ ቅመሙን ቀጤማው ወዳለበት ብቅ ላለ ተመልካች ጫጫታውና ትርምስምሱ ከመኪናዎች ጋጋታና ትሩንባ ጋር ተደባልቆ ሲታይ መርካቶን እንደ እንጉዳይ የፈላውን ገበያተኛ ለማስተናገድ ዝግጅት ሲያደርግ የሰነበተ እስመስሎታል። የመደብሩ ሻጭ ሱቅ ውስጥ እየተንቆራጠጠ፣ ባለ መደቡም ተላላፊውን በዓይኑ እየተከታተለ ገዥው አንዱን እያነሣ እየጣለ ወደ ሌላው እያማተረ እውቶብስ ተሳፋሪው እየተጋፋ ሌላው ለታክሲ እየሮጠ ሌባው እያማተረ፣ እውቶብስ ተሳፋሪው እየተጋፋ፣ ውር ውር ሲል ሁለት እግር

t.me/OLDBOOKSPDF

ሁለት እጅ ሲወዛወዝ እነዚህም እዚያም - ቀይ ሻሽ - አረንጓዴ - ደም ነጭ ሻሽ - ጥለት - ፎጣ - ጥቁር ጃንጥላ - ሰማያዊ ጃንጥላ - ቢጫ እስቶኪንግ - መነጽር በዓይነቱ - ባርኔጣ ከፍያ - ቦት ጫማ - ሸሚዝ - አዳዲስ ጫማ - ቺፖሊን በጋቢ ላይ ካፖርት - የዝናብ ጃኬት - (አክላሆማ የሚል እጀርባው ላይ) ምኑ ቅጡ ዓይነቱና ብዛቱ! ደሞ የድምፁ ዓይነቶች - ገንዘብ የጣለ ሲያለቅስ - ያተረፈ ሲፈነድቅ - ሰው የጠፋበት ሲጣራ - ታክሲ ላይ ሊወጣ ስንዝር የቀረው አውቶቡስ እየከታተለ ክላክሱን ሲለቀው - ሌባ ሌባ ባዩ ሲጯጯህ - ሊስትሮው ሲያፏጭ - ሰካራሙ ሲአይቅራራ - ትእይንቱ ሌላ ነበር።

ስለ መርካቶ ብዙ ተጽፎአል። የፋሲካን ዋዜማ የገበያ ሁኔታ ለማጠናከር የሄደው ጋዜጠኛ በዕቃዎች ዓይነት ተማርኮ ለዓመት በዓሉ ያሰበውን ገንዘብ ገብይቶበት መመለሱ፣ ግጥም እገጥማለሁ ብሎ ለ«አብዘርቨን» የሄደው ባለቅኔ ፓርከር እስክሪፕቶውን ማስረከቡ፣ ላንድ ሰሞን የታላቋ ገበያ ወሬ ሆኖ ሰንብቶ ነበር።

እኔ ከማስታውሰው ከጋሪው ዘመን ጀምሮ ከእሁድና ከክብረ በዓላት በስተቀር ገበያተኛና መኪና እንስሳት ሳይቀሩ ሳይጋፉ የዋሉበት፣ ከልደታ ባሻገር ጋብ ይበል እንጂ፣ ክረምት ከበጋ ትርምስምስ ያልታየበት የመርካቶ ቀን ያለ አይመስለኝም። ታዲያ ተሽከርካሪዎች በቀይ መብራት ሲቆሙ ወይም ትራፊክ ፖሊስ ምልክት ሲሰጥ አቋርጠው እንደሚለው ዓይነት ለእግረኞች እርስ በእርስ መተላለፍ የወጣ ደንብ የለም እንጂ አዲስ አበባን በመሰለ ከተማ በየመገበያያው ላይና ሰው በበዛበት ባሉባቸው አካባቢዎች የሚታዩ ሥነ ሥርዓት የጐደላቸው ሁኔታዎች አሉ። አካሄድ አታውቅም ተብሎ አይከሰሰም። እንጂ የአንዳንዱ እግረኛ አኳኋን ያስመርራል። ጫማውን ጭቃና ውሃ እንዳይነካው አቀርቅሮ የሚሄድ፣ ሰማይ ሰማዩን እሚያይ፣ ከመሬት ተነሥቶ ፈገግ እያለ ከራሱ ጋር የሚነጋገር። መኪኖች ባለፉት ቁጥር የሚገላመጥ ከሌባ ለመጠንቀቅ ዕቃውን እንቅ አርጎ አላፊ አግዳሚውን በጥርጣሬ እሚያጠና ትርፉን እያሰላሰለ ሄድ ቆም ሄድ ቆም የሚል - እንደ መኪኖቹ ቀለም የእግረኛውም ዓይነት ብዙ ነው።

አንዱ ከየት መጣ ሳይባል ድንገት አፊታችው በሳንቲ ሜትር እርቀት ገጭ ብሎ ይቆማል። ዞር ብሎ ያልፋል ብላችሁ በቆማችሁበት ስትጠባበቁ እሱም ቆሞ ይጠብቃችኋል። ከሩቅ ሥራዬ ብሎ ለሚያይ ሰው በመሣም ሰላምታ የምትለዋወጡ ሊመስል ይችላል። ሰው ጥቅጥቅ ባለበት መንገድ ላይ ከሆነ ግን የቅምሻ ዓይነት መላተምም አይጠፋበትም። ሌላው እግረኛ በጫማው ረግጦአችሁ ወይም በዚያው ዘንቢል መሳይ ጎሽሟችሁ ያልፋል። ምናልባት ዕቃው በዘንቢል ፋንታ አዲስ ቀለም የተቀባ ሳጥን ከሆነም የልብስ አዘኔታ ብሎ ነገር የለምና ዝም ብላችሁ መንገዳችሁን መቀጠል ነው። የመሸጥ ወይም የመግዛት፣ የመደለል ወይም ካሰቡበት ቦታ ቶሎ የመድረስ ሐሳብ የተጠናወተውማ ዝናብ ካባራም በኋላ፣ ጃንጥላውን እንደ ዘረጋ ይዞ እናታችሁን ሊጧጥጣችሁ ይችላል።

በማወቅም ሆነ ባለማወቅ፣ በየዋህነት ወይም በግዴለሽነት የእግረኛን ምቾት የሚንቀሳቀሱና ጊዜ እሚያባክኑ ብዙ ሁኔታዎች አሉ። ለምሳሌ፣ ጥግ መያዝ ሲቻል በእግረኛ መተላለፊያ ላይ ቆሞ ማቋረጥ ሰላምታ መለዋወጥ ወይም የሞቀ ወሬ ማውራት......አንድ ጊዜ ሁለት ሰዎች ተቃቅፈው የመሳሳም ሰላምታቸውን እየደጋገሙ መንገድ ዘግተው ቢያስቸግሩት ሁለቱንም መሐላቸው ገብቼ ለያየኋቸውና፣ «በቃ ሁለታችሁም ደህና ናችሁ ብዬ መንገዴን ቀጠልኩ» ሲል አንድ ግለሰብ ያጫወተኝ በዚህ አጋጣሚ ትዝ ይለኛል። በገዛ ሰላምታችን ምን እስመቀኘህ አለመባሉ ዕድለኛ ነው።

የሚገቡበትን ሲኒማ ቤት ለመምረጥና የቀን ውሎአቸው ለመወሰን ዝም ብለው የሚቆሙ ወይም የትዝታ ጭውውታቸውን መዝገብ ከፍተው የሰልክ እንጨት ደገፍ የሚሉ ወጣት ፍቅረኞችማ

t.me/OLDBOOKSPDF

ለሥራ ለቸኮለ፣ ለሆስፒታል ወረፋ ለሚጣደፍ፣ የፈተና ቀጠሮ ላለበት መንገደኛ እብሻቂ እንቅፋቶች ናቸው። በግር መሄጃ ላይ የጠፋ ዕቃ ወይም ማስረጃ ለመፈለግ ሳጥንና ቦርሳ ከፍተው መንገድ የሚዘጉ አሉ። የቀበሌ አባል ካልሆኑ በስተቀር፣ «ምነው ጃል» ብሎ እነሱን ልጠጋ ማለት ትርፉ «ምን ልትሰርቅ አማረህ?? መባል ስለሆነ ያለው ምርጫ እንዳላዩ ተጨናንቆ ማለፍ ነው።

አዲስ ሙዚቃ ለመስማት በካሤት ሻጮች ደጃች ተሰብስበው ሚደንሱት ወጣቶች መተላለፊያ ያሳጣሉ። ከነርሱ ይበልጥ ግን እንደ በቅሎ እበደንብሮ ወደ መሐል እበፋልት የሚያስሮጠው የዘፈኑ ጩኸት ነው።

እንዲህ ያለው ችግር የመዝናኛውን የመገበያያውን መንገድ ለይቶ ባለማወቅ ወይም ለይቶ ለማወቅ ካለመጨነቅም ይመጣል። ለምሳሌ፣ እንዳች እክል ካላጋጠመው በስተቀር በመናፈሻ ውስጥ ልሩጥ የሚል በሰዎች መሐል መሽሎክሎክ የሚቃጣው ሰው አካባቢውን ለይቶ አላወቀም ማለት ነው፣ ወይም ለያውቅ አልተጨነቀም። በዚህ እንፃር ሕፃን ልጅን የሀገር ልብስ አልብሶ፣ በአንድ እጁ ትንሽ ጭራ በሌላው ኳስ አስጨብጦ፣ ጥድፊያ ባለበት አካባቢ በጥምቀተ ባሕር እርምጃ ዘና እያሉ መሄድ፣ «ኳሱ ተገዛ» እያሉ ማጫወት፣ ፎቶ በያይነቱ ማሳየት አግባብ አይደለም። ምክንያቱም የሌቶችን ምቾት መቀነስ ነው።

የእግረኞች መንገድ ሲዘጉ አለመጨነቅ ራስን የሚጎዳበት ጊዜም አለ። አንድ ጊዜ የማርያም ዕለት ጥዋ ከግድስ የተመለሱ ሴቶች እግረኛ መሄጃ ላይ ቆመው በሆነ ነገር ሲከራከሩና ሲንጫጩ በመሐሉ ጥዋውን ከነጠላው ሌባ ይዞባችው ሄዷል።

ሆኖም አንዳንድ ጊዜ፤ ሁኔታው ከቁጥጥር ውጭ ስለሚሆን፣ እንዱ በሌላው ችግር ይፈጥራል ብሎ ለመድፈር አያመችም። ግፊያው ከበዛ ሳያማርሩ መጋፋት ግዴታ ነው - እፊት የሚሄደው ከቆመ መቆም። ከመኪና ጎማ እምልጠው ዘለው የነፍስ ያለህ ሽንኩርትና ቅመም መደብ ላይ የሚወጡ የተከመረ ድንችና ቃሪያ የሚንዱ ሰዎች እልፎ እልፎ መታየታቸው አልቀረም።

እፍንፍን ባለው የዘመን መለወጫ ገበያ ወደ ቅርጫው ቦታ እየተደነፋ የሚሮጥ ሠንጋ ደርሶባቸው በመበርገግ ዘምቢል ውስጥ የተቀመጠው ቅቤ በእግራቸው የሚጨፈለቁም አይተፉም።

ከመኪና አሽከርካሪዎች አንፃር ሲታይ ደግሞ ችግሩ በምቾትና በጊዜ ብቻ የሚወሰን አይደለም። የሞት ወይም የመቁሰል አደጋም አለበት። መንገድ ቁጭ ብሎ ከሚሸጥ ሰው ላይ እድን እብድ ሲጃራ ነጥቆ በመሐል አስፋልት ሲሮጥ፣ ሰውየው ሲከተል በኋላ እብዱ ሲወርውርለት እሱም ከመኪኖች ጎማ ለመዳን ሲጃራዎቹን ሲለቅም፣ ሁለት መኪኖች ድንገት ፍሬን ሲይዙ እርስ በእርስ ሊላተሙ ሲሉ በእጋጣሚ ግን ሁሉም ሳይገጩ ሲተርፉ፣ የአንድ ቀኑ ትዕይንት ባስብኩት ቁጥር ይዘገንነኛል። በዚህ ዐይነት በመኪኖች መሄጃ ግብ ግብ የሚይዙና የሚደባደቡ፣ ሲይቋርጡ የወደቀባቸውን ዕቃ ከመሐል መንገድ እናነሣለን እሚሉ፣ ዘው ብሎ ገብቶ ከብት እሚያስወጡና ያለ አግባብ አስፋልት እሚያቋርጡ በተለይ የተጋለጡ ናቸው። በቀላል ግጭት ባዩ ቁጥር ጠብቁ የተባሉ ይመስል ግር ብለው አስፋልት ውስጥ የሚገቡ ወሬ አዳማቂዎችና ፍርዱን እዛው እንስጥ ባዮች ደግሞ ለመኪኖች መጋጨትና ለጊዜ መጓተት ምክንያት ይሆናሉ።

አንድ ቀን ያጋጠመኝ ነገር ትዝ ይለኛል። ወራአቱ ክረምት ነው። ሀብተ ጊዮርጊስ ድልድይ ፋሲል ቡና ቤት ፊት ለፊት ሁለት የቤት መኪኖች ተጋጭተው ሰው ከቧቸዋል። ባለቤቶቹ ሳይሆኑ አይቀሩም ይጨቃጨቃሉ። ሁለት ሰዎች ሾፈሮቹን ያዋክቧቸዋል። እንደ ሰማሁት እንደኛው ታረቁ ባይ ነው። ሌላው እጁን እሥሬ እሚያወራጨው ደግሞ ትራፊክ ጽ/ቤት ሁለታችሁም ምስክር ይዤችሁ ሂዱ ነው እሉ እሚለው። ከገባሁበት ግፊያ ለመውጣት ስሞክር - የሰው ቁጥር እጥፍ ሆነ መሰለኝ - ግራና

t.me/OLDBOOKSPDF

ቀኝ አስፋልቱን እጥለቀልቀው። አንድ ቆሎ የጫነ አሮጌ ከባድ መኪና በላይ ከወደ መስጊድ ታጥፎ ሲመጣ መንገድ ተዘጋበትና በስንት መከራ ከፊቱ እየሸሸለት ፍሬን ይዞ ቆመ። ሾፌሩ ክላክሱን አከታትሎ ያጮሃል። አጠገቡ ያለው ረዳቱ እጁን በመስኮት አውጥቶ ዞር በሉ እያለ ቆርቆሮውን ይደበድባል፤ ደሞ ወዲያው «ሰው ተርፎአል ወይ?» እያለ ይጠይቃል። «ዜታዋ እሚያህል ነገር ላይ ተቀምጦ እንደት አይታየውም!» ብዬ ገና ማሰብ ከመጀመሬ፣ አውታንቲው ወሬ ለማየት ከቆሎሉ ላይ ለመውረድ አንዱን ጆንያ ረገጥ ሲያደርገው ሁለቱ ተናደና በቆሎው ይንጠባጠብ ጀመር። ያ ደሞ ሌላ ትርኢት ሆነ።

የሽሚያ ዓይነት ሁኔታ ተፈጠረና በቆሎውን ለማንሣት ትንንሽ ልጆች ሲራወጡ ከየት መጣ ሳይባል አንድ ሮጣ የጠመጠመ ባለ ቀምጣ ሰውየ ይዞ እሚሮጠውን ከደህናው ሳይመርጥ በአጭር ዱላ ያተራምሰው ጀመር። መጋፋቱን አጠናክሬ ተያያዝኩት። «የትኛው ነው ጥፋተኛው?» አንድ ሹራብ የለበሰ ወጣት ጠየቀኝ። ዝም ብዬ ስጋፋ አንዲት ልጅ ያዘለች ሴትዮ፣ «ሰው ሞተ እሚሉት እውነት ነው» አለችው። ልጋፋ ወይስ ግጭቱን ለመጣው ሁሉ ላስረዳ፤ በጣም በሽቄ ነበር «ማሙሽ ጡጦ አንካ» ብሎ አንድ ሊስትሮ ለታዘለው ሕፃን ቀረቅንዱ ሲወርውርለት የአሯሯጧን ነገርና አደነጋገጧን እንኩና ልብ ያልኩት በኋላ ነው። እንደ ምንም ብዬ ግፊያውን ጨረስኩና ወደ አንድ ኪዎስክ ራመድ አልኩ። ልክ ይኼኔ ግው የሚል ድምፅ ተሰማ። ከወደ አሜሪካን ግቢ የሚመጣ ባለሸራ ኤን ትሬ ፊቱ የቆመውን ፎርድ ፒክ አፕ ለትሞታል። ፍይፎርዱ ክላክስ ኮንታክት አድርጎ ኖሮ ጆሮ እሚበነጥቅ ጥሩንባውን አከታትሎ ይለቀው ጀመር። ወሬ አዳማቂው የመጀመሪያውን ተወና ወደዚያ ግር አለ። ወዲያውኑ በክላክሱ ተጠርቶ ከትራፊክ ጽ/ቤት የተላከ ይመስል ኃይለኛ ዝናብ መጣል ጀመረ። ሰው ሁሉ ሲበታተን አራት መኪናዎች ብቻ ቀሩ። በኋላ እንደ ሰማሁት አንድ የትራፊክ ሞተር በዝናቡ መሐል ደርሳ ገላገለቻቸው አሉ።

የትራፊክ መብራት በየአስፈላጊው ስፍራ የቆመው መኪኖችን ለማስተላለፍ ብቻ ሳይሆን እግረኞችን ለማቋረጥ ለመርዳት ነው። ታዲያ አንዳንድ ሰዎች ባለ ማወቅም ሆነ በመጠጥ ኃይል ቀዩ ሲበራ እንደ ይባስ ብሎ ደሞ ማቋረጥ ጀምረው መኪኖቹ በረድፍ ሲጎርፉ ግራ ተጋብተው እንደ ሐውልት ባሉበት ቆመው ይቀራሉ። በዚህ ላይ በሐሳብ ተውጦ ብቻውን የሚነጋገር ኮቱን ካልጎተቱት ዘወር እማይል እግረኛ የጆሮ መነጽር በተሠራ ያስኛል። «እኔን ድጦ የት ሊገባ» -- እንዲህ ያለው ግድ የለሽማ መሐል መንገድ ላይ የጫማውን ክር ለማሠር ይቃጣዋል። ከፍቅረኛቸው ጋር ሊያቋርጡ ሲሉ እለፉ ብለው መኪናቸውን በሚያቆሙበት ጊዜ በቅናት እሚያኮርፉ ወንድ እግረኞች መኖራቸው ከአንዳድን ባለ መኪኖች ይነገራሉ።

መኪና መንገድ ስለ ማቋረጥ ከትራፊክ ፖሊስ ጽ/ቤት በየጊዜው ትምህርት መሰጠቱ ይታወቃል። ምን ያህሉ እግረኛ ሰምቶ በሥራ ላይ እንደሚያውለው አላውቅም። እንዳለወቁ ሆነው ወይም በግድለየሽነት ደንቡን የሚጥሱ - ለምሳሌ መኪና እሚገጩና በገዛ ጥፋታቸው ከሳሽ የሚሆንኑ፣ በል ሲላቸውም መንገድ ላይ ተኝተው እንደ አደባባይ ካልዞራችሁኝ እሚሉ መኖራችው አዲስ ነገር አይደለም። ምናልባት ለነዚህም ከባድ ዝናብ ሳያስፈልጋቸው አይቀርም!

ነጋዴዎች

አንድ ገበሬ ከባላገር አዲስ አበባ ለጉዳይ መጥቶ ነጋዴ ወንድሙ ዘንድ ያርፍና አስራ አምስት ቀን በእንግድነት ይቀመጣል። ወንድምየውም ሳይሰለች በጉን እያረደ ሲያስተናግደው ቆይቶ በመጨረሻ ወዳገሩ መመለሻው ሆነና ለመሄድ ሲነሳ ውለታው በጣም ስለ ከበደው፣ «ያደረክልኝን

t.me/OLDBOOKSPDF

መስተንግዶ ምንጊዜም ልመልሰው አልችልም። ሆኖም ትንሽ እንኳን ደስ እንዲለኝ ደከምኝ ሳትል ስትጥረበረብልኝ ሰለነበተች ባለቤትህ አንድ መታሰቢያ እንድሰጣት ፍቀድልኝ» ይለውና ሱቅ ውስጥ ከተሰቀሉት ጃንጥላዎች አንዱን እንዲሸጥለት ይጠይቀዋል። እንጋደውም ሳያመነታ፣ «ለገበያተኞቼ ሃያ ብር የምሸጠው ጃንጥላ አለ፣ አንተ ግን በአሥራ አምስት ብር ውሰደው» ይልና ይሸጥለታል። ሰውዬውም ገንዘቡን ከፍሎ ጃንጥላውን ለወንድሙ ሚስት ያበረከትና ደህና ሁኑ ብሎ ወዳገሩ ይሄዳል። ከሦስት ወር በኋላ እንደገና አዲስ አበባ ይመጣና እዛው እወንድሙ ቤት ያርፋል። ታዲያ በአጋጣሚ አንድ ሌላ ዘመዱን አግኝቶ በወሬ ፈ የጃንጥላው ጉዳይ ይነሣና የዋጋውን ነገር ሲጨዋወቱ እርግጠኛ መሸጫው አሥራ ሁለት ብር ብቻ መሆኑን ይነግረዋል። ገበሬው ይኸን እንደሰማ ነገሩ ይከነክነውና አላስችል ሰላለው፣ «የሃያ ብሩን ጃንጥላ ቀንሼልሃለሁ ብለህ በአሥራ አምስት ብር ሸጥክልኝ። አሁን ግን ሰሰማ በየሱቁ በአሥራ ሁለት ብር ይሸጣል አሉ። እውነት ነው?» ብሎ ይጠይቀዋል። ያኛውም፣ «አዎን» ይለዋል። «ግን ለምን እንዲህ አደረግኸ?» ነጋደውም ፈገግታውን እያሳየው፣ «መቸም ያለፈ ነገር ነውና እውነቱን ልንገርህ። ለባለቤቱ አስበህ መታሰቢያ በመስጠትህ አመሰገንኩህ። ሦስቱን ብር ያተረፍኩት ግን የሷ ምስጋናና ምርቃት ሲደረስህ የእኔ የእናትህ ልጅ ምን ይቅርብህ ብዬ ነው» ሲል መለሰለት ይባላል።

ቆሎ እያዞሩ ከሚሸጡት፣ ቃሪያ ሽንኩርትና ድንች የመሳሰሉትን ከሚደረድሩትና መጻሕፍትና አነስተኛ ጨርቃ ጨርቅ ይዘው በየቡና ቤቱ «ታዲያስ» ከሚሉት ጀምሮ በመለስተኛ መደብር እስከሚቸረችሩት ከዚያም አልፎ ሸቀጣ ሸቀጦችን በከፍተኛ ችርቻሮ ወይም በጅምላ እስከሚያንቀሳቅሱት ድረስ ያሉት ነጋደዎች በየጉልቱ በየኪዎስኩ፣ በየአዳራሹ ዋና ዋና መንገዶች ባሉበት አካባቢ በተለይም በመርካቶ እየተዘዋወርን ብንመለከት በማትረፍ ዓላማቸው የሚመሳሰሉ፣ በአሻሻጥና በማግባባት ዘዴያቸው ግን የተለያዩ ደረጃዎችና የቋንቋ አጠቃቀም ያሏቸው ሆነው እናገኛቸዋለን።

ንግድ የራሱ ሰፊ አለም እንዳለው ሁሉ የነጋደም ዓይነት እንደዚያው ነውና ዝርዝር ውስጥ ሳንገባ አንዳንድ ሁኔታዎችን ለማየት እንሞክር። መጽሐፍና የሕፃናት ጨርቃ ጨርቅ እያዞሩ የሚሸጡ «የእለት» ነጋደዎች የአሻሻጥና የማግባባት ዘዴ ከላይ ከጠቀስኳቸው ሁሉ በጣም አነስተኛ ነው። ከመራቀቅ ደረጃ ደርሶ ሳይወዱ የሚያስገዛ አይደለም። እንዲያውም ዘዴ የላቸውም ለማለት ባይቻልም በብዛት ስለሚሰማሩና ድንገት መጥተው በመገተር የሚሸጡትን ነገር ለማሳአይት ዓይን መደንቆል እስኪቀራቸው ድረስ በጃቸው ስለሚዘረጉ ያሰለቻሉ፣ የእረፍት ጊዜ ደንቃራም ይሆናሉ። መሸጫ ቋንቋቸው «ታዲያስ» ከሚለው ቃል አያልፍም። ማናደጃ ቋንቋቸውግን ብዙ ነው «በሉ ርስዎ ተናገሩ፤ እሺ ስንት ይወስዳሉ ዋጋውን እዩት፤ ይኸውልዎት፣ የርስዎን ደሞ ተናገሩ ስንት አሉ? - ምናለ የበኩልዎን ቢናገሩ? ይኸን ያህል በሉና ገምቱ......» እያሉ ይነዘንዛሉ። በዚያ ላይ ዕፀ አሽትቱ እያለ እስማት እንደሚደግም ጢአምዎ አባጥ ጠንቋይ ዓይናቸውን እያንበላጠጡ መጽሐፉን ዓይን ሥር እስጠግተው ያወዛውዛሉ፣ የሕፃናት ጨርቃ ጨርቅ የያዙም ከሆኑ፣ «እስቲ እሱን ሹራብ» ከተባሉ በብላሽ የሚሰጡ ይመስል ጣል አርገው ያልፋሉ። አይስማማኝም ብሎ ገኘረው ሲመልሱላቸው «ይኸው አለ ከፈለጉ - ደሞ - የዚህን ዓይነትስ? ይቺ ቢጫዋ አትሆንም› አሁንስ?» በማለት ያለ የሌላውን ልብስ እየጎለጎሉ ልብ ያውቃሉ። አሥር አሥራ አምስቱን የልብስ ዓይነት በነበረበት ቦታ በረድፍ መልሰው ወዲያው መልሰው ወዲያው ሲያስቀምጡት ፍጥነታቸው ያስገርማል። በማይገባቸው ነገር ጥያቄና አስተየት አቅራቢ ሲሆኑ ግን ያበሽቃሉ።

«ይቺ ነች ለሱ ጥሩ» እያሉ ስለማያውቁት ሕፃን ፍላጎት መቀባጠራቸው ምን ይባላል!? ታዲያ ከጠባያቸው ሁሉ ችኮነታቸው ጐልቶ የሚታይ ቢሆንም በሚያዘወራቸው አካቢዎች ያሉትን

t.me/OLDBOOKSPDF

ሁኔታዎች የመረዳት ችሎታቸው የሚደነቅ ነው። ለሰፍራው እንግዳ የሆነውን ሰው ባንዴ ይለያሉ፣ እንደነሱ የንግድ ችሎታም ሳይሆን ዋጋ የወተወተ ዝንባሌ ያለው ገና ሁለት ሦስት ቃል ወርወር ሲያደርግ ያውቁታል። አብዛኛውን ጊዜ በትላላቅ ጠጅ ቤቶች ስለሚውሉ አንድም ቀን የማያስታጉሉትን ጠጪውች ከነስማችው ያውቋቸዋል። የሆነ ያልሆነውን ልብስ ለልጆቹ ገዝቶ በየኪሱ እሚወታትፈውን የጠጅ ቤት ደንበኛ፣ ሁልጊዜ እሚጠጣውን ከሚመጥነው ሳርያን ኮቱን ግጥም አርጎ ቆፎ ባርኔጣውን እንዳደረገ ራሱን እየገመደ ከጣራው ጋር በዓይኑ እየተነጋገረ መለኪያ እሚመጥነውን በሰዓቷ ገብቶ በሰዓቷ የሚወጣውን ይለያሉ።

የቆሎ አዟሪዎች የመሸጫ ቋንቋ ቆሎውን ማለየት ነው። የቡና ቤቶችም ሆኑ የጠጅ ቤት ጠጪዎች መተከዣ ዓይነት ስለሚጠቀሙበት፣ ለአጣጫነትና እርስ በእርስ ተገባብዞ፣ ለመጫዋወት ስለሚረዳቸው በገዛም ላይ ሻጮቹ ልጆች የደስ ደስ ፈገግታ እያሳዩ ሞቅ ያለውን ሰው ልጆቹን ስለሚያስታውሱትና ሆድ ስለሚያባቡ አብዛኛውን ጊዜ የቆሰሎው ገበያ የደመቀ ሆኖ ይታያል። እልፍ እልፎ መስፈሪያውን ቆርቆሮ ጠረጴዛው ላይ ቁጭ ከማድረግ በስተቀር ቆሎ ሻጮች አይነዛነዙም።

ቃሪያና ሽንኩርት ድንችና የመሳሰሉትን ደርድረው የሚሸጡት ደግሞ ቁጭ ብለው የሚመጣውን ገበያተኛ መጠበቅ እንጂ የመግባባት ሁኔታ አይታይባቸውም። እነዚህ ደርባባ የዕለት ነጋዴዎች መካከል ጥቂቶቹ ልጅ አግሮች ሲሆኑ አብዛኞቹ ግን መልኩን ለወጥ ያደረገ የተበሳሳ እርጌ ጃንጥላ ዘርግተው የሚቀመጡ መፋቂያ እያኙኩ አካባቢያቸውን የሚቃኙ አዛውንት ናቸው።

እስካሁን ከጠቀሰናቸው ሁሉ በብዙ መንገድ የሚለዩት የትላልቅ መደብር ነጋዴዎች ናቸው። እነዚህ ሰዎች የመሸጥ ሰፊ ልምድ ያላቸው አኩብሮቱንና ትሕትናንውን፣ ሲያሰኛችውም መኮሳተሩንና ኮራ ኮራ ማለቱን ለወጣቶችና ለአረጋውያን ለወንዶችና ለሴቶች እንደ አግባቡ ማዋል የማይሳናቸው ለመግዛት የሚበግረውና የማይበግረውን ዓይነ አዋጅ የሚሆንበትን፣ የማማረጥ ልማድ ያለበትን፣ ገና በአነጋገሩ ወገምገም የሚችሉ ናቸው። ቃላት ሲበዛብት የሚጠራረገውን፣ ዝም ሲሉት ቸል ያሉት ወይም የናቁት የሚመስለውን በሚያጋዛው ጓደኛው ወይም የናቁት የሚመስለውን በሚያጋዛው ጓደኛ አስተያየት ላይ የሚተማመነውንና የራሱ ምርጫ በልጦ እንዲታይለት የሚፈልገውን በአኳኋኑ ይለያዩ። በተለይ ደምሌዎቹማ አንድ ቀን ያጋጠማቸውን ገዥ ድጋሚ እንዲገዛ ለማድረግ ስለ ሥራው ስለ ቤተሰቡ ደህንነት ደጋግመው ሲጠይቁ ካንገት በላይ መሆኑ አይነቃባቸውም። ከሱቃቸው መርፌ ገዝቶ እማያውቀውን ሰው፣ «እምና መጥተህ ነበር» ብለው እዛው በዛው ደንበኛቸው ለማድረግ የማሳውን ጥረታቸውን ሌላ ነው። ጥርብርብነታቸው እንደ ገዥው ማንነት ከጥሩ የአነጋገር ስልት ጋር በሻይ ወይም በቡና ግብዣ ላይ ይጀመርና ገዥው ገንዘቡን ለመክፈል ሲቆጠር ገና እግሩ ከሱቅ ሳይወጣ ትሕትናቸው ያከትማል። ከሁሉም ሲቆጠር ገና እግሩ ከሱቅ ሳይወጣ ትሕትናቸው ያከትማል። ከሁሉም ከሁሉም ከፍተኛ ግምት የሚሰጠው እንደየ ሁኔታው አንዳንዴ ደግሞ ለንግዱ ትኩረት ያልሰጡ ለመምሰል ደጅ ደጁን እያማተሩ በዛውም ሌላ ገበያተኛ መምጣት እለመምጣቱን እያረጋገጡ ዕቃቸውን ለመሸጥ የሚጠቀሙባት የመግባቢያ ዘዴ ነው።

እስቲ በገዥና በጮሌ ነጋዴ መካከል የሚካሄድ ክርክርና የማግባቢያ ዘዴ ምን ዓይነት ሊሆን እንደሚችል በንግግር ልውውጥ መልክ እንመልከት።

«ሱሪ አለ?»

«የወንድ ነው የሴት?»

«የወንድ።»

t.me/OLDBOOKSPDF

«ስንት ቁጥር?»

«ሃያ ዘጠኝ።»

«ይኸው።»

«እንዴ! ይኸ እኮ ሠላሳ ሁለት ቁጥር ነው።»

«አዎን ሠላሳ ሁለት ነው ቁጥሩ አውቄ ገምቼ ነው የሰጠሁዎት።»

«ይሰፋኛል።»

«መስፋትስ ሊሰፋ ይችል ይሆናል፣ ግን ሱሪ ለቀቅ ሲል ነው ጥሩ።»

«ከዚህ ጠበብ ያለ የለም?»

«ጠባቡ ምን ያደርግልዎታል! ጥበብ ያለ ልብስ ከዕድሜዎ ጋር አይሄድም።»

«ምን?»

«ለጨዋ አለባበስ ጠባቡ አይሰማማም ማለቴ ነው።»

«እሱ አዎ፣ ግን ይኸ፣ ሰፋ ይቅርብሽ።»

«ሞዴሉ ነዋ ምን እናርገው ጠባብ አይመጣም።»

«አይ እውነቴን ነው ይመኑኝ ምን መስለዎት - ቢመጣም ያልቃል።»

«ለምን?»

«በቃ አለ አይደለም ወጣቶች ቀጫጭኖች ስለሆኑ ባንዴ ይጨርሱታል።»

«እና ሃያ ዘጠኝ ቁጥር የለም ማለት ነው?»

«መኖርስ ነበረ፣ አልቆ ነው እንጂ።»

«ሌላ ዓይነትስ የለም?»

«እናንተ ብቻ ሦስት ደርዘን ይሆናል የሸጥኩት።»

«ሌላ ዓይነት የለህም ወይ ነው እኮ አምልህ!»

«ምን ዓይነት?»

«ቲትሮን መሳይ።»

t.me/OLDBOOKSPDF

«ቲትሮን?……ቴትሮን የለም……ፈላጊ የት አለው ብለው ነው በዚህ በብርድ። ክረምት አይደለም?»

«አዎ ክረምቱስ ገብቶአል።»

«መግባቱ ነው! የዘንድሮው ልዩ ነው እንጂ! አያዩትም ሰማዩን፣ የሆነ ጭጋግ ይዞታል።»

«እንግዲህ ልሂድ ዝናብ ሳይመጣ»

«ታዲያስ?……አይሆነኝም አሉ?»

«አይሆነኝም ይቅር!»

«ቆዩ እስኪ ወገብዎን እኮ አልለካሁዎትም።»

«ልገዛ ብለካ ምን ያደርግልኛል ብለህ ነው?»

«ዛሬ ባይገዙ ሌላ ቀን መግዛትዎ ይቀራል? እኛ እኮ የዛሬውን እናይም የወደፊቱን ደንበኝነት ይበልጣል። ለራስዎም ቢሆን የወገብዎን ቁጥር ቢያውቁ አይከፋም።»

«በል እሺ ለካኝ።»

«እኮ፣ ኮትዎን ያውልቁ፣ ሹራብዎን ደሞ ወደ ላይ። አ - አዎ….ሆድዎን ለቀቅ እንደሱ……ሠላሳ ከምናምን……ሠላሳ ተኩል ነው ልበል?……ኧረ እንዳውም ሳይበልጥ አይቀርም……«ምንጊዜም ሃያ ዘጠኝ ነው የሚሆነኝ።» «አይ ልክ ነው…..በኔ ይሁንብዎት -- አይ ልክ ነው……በኔ ይሁንብዎት……አይጠራጠሩ……ለምን መሰልዎት ያን ለታ ሲለኩ ሃያ ዘጠኝ የሆኑት……እርቦዎች ነበር ማለት ነው። ሆዳችን ባዶ ሲሆን የወገባችን ቁጥር ይቀንስ የለም?»

«ኧረ እኔ እርቦኝም አያውቅ።»

«አይ ረስተውት ነው እንጂ እርቦዎት ነበር። የሰው ልጆች ስንበላ መርሳት በሁላችንም ያለ ነገር ነው።»

«ምን ነካህ ሰውዬ……የራሴን ሆድ የማውቀው እኔ አይደለሁም?»

«እሱስ ልክ ነዎት……ከባለቤቱ ያወቀ ምንድነው እሚባለው…..የእኔ ሜትር ግን አያሳስትም……ያውልዎት በዓይንዎ ይዩት ከፈልጉ። የኔ ሜትር ኦርጅናሌ ነው የጃፓን……ደሞ ከፈለጉ ራስዎ ለኩ።»

«አዎ ልጄ፣ ሠላሳ አድን ይላል። ግን እሚሆነኝ አይመስለኝም። ካልህ ሌላ ስጠኝ……አለዛ ልሂድ ጊዜ አናጥፋ።»

«ከቸኮሉስ ይሂዱ……ጊዜ ወርቅ ነው…..እንዳውም ሌሎች ሱቆች ሄደው ይዩ ዞረው ዞረው ግን መመለስዎ አየቀርም።»

t.me/OLDBOOKSPDF

«በል እንግዲህ ብዙ ስላስቸገርኩህ ይቅርታ።»

«አይ ችግር የለም……ችግርስ የለም……ሥራችን ነው እኮ፣ ምን ሆኑብኝ። «ግን ለማናቸውም ለምን ለብሰው አይሞክሩትም።»

«ምን ዋጋ አለው……ልኬ አይሆንም ስልህ።»

«ካልሆነዎት ይተውታላ……ምን ያህል ጊዜ ይፈጃል ብለው ነው። ያውልዎት……እዛ ግቡና ለኩት……መጋረጃ አለ ያውና……ግድ የለዎትም……መስታወትም አለ……ምን አለ በሉኝ……ልክዎ ባይሆን እቀጣለሁ……ና ማነህ……ጀማል……ኦ ጀማል አለካ ባንክ ሄዷል……ተስፋዬ ና አሳያቸው! ሂዱ ግቡ……ጩርቁን ልጁ ይዞ ይመጣል።»

«እሺ እስቲ……ከሆነኝ ልሞክረው……(ጥቂት ይቆይና) ያውልህ ለበስኩት……ግን ስፍቶኛል እንደፈራሁት።»

«ኧረ በጣም ተስማምቶታል!»

«ምን ይስማማኛል……አታየውም?»

«ልክክ ነው ያለው ስልዎት……ማንንም ጠይቁ….በስፋትም በቁመትም ለርስዎ ሲባል የተሰፋ ነው የሚመስለው……እስቲ እንደገና እዩት በመስታወቱ……አበበ የታል……ና ቶሎ በል!……መስታወቱን አጽዳላቸው……እንዴ ሄደው ይዩት ግድ የለዎትም።»

«ይኸውልህ……ተርፎ አታየውም።»

«ኦ ፓቴሌቱውን ነው እንዴ እሚሉት…..ይጠባላ?! የአንድ ሴንቲ ሜትር ልዩነት እኮ ቀላል ነው። አሁን በደቂቃ እናስጠብብልዎታለን ዋናው ነገር እንኳን ተስማማዎት እንጂ።»

«አይ በሱስ በኩል ቅሬታ የለኝም……ጥሩ ነበር።

«ታዲያስ? እኔስ ያልኩት ይሄን አይደለም?……በተረፈ በራሳችን ሒሳብ ማስጠበቡ የኛ ፋንታ ነው….ምንም አይደል የወደፊቱ ስለሚበልጥ አራት ብር ብንጎዳ ቅር አይለንም……ደንበኛ ከሚቀየም በሚል መንፈስ ነው። መቼስ ምን እናርግ። ና ካሣ!……ዘበርጋ ሱቅ ወስደህ አስጠብብላቸው…..ሒሳብ በኛ ነው……ብለው……ቶሎ በል ያዝ……በጥሩ ሁኔታ ይሠራ በለው ታዲያ……እረፍ በሉ እዛችጋ። እኪመጣልዎት…..አሁን በደቂቃ አሠርቶ ይመጣል…..ፈታን ነው ልጁ……ለርስዎስ ምን ልስጥዎት እሜቴ? ወንድሜስ ምን ፈለግህ?»

እናና፣ ገኛናው በብዙ ንግግር ይዳከምና፣ ለማሰብ ፋታ አጥቶ ዓይኑን ፈዘዝ አድርጎ፣ ግራ ተጋብቶ ዝም ብሎ ቁጭ እንዳለ፣ ጮሌው ነጋዴ የያዘውን አጀንዳ ፈጽሞ ይቀመጡ ብሎ በጋበዘው ፎቴ ላይ መቀመጥ አለመቀመጡን እንኳን ለማየት ሳይቸገር ሲያኹጉዶጉድለት የነበረውን ቃላትና ፈገግታ ለሌሎች ገኛዎች አዛውሮ ወትሮአዊ ማግባባቱን ሲጀምር፣ ሱሪው ጠቦ ይመጣና በካኪ ወረቀት ትሎ ተጠቅልሎ፣ እጁ ላይ ያርፍና ልብስ ሰፊው በለወጠው ሱሪ ዋጋ ልከራከር ማለቱ በገዛ እጅ ቅሌት ማመጣት ነውና ሱሪው ከተፈላጊው በላይ ቢጠብ፣ ቢያጣብቅ፣ ወይ እንደ በፊቱ ቢሰፋ

t.me/OLDBOOKSPDF

ወይም ቢጠብ፣ ቢያጣብቅ፣ ወይ እንደ በፊቱ ቢሰፋ ወይም ልክ ሆኖ ኋላ ኪሱ ቢሰወር በፍፁ አደንግዝ ወፍራም የነበረው ጨርቅ ቢሳሳ፣ ድንገት የአንደኛው ጐኑ ቀለም ደብዛዛ ቢሆን፣ ገኛቸው ምን እንደሚሰማው እንዲያው ዝም እንዲያው ዝም ነው!

ዕድሜ

በሀገራችን «ዕድሜ መስተዋት ነው» የሚል የቆየ አነጋገር አለ። በልደትና ሞት መካከል መጀመሪያ ሕፃንነት ከዚያ ጉርምስና ወጣትነት አዋቂነት፣ ሽምግልና፣ እርጅና፣ ሁሉም በየተራው ወቅቱን፣ እየጠበቀ ይመጣል። የልጅነት ክፍለ ዘመን በየአጋጣሚው የሚታወስ እንደገጠመኙ ብዛትና ማነስ ጥሩነትና መጥፎነት እንደ ትዝታው ትራትና ደብዛዛነት የሚናፈቅ ወይም የሚዘገንን ሊሆን ይችላል። የአሳዳጊ ወይም የወላጅ ፍቅርን አግኝቶ በተስማሚ አካባቢ ከሚወዱትና ከሚግባቡት ባልንጀራ ጋር ማደግ፣ ሲነጋ መቦረቅ፣ ጀንበሯ ስታዘቀዝቅ ገና ደንገዝገዝ ሲል እበኢት መክተት፣ ሳያስቡ ሳይጨነቁ መተኛት፣ ወና ሲንጫጫ መነሣት፣ እንደገና ቡረቃ - ይኸን ይኸን ሲያስቡት መልካም ትዝታው ከልብ አይተፋም። በችግርና መንገላታት በብቸኝነትና ጭቆና ሕመምና ጉስቁልና ማደግ ደግሞ የዚህ ተቃራኒ ሊሆን ይችላል።

ወደ አዋቂነቱ የሚያሸጋግረው የወጣትነት ዘመን ጉርምስናን በመጠኑ የሚቀላቀል ይሁን እንጂ ከ«ሠርግ ሠርግ» ጨዋታ በደረጃው ከፍ ያለ የሕልም ዓለሙ ዓይነት ምኞት እውነተኛ መልኩን የሚያገኝበት፣ የተስፋ ቡቃያ የሚሸትበትን፣ ልበ ሙሉነት ገኖ ቤተሰብ ለመመሥረት ዓላማን በተግባር ለመተርጐም ይዘጋጂበታል። አካባቢን በሚገባ ማወቅ በገውን ከክፉ መለየት ይጀመርበታል። የሀገርና የወገን ፍቅር ይጐላበታል።

ከዚህ በኋላ ያሉት ወቅቶች መጃጀት እስኪመጣ ድረስ፣ የቤተሰብና የማኅበረሰብ ኃላፊነትና አመዛዛኝነት ትእግሥትና እርጋት የሚታይባቸው ዕውቀት የሚዳብርባቸውና ብስለት የሚገኝበት ናቸው። እዚህ ላይ በጣም የሚገርመው፣ የመጃጀት አጭር ወቅት ድንገት ሲመጣ ከዓመት ዓመት እየተካበ ተከምሮ የኖረው ሁሉ በአእምሮ ሚዛን መቃወስ ባንዴ ፈርሶ ወደ ሕፃንነት የመመለሱ ነገር ነው። መቸም በዚህ ጊዜ ዕድሜ መስታወት መሆኑ ይቀርና ጭቃ ማቡኪያ ይሆናል። እንዲሁም ሲሆን የሰውን ልጅ በሕፃንነቱ ልዩ መዓዛ ሰጥታ ከማቀንጀት አልፋ ተርፋ የእህያ ውርንጫ የምታሳምረው ተፈጥሮ በገዛ ሥራዋ ላይ እስቀያሚ ሣቋን መሣቅ ትጀምራለች።

በልደትና ሞት መከካል ስድስት ደረጃዎች መኖራቸውን ዘርዝሬ በአጠቃላይ መልካቸው ባጭሩ ለማሳየት ሞክሬአለሁ። አሁን ደግሞ ዝርዝር ውስጥ ሳልገባ ለኔ ድንቅ ሆነው የሚታዩኝን አንዳንድ የዕድሜ ገጽታዎች አቀርባለሁ።

ዕድሜ በጥቂት ደረጃ ጊዜም መርዘም ማጠር ይለያል እንጂ መምጫና መሄጃው ይህ ነው ተብሎ ተለይቶ የማታወቅ፣ እንደሚያሳስቅ ውኃ ቀስ እያለ የሚወስድ፣ እንደ ንጋት ውጋጋን ሳያስቡት ደራሽ የሆነ፣ ለማንም የማይመለስ፣ ምንም የማይበግረው ኃይለኛ ባላጋራ ነው። ከምገደኛ ወይፈን ጋር ይታገል የነበረውን ክንድ ያዝላል። በጦር ተወግቶ ፍንክች የማይለውን ጡንቻ ያሟሽሻል፡ አቀበት የሚያፈናጥረውን፣ ጉድባ እሚያዘልለውን፣ ገደል የማያሻግረውን ጉልበት የሟሟል። ገና ሲቆሙ ያብረከርካል። ልራመድ ሲሉ ያንገዳግዳል። እንደ አንበሳ የሚያስገርመውን ድምፅ ሰላላ ያደርጋል። ማራቶንን ድል ያደረገው አትሌት እርምጃውን እየቆጠረ የአሰረኛ ፎቅ ደረጃ የሚወጣ ሲመልስ - በሺህ የሚቆጠር እየቆጠረ የአሰረኛ ፎቅ ደረጃ የሚወጣ ሲመስል -- በሺህ የሚቆጠር ተመልካች ሲያጨበጭብለት እግር ኳስ ተጫዋች ኳሷን ቀጥ የሚያደርገው ደረቱ ሰምጦ ወገቡ ጎብጦ ከተቀመጠበት ለመነሳት ከዘራ ሲፈልግ -- ብዙ ዓመት የዓረ እጅ ሲንቀጠቀጥ፣ የስንቱን ልብ አመታት

t.me/OLDBOOKSPDF

ሲያዳምጥ የኖረ ሐኪም ጆሮ ሲደነቁር፣ ዕድሜ የማያሸንፈው ኃይል የለም። ተፈጥሮ ዳግም ለማትሰራው ውበት እንኳን አይመለስም፣ የለመለመ ቁንጫ አትንቱ ወጥቶ፣ ኩሩ አንገቷ ተሸብሽቦ፣ ጡቷ ከቦታው ጠፍቶ፣ እንደ እንጨት ደርቃ ፊቷን በነጠላዋ ከለል አድ☐ በአጠገባችሁ ብታልፍ «እድሜ ጨካኝ ነው!» አትሉም?

በሌላ በኩል ካያችሁት ደግሞ እድሜ ለጋስ የሚሆንበት ጊዜ አለ። ጥሩ የማህበረሰብ ዳኛ ለመሆን የተጣሉትን ለማስታረቅ፣ የተፉትን ለመምከር ትዕግሥትና ጥንቃቄን ለማስተማር ዕድሜ ሁልጊዜም ባይሆን ተፈላጊ ነው። ይህ የሚሆነው ከራስም ሆነ ከሌሎች ስህተት የመማርና ብዙ ከማየት የማወቅ ገጠመኝ ስለሚኖር ብቻ አይደለም። የማህበረሰባችን ልማድ ለአዛውንቱ የመከበር ፀጋን ስለሚያስገኝም ጭምር ነው። ለዚህ ሁኔታ ድጋፍ የሚሆን ዝግ ብሎ መናገር፣ ያስተሳሰብ ደርባባነት፣ እውነተኛነት፣ የቋንቋ አጠቃቀም፣ ዝምተኛነትና እነዚህን የመሳሰሉ ስጦታዎችም አሉ። ዠርጋግ ያለ ሽበት ሳይሰቡት ድንገት ከተቀመጡበት ያስነሳል «ኖር» ያሰኛል።

ታዲያ በማስጠሪያ ሽበቱን እያሳመረ እረጋዊ ለመምሰል የሚሞክር አንዳንድ የሽማግሌ አስመሳይ መኖሩም መታወቅ አለበት። ለዚህም እሩቅ ሳትሄዱ ገደል በሚያህል ቁመናቸው ሽበታም ጐፈሬያቸውን ዙሪያውን ተከርክመው፣ በአርበኛ ሞድ ቀጥ አርገው አበጥረው፣ ካስፈለጋቸው ወፍራም የዝናር ቀበቶ ታጥቀው በዛ ላይ ዳዊታቸውን እንግበው በጦር ሜዳ እንደቆሰሉ ሁሉ እንክስ እያሉ በየቡና ቤቱ የሚዞሩትን ለማኞች ልታዩ ትችላላችሁ። ምናልባት በእንዲህ ዓይነቱ አጋጣሚ የምትገነጩት ቢራ ሆዳችሁን አባብቶት ወይም በሌላ ምክንያት ዕድሜያቸውን ብትጠይቋቸው እንደታዘዙላቸው አሥሩን ዓመት ጨምረው ይነግሩአችኋል።

በእነሱ ላይ ብቻ ሳይሆን ሰራ ለመቀጠር እድሜያቸው ባልደረሰ ወጣቶችና ታሪክ ማጣፈጥ ደስ በሚላቸው ሰዎችም ዘንድ እድሜ ብዙ አድርጎ መናገር የተለመደ ነው። በተለይ ታሪክ አጣፋጮች በጋቢ ላይ ኮፖርት ደርበው ካስክ ባርኔጣውን አድርገው ጅማቱ የረገበ ክራር መሳይ ያንጠለጠሉና ከመደር መንደር በመዞር ሪዛቸውን እያፍተለተሉ ያጠኑትን የታሪክ ዓይነት ከነ ዓመተ ምሕረቱ እየጠቀሱ ሲያወሩ፣ አፊታቸው ቆሞ የሚከራከራቸው አይገኝም። ታዲያ በየጣልቃው «እኔ ያን አውቃለሁ። ኧረ ጉረምሳ ነኝ! ከነ እገሌ ጋር ውያለሁ። ማለት ይቀናቸዋል። ወይም በአጋጣሚ የአስራ ሁለት ዓመት ልጅ አቅርባችው ካለ «እሱን እህላለሁ ያኔ አሁን ይኸ ልጅ እያውቅም ትላላችሁ» ይሉና የሚፈሩትን ከርከር በቅድሚያ እያስተማመኑ ያነጋገር ቅመማቸውን በወሬያችው ላይ ነስነስ ያደርጋሉ። «ጎዳር ማርያም ነው ቀኑ! ሐሙስ

ይሖ ያለፈው ጎዳር!»ወሩና ቀኑን ከነ ዓመተ ምሕረቱ ይጠቅሳሉ። ታዲያ አማኒገርመው ጥቂት ቆይተው የራሳቸውን እድሜ ቢናገሩ ማሰላት ባለ ማወቅ «ያይን ምስክር ነበርኩ» በሚልበት የታሪክ ወቅት ሳይወለዱ የሚቀሩበት ጊዜ ነው።

የእነዚህ ተቃራኒ የሆኑ እድሜያቸውን የሚያሳንሱ ወይም የሚደብቁ ሰዎች ደሞ አሉ። በአጠቃላይ በአገራችን የተወለዱበትን ጊዜ መመዝገብ የተለመደ አይደለም። እና አቆጣጠሩ አስተማማኝ አይሆንም። ለምሳሌ፣ «የምባቦ ዘመቻ ጊዜ ጣሊያን ሲገባ የኅዳር በሽታ ጊዜ እገሌን እህላለሁ ለትዳር ደርሻለሁ» በሚል ዓይነት አቆጣጠር እርግጠኛውን ማወቅ አይቻልም። ይሁን እንጂ «ስንት ዓመትሽ ነው» ስትባል «የመንግሥቱ ነዋይ ግርግር ስንት ዓመት ሆነው?» ብላ፣ «ሃያ አንድ» የሚል መልስ ካገኘች በኋላ «ያኔ አልተወለድኩም» ያለችው ወጣት የተሳሳተች እንዳይመስላችሁ።

t.me/OLDBOOKSPDF

በዚህ አጋጣሚ አንድ የሲኒማ አዘጋጅ «እንዴት አድርገህ ነው የተዋናዮችህን ትክክለኛ ዕድሜ ማወቅ የምትችለው?» ሲሉ ጋዜጠኞች ጠየቁት። ሰውየው ጥቂት አሰበና፣ «በጣም ቀላል የሆነ ዘዴ እጠቀማለሁ» አላቸው። «እንዴት» ቢሉት «መጀመሪያ ተዋናይቱን ስንት ዓመትሽ ነው ብዬ እጠይቃታለሁ። ቀጥዬ ጓደኛዋን ስንት የሚሆናት ይመስልሻል እላታለሁ። ከዚህ በኋላ ሁለቱን ደምሬ ለሁለት እካፍላለሁ።» ሲል መለሰላቸው ይባላል።

በአንዳንድ ሁኔታዎች ጡረታ ላለመውጣት ሲባል መቼም ማስረጃ አይገኝም በማለት ዕድሜ ይቀነሳል። «ገና ብዙ ዓመት እኖራለሁ» በሚል ራስ ማታለልና ህይወት ማባበልም ይደረጋል። አብዛኛውን ጊዜ ግን «ሽማግሌ» ወይም «አሮጊት» ላለመባል ከጓደኛ በታች ሆኖ ላለመታየት በውበት ደረጃ «ያው እንደ ዱሮዬ ነኝ» የሚል ስውር መልእክት ለማስተላለፍ ሲባል የሚደረግ ነው። አለበለዚያማ የመጀመሪያ ልጅን «እህቴ ነች» ማለት፣ ወጣት ሳይሆኑ ወጣት ፊት «ልጅነቴን ይቅጨው» ብሎ መማልን ምን አመጣው? ከገጠር በአሥርና በአሥራ አምስት ዓመት ዕድሜ መጥቶ ከሰባት ዓመቱ ከተሜ ጋር አብሮ ተምሮ አሥራ ሁለተኛ ክፍል ጨርሶ ሲጠየቁ፤ «የትምህርት ቤት ጓደኞቼን አታይም!» ማለትስ?

የዕድሜ ነገር አንዳንዴ ሊገመት ቢችልም የዚያኑ ያህልም የሚያሳስትበት ጊዜ አለ። አንዳንዱን ቁጭ ብሎ ስታዩት ግንባረ ኮስታራና ሽብቶ መላጣ በዚያ ላይ ትልቅ ጢም ያለው ሆኖ «ጠና ያለ ነው» ብላችሁ ስታስቡ ድንገት ብድግ ብሎ በቅልጥፍና ሲራመድና ሲቀርባችሁ ልጅ እግር ሆኖ ታገኙታላችሁ። አንዳንድ በቅርበትም ቢሆን ስታዩት ጸጉሩ በመላጊያ ቢሉት ፈቀቅ እማይል ዓይነት ሆኖ፣ እንደ ኩላሊት ልስልስ ያሉት፣ የተላጩ ወዛም ጉንጮቹና ከብ ፊቱ የዓይኖቹ ብርሃን ፈጣንነታቸው ደሞ ፍልቅልቅነቱና ሳቂታነቱ ሁሉም ተደማምሮ ልጅ አስመሰሉት ተነሥቼ ልሂድ ሲል ግን እዛው በዛው ተደማምሮ ልጅ አስመሰሉት ተነሥቼ ልሂድ ሲል ግን እዛው በዛው ሥርቹ ተግተርትረው እግሮቹ ሲንቀጠቀጡ ደቂቃ ባልሞላ ጊዜ ውስጥ ዕድሜው ሲጨምር ታዩታላችሁ።

በተለይ በጸጉር ማስተካከያ ቦታዎች ይህ ሁኔታ አልፎ አልፎ ይታያል። በኔ ግምት ሁልጊዜም ባይሆን የቁመት ማጠርና መርዘም (ከራራነትና ጀውላላነት) ውፍረትና ቅጥነት አለባበስ የሥራ ዓይነት በደረጃው ይለያዩ ለተሳሳተ ግምት ምክንያት ሊሆኑ ይችላሉ። ይሁንና በተሳሳተ ግምት ዕድሜ የጨመሩ መስሎ መታየት ዕድሜን ስለማይጨምር ነገሩ ሊከነክን አይገባም። ይልቅስ ሊወገድ የገባው አካል ሁሉን እየተናገረ በገሃድ እያሳየ ለመቀነስ ከንቱ ሙከራ ማድረጉ ነው።

አቶ ሐዲስ አለማየሁ በጻፉት «ፍቅር እስከ መቃብር» በተባለው ልቦለድ ውስጥ የፊታውራሪ አስጌና የሰብለ ወንጌል ጋብቻ ከቀረ በኋላ አንድ ቀን ጨዋታ ተነሥቶ ሲያወሩ ወይዘሮ ጥሩ ዓይነት የዕድሜ ልዩነት ቁም ነገር የሌለው መሆኑን ጠቅሰው በሳቸውና በባላችው መካከል የሃያ ሰባት ዓመት ልዩነት መሆኑን በኩራት በተናገሩ ጊዜ ፊታውራሪ መሸሻ ተቆጥተው፣ «ቀድመሽ የራስሽን ዕድሜ እወቂ! የሰው ዕድሜ አውቃለሁ ብሎ የማያውቁትን ነገር ለማዋለድ ከመቸኮል የራስን እድሜ ማወቅ ነው። እንዲያው እኮ የዲማውን! በዚህ ብቻ አይምሰላችሁ። በሌላውም ሁሉ እንዲሁም ዝም ብላ ነገር ማባዛት ትወዳለች፣ ሥራዬ ብላ ይዛዋለች። ታዲያ እኮ 27 ዓመት ትላለች እንጂ በመላችን የ25 ዓመት ልዩነት መኖሩን እንኳን እንጃ» ይላሉ።

የፊታውራሪ መሸሻ ስሕተት ለሰብለ ወንጌል ሠርግ እየሰባበሩ እንደገጠሙት ግጥም ከየዋህነት የመነጨ ነው። ወዲያውም ሃልቦለድ ዓለም ሰው ናቸው። የገሃድ ዓለም ያሉት ናቸው የሚገርሙ። አስገራሚ መልስ ከመስጠታቸው በላይ አስገራሚነቱን ዞር ብለው እንኳን ባለማየታቸው።

t.me/OLDBOOKSPDF

ለምሳሌ ሰውዬው ሠላሳ ዓመቱ ነው። የሥራ አገልግሎት ዘመኑ ደግሞ አስራ ስድስት። ሥራ ሲጀምር የአስራ አራት ዓመት ልጅ ነበር ማለት ነው።

የሚወዱትን ዕቃ ጥሩነት፤ ወይም ምትክ የማይገኝለት መሆኑን ለመግለጽ «የጥንት ነው! እስቲ ገምት። አያቴ የጠጡበት ሲኒ፣ ቅድመ አያቴ የገዙት ሳጥን» እያሉ የአሮጌ ዕቃ ዕድሜ ሲያራዝሙ የራስን ማሳነስ ምን ይባላል?

ዕድሜ መስተዋት ነው። «የከርሞ ሰው ይበልህም» ጥሩ ምርቃት ነው።

የዚህ ዓለም ጨዋታ

ይህች አለም መድረክ ናት.

ወንዶችም ሴቶችም የሚተውኑባት።

ሁሉም በትርኢቱ ይገባሉ ይወጣሉ፣

በጊዜያዊ አድማቂነቱ ያንኑ መድረክ ያሰውባሉ።

አንዱ ሰው እንኳ በዓቅሙ ባለችው ሕይወት መጥኖ

ጨዋታውን ይጫወታል ለብዙ ትርኢቶች ጊዜውን ሸንሽኖ።

ከዓለም መዝገብም ይፋቃል፣ የሁሉም ወኪል እሱ ሆኖ

የራሱን ያህል ሰባት እጥፍ የዘመን ድርጊት አከናውኖ።

ሼክስፒር /አዝ ዩ ላይክ ኢት/

ሼክስፒር የዚህን ዓለም ጨዋታ በቲያትር መድረክ መስሎ በጥቂት መስመሮች ብዙ ነገሮችን አሳይቶናል። ዋና ዋናዎቹን ለመዘርዘር ያህል……ማስመሰል፣ ለመብለጥ መጣር፣ በልጦ፣ ለመገኘት ማታለል፣ ለመታለል ጨዋታውን መጫወት። ባለቅኔው ከዚህም በላይ የዓለማችንን የሩጫ ትዕይንት ውጣ፣ ውረዱን የወድድሩን ፍትጊያና ሽኩቻ……ከሰው ልጆች ደካማነት ጋር እያዛመደ በብዙ ቅኔዎቹ ገልጾታል።

የዓላማችን ጨዋታ በሁሉም የምድር ማዕዘን በነጩም በጥቁሩም በዓረቡም በእስኪያዊም፣ በሠለጠነውም ባልሠለጠነውም በለሙትና ባልለሙት አገሮች ለተለያዩ ዓላማዎች በተመሳሳይ ሁኔታና አንዳንዴም መልኩን እየለዋወጠ ይካሄዳል። የሬኔሳንሱ ፈላስፋ ኒኮሎ ማኪያቬሊ «ዘ ፕሪስን» በተሰኘው መጽሐፉ አገር ለመግዛትና በሥልጣን ላይ ለመቆየት የዚህ ዓለም ጨዋታ ምን ያህል አስፈላጊ በሥልጣን ላይ ለመቆየት የዚህ ዓለም ጨዋታ ምን ያህል አስፈላጊ እንደሆነ ይተነትናል። «ከፋፍለህ ግዛ» ከሚለው ጀምሮ የተለያዩ ምክሮችን ለገዥው መደብ ስለሚሰጥ በጥቅሉ ሰዎች ሠይጣን አድርገው ይቆጥሩታል። አሁን አሁን ግን የጥበብ ሰዎችና የታሪክ ፕሮፌሰሮች በዓለማችን ላይ የማይቀረውን ወይም ሊደርስ የሚችለውን ከጥንቱ እውነታ ጋር እያይዞ የተገዥዎችንም ፍጥነትና ሥነ ልቦና ይዘታ ከግምት ውስጥ በማስገባት የጻፈ የፖለቲካ ፈላስፋ

t.me/OLDBOOKSPDF

ስለሆነ ዝም ብሎ በደፈናው ጋኔል (ዲያቦሊካል) ተደርጎ መፈረጅ የለበትም.....ሲሉ ይመካከሩበታል። ይሄንን እንደ መግቢያ አድርጌ የማነሣው ማኪያቬሊ በዚህች ጽሁፍ በምሳሌነት ብቅ ስለሚል ነው።

የዚህ ዓለም ጨዋታ የሚጀምረው ከድፍረት ነው። «ደፋርና ጭስ መውጫ አያጣም» የተባለው ድሮ ነው። የዛሬው ሕብረተሰብ ወይም ትውልድ ግን «ጭሱ ባይታይ ደፋሩ ይታያል» ብሎ የሚያስብ ስለሆነ የዱሮውን «ተረት» ሽሮ የራሱን የማይታይበትን መንገድ የሚቀይስ ነው። ለዚህ ግዜና ዘመኑን ቴክኖሎጂውን ፊልሙን ቪዲዮውን.....እና ባጭሩ ፍጥነትና ብልጠት የሚጠይቀውን ሁሉ በትልቅ ግምት ውስጥ በማስገባት የዛሬ ደፋር «ጭስ» የሚለው ቃል መዝገበ ቃላት ውስጥ መኖሩን እንኳን አያውቅም። በግድ ታውቃለህ ብትሉት እንኳን አይገባውም። ዋናው ቁም ነገር «ሕይወት እንዲቀና ተቃንቶም እንዲሰምር የትሮን ዝግ ዋሻ እንደት ፈንቅዬ ልግባ?......» የሚለው ጥያቄ ነው። ይህ ጥያቄ ደግሞ ወደድንም ጠላንም የዓለማችንን ጨዋታ በድፍረት ሀ ብሎ ለመጀመር ይጋብዛል።

ድፍረት ወይም ደፋርነት ለዓለማችን ጨዋተኛ የመጀመሪያው መመሪያ ይሁን እንጂ ሌላውን ወይም ሌሎችን ሳየምስል ብቻውን ለተግባራዊነት የሚበቃ አይደለም። «ሌሎቹ ምን አደረጉ? ሥልጣንም ይሁን ሀብት ወይም የሕብረተሰብ ተሰሚነት እንዴት እዚህ ላይ የሚለውን ጥያቄ ይዞ አቅዶ መሄድ መቻል አለበት። እዚህ ላይ ሌሎችን መምሰል ብቻ ሳይሆን እስመሳይነትም ከአጋፋሪዎቹ መቅመስና መልመድ መለማመድ አለበት። ማኪያቬሊ «አንድ የአገር መሪ ከሱ በፊት የነበሩት ምን እንዳደረጉ እንዴት እንደተሳካላቸው ወይም እንደከሸፈባቸው ማየትና ማጥናት አለበት» እንዳለው መሆኑ ነው።

ለዚህ ዓለም ጨዋታ ከማንም በፊት ቀድሞ ትልቁን የምክር ሚና ያስቀመጠው ማኪያቬሊ «ቀስ በቀስ እንቁላል ዶሮ ይሆናል» የሚለው ተረታችንን ሳይሰማ መሞቱ ጥሩ ይመስለኛል። ቢሰማ ኖሮ......«ከሆነ አጋጣሚ ዶሮ መሆን ባይችልም ከዐላማህ ውልፍች አትበል፣ ዶሮ የሚመስል ሥጋ ብታቀርብለት ሕብረተሰቡ እሜን ብሎ ስለሚቀበልህ ሥጋ አይግባህ......» ሲል ይችል ነበር ብዬ እገምታለሁ። «ውሸት መስማት የሚወዱ ሰዎች እስካሉ ድረስ እየዋሸህ ግዛቸው» የሚል ፈላስፋ የሚጠላም ቢሆን የዓለማችንን ሐቅ ፍንትው አድርጐ መናገሩ የሚካሄድ የሚጠላም ቢሆን የዓለማችንን ሐቅ እየዋሸህ ግዛቸው» የሚል ፈላስፋ የሚጠላም ቢሆን የዓለማችንን ሐቅ ፍንትው አድርጎ መናገሩ የሚካድ አይደለም። ላለማችን ጨዋታ ፈር የቀደደ በመሆኑ ለተንኮታኮተው አጽሙ ይቅርታ ባደርግለት ደስ ይለኛል። እውነተኛ ፈላስፋነቱ ግን አከብርለታለሁ።

ያገራችን ጨዋተኛ የብልጠት ተሰጥኦ በተፈጥሮው ባይኖርበውም ከአካባቢው ከታላላቆቹና አርአያ ይሆኑኛል ከሚላቸው ሁሉ አሰባስቦ መማርና ተግባር ላይ ማዋል የሚለምደው ገብዘብ ለማግኘት ከዚያም ቀጥሎ ለሚመጣው ጥሩ ጥሩ ነገር እንደምንም ዜጋ በሼክስፒር መድረክ ቀርቦ ፋንታዬን እፈልጋለሁ ማለት ሲጀምር ነው። በመሠረቱ ግዜያዊ ይሁን ራቅ ያለ አመለካከት ሊኖረው ይችላል። መጽሐፍ ያነባል ግን እንዳትሉኝ ማንበብ ስለማይችል ወይም የሚያነበው አጥቶ አይደለም። ዓላማው ህብረተሰቡን አታሎ ከመጠቀም ብዙ እርቆ ስለማይሄድ በመሆኑ እንጂ የዘመናችንን ሰይጣናዊ እንቅስቃሴዎች የሚያስተጋቡ ልቦለዶችን ትኩረቶች ሰጥቶ በእቅድ ዚቆዝምባቸው በዓለም አቀፍ ደረጃ አካባቢዎች ሁሉ መቆጣጠር ይችል ነበር።

ለዚህም ዓለም ጨዋታ ድፍረት፣ መምሰልና ማስመሰል፣ ህብረተሰቡን ማወቅና ዓላማ ላይ ማነጣጠር እንዴት አስፈላጊ እንደሆኑ ተመልክተናል። ከነዚህ ጋር.....ገንዘብ፣ ክብር፣ ፍቅር፣ ዝና፣

t.me/OLDBOOKSPDF

ከተቻለም ስልጣን......አብሮ መሄድ እንዳለበት ግልጽ ነው። በዚህ ላይ ደግሞ ዝንት ዓለም የተገነባውና ፈርሶ የማያውቀው «ውሸት» የተባለው ሐውልት አለ። ታዲያ ይህ ሁሉ እንዴት ይሳካል? ሳቢ ኃይል (ወይም መስህባዊነት) ይባላል። ፈረንጆቹ ካሪዝማ የሚሉት ነው። ለምሳሌ ለብዙ ሰዎች ንግግር ሲያደርግ በእጆቹ መወናጨፍ በዓይኖቹ መንቀልቀል በትከሻውና በጭንቅላቱ መወዛወዝ አፍ የሚያስከፍት......በል ሊለውም ከመቀመጫ የሚያሥነሣ፣ እናም በሰላ እንደበቱ «ለካ ይሄም ነበረ?!» እያሰኘ......ሲፈልገው እዘው በዛው የሚያፍነከንክ......ሲፈልገው እዛው በዛው የማያስለቅስ ሰው ካሪዝማ አለው ይባላል። በጣም እናሳና ጊዜያዊ ደረጃ የሚሠጠው ቢሆንም ሴትን ልጅ በፈገግታው በቁመናውና በሰባኪነቱ የሚያምር ሆኖ ዓይኗን እስከታንሸዋርር ድረስ ማማለል የሚችልም የሚያምር ሆኖ ዓይኗን እስከታንሸዋርር ድረስ ማማለል የሚችልም ሰው ካሪዝማ አለው። ሕብረተሱን ወይም የአካባቢውን ሰዎች እንዲያ የሚያደርግ ሰው ግን ከነዚህ ሁሉ ይለያል። የዚህን ዓለም ጨዋታ የሚያውቅ ነው ማለት ነው።

ካሪዝማ ማለት የመሶብ ኃይል ማለት ነው። ይሄ ችሎታ ያለው ሰው በነገሩ ሁሉ አሰቦበት፣ ጊዜና አካባቢውን በመጠቀም አርቲፊሻል ሁኔታዎችን የማፈጥር ከአለባበስ ጀምሮ አካሄዱን ከተጠና ፈገግታ ጋር እያቀናጀ.....ጊዜው የሚጠይቀውን «ዘመናይነት» በማስመሰል ጥበቡ እንዲታይ አድርጎ ሌሎችን በቁጥጥሩ የሚያውል ነው። ይሄንን ዓይነት ሁኔታ በመሠረቱ በሥራ ፈቶች፣ እድሜ በከዳቸውና ትናንት እንዲህ ነበርኩ በሚሉ ሰዎች፣ የዝና ባቡር ጥሏቸው ሄዶ ባዶአቸውን በቀሩና......በለማኞች ሳይቀር ታያላችሁ። በመሆኑም ጠብቆ ባልታሰበም ቦታ እንደሚኖር መታወቅ አለበት። ሕብረተሰብ ሲባል እንደምን ተሐዋሲያን ሁሉ ነገር ይነካካዋልና!

ለዓለማችን ጨዋታ አስፈላጊ የሆነው መስሕባዊነት የትሪያንግል ወይም የፒራሚድ ቅርፅ እየሰራ የሚሄድ ነው። ነገሩ ሁሉ ከዚህ ይጀምራል። ለምሳሌ በህንፃ ግንባታ ቁፋሪውን ድንጋይ አቀባዩ ጠራቢው ግንበኛው ፎርማን መሀንዲሱ ኮንትራክተሩ ባለቤቱ.....እያለ ወደ ላይ ሲወጣ.....የህሊናው ኩራት የማንነት ጥያቄው አበልጣልሁ የሚለው ምን - ልቦናዊ እርካታ.....ሁሉ ጊዜውን እየጠበቀ ይመጣል። ቆፋሪውና ድንጋይ አቀባዩ የደላቸው መስለው በጠላና ጠጅ በኢት ሲምነሸነሹ ኮንትራክተርና ባለቤት ክብር በሚጠበቅበት ቦታ በውስኪና ጮማ የራሳቸውን የብልጠት ጨዋታ ይጫወታሉ፡

ለመሆኑ የዚህን ዓለም ጨዋታ የሚያውቁና ለዓለማቸው ተነሳስተ ተግባር ላይ የሚያውሉ ሰዎች ምን ዓይነቶች ናቸው? ብዬ ሳሰብ ጌጣጌጡ ሽቶው፣ ዶይድራንቱ ውድ የእጅ ቦርሳው የሚያብረቀርቀው ሰዓት ከብይ የሚበልጠው የጣት ወርቅ ይታየኛል። ሶስት የብዕር ዓይነቶች የተደረደሩበት ዘመናዊ ኮት አስፋልት የሚገላምት ጫማ፣ ፀጉር አይቶ የማያውቅ ጉንጭና በቆሎ እሸት የሚያስንቅ ጥርስ......ሌላው የምናብ ምልክት ይሆንልኛል። ታዲያ በዚህ ሁሉ ካሪዝማ አጃኬ ባልና ሚስት አስታርቆ በክፍተቱ መግባት.....መጽሐፍ ቅዱስ ለመታሰቢያ ሰጥቶ ከዐሥሩ ትዕዛዞች መሀል ቢያንስ ሁለቱን መጣስ - እንዴት ሊታሰብ ይችላላ?! ቸር፣ አባቢ፣ መካሪ፣ አልሁልህ በይ፣ ለችግር ደራሽ፣ አድናቂ ሆነው ከቆዩ በኋላ.....በዘመናችን ቋንቋ «የጥሩ ወዳጅነት ማኖ አስነከቶ»..... እምነትና ክብርን ለውጦ ተቃራኒ መሆን እንዴት የአውን ሊመስል ይችላል?!

ምንም ይሁን ምንም የዓለማችን ጨዋተኛ ለዓለማው የሚያግዙት ብዙ ነገሮች አሉት። መነሻ ገንዘብ የመጀመሪያው ነው። ከገንዘብ ቀጥሎ ቲፎዞ መመልመል ይመጣል። በአመዛኙ ይህንን ሚና ከኀደኛም ይበልጥ ሴቶች ይጫወቱታል። ዋናው አጋዥ ኃይል የሚሆንለት ግን ፎቶ ግራፍ ነው። ፎቶ ግራፍ በጥሩ አለባበስ ያሸበረቀውን መዳብ ያጠለቀውን ወርቅ እያስመሰለ፣ ቦርጫሙን ሸንቃጣ

t.me/OLDBOOKSPDF

መልክ ጥፉውን ቆንጆ እያደረገ፣ ከንፈርና አፍንጫ እያስተካከለ......የሌለ ካሪዝማ እየፈጠረ.......የአታላይ ባህሪ ያጎላብታል። ፎቶ የሰው ፊት ለመለወጥ ብቻ ሳይሆን ነጭ ወረቀትን መሀረብ አድርጎ ስለሚያሳይ ለእነዚህ ሰዎች ጨዋታ ጠቃሚና አቋራጭ ዘዴ ነው።

ለፎቶ ግራፍ የሚባለው ጥበብ በብዙ መልኩ ሲታሰብ የጠቃሚነቱን ያህል ለዚች ዓለም አስገራሚ የጨዋታ መድረኮች ብዙ አስተዋጽኦ ሲያደርግ ኑሯል። ንጉሶች፣ ንግሥቶች በልዩ ልዩ አብረቅራቂ ሜዳሊያና ቁልፉ ቁልፎች ወርቅ ቅብ ሀንሀለቶችና ጌጣጌጦች ተኮፍሰው ተቆጥተው ይነሣሉ። ዓለማችን ከአዲዎች ሙሉ በሙሉም ባይሆን ከተገላገለች በኋላ የመጡት ደሞ ጺድቅና ፈላስፋ በሚያስመስል ካሪዝማና ሙስታሽ ታጅበው «ከእኔ ትእዛዝ እታወልጡም» የሚል ዓይነት ድባብ ተጐናጽፈው ይቀረጻሉ። በተዋረድ የሚገኙት ባለሥልጣኖች ደረጃቸውን እየጠበቁ ታሪካቸውን ያሣምራሉ። በእንዲህ ዓይነቶቹ ቀረጻዎች መሥህባቸው (ካሪዝማቸው) ትኩረት የሚያደርገው በሥነ ልቦናዊ ማስፈራራትና አስተዋይ ሆኖ በመታየት ላይ ነው።

ፎቶ የሚያወነጨው ካሪዝማ ማንንም አድናቆትና ክብር ፈላጊ አሣፍሮ አያውቅም። የላላቅ ቤተሰብ አንጋፋ አባቶች የአልማዝና ወርቅ ባለቤቶች፣ የፖለቲካ አቀንቃኞች.......ተጠቅመውበታል። የሃይማኖት አባቶች ከዚህ በገነነ ሁኔታ ለመቀረጽ በላያቸው ላይ የሚሸከሟቸው ነገሮች ደረታቸው ላይ ከሚንዠረገገው ዪምና ጥቁር ኮፊያ ጋር ተዳምረው የሚሠጧችው ግርማ ሞገስ ከቶውንም ምድራዊ ፍጡራን እያስመስላቸውም። የፎቶ ካሪዝማ ጨካኙን ደግ ተንኮለኛውን ብሩክም ደደቡን ዓዋቂ ንጹሐን ወንጀለኛ አስቀማአይውን ቆንጆ ማድረግ ሳያንሰው ሽማግሌና አሮጊቶችን ወጣት በማስመሰል በሰብአና ላይ ከንቱ ደስታና አስቀያሚ ሽንገላ የሚያመልጡት ዱሮ ዱሮ በሥዕል እንደሚታዩት ፈላስፎች ጠውላጋ ፊታቸውንና የተንጨባረረ ጸጉራቸውን ለመለወጥ ከቶውንም ሳይቸገሩ ተፈጥሮአቸውን ሳያሰቡ ኩስስ ብለው የሚነሡት ሃሳይንስና የጥበብ ሰዎች ብቻ ናቸው።

ጨኸት

ጠዋት የሚጀምረው በጨኸት ነው ቀኑ ሲታጀብ የሚውለው ከጨኸት ነው። ምሽቱ ለሌቱ ቦታ የሚለቀው አየሩን በጨኸት ሲያተራምሰው ከቆየ በኋላ ነው። ጨኸት ባደጉትና ባላደጉት አገሮች ያለ ቢሆንም መነሻው ይለያያል። በምዕራባውያንና በአውሮፓ ታላላቅ ከተሞ ለማረፍና ለመነሣት ወረፋ እሚጠብቀው አይሮፕላን ሰማዩን እየሠንጠቀ ነጐድጓዱን ይፈታተናል። አንደኛ ታክሲዎች ሰውና ምርት ለማጓጓዝ ተሠልፈው ተራ የሚጠብቁት መርከቦችና ጀልባዎ ባሕሩን ሲቀዝፉት ሞተራቸው የሚተፋው ድምፅ ከአየሩ ጋር ይደባለቃል። መኪኖች እንደ ጉንዳን ተከታትለው ሲበሩ ጥሩምባቸው በሰማይ ጠቀስ ሕንፃዎች ዙሪያ እያንባርቀ ሲያስተጋባ.......የጨኸቱን መጠን መገመት ይቻላል። ቴክኖሎጂ ያመጣው ነውና መቻል ነው። ሆኖም በነዚህ አገሮች ጨኸ ያደከመው ሰውነት ጠግቦ ሲያድር ለጠዋቱ ሥራና ውጣ ውረድ ስለሚዘጋጅ በጥሩ ዓላማና ኑሮ ጨኸትን ይቋቋማል። እኛን በመሠሉት አገሮች ግን ሁኔታው የተለየ ነው።

በአዲስ አበባ ከተማ ጨኸት የሚበረታው በመርካቶና በአውቶብሶች መናኸሪያ አካባቢ ነው። የመኪናው ጥሩምባ የአውቶብሱ የታክሲ፣ ወያላው የማያቋርጥ ድምፅ ከሙዚቃ ቤቶች ድብልቅልቅ ጨኸት ጋር ሲዳመር መንገደኛውን ማደናገር ብቻ ሳይሆን ጆሮ ያሳምማል። የመርካቶ እንግድነት ቢሄድ የለመደውን ስለማያጣ አንዱ ቀን ሁለት መሰሎ ሊረዝምበት ይችላል።

የሰካራሞች ቤተኛ አዳሪዎች ጐዳና ተዳዳሪዎች.....ጨኸት በመርካቶ ጨለማ መሰማት የለመደ ጆሮ ጭር ጭር ባለ አካባቢ እንቅልፍ እያስተኛም።

t.me/OLDBOOKSPDF

ቡና ቤቶች እንደ ሙዚቃ ቤቶች የዘፈን ጩኸት ምልክታቸው ነው። ችግሩ ለሚገባው ደንበኛ ራስ ምታት ይሁን እንጂ እዚያ ለሚሠሩት እንደ በርበሬ ወፍጮ ሠራተኛ ተዋህዶአቸው በፍፁም አይሠማቸውም። በተለይ ድራፍት ለመቅዳት የተመደቡ ሰዎች ሙዚቃው በጣም ካልጮኸባቸው ድራፍትን በፍጥነት በቅልጥፍና መቅዳት የሚሳካላቸው አይመስለኝም። ቡና ቤቶች ውስጥ፣ በሚያፈልገው አጋጣሚ ቢሆን በሞባይል የሚጠቀሙ ሰዎች ይበዛሉ። ሞባይል ለቁም ነገር የመጥቀሙን ያህል ለጉራም ለፋሽንም ስለሚውል ያለ ካርድ የማይውሉም አይጠፉም። የአንዳንዱ ሰው ድምፅ የጠፋ ጓደኛ ለመፈለግ ከፍ ብሎ የሚለቀቅ ዓይነት ሆኖ በተለይ ምግብ እየበላ ላለ ሰው ትንታ አለማስከተሉ ያስገርማል።

ማንኛውም ነገር በድንገት ሲከሰት ያስደነግጣል። በድንገት ጩኸት ሲደመጥ ግን ይበልጥ ያስደነግጣል። ታክሲ ውስጥ ጉዳያችሁን በጥሞና እያሰባችሁ ስትሄዱ ከኋላችሁ «ሃሎ......» ብሎ የማያንባርቅ ሰው ያስበረግጋችኋል። ዘወር ብላችሁ ካያችሁት ደግሞ በሕይወቱ ስልክ ደውሎ የማያውቅ ሊመስላችሁ ይችላል። አንዳንዱ ሰው ሞባይሉ ሲጮህ የተቀመጠውን ሰላማዊ ሰው አየረጋገጠና በር የቆሙትን የሚገቡትን......እየበረገገ እድነ ተዋናይ ወዲያ ወዲህ እየተንጐራደደ በጩኸቱ መረበሽ የለአብትም። ነገሩ በተደጋጋሚ በጋዜጦች ተነሥቷል። ችግሩ ሕግ ይውጣለት የሚባልም ባይሆን አሳሳቢነቱ የሚያጠያይቅ አይደለም።

በአውደ ዓመት ሰሞን ታክሲ ውስጥ የሚጫኑ ሙክቶች ግን በዋጋ ድርድር ካልሆነ በስተቀር ስለ ጩኸታቸው ማንንም አሳስበው አያውቁም። አንድ ቀን ትዝ ይለኛል...... ተሣፋሪዎች በፀጥታ ቁጭ ብለን በምንጓዝበት ወቅት.... ባለቤቱ አፉን አፍኖት የቆየ ፍቅየል ሰውየው ዘንግቶ ለቀቅ ሲያደርገው ከኋላችን ድንገት በኃይል ሲጮህ እንዴት እንዳስደነገጠን እስከዛሬም ይገመኛል። ፍየል ከእንስሳት ሁሉ እንደ ሰው በተለይም እንደታነቀች ሴት የመጮህ ተፈጥሮ አለው። ባለፈው ፋሲካ ወደ ሆቴል የሚሄዱ አራት ፍየሎች (ሁሉም ፈንዱ የደረሱ ሙክቶች) ውይይት ታክሲ ላይ ተጭነው መኪናው ከእውቶብስ ተራ ቁልቁል ሲወርድ እንዴት ሠፈሩን እስከ ሰባተኛ ድረስ በጩኸት እንዳሸበሩት አይረሳኝም። ሁኔታውን ልብ ላለ ሰው ዓይናቸው ወደ መንገደኞች እያጉረጠረጠ «አስጥሉ» የሚል ዓይነት ዐዐታ የሚያቀልጡ ይመስሉ ነበር።

የሰው ጩኸት ሳያንስ የቤት እንስሳቱ መጨመር ያስገርማል። ለምሳሌ ድመት ሌላዋ የጆሮ በሽታ ናት። የሠፈሬ ድመቶች በመልክ ማማርም ሆነ በሌሊት ዙረት የሚስተካከላቸው የለም። አይጥ ወያዝ ከተዉ ቆይተዋል። የአይጥን ሥራ በመሻማት ግን በየቤቱ እያንጐዳጐዱ ሥጋ ከመሥረቅ አልፈው ተርፈው እህል እየደፉ ሕብረተሰቡን ማበሳጨት ጀምረዋል። ድመቶች በጩኸት ደረጃ ዛሬ አይጦችን በእጥፍ በልጠዋል።

እውነት ለመናገር.....አይጥ የምትረብሸን ድምፅዋን አጥፍታ ነው። ያም ግፋ ቢል እንቅልፍ ነው ያሚያዘገይብን። ድመት ግን.....በቀትር ፀሐይ ጣራችን እንደ ነጐድጓድ እያንጓጓች ጥይት የተተኮሰ እስኪመስለን ድረስ ከባድ ድንጋጤ ላይ ትጥለናለች ፈረንጆች የኛን ድመቶች አገራቸው ቢያስገቡ ኖሮ.....እንዴት ቤት ሊገለብጡና ግድግዳ ሊንዱ እንደሚሞክሩ.....በግብረ ሥጋ ሲማግሩ አዝግናኝና ሰቅታጭ ዋይታና ትርምስ እንደ ሚፈጥሩ....... በመመልከት ስለ እንስሳት የብልግና ወልጃል ቢያነስ ውይይት ለያካሂዱ የሚገደዱ ይመስለኛል

ከለማዳ እንስሳት ሁሉ ይሻላሉ የሚባሉት አህያና ውሻ ናቸው ይሁን እንጂ፣ እነዚህን እንፈርጃቸው ካልን አህያ ጀርባውንለማክክ ሲገላበጥ፣ ወይም ተፈጥሮ የጣለብትን ፍላጐት የሰው ልጆች ሲከለክሉት......ኡኡ ለማለት ያህል ብቻ እንደሚጮህ እናውቃለን። ውሻም ቤቱና ባለቤቱን

t.me/OLDBOOKSPDF

ለመጠብቅ ይጮሃል። ድመቶች ግን፣ ከልጅነቴ እንደማልወዳቸው ባውቅም፣ ከጠጅ ቤቶች ጣራ ጀምሮ ግድግዳ እየሸረሸሩ ማውካካትና በአሰቀያሚ ድምፅ እየተቀባበሉ መዳራት የሚወዱ……ጩኸት ፈጣሪዎች ናቸው።

የመዲናችንን ጩኸት ከፍተኛ ደረጃውን የሚይዘው ሕግ የሚያውቃቸውና የማያግዳቸው ድርጅቶች አስፋልት እየተከተሉ ከሠፈር ሠፈር እየዞሩ በማይክሮፎን ሲያንባርቁብን ነው። በዚህ ረገድ አንደኛነቱን እስከዛሬ ያልተነጠቀው የአምቡላንስ አገልግሎት ነው።

አምቡላንሶች በሽተኞችን ሆስፒታል ለማድረስ አገልግሎት እንደሚሠጡ ብናውቅም፣ አስፈላጊ ባልሆነ ጊዜ መኪኖች መንገድ እንዲ ለቁላቸው ሆነ ብለው ያደርጉታል የሚል ሐሜት ሠምተናል። ብሔራዊ ሎተሪ አስፋልት ከረገጠማ አሮጌ ፎቅ በንዝረት ለመናድ የማይመለስ ዓይነ የእስክስታው አቀንቃኝ ከብሮ ሙዚቃ ሁለት ሶስት ቀበሌ ያዳርሳል። የእስክስታው አቀንቃኝ የሆነችዋ የሎተሪውን ዓርማ ወፍዋን የምታክለው ልጅ እንኳ ብዙ ሜጋ ቶን ድምፅ ሳታወጣ የምትቀር አይመስለኝም። ምን ዓይነት ፍቃድ እንዳሏቸው የማይታወቁ የኃይማኖት፣ የኤች. አይ. ቪ. የክትባት ሰባኪዎች ጆሮ በሚበጥስ ጩኸት ያዋክቡናል። ሌላው ቀርቶ……ሰሙን መጥቀስ የማልፈልገው የሃይማኖት ድርጅት መጽሐፋችንን ግዙ ማለቱ ሳይበቃው ፊልማችንን ግዙን እያለ ቪድዮ ቤቶችን በጩኸት ሲጫረት ተመልክተናል።

ይሄ ሁሉ ተደማምሮ……በጤንነት ላይ ሊያመጣው የሚችለው ጉዳት ባይጠናም ሊጤን ይገባዋል እንላለን። በአማሪካ ቨርጂኒያ ቴክ ዩኒቨርሲቲ ግድያ ከተካሄደ በኋል «አሥራ አምስት ሚሊዮን የአዕምሮ በሽተኞች ኢትዮጵያ ውስጥ አሉ» የሚል የጥናት ውጤት በቴሌቪዥን መሰማቱን አስታውሳለሁ። ምናልባት ደሞ አንድ ቀን ጩኸት በሰው ልጆች ጆሮ ምን ዓይነት ጉዳት እንደሚያስከትል……ወይም ለሥነ ልቦናዊ ደህንነት ምን መጥፎ አስተዋፅኦ እንደሚኖረው…..በውጭ ተመራማሪዎች አንዳች ጥናት ተደርጎ ውጤቱን እንሠማ ይሆናል። ስከዚያው ግን ለማሕበራዊ ውይይት ርዕስ ሆኖ የሚቀርብበትን አጋጣሚ ብንጠብቅ መልካም ይመስለኛል ፡

ድምጽ የሚባለውን ነገር ሳስበው ለሙዘቀኞች ከፍታ፣ ለፍቅረኞች ዝቅታ፣ ለቢሮ ሰዎች በተለይም ባለሥልጣኖች መካከለኛ…..እየሆነ ለመገልገያነት እንደሚውል አውቃለሁ። ከነዚህ የሚለየው «ጩኸት» የምንለው እንዴት ሊጐዳ እንደሚችል አይተናል። መቼም አንድ ነገር ጐጂም ቢሆን በትንሹ ጠቃሚ ሊሆን እንደሚችል መገመት አያቅትም። ለመሆኑ ጩኸት ሰውን የተቀመበት ጊዜ አለ? እዚህ ከደረስን በራሴ ላይ የደረሰ አንድ አስገራሚ ገጠመኝ አቻውቻችሁ ጽሑፌን እደመድማለሁ።

ጊዜው ከዓሥር ዓመታት በፊት ነው። ብርሃንና ሰላም ሰባተኛ ፎቅ ላይ ፕሬስ ድርጅት ለሥራ አድን ቀን በዕለተ - ዓርብ በጣም የምፈልገው ጽሑፍ ስለ ነበረ አሥራ አንድ ሰዓት ቢሮዬን ከፍቼ ገባሁ። ጽሑፉን እያገላበጥኩ ሣለሁ ጸሐፊዋ ቢሮዋን ቆልፋ ደርጃዎቹን ስትወርድ ተሠማኝ። ያለሷ ምንም የመሥሪያ ቤቱ ሠራተኛ እንዳልነበረ አውቃለሁ። ሥራዋን ጨርሳ መሄዷ ነው…..እልኩ በሆዴ። በኋላ ግን የሆነ ነገር ጥርጣሬ ውስጥ ጣለኝ። ሳስበው ነገ ቅዳሜ ከነገ ወዲያ እሁድ ነው። ሥራ የለም ማለት ነው። ይብስ ብሎ ደሞ ሰኞ በዓል ነው። ወዲያው ተነሣሁና ጽሁፉን ኪሴ ቶሎ ከትቼ ወደ ኮሪደሩ ሮጥኩ።

t.me/OLDBOOKSPDF

ራሴ በማውቀው ምክንያት ረሰቼ ነእብር እንጂ ወደ ስድስተኛ ፎቅ (የሕትመት ክፍል) ለመውረድ አንድ ትልቅ የመስተዋት በር አለ። እና ልክ በሩጋ ስደርስ ሰው የሌለ መስሏት ለካ ቆልፋለች። ቆልፋ ስትወርድ ነበር የሠማኋት ማለት ነው። ጉዴ ፈላ......ከማለት በስተቀር ምንም ሌላ ያሰብኩት የለም። ሶስት ቀን በባተኛ ፎቅ ላይ ቀኑን ውዬ ሌሊቱን ላድር ነው። ምን ላድርግ? ተጨነቅኩ። ይሄን ጊዜ ጸሐፊዋ ታች ደርሳለች። አንድ ደቂቃ እንኳን ማጥፋት የለብኝም!

አንድ እግዚአብሔር የባረከው ሐሳብ መጣችልኛል። እይሚያድነኝ አንድ መፍትሔ ጩኸት ብቻ ነው። መስኮቱን ከፈትኩና ወደ ታች መጮህ ጀምርኩ። የማተሚያ ቤቱ ሠራተኞች፣ ዘበኞች፣ ጽዳት ሠራተኞችም የወረቀት መዓት እንደ ቴሌ ካቦ የሚገፉ ነጫጭ ካፖርት የለበሱ ሴቶች ሁሉ......ሠይጣን ከሠማይ የተነገረ ሳይመስላቸው አልቀረም። እኔ መጮኼን ቀጠልኩ። ያለ የሌለ ድምፄን ዱሮ ጐረምሳ ሆኜ የነበረኝን ኃይል ሁሉ እሰባስቤ እጣራለሁ......እጣራለሁ ጸሐፊዋ አንደኛውን ፎቅ ጨርሳ የግቢውን አሥፋልት በታኮ ጫማዋ ስትቀጠቅጠው ባየሁ ጊዜ ጉሮሮዬ ራሱ ባልጠበቀው መንገድ የራሱን የተለየ ታምር ሊሠራ ቻለ። ያለ የሌለኝን ከባድ ድምፅ እንደተጠቀምኩ ዘወር ብላ አካባቢዋን ስትቃኝ አየሁዋት። ከዚያ በኋላ......ምን ብዬ ልንገራችሁ?......«እኔ ነኝ......ከሰባተኛፍ ፎቅ......እኔ ነኝ.......እኔ.....» ቀና አለች። ቀና ብላ ስታየኝ ሰሀራ ምድረ በዳ ላይ ለሂሊኮፕተር ምልክት እንደሚሰጥ ሰው እጄን አውለበለበ። ዕድሜ ለጩኸት! በሩ ተከፍቶልኝ ከሰባ ሁለት ሰዓታት እሥር በቤት በጤና አምልጬአ ነገሩ ሁሉ በዚህ ተደመደመ ፡

ለመሆኑ.....ሶስት ቀን ውዬ ባድር ምን እሆን ነበር! ? ጤነኛ ሆኜ ብተርፍ እንኳ የራሴ ጋዜጠኛ ጓደኞች በኢንተርቪው እንዴት ያጣድፉኝ እንደ ነበር አይታያችሁም? «ስልክ መወድወል አትችልም ነበር?» ብላችሁ እንዳሰባችሁ ገና ዱሮ ገብቶኛል። ጸሐፊዋ የለች...ኦፕሬተሯ የለች.....ለቀጥተኛ (ዳይሬክት) ስልክ የታደሉ ጥቂቶች ናቸው። ለመቶ ሀያና ለሌሎች ፈገግታ ዓምዶች የራሱን ወገን ማጋፈጥ ደስ የሚለውና እሰፍስፎ የሚጠብቀው ጋዜጠኛ ሁሉ.......የእን ዓይነቱ ጡረተኛ ድምፅ የለውም። ጩኸት አያውም። ቢያውቅም ኃይል ስለሚያንሠው አድማጭ አያገኝም።

በዓልና አዲስ አበባ

እስከ ዛሬ የሚሊኒየማችን ዋዜማ ድረስ ከሁለት መቶ የማያንሱ የሃይማኖት በዓሎች አሳልፊያለሁ። ቅበላዎች ዳግማይ ትንሣኤዎቹ ሳይቆጠሩ ማለቴ ነው። አገራዊ በዓሎች ከባንዲራ ጋር እንጂ ከኑሮ ውጣ ውረድ ስለማይያያዙ እዚህ ውስጥ አይገቡም። እንደ ዘንድሮው ፋሲካ ትኩረቴን የሳቡት በዓሎች ጥቂቶች ናቸው።

አዲስ አበባ ሁሌም ንግድ ላይ ናት። በበዓላት ሰሞን ግን የተለየ ሁኔታ ይታይበታል ዶሮዎች፣ በጎች፣ ተደጋግሞ እንደሚነገረው ቅጥ ባጣ ሁኔታ ሲንገላቱ መመልከት የሁልጊዜ ትዕይታችን ሆኗል። አሳዛኝ ገበናችንን ከቱሪስቶች መሳለቂያ ካሜራ ልናሰውግድ ወሞከር ይቅርና በአምስተዳድርም ሆነ በሕብረተሰብ ደረጃ መወያያ ርዕስ ልናደርገው አልቻልንም። የደን ሀብትን መጠበቅና መንከባከብ ተገቢ ቢሆንም እንደገና ለሚበቅለው የገና ዛፍ ምን ያህል የአዞ እንባ እንዳፈሰስ ዓመታቱ ሁሉ ይመሰክራሉ። እንስሳቱን በተመለከተ ገና ታርደው የሚበሉ ስለሆነ ምን አደከመን የምንል ይመስላል።

በዘንድሮ ፋሲካ ከየክልሉ ጋዝ በተቀባና አቧራ በለበሰ ሊዎንቺና አውቶብስ ታጭቀው፣ ነፋስ ላባቸውን እየነቀለና መንቁራቸውን እያደረቀ፣ በፀሐይ ሐሩር እያለከለኩና እየተንጫጩ ወደ መዲናችን

t.me/OLDBOOKSPDF

የሚጓዙት አዕዋፍ ቁጥር ልክ አልነበረውም። ጅቡቲና የሐዲድ መስመር ከተሞች ከፍተኛ አምራቾች ቢሆኑ ኖሮ የባቡር ፉርጎዎች ሁሉ ዶሮ ዶሮ ሲሸቱ ይከርሙ ነበር ያሰኛል።

በግና ፍየል እንኳን በዓውደ ዓመት በአዘቦቱም ቀን ሲሮጡ የሚውሉ ናቸው። በውፍረት ሊፈነዱ የደረሱ የሚመስሉ የቅርጫ ሰንጋዎች እንደመኖራቸው ሁሉ......እግንታቸው የሚቆጠር፣ በግድ እየተጎተቱና እየተገፉ የሚሄዱ ያረጁ ያፈጁ በሬዎችም በየጉራንጉሩ አይተናል። የእህሉ፣ የቅቤው፣ የቅመሙ፣ ከሁሉም በላይ የሉካንዳው ርብርቦሽ ቢያወሩት ያሰለቻል። የዋጋውን ነገር ሚዲያው ሁሉ የሚገልጸው ነውና መዘርዘሩ አስፈላጊ አይመስለኝም፡

በዓል በመጣ ቁጥር ቤት መለዋወጥ ዓይነተኛ ልማዳችን እየሆነ መጥቷል። በተለይ ነጋዴው ሥራውን አዲስ ለማድረግ ሳይሆን ለማስመሰል ጥረቱን የሚጀምረው ገና ከበዓሉ ሣምንታትን አስቀድሞ ነው። የሱቁን ወይም የምግብ ቤቱን፣ ካፌውን ወዘተ......ቀለም ይለውጣል። «በአዲስ መልክ ስራ ጀምረናል.....» የሚል ዓይን የሚስብ ጽሑፍ ያረፈበት ጨርቅ ይሰቅላል፡ በዓልን ብቻ ጠብቆ አዲስ ነገርም ታስቦ፣ ተግባራዊ ሲሆን ያው የዱሮው መሆኑ እንዴት ለራስስ ትዝብት አይሆንም? ያሰኛል።

በመኖሪያ ቤትም ደረጃ ምንም ያልደላቸው የእኔ ቢጤዎች አዲስ የቤት ዕቃ ሳይኖራቸው ሶፋው ተዟዙሮ ቢፈው ወደ ሌላ ግድግዳ ተገፍቶ ፎቶ ግራፉ የላዩ ወደ ታች የታቹ ወደ ላይ ተሰቅሎ፣ በል ሲለው ወለሉና ግድግዳው ታጥቦ፣ አቅለም ባይቀባም ኮርኒሱ በረጅም መጥረጊያ ፀድቶ.....እንዲታይ ያደርጋሉ። አልፎ ተርፎ የግቢው ቆሻሻ፣ የወደቀ ወረቀት ሳይቀር ይለቀማል። እንጉል የበቀለ ሣር ይነቀላል። በክረምት መግቢያ ያልተደረገው የቦይ ቁፋሮም ይካሄዳል። ሁሉም የድሮ ሆኖ መጋረጃው ይታጠባል። አልጋ ልብሱ፣ ጠረጴዛ ልብሱ ይታጠባል። ምናልባት ግን ቴሌቪዥኑ፣ እስም ከሌለ ሬዲዮና ቴፕ አዲስ ጨርቅ ይለብሳል። በእንዲህ ያለው ሁኔታ ምንም አዲስ ነገር ላይኖር.....ሆነም ቀረም እንዲባልተ ሆድ ቢያውቅ ዶሮ ማታ ዓይነ......የበዓል ዋዜማ «ተመስገን» እየተዘመረለት ይደምቃል ፡

ይህ እንዲህ ቢሆንም.....ብዙ ክረምቶችን አሳልፋ ቀለሟ የተላጠ፣ ጥቁርሻ መሣይ ቁርቆሮዋን ደንጋይ ጎማ፣ የብስክሌት ሰብርባሪ የተጫናት፣ በአሮጌ ሣንቃዋ ከፍተኛ የቆሻሻ ዓይነቶች ያጠራቀመች......ጣውላ ግድግዳዋ ያዘመመ.....ጡረተኞች ያሚያዘወትሯት.....«ፀጉር ቤት» የሚል ጠማማ ታፔላ የተሰቀለባት አሮጌ ኪዮስክ......ቢያጋጥማችሁ ለዚያን ቀን ብቻ በፀጌረዳ እታክልት መሃል ደርቃ የቆመች የሎሚ ዛፍ ልትመስላችሁ ትችላለች።

አዲስ አበባ ግን ሁሌም በንግድ ላይ ናት። የአፍሪካ ዩኒየን መዲና ብቻ እንዳትመስላችሁ። ከክልሎች መናኸሪያነትም አልፋ የአፍሪካ ትልቅ ገበያ ባለቤት ተብላለች። ምርቷ በጣም አናሳም ቢሆን ከውጭ የምታስገባቸው ዕቃዎች የመብዛታቸው ሁኔታ ሲታይ ደግሞ አቴጌ ጣይቱ መጀመሪያ «ፊንፊኔ» ብለ እንደሰየሙዋት ዛሬም በንግድ ሩጫ የዓለም ኮከብ ለመሆን ፊን ፊን የምትባል ትመስላለች። ጫት ተራው ወደ መገናኛ ገርጂ ተሻግሮ በቦሌ በኩል የንፋስልክን አካባቢ አጥለቅልቋል። እንጦጦን አየር ጤናን፣ ፒያሳን አሥመራ መንገድንና ወሎ ሠፈርን ሳይቀር አልበቦታል ፡

የጫት ንግድ ብሎ ብሎ ዘብኛና አስተናጋጅ የምያሥፈልግበት ቪላ ቤት ውስጥ እየተጧጧፈ ነው። የጫት ጎጂነት በሬዲዮ በሚሰማባቸውና የሙሽራ ጫጉላ ቤት በመሰሉ ዝግ ክፍሎች ውስጥ......የዱባይ ሽቶና የሊባኖስ ከርቤ በሚያውዱባቸው ምንጣፎች ላይ ጥሩ መዋያና የቢዝነስ

t.me/OLDBOOKSPDF

ምንጭ ሆኗል። የቦይንግ እየወረዱ ሻንጣቸውን ወደ ቤት ልከው የሚፈርጉ ዓይናማዎች ራሳቸው የሚመሰክሩት ነው።

የወጣቶች ጊዜ ማሣለፊያና መዝናኛ ቅድሚያ ይሰጠው ብለን ነው እንጂ ገበያው በሁሉም አቅጣጫ እየደራ መሆኑን ዘንግተውነው አይደለም። የአዲስ አበባ ባለ አደራ ቦርድ አላየውም እንጂ የከተማችን ገበያ ከአትክልት ተራ ቆሻሻ ሥፍራ ተነሥቶ አቡነ ጴጥሮስ ሐውልትን አልፎ በመስተዳድሩ በራስ በኩል በጊዮርጊስና በዱሮ ውቤ በረሃ በኩ ሣህን፣ ብርጭቆ፣ ማንኪያ፣ ሽሚዝ፣ ካልሲ......ምኑ ቅጡ በአራቱም ማዕዘን ከቻይና እስከ ቱርክ የሚደርሱ የሸቀጥ ዓይነቶች ተደርድረው መንገደኞችን የሚፈታተን የዕቃ ክምር በተለይ በበዓል ሰሞን የሚፈጥርው ችግር ይታያችሁ።

አዲስ አበባ ነገር በማስገባት ብቻ አትመለስም። «ምናለሽ ተራ» ሄዳችሁ ብታዩ አሮጌው ታድሮ ስለሚሸጥ የገበያተኞች የተሟጣፈ ትዕይንት ያጋጥማችኋል......ለምሳሌ......የተለያዩ ካልሲዎች ዓይን የሚስብ ልዩ ቀለም ያላቸው ካናቴራዎች ባንዲራዎች የሚያስታውሱ ኮፍያዎች ከምግብ ጉርሻ ቀጥሎ የሚሸጡ ናቸው። አንድ ሰው የሚያጠልቀው ጫማ አንደኛው እግር የቻይና ሌላኛው የታይዋን ሊሆን ይችላል። መነፅር አንዱ ሰማያዊ ሌላው ጥቁር ቢሆን ያስኬዳል።

በተለይማ በዓል ከሆነ.....ብዙ ከዋክብ ሰላለ ቦታውን ያልተለማመደ ሰው በድንገት «ምናለሽ ተራ» ቢሄድ ነጋደዎቹ የአካል ጉዳተኛ ሳይሆን መስሏቸው...... ያላሰበውን ዓይነት ጫማም ይሁን ልብስ እንደሚሸጡለት መጠራጠርም የለባችሁ። የእግር ልክ ቁጥር የሚባል ቆዳ ወይም ጎማ.....ተሞርዶ የሚያስካክልበት ሁኔታ አለ። እንዲን የዚያ ገበያ ቦታ ሻጭ እንደጠየኩት ከሆነ፣ ወንድ የሚለብሰው ሙታንታ እዛው ባሉ የመርፌና ክር የእጅ ሰፊዎች ተለዋውጦ ለሴት ጡት መያዣ ይሸጣል። ይገዛል አሉ። አርቴፊሺያል እጅ ከተራ ላስቲክ በተሠራ ጓንት (ግሎቭ) ውስጥ እየሆነ ለምስኪን ለማኞቻችን ይሸጣልም ከተመኘኖች ሳልሻጂ ቢወድድብን ወደ «ምናለሽ ተራ» እንሂድ ይሆን? እላለሁ። አባቡን ወደድነውም ጠላነውም.......የሚያስገርም አይመስለኝም። ዱሮስ ቢሆን......ምን የማይሆን ነገር አለ?

ኧረ ይቺ ጉደኛ መዲና ጨካኝ ናት። በአራት ኪሎ በአራዳ (ባሻ ወልዴ ችሎት አባታችን ሠፈር ዶሮ ማነቂያ፣ ገዳሙ፣ ሠፈር ሳይቀር) ሞቅ አድርጋ የጀመረችውን የነጋዴ ባህርይ ጣልያን አዲስ አበባ ከተማን ገበያ አድርጎ ሲቆረቁር ሁሉ ድምፅዋን አጥፍታ ተባብራለች። ከዚያን ዘመን ጀምሮ ያካበተችውን ልምድ በተለይ በበዓላት ሰሞን፣ እጥፍ ድርብ ሁላችንም ነጋዴ ለመሆን የምናደርገውን መፍጨርጨር አውቃ እየተሳለቀችብን ይሆን? ማን ያውቃል።

እንዴት እንደሆነ አላውቅም እንጂ......ኢትዮጵያውያን በንባል ተማርንም አልተማርንም ኖርንም አልኖርንም......መሸጥ መለወጥ ተጠናውቶናል። ብዙ ጊዜ አንደኔ ጡረታ የወጡ ጓደኞቼ ስለ ጤንነት ካነሱ በኋላ «ታዲያስ? እንዴት ነው?» የሚለውን ተነጋግረን ብዙም ሳንቆይ «ሰማ እንጂ፣ ዛሬ እኮ በአበል መኖር አልተቻለም። ለምን ሌላ ሌላ ሥራ አንሠራም?» ውስጠ ታዋቂ መሆኑ ይገባኛል ። እኔም ይሄ ዓይነቱ አነጋገር ወዲያው ይጋባብኝና ላጋጠመኝ ጡረተኛ አስተላልፋለሁ።

አዲስ አበባ ግን፤ እንኳንስ ሁነኛ መዋያ የሚያጣውን ጡረተኛ ይቅርና ከውጭ የሚመጣውን ኢንቬስተር «እርፈህ ቁጭ በልና ነግድ» ብላ በመስሕብዋ ጉያ ማስገባት የሚያቅታት አይደለችም። ታዲያ ይሄንን አልኩ እንጂ......ገና ከገጠር ቅሉን ጨርቁን ጠቅልሎ የሚነሳ ዜጋ ሁሉ «መነገድ» የሚለውን ቃል ብቻ እያሰበና በሆዱ እያነበነበ.....ሲጓዝ ደራሽ ውሃውን፣ ጎርፉን፣ ሐሩሩን

t.me/OLDBOOKSPDF

የማያስታውስ እንኳን አይመስለኝም። ይሁን እንጂ ይቺ ጉረኛ መናኸሪያ የሚላስ የሚቀመስ አታጣምና……በእናትነት ዜማዋ አባብላ፣ እንባውን አድርቃ፣ በሌላ የንግድ ፕሮግራም እንዲሠማራ ታደርገዋለች። እውነትም እኮ……የሁላችንም መሰብሰቢያ ስለሆነች አኩርፋ ፊት ካልነሳችን መግቢያ፣ መውጫችንም ነች።

የአዲሳባ ሰው ሲባል፣ እንኳን በበአላችን በአዘቦቱም ነጋዴ መሆኑን ማንም የሚክድ ሰው የለም። የቢሮ ሠራተኛም አስተማሪው፣ ተማሪው፣ ቆንጆዋ ፀሐፊ፣ ደላላው፣ ባለሥልጣኑ፣ ተላላኪው፣ ቤተኛ አዳሪዋ፣ ጡረተኛው፣ ታክሲ ነጂው፣ ሁሉ ይነግዳ። ሩቅ አትሂዱና……አድጊት ግቢ ድንገት ባንድ በኩልዋ ተበርቅሳ፣ ሰኳር ሻይ ቅጠል፣ ኮካኮላ፣ ኦፖኘ…..የሚመጠጠው የሚላሰው…….የሚሸጥበት አንድ ትንሽ ቤት ውስጥ……በአጭር መስኮት አንገትዋን ብቅ አድርጋ «ምን ፈለጋችሁ?» የምትል ትንጥ ብልጥ ልጅ ካያችሁ የንግድ ሀሌታው ጀመረ ማለት ነው። ደግሞ እዚያው ቁጭ ብለው ሻሻቸውን ወደ ላይ ገፋ እያደረጉ ነጫጭ ጠጉራቸውንየሚደባብሱ እዛውንት ሴትዮ ካሉ የንግዱ ሂደት በእግሩ ሊቆም ነው ማለት ነው። ከትንሿ ሱቅ ፊት ለፊት ኳስ የሚያነጥሩ ልጆችም የነፉትን ፊኛ አዲስ አስመስለው ለመሸጥ ዘዴና መንገድ የሚፈልጉ……የወደ ፊት ነጋዴዎች ናቸው። ያሳለፍነው የፋሲካ በዓልና ስግደታችን ይቅር ይበሉን እንጂ……እንኳን ጤነኛው ለማኙም ነጋዴ ነው።

ስብሐት ገ/እግዚአብሔር…..እኔ

እንደማውቀው

ሰው በፈጠራ ሥራ በገጸ ባሕርይነት ይሣላል። በተለይ በልቦለድ ከሌሎች ተውጣጥቶ ከሚፈለገው ድርጊት ጋር ተቀነባብሮ ርሱን እንዲሆን ይደረጋል። የሚያቁት ሰው ግን በቁሙ እንዳለ እንደሚያቁት ተደርጎ ይቀረፃል። በቃላት ፎት እንደ መነሣት ማለት ነው። በሕይወት እያለ የሚቀረጽ ሰው እድን የሚደነቅ ባሕርይ ያለው ሊሆን ይችላል። በሙያው ምን ዓይነት ተሠጥዎ ችሎታ ልምድ አለው? ለሙያው ፍላጎት፣ ፍቅር ጥረት…..ምን ይመስላል? የተፈጥሮ ጠባዩ፣ ለነገሮች ያለው አመለካከት እምነቱና አስተሳሰቡ…….በጠቅላላው እንደ ማንኛውም የሰው ልጅ ራሱን የሚያደርገው ማንነቱ……..በብዕር ሲዳሰስ ለጸሐፊው ትዝታ መግለጫ ለድናቂዎቹም ብሩህ እይታ ማሳሰቢያ ይሆናል።

ስብሐት ገብረ እግዚአብሔርን በሰባዎች መጀመሪያ አካባቢ በቀዳማዊ ኃይለ ሥላሴ ዩኒቨርሲቲ የባህል ማዕከል ተጋብዞ ስለ ድርሰትና ደራሲያን ንግግር ሲያደርግ ለመጀመሪያ ጊዜ እንዳየሁት ትዝ ይለኛል። ቀልዶችን በመሃሉ ጣል ጣል በማድረግ ስለ ውጭ አገር ደራስያን ማንነትና የነበረችውን ችግር……እና ደራሲ ማለትምን ዓይነት ሰው እንደሆነ ሠፋ ያለ ገለጻ አደረገልን። አነጋገሩ እጥር ምጥን ያለና ሲናገር ዘና ብሎ የሚያዝናና፣ ቁም ነገሮችን በቀልድ መልክ እያዋዛ የሚጠቋቁም መሆኑን ተረዳሁ። ዛሬ በማዕከሉ የተቀረጸው ድምፃቸው ይኑር አይኑር የማላውቅም ብሆን በሱ አቀራረብ ላይ በዕሉ ግራም ተጨምሮበት ጥሩ ጥሩ ፕሮግራሞች አንጋበዝ እንደ ነበር አስታውሳለሁ ፡

የሥብሐት ጽሑፎች ከዚያ በኋላ እየፈለኩ ሳነብ (ለምሳሌ መነን የካቲት፣ ቁም ነገር፣ ለዛ፣ ፈርጥ……ጋዜጦች በተለይም አዲስ ዘመንና ሄራልስ ወዘተ…..» ከአፃፃፉ ዘዬ (style) ጋር

t.me/OLDBOOKSPDF

እየተዋወኩ……በመቀጠልም ወጎችን አጭርና ረጅም ልብ ወለዶቹን በማጣጣም እያነበኩ ደራሲውን እያደነቅኩ ሄድኩ። የሥብሐት አፃፃፍ ቀላልና ግልፅ ሲሆን አንዳንዴ ግን ከባድም ነው። እረፍተ ነገሮቹ አይንዛዙም። እጥር ምጥን ያሉና አዝናኝነንት የተላበሱ ናቸው። ይሄንን ስል «አፃፃፉ ሁሉ ከባድ ነው አይባልም» የሚሉ አንባብያን መኖራቸውን ዘንግቼ አይደለም። ለእኔ እንደመሰለኝ ይህ ሁኔታ የሚከሰተው የራሱ ዘዬ (style) ከይዘቱ ጋር በሚኖረው የአስተራረክ ሂደት የተነሣ ነው።

ማንኛውንም ደራሲ በየትም አገር ላይወድ የሚከተልው የአተራረክ ስልት አለው። በሂሚንግዌይና ዋፓሰ ቀላል አጻጻፍ አንጻር እነ ፎክነር፣ ካፍካና ሄንሪ ጄምስ አሉ። ከነሱ በበለጠ ሁኔታ ከባድ ትረካ (በተለይም ምስልልስ ወይም ዲያሎግ) በመጠቀም እንደ አንቆቅልሽ ፍታው የሚያሰኙ አስቸጋሪ አይታ የሚፈጥሩ ጀምስ ጆይስና ቨርጂኒያ ውልፍን የመሰሉ ደራስያን አሉ። እነዚህ ላይ ወደደንም ጠላንም «ኪነት ወደ አንባቢ ደረጃ ካልሄደች አንባቢ ወደሷ ይሂድ» የሚለውን የእርት መፈክር ማስታወስ ሊኖርብን ነው። ይህ እንዲህ ቢሆንም ተደጋግሞ በርጋታና ማስተዋል የሚነበብ እንጂ ልቦለድ ይኑር ማለት አይደለም።

ሥብሐት አንዳንዴ ከበድ ያሉ ልቦለዶችን በሚጽፍበት ጊዜ በሐሳቦች መካከል ተለቅ ያለ ክፍተት ስለሚተው «አይገባም» ለማለት የምንበቃው በአነባበብ የለመድነውን መሸጋገሪያ ጠብቀን ስለምናጣ ይመስለኛል። በአንዳንድ ፊልሞች ላይም የሚታየው ይህን መሰለ አተራረክ የሚመነጨው አንድም ጸሐፊው ከለመደው የግል ዘዴው አልያም ይዘቱ በራሱ ከሚጠይቀው ሂደት የተነሣ ነውና የደራሲና የአንባቢ ግብብነት ከግምት እንዲገባ ያስፈልጋል ፡

ሥብሐትን በሥነ ጽሑፍ ምሽትና በአጻጻፍ ከተዋወቅኩት በኋላ ከዳኛቸው ወርቁና በዓሉ ግርማ በስተቀር ከሌሎች ደራስያን የሥነ ጽሑፍ ሰዎችና መምህራን ጋር በምናደርገው ውሎ ይበልጡን ተቀራረብንና በድርሰት ዓለምም ሆነ በጓደኝነት እየተግባባን መሄዳችን ቀጠልን። እና ስለ ማንነቱ ማለትም የግል ባህርይው አመለካከቱ፤ አስተሳሰቡ እያስተዋልኩ……ከሁሉችም መመልከቻ መነጽሮች አንዷቷን ለእኔ ደህናና አመዛዛኝ የሆነችዋን አጥልቄ……በሃያ አምስት ዓመታት እይታ ይቺን ቁንጽል ጽሑፍ («ማስታወሻ» ን ባላነሣ) ለመፃፍ በቃሁ።

እንግዲህ አሁን «ሰውዬ ምን ዓይነት ሰው ነው?» በሚለው የአገሬ ሰው፣ ነጋዴም ሆነ ምሁር፣ ቄስም ሆነ ወግ……ጠራቂ፣ አንባቢም ሆነ ገምጋሚ……መላልሶ በሚጠይቀው ጥያቄ ልጀምርላችሁ። ለእኔ ስብሃት ማለት «በተፈጥሮዬ ራሴን ነኝ» የሚል ውስጤም ውጭዬም ፍጥረቱም እንደ ማንም ሰው ሆኖ……ነገር ግን ባለኝ ነፃነት የማንም ነኝ» በሚል አስተሳሰብ የሚኖር፣ ሌሎችን የማያስቀይም፣ ሊዘልፉት ቢኮንኑት ምድራዊ ኩሸት የማያምን……ሰው ነው። ይሄንን ጽሑፍ ቢፈረድልንም ቢፈረድብኝም «እኔ» ብዬ ነውና የጀመርኩት……እኔ እስከማወቀው ድረስ ሰዎችን በክፉነታቸው ሲቃኝ ወይም ማኅበራዊ ሤራ ውስጥ ራሱን ጀቡኖ ሲዶልት አይቼው ሰምቼውም አላውቅም። ቲፎዞ ለምሳሌ ገና ድሮ ቢገባኝ ተኩራርቶ በሌላው ተመክቶ፣ እበልጣችኋለሁ ብሎ እንደ ውስጠ ባዶ «ምሁራን» ሲናገር አልሰማሁትም። በመሠለሎቹ ላይ ሲፈርድ ከነኢ ያነሰ ነው በሚል ትምክህት ሲንቅ…. ይሄን የሚመስል ሁኔታ በበኩሌ አላጋጠመኝም። በነዚህና በሌሎችም ምክንያት…..ቅንና ሰው አክባሪ፣ ጥሩ አዳማጭ፣ ጠብትና ነጻነት ከሁላችንም በላይ የሚገባው ማንም እንደሚያውቀው ጥሩ አንባቢና ተመራማሪ እንዲያውም በአገራችን አሉ ብዬ ከምፈርጃቸው በጣም ጥቂቶቹ መካከል ሀገራዊ ምሁር (ኢንተሌክቼዋል) የምለው ሰው ነው።

t.me/OLDBOOKSPDF

ምን ያህል እንዳጋነኩት ዓይነት አድርጋችሁ የምታስቡ እንደምትኖሩ ይገባኛል። ቮልቴር እንዳለው «ሐሳብ የመግለጽ መብት እስካለኝ ድረስ» ግን ትታገሱኛላችሁ ብዬ አምናለሁ። ይቅርታ አድርጉልኝና አሁን ወደ ሌላ አሳብ መተላፍለፌ ነው። በአማርኛ ቃል አጥቼለት ነው እንጂ በእንግሊዝኛ «wit» የሚሉት የዓለማችን ደራሲያን ሁሉ የሚደነቁበት አንድ ትልቅ ተሰጥዎ አለ። ለጊዜው «ዊት» እንበለውና እነዚህን አባባሎች እንደ እንመልከት

«ዊት በአነጋገር ውስጥ የሚገኝ ምግብ አይደለም፣ ቅመሙ ነው»

ዊልያም ሃዝሊት

«ዊት ማለት በተፈጥሮአችን ውስጥ ቢኖርም ብዙ ጊዜ የታሰበ ነገር ቢሆንም፣ እንዲ እንደ እሩምታ ዝናብ ሲወርድ አንጀት አርሶ አድናቆት የሚፈጥር አነጋገር ማለት ነው»

አሌክሳንደር ፓፕ

«ዊት አለኝ ከሚል ደደብ ሰው ይልቅ፣ ደደብ ሆኖ ዊት አለኝ የሚለው ይሻለኛል»

ዊልያም ሼክስፒር

እነዚህ ያነሳሁላችሁ ስለ ሥብሐት «ዊል» ልነግራችሁ ፈልጌ ነው። ከተፈጥሮው ሁሉ፣ ከነገረ - ሥራው ሁሉ የሚናገረው አያጣም። ለምትጠይቁት ሁሉ መልስ አለው። ለማትጠይቁት ደግሞ ዝምታ። ለኔ በጣም የሚያስቸግረኝ መታገስ ነው። እሱ ሰዎች ሊዘበዝቡ ቢውሉ ዝም ብሎ ያዳምጣል። ቁንጫ ቢቆነጥጠው እንኳን «እንዲ ቆዩ» አይልም። ማዳመጥ ነው። ጥሩ ምክንያትና ደርስ ያልያዘ አነጋገር (ወይም አስተሳሰብ) ከመጣ ግን እንደ ፊታውራሪ መሸሻ የሚቆም ቀንድም ባይኖረው ምላሱ ከመቅጽበት ትሾላለች። ዝግተኛዋ ደካማዋ ለጥቂት ደቂቃ ትሞጣሞጣለች እንጂ ወዲያው ትበርዳለች። በይ ሲላት ደሞ ቱግ ትላለች። ይሄን ባሕርይውን ማንም ሀብታም ዝነኛ ወይም ባለሥልጣን አያስጥለውም።

ሥብሐት ማለት ግሎ የሚበርድ ብረት ይሁን እንጂ ሰዎችን ማስተዋል ሲፈልግ ከፍ ዝቅ እያአለ እንደማይጠፋ ሻማ መብራት ነው። በወስፌ ዓይኖቹ እያፈራረቀ እያየ፣ አካባቢውን ሁሉ እየቃኘ ምንም ሳይናገር የሚጽፈውን ነገር በሆዱ ይጽፋል። ኮሠሥ ባለችው ቁመናው ብድግ ብሎ እያዘገመ ወጣ ሲል እንኳ በሰላ አእምሮው ለጎረምሳ የሚሰወር ነገር እንኳን አያመልጠውም።

እውነት ለመናገር ሥብሐት ገብረ እግዚአብሔር ትግሬ ሆኖ የትግሬዎች ሁሉ ዲሞክራት ነው። አድን ቀን ጓደኛዬ ቤት ቁጭ ብለን የትግርኛ «ተሐድሶ» ስናይ «እነዚህ ደግሞ ውዝዋዜያቸውን አይለዋውጡም» ማለቱ ትዝ ይለኛል። ለኔ እንደሚገባኝ የትግርኛ ባህላዊ አቀራረብን ጠላ ማለት አይደለም። እንዲያውም የኢትዮጵያን ብሔር ብሔረሰቦች የተለያዩ ባሕላዊ ውዝዋዜዎች ይወዳሉ። የባሕል ዓይነቶችን በኪነት ዕይታ እንደሚያደንቅ ያጫውተን ስለ ነበረ አመለካከቱን «ያደግክበት ቋንቋ ትግርኛ ሆኖ ሳለ ለምን በትግርኛ ልብ ወለድ አልፃፍክም?» ተብሎ በቴሌቪዥን ሲጠየቅ «ተከፈረ መኮንን ት/ቤት ጀምሬ አማርኛ ለመድኩ። የምጽፍ እስከሆነ ድረስ በለመድኩትና በሚመቸኝ አማርኛ ቋንቋ ብጽፍ ምናለበት?» ያለ ሰው ነው። እና......አትጠራጠሩ። ኮሠሥ ብሎ ብታዩትም ከክርስቶስ ጋር የመሳሰለ......ደራሲ፣ የውስቱን ደፋር አቋም አያሳይም ትላላችሁ?!

t.me/OLDBOOKSPDF

ዛሬ መቼም ለይቶልኛል። ሙሉ ቀን መለሰ እንደዘፈነው ዘፈን «ገና ብዙ አለብኝ።» አንዴ ጀምሬያለሁና ልፍለፋዬን ልቀጥል ማለቴ ነው። «ዊት» ሲባል የእዚያው በዚያው ድንቅ አባባል መሆኡን ቀደም ብዬ ጠቅሼላችኋለሁ። ጆርጅ ብርናንድ ሾው፣ ዊንስተን ቸርቺል ሳሙኤል ጆንሰን አብርሃም ሊንከን የታወቁበት ተሰጥዎ ነው። ታዲአይ ሥብሐት በራሳችን ደረጃ እኛኑ የምትመስል የራሱ «ዊት» ያለው ቢሆን ምን ያስገርማል? ለነገሩማ የቅዱስ ያሬድ ዜማና የግዕዝ ቅኔ ብቸኛ ሀብቴ ነው በምትል አገር ከዚያም በላይ ቢጠበቅ የሚስገርም አይሆንም ነበር። እና ሥብሐትን ከነመንግሥቱ ለማ ገር በሚጋራው የሰላ አንደበቱ ነገር ሰምቶ ነገር በቅጽበት ጣል ሲያደርግ የዋዛ ሰው አይምሰላችሁ። ትንሽ ልዩነት አለው ቢባልም የዚያ ምክንያቱ ተፈልጋ ተፈልጋ በግድ አለሁ የምትለው እንደ መንዜዎች ጎተት ብላ የምትወጣው ድምፅ ናት። በቀልድም መልክ ይሁን። እንደፈለጋችሁ ተመልከቱት።

ጥቂት ምሳሌዎች፡-

አለባቸው። «ሞት ትፈራለህ ይባላል......»

ሥብሐት፦ አንተስ?

====

ጠያቂ፦ «ታዲያ ለምን በግልጽ አልነገርኩውም?»

ሥብሐት፦ ሰው ነኝ!

ጠያቂ፦ «ያልኩትን አንዳችሁም አልሰማችሁም። ልክ ነኝ?»

ሥብሐት፦ ገና ሳትናገር ያወቅከው ነገር ነበር!

====

ከመሃላችን አንዱ - «የሷን ውበት ለማወቅ ዓመታት ይፈጅባችኋል.....»

ሥብሐት፦ በአቋራጭ ነግረኸናል።

====

አንዱ ጠጅ ጠጪ- «እኒህ ሽማግሌ ጠጅ ቤት ዘላለም ያነባል»

ሥብሐት፦ እናትክን.....ሄድና ሚስትህን አንብቢ በላት።

====

ፋሲካ ኬክ ቤት የጋበዘው ወጣት -- «እኔ ኬክ ብጋብዝህ ይሄ ጓደኛዬ ጭቅና ጥብስ ሙሉ የበግ ቅቅል ነገ ይጋብዝሃል።»

ሥብሐት፦ ደፋር ነው እንዴ?!

t.me/OLDBOOKSPDF

====

ቴሌቪዥን ሲያዩ አድኑ ላውራ ባይ -- «ለኃይሌ ገብረ ሥላሴ ይህንን ሁሉ ዝጅግት ያደረጉ……በፊዚክስ በኬምስትሪ ወይም በሥነ ጽሑፍ ኖቤል ሽልማት ለሚያገኝ ኢትዮጵያዊ እንደዛ ያደርጋሉ?»

ሥብሐት፦ ምን በወጣቸው!!

====

አስተያየት ሠጪ (መንገድ እየሄዱ) - «አሁን ይቺ ከይሲ ሽርሙጣ በባህላችን እንግዲህ ተገልባ መሄድ አለባት?»

ሥብሐት፦ አይነ ሥውር አባት ቢኖራትስ? የምታስተምራቸው ወንድሞችና እህቶች ቢኖርዋትስ?

====

አንድ የቅርብ ጓደኛው ቆንጆ ሴት እያየ ሲሴድ - «ውይ ጋሽ ሥብሃት አላየሁህም እኮ.....»

ሥብሐት፦ ቀጥል መንገድህን! እኔን ነገ ታገኘኛለህ።

=====

የሥራ ጓደኛው ሰባት ፎቅ ሲወጣ - «በየፎቅ ቆም ብዬ ፖስተር የማየው ከድካም ለማረፍ ብዬ ነው።።»

ሥብሐት፦ ለምን ይህን አታአይውም (ባዶውን ግድግዳ እየነካ)

====

የቢሮ ጸሐፊ - «ምነው ጋሽ ሥብሐጥ?!

(ሱሪውን በገመድ አስሮ አይታው)

ሥብሐት፦ ቀበቶዬን ለጊዜው አጥቼው ስለቸኮኩ ነው። ምነው? ይሄም እንደ ቀበቶ ያገለግላል።

=====

ጓደኛው፦ «ምን አስቸኮለህ?»

ሥብሐት፦ ቀጠሮ እንዳላፈርስ

====

t.me/OLDBOOKSPDF

ጓደኛው፦ «ወንድምህ ዶክተር ተወልደ አሥመራ ዩኒቨርሲቲ ፕሬዝዳንት ሆኖ ለተመራቂዎች ያደረገው ንግግር ግሩም ነበር። የሥነ - ጽሁፍ ችሎታ እንዳለው ያስታውቃል!»

ሥብሐት፦ ታፊያ ደራሲ አይሆንም ነበር!

====

ግብዣ ላይ ያጋጠመው ሰውዬ፦ «ኬሚስት እህት አለችኝ አረቄ ትጠምቃለች» ብለሃል አሉ እውነት ነው?»

ሥብሐት፦ ውሸት ነው። አሁን ግን አንተ ብለሃል።

=====

ዳኛቸው ወርቁ፦ «ደርግ አሥር ሰው በአንድ ጉድጓድ ሲቀብር አይቼ አልጻፍኩልህ ብሎኛል። አንተ እንዴት ነው የሚፃፍልህ?»

ሥብሐት፦ ዓመት ባሎች ስለሚመጡብኝ።

======

አንድ ገጠሬ ያወራለትን ጓደኛው ሲነገረው፦ «ሰውዬው ቀበሌ እንደተሰለፈ አንዛርጧል። እፊቱ የቆመውን በጥፊ አለው። ይሄ - ነፃ ወጣ። በዚያኛው ተሳቀ ብሎ አጫወተኝ። እስቲ ስለ ፈስ የሠማኸው ካለ ንገረኝ።»

ሥብሐት፦ ሰውዬው እቀመጣለሁ ሲል ተሳታቸው። ብድግ አሉና ወደ ወንበሩ እያዩ «ማነው እዚህ ፈስ የተወው?» አሉ።

====

የሠርጉን ፎቶ ያየ ሰውዬ፦ «ለምንድን ነው እንደ ሙሽራ ያልለበስከው?»

ሥብሐት፦ ሠርጉ እኮ የኔ ነው። አንተ ምን አገባህ?

====

ጓደኛው፦ «ማንጎ እንዲህ እየጣፈጠ ድንጋዩ ለምን ትልቅ ሆነ?»

ሥብሐት፦ ጥፍጥናውን ከሱ ነዋ የሚያገኘው። አንተ ትሰጠዋለህ?

====

የቅርቡ ዘመዱ፦ «ሰዎች እንደ አለቃ ገብረ ሐና ሊያደጉህ ይፈልጋሉ ሲባል ሠምቼ.....»

ሥብሐት፦ በማ ዕድሌ!

t.me/OLDBOOKSPDF

====

ኀደኛው፦ «አሜሪካ ሄደህ ነበር አሉ፣ እውነት ነው?»

ሥብሐት፦ እዎ ስንት ዓመት የየህስ አትለኝም? - አንድ ወር!

====

የቴሌቪዥን ጠያቂ፦ «እርስዎ የብልግና ነገር ብቻ ይጽፋሉ ይባላል። ስለዚህ ነገር ምን አስተያየት አለዎት?»

ሥብሐት፦ አንተ ብልግና አልከው። እኔ ግን የነበረውን እንደነበረ ነው የጻፍኩት። በሸዋርኒ የዘመኑ ሰው እንደሚነጋገረው አይደለም ማለቴ አንው። የመነጋገሪያ ወቅቱ ሲመጣ ግን ሁላችንም እንግባባለን።

ጡረታ ወይስ ማሕበራዊ ዋስትና?

ቃላት ፈጣሪው ማን እንደሆነ በውል ባይታወቅም ልመዱት ብሎ ለሕዝብ የሚሰጠው ግን ገዢው አካል /መደብ/ መሆኑ ግልጽ ነው። ለምሳሌ በኃይለ ሥላሴ ዘመን በሚኒስቴር ደረጃ «ጡረታ» ተባለ ደርግ መጣና ቃሉ ሲያሻሽል «ማሕበራዊ ዋስትና» አለው አሁም በኢ.ሕ.አ.ዲ.ግ እንዲያው ቀጥሏል። ስለዚህ ቃላት ይወጣሉ፣ ይሠጣሉ። ተቀባዩም ያንኑ እየለመደ በሕይወቱ ዑደት ላይ መጓዙን ይቀጥላል። ለመሆኑ ለመነሻ ያህል ከቃል አወጣጡ ብንነሣ እንኳ ጡረታና ማሕበራዊ ዋስትና ምን አንድ ያደርጋቸዋል? ወይስ ምን ይለያያቸዋል? ብለን ብንጠይቅ። ይኼንን መልስ እኔው ልንገራችሁ። በፊደል ቅርጽ ከመለያየታቸው በስተቀር ምንም በማያሻማ መንገድ ሁለቱም አንድ ናቸው። ምናልባት ግን......ለወደፊቱ አንዱን ቀን ሌላ ቃል ይወጣል ብላችሁ ካሰባችሁ «የአዛውንቶች ሕብረት» ወይም «የአረጋውያን አለኝታ» የሚል ዓይነት ይሆናል። በእነኢህ ቃልት ላይ «ኮሚሽን» ወይም የዱሮው ከናፈቃችሁ «ሚኒስቴር» የሚለውን ከጨመራችሁበት ጥሩና ወሳኝ ቃላት አማርጣችሁ ፈጠራችሁ ማለት ነው።

እኔ ሳይቸግረኝ ወደ ቃላት ሁኔታ ገባሁና ነው እንጂ አሳቤስ ዝም ብዬ «ጡረታ.....» የሚለውን ይዤ ገር ገሩን እያዋዛሁ ላጫውታችሁ ነበር። ዋዛ ነገር ግን ሁሌም ባይሆን አንዳንዴ ቁም ነገር እያጣውምና ያን ያንን እንደፈለጋችሁ እዩት። ቢሆንም.....እዚህ ላይ ጡረታ ባሁኑ ዘመን ምን ማለት እንደሆነ በትንሹ እንናገር......እኔ ትጦራልች። ልጅ እናት አባቱን የሚጦረው ዲሺ ደርሶት አሜሪካ ሲሄድ ነው። አባትና እናት ደርሷቸው ከሄዱ ግን እነሱ ራሳቸው ምነው ልጅ በሆንኩ የሚሉ ይመስለኛል። እዚህ በአባት ጡረታ እበል የመነመነች ዶሮ እያጣጣሙ የበሉ ልጆች ውጭ አገር ሄደው ባይጣፍጣቸውም የፈረንጁ ትልቅ ዶሮ /ጠፈረደባቸውም ተርኪ/ በጣም ትልቅ ዶሮ አድርገው ቢያዩ ምን ያስገርማል? «ያላዩት አገር አይናፍቅም» ቢባልም «ያላዩትን አገር ዲቪ ያስናፍቃል» የሚለው ደግሞ ዘመነኛ ምሳሌያዊ አነጋገር ሊሆን ይችላል።

ይሄን ያልኳችሁ ያለ ምክንያት አይደለም። እኔ ጡረታ ስወጣ ዲቪም ሆነ የሚናፍቅ አገር አልታየኝም። ይልቁንስ «እንኳን ለዚህ አበቃህ» የሚል ነገር ያልተጻፈበት የመሥሪያ ቤት ደብዳቤ ገና እንደደረሰኝ ራሴው ፈጥሬ ከቀድሞ የተሻልኩ አዛውንት የሆንኩ መሠለኝ። አካሄዴ ራሱ ሳላስበው

t.me/OLDBOOKSPDF

ተቀየረ። ሠልፍ ላይ እንደለመደ ወታደር ቀጥ ጠንቀቅ እንደ ማለት እግሮቼም የዱሮ መወላገዳቸውን ትተው ቀጥ ጠንቀቅ እንደ ማለት ይቃጣቸው ጀመር። ጡረታ ወጥቼ መሥሪያ ቤቴን ስሠናበት እንደ እስናቀች ወርቁ ሻይ ቡና ያለኝ ባይኖርም የፕሬስ ድርጅት አድርተኞቼ አዋጥተው የአንገት ሀብል ስለ ሸለሙኝ ሞራሌ ከፍ ብሎ ነበር።

ዱሮ የአራት ኪሎ ግሪኮች የሚያደርጓትን ባለ ባልና ሚስት ኮፊያ አልገዛሁም እንጂ «ሠፊ ናቸው አያምሩም» እያልኩ አሮጌ ቁም ሣጥኔ ውስጥ የረሳሁዋቸውን ሱሪዎች፣ ከረቫቶች፣ ባለቁልፍ ወፍራም ኮት፣ ሹራቦች፣ ሰደርያ፣ ካፖርት ሳይቀር.........ፈላልጌ ለጡረታ ዘመኔ አፀዳድቼ አዘጋጀሁ። ለምን እንደሆነ አላውቅም - ዱሮ ያልናፈቀኝ ጡረታ አዲስ ነገር የሚያመጣልኝ መሠለኝ።

ይህም ብቻ አልነበረም፣ እንደ አብዛኛው ጡረተኛ የተለያዩ ኪሶች ያሏትን የአንበሳ ምስል የተቀረጸባትን የቆዳ ቦርሳዬን ሣጥኖቼን ሁሉ በርብሬ ፈልጌ አገኘሁ። መቼ እንደገዛሁዋት ዳርማር ይሁን እስኮ ትዝ አይለኝም። ብር ለመደበቅ ግን እሷን የመሠለ የኪስ ቦርሳ የለም። መቼም ሁሌም ባይሆን ጠንቃቃ ጡረተኛ ከጓደኖቹ ጋር ድራፍት ሂሳብ ላይ መሸዋወዱ አይቀርምና ከአንድ ብር አንስቶ እስከ ሃምሳ ብር ኖት በተለያዩ ኪሶች ለማስቀመጥ የኔ ዓይነቷ ቦርሳ ጠቀሜታ ጫት ሻጮች በየሠሌኑ በየግድግዳውና አሮጌ ወረቀቶች ትላልቅ ኩባይዎች ውስጥ ከሚደብቁበት ሁኔታ የተሻለ ነው።

ከወጣትነት ወደ ጐልማሳነት ያለፍኩበት ዝመነ ምንም ስሜት ያልሠጠኝ ሰውዬ ወደ ጡረታ መሸጋገሬ እንዴት እንዳስፈነደቀኝ እስከ ዛሬም አይገባኝም። የሚመጣው ሕይወት ብሩህ ሆኖ የታያኝ ያኔ ነበር። እንደውም ጡረተኞች በብዛት ወደ ሚገኙበት አንድ መሀል አራዳ የታወቀ ቡና ቤት /ሆቴል/ በዚያው ሰሞን ሄድኩ። ደሀብ ሆቴል የሚባል ገና ዩኒቨርሲቲ ስማር የማውቀው ጨለ ቤት ነው። ስገባ አንድም ባዶ ወንበር አልነበረም። ሆኖም የተለመደ መሆኑን አውቅ ስለ ነበር ከበረንዳው ትንሽ ዝቅ ብሎ በሚታየው የደረጃ ድንጋይ ላይ ከመሀላቸው ሄጄ ተቀመጥኩ። ግራ ቀኝ ያሉትን ስመለከት ሽበታቸው - እንደበታቸው - ትሕትናቸው ሁሉ እየማረከኝ ሣል ወሬያቸው አልጥመኝ አለ። አንዳንዱ ስለሚያዋውለው ቤት ያወራል። አንዳንዱ የቤት ሠራተኛ - ዘበኛ - ታማኝ የሆነ፣ የዲስ አበባ የማያታልላት ጥሩ ጉልበት ያላት.......እያለ አጠገቡ ላለው ያወግጋል። በሬያቸው መከከል የሚጠብቁት ሰው እንዳለ ገምቻለሁ። «ተወኝ እባክህ.......የዘመኑ ቀጠሮ.......» እያሉ የሚያልጐመጉሙም አሉ።

ከነዚህ ሁሉ ጆሮዬን የሳበው የሁለት አዛውንቶች ጨዋታ ነበር። ወሬውን የጀመሩት ሰውዬ የተጣጠፉ ቀይ ክላሴሮች ይዘዋል። ሰማያዊና ጥቁር ስክረፕቶ ኮታቸው ላይ በግልጽ ይታያል። በተቀመጡበት ድንጋይ ላይ ፍትሐ ብሔርና ወንጀለኛ መቅጫ አሮጌ መጽሐፍ አለ። ከአወራራቸው እንደሰማሁት በሕግ ጉዳይ ላይ የተሰማሩ ናቸው። በጊዮርጊስ ቤተ ክርስቲያን ውስጥ ውስጡን ሳልፍ የማያቸውን ባልና ሚስት የሚያስታርቁ ወይም ለፍርድ ቤት ያላቸውን ጉዳይ እየጻፉ ስላማዊ መድረክ የሚያዘጋጁትን ዓይነት ሰዎች ይመስላሉ።

«እኔኮ አንቀጽ እየጠቀስኩ ጽፌ ላስረዳቸው እሷ ከት ከት እያለች ትስቃለች» አል ባለክላሴሩ ወሬ ጀማሪ።

«ምን እባክህ የዛሬ ጊዜ ባልና ሚስት.......» አሉ አጠገባቸው የተቀመጡት ሰውዬ።

«የባልየውስ አይገርምህም?»

t.me/OLDBOOKSPDF

«መቼ እየሁትና ይገርመኛል» አሉት አቀረቀሩ እኒያኛው

«ይኸውልህ.......መቼም ከልጅነትም ባይሆን ገና ጎረምሳ ሆኜ ታውቀኛለህ......እኔ ከሚስቴ ሳልታረቅ መሞቷ የሚቆቸኝ ሰው ታረቀ እያልኩ በሽምግልና ስወትውት......ከሁለት አንዳችን ስንሞት ነው የምንታረቀው ይበለኝ?!»

«ታዲያ ላንተ ካሰቡ አንዳቸው መቼ እንደሚሞቱ አልጠየቅካቸውም?»

«እይ አንተ ደሞ ዕድሜ ልክህን እንደቀለድክ ነው» አሉ ባለከሌሩ

«ዕድሜ ልኬን ባውቅማ መቼ እዚህ ዱሮ ሥሠራ ባኖርኩት ሥራ አዲስ ተቀጣሪ ለመሆን ደላላ ተጉልቼ እጠብቅ ነበር!» አሉና ከፉሪ ተራራ አናት ላይ የተንጠለጠለውን የዳመና ቁልል አሻቅበው እያዩ ተከዙ። እኔም የመጀመሪያ ዕለት ጡረተኛ ኩራቴን እነዳነገብኩ ትነሰቼ ወደ ምሄድበት ሄድኩ።

ጡረተኛ ሲባል መቼም ቢጫ ደብተሩን እየተማፀነ አበሉን እስኪሞት ድረስ መቀበል ዋና ሥራው ነውና የጀመሪያ አበሌን ሰቀበል ያጋጠመኝን ላጫውታችሁ።

እኔ ገና ደብተሩን ከመቀበሌ ራሴን የጠየኩት ጥያቄ ነበር። ለምን የጣት አሻራ ፊርማ እንደሚያፈልግ እንኳ የነገረኝ ሰው አልነበረም። ምናልባት ግን......በቆየውና ዘመናትን ባስቆጠረው ዛሬም ባልተሻሻለው አሠራር ላይ ችግር ይኖር እንዴ? ብዬ አሰብኩ። አሻራ የሚፈልግ ፖሊስ እንጂ እንዴት ጡረታም ይባል ማሕበራዊ ዋስትና.........ይሄ ነገር ሊያስፈልገው ይችላል?.......እያልኩ ሳለሁ «የመጀመሪያውን ደብተር ይዘህ ሂድ እንጂ ምን አገባህ» አለና የጭንቅላቴ ግማሽ ጐን ነገረኝ።

የጡረተኛ ጊዜዊ ኩራቴን አሁንም እንዳነገብኩ አበሉ ወደ ሚሰጥበት ሄድኩ። ገና እንደገባሁ ብዙ ሰዎች በአግዳሚ ወንበሮች ላይ ተቀምጠዋል። ቦታዬን ፈልጌ ቁጭ ካልኩ በኋላ የወደፊት ጓደኞቼን ቀሰ ብዬ እመለከት ጀመር። የሐዘን ልብስ የለበሱ ሴቶች ልጅ እግር፣ መካከለኛ ዕድሜ ላይ ያለች ደሞ አዛውንት የሆኑ......በሰዎች ተደግፈው የመጡ ዐይናቸው የደከመ - እንካሳ ሆነ ለአበሉ ሲሉ ማንከሳቸውን ለጊዜው እንደማይታወቅባቸው የሚያደርጉ መሆናቸውን ተመለከትኩ። በአንድ የዓይን እሩምታ ሳያቸው ግን አብዛኞቹ ውስት ውስጡን ደስ ያላቸው ቢሆኑም አበል ለመቀበል ሳይሆን በአኳኋናቸው አቤቱታ ሊያቀርቡ የመጡ ይመስላሉ። የሚገማችሁ ግን ያን ያንን ካየሁ በኋላ ለምን እንደሆነ ባላውቅም የራሴ ዕድሜ መግፋት ያ ቅድም ያልኳችሁ የቅልጥፍና አካሄዴ ተጨምሮበት ነው መሰለኝ ከኖርኩበት ዕድሜና ቅልጥጥ ያለ እውነት አፈትልኮ ቢያንስ ስድስት ወይም ሰባት ዓመት የቀነኩ መሰሎ ተሠማኝ።

አቤት! ጡረተኛ መሆን! «አያድ□ችሁ»? እንዳይባል እርግማንም ምርቃትም ነው ነው። ነገሩ ያለው ግን ከሁለቱ አባባል መካከል ነው በደንብ ለማሰብ ምንም ጊዜ አላገኘሁም። «ሚሊቴሪ በዛ በኩል ሲቪል በዚህ በኩል» የሚል ድምፅ ሰሰማ ብግድ አልኩ። መነሣቴን እንጂ የት እንደምሄድ ወይም እንደምቆይ በፍጹም አላውቅም ነበር። ልጅ እግሮች - አሮጊቶች ሽማግሌዎች ተነሣን እንጂ የሠልፉን ሥርዓት የሚያውቅም የለም። እንዲያው ብቻ እየተተራመስን ሠልፍ የሚመስል ነገር እየንና ቦታ ቦታ ያዝን። በትርምሱ መሀል አንድ ሽበት የተጐናጸፉ ሴትዮ ጀርባ ቦታ ቦታ ያዝን። እንዴት እንደሆነ እስከዛሬ አልገባኝም። ዘወር አሉና «ሚሊቴሪ ነህ እንዴ አንተ?» ብለው ጠየቁኝ። እኔም ቶሎ ብዬ

t.me/OLDBOOKSPDF

«ገና የመጀመሪያ ቀን ጡረተኛ ነኝ» አልኳቸው። «እይ.......አንተማ ሲቪል ነህ ማለቴ ነው ቦታህ ሌላ ጋ ነው» ሲሉኝ ቅጥ ያጣው ሠልፍ አናዶኝ ትቼ ለመሄድ ቃጣኝ።

ወዲያውኑ አድን ደርበብ ያለ ጥሩ ሙሉ ልብስ የለበሰ ሰውዬ በመሰብሰቢያ የቀበሌ አዳራሽ ሳናስበው ብቅ አለ። «ዝም በሉ እስቲ ሁላችሁም!» አለ ወፍራም አጆቹን በጭብጨባ እየመታ። የአፍዝ አደንግዝ ዓይነት ከኔ ጀምሮ ሁሉማ ጭጭ ማለት ጀመረች። ስታዩት ድምፀ መረዋ ሊያክል ምንም አይቀረው። ደግሞ ከቁመቱ ጋር ደስ የምትል ትንሽ ቦርጭ አለችው። «በየምድባችሁ ተሠለፉ! ቶሎ በሉ!» ብዬ ሲናገር ሁላችንም በየቦታችን ጸጥ ብለን ቆምን። ከዚያ በኋላ ከኮሚሽኑ ከመጡ ሰዎች ካርዶቹን ተቀበለና ስም አንድ በአንድ ይጠራ ጀመር። «ለካ የጡረታ ሰዎች ካርዶቹን ተቀበለና ስም አንድ በአንድ ይጠራ ጀመር። «ለካ የጡረታ ሰዎች እንዲህ ያለ ቀልጣፋ አስተባባሪ አላቸው?» ብሎ እንደ መገረም አድርጎኝ አስተውል ጀመር።

ስማችንን ፈጠን ፈጠን እያለ ሲጠራ የእኔ ስም ላይ ደረሰ። «መስፍን ኃይለማርያም» አለ ጮኽ ብሎ። ዱሮም ቢሆን የአባት ስም ሲሳሳት እከፋለሁ። ደሞ ዕድሉን ካገኘሁ ይታረምልኝ ከማለት ወደ ኋላ አልልም። ስለዚህ ዱሮ እንደ ለመደብኝ ወደ አስተባብረው ሰውዬ ጠጋ አልኩና። «የአባቴ ስም ሀበተማሪያም ነው እኮ» አልኩት - ገሬ ተባ ብዬ።

ቀልጣፋው የአዳራሹ አስተባባሪ በጆሮው የተነፈስኩለትን ከሰማ በኋላ አፉን ወደ ጆሮዬ ሲያስጠጋ። «ጡረታ ኮሚሽን ወይም ማሕበራዊ ዋስትና ምን አሳስቦኝ ይሆን?» የሚል ሥጋት ገባኝ። እሱ ግን በጆሮዬ ያንሾካከው ሌላ ነገር ነበር። «እባክዎን ችግር አይፍጠሩብኝ። እኔ አውቃለሁ። ሀብተ ማርያምም ሆነ ወልደ ማሪያም አበልዎን ዝም በሉና ይቀበሉ። ጣጣ አይፍጠሩ» አለኝ። ለካ እኔ የጡረታ ኮሚሽኑ የመሰለኝ ሰውዬ ራሱ የደርግ ሻለቃ ጡረተኛ ነበር።

የመጀመሪያ አበሌን ከተቀበልኩ በኋላ ደንበኛ ሆንኩ። ወሩ ወራትን ሲቆጥር መሰብሰቢያችንን ሰዎቹን ሁሉ እየተላመድኩ ሄድኩ። በመጀመሪያው ዕለት የድሮ ጓደኞቼን በማግኘቴ ደስ ብሎኝ ነበር። ቀስ እያልኩ እያየሁ ስሄድ «ጋዜጠኛው» እያሉ የሚጠሩኝም አጋጠሙኝ። ዝም ብዬ ከምይዘው ጋዜጣ በተጨማሪ ዋስትና የሚባል ጋዜጣ መኖሩንም አውቄ ደንበኛ ሆንኩ ጋዜጠኛ ተብዬ መታወቁ እየገረመኝ ሣለ አንድ የሕክምና ዶክተር ጡረተኛ መሆኑን እየሁና የምይዛቸው ጋዜጦች ከሱ ቦርሳ ጋር ማወዳደር እንደማልችል ተገነዘብኩ።

በዚህ አጋጣሚ ጡረተኛ ሲባል ወረተኛ መሆኑን ልገልጽላቸው እፈልጋለሁ። እኔን በጋዜጠኝነት ሲክቡኝ የነበሩት ሁሉ ወደ ዶክተሩ ግልብጥ አሉ። እኔ እንደ ሆንኩ የጡረተኛ ኩራቴን እንደያዝኩ መሄዴን እንደ ክብር ቆጥሬው ነበር። ጋዜጣ የሚለው ቃል ደጋግመው ሲያነሱ ቆይተው የማልጠቅማቸው መሆኔን ባውቅም የዓለም ወሬ የሚጠይቁ መሰሎኝ ነበር። እነሱ ግን የሚሰቡትም ሆነ የሚጨነቁት ካሸሪው አበሌን ሳይከፍለኝ ተነሥቶ ይሄዳል ወይ.......የሚለው ላይ ነው።

ጡረተኛ መሆን መመረቅም መረገምም ነው። ዶክተርም ይሁን ግንበኛ፣ ባለስልጣንም ይሁን ሠርቶ የደርግ ሻምበል ወይም ጽዳት ሠራተኛ ሁሉም......አበል ሲቀበል በቀኝ አውለኝ እያለ ሲያጣም «ምን በደልኩህ?» እያለ የሚኖር ነው።

እና......እየለመድኩ እየለመድኩ ስሄድ ብዙ ወሬ እሱማ ጀመር «የማሕበራዊ ዋስትና እኮ ሰባ ሁለት ሚሊዮን ብር አተረፈ» የሚል ዓይነት እውነት ለመናገር እኔ ራሴ በጆሮዬ ሠምቼዋለሁ።

t.me/OLDBOOKSPDF

ያንን ከሠማሁ በኋላ ጋዜጠኛው ጡረተኛ እውነት ይሁን ውሸት ባላውቅም የራሴን ልብ ወለድ ጨማመርኩበት። የሚያስቀምጡትን ፋይልም ሰነድም በሐሣቤ እየሁና በልብ ወለድ ጭንቅላቴ እንደዚህ የሚሉ መሠለኝ።

«የሞተ - የኮበለለ - ሲጠራ የቀረ - ወንዝ የወሠደው - ሊስት ውስጥ ሰሙ የሌለ - ቢኖርም ቀርቦ ያላመለከተ - ስሙ ሲለወጥ ያልተናገረ - ሐኪምም ጠበልም የማያውቀው» የሚል ዓይነት። ደሞ እንደ ሠማሁት ከዚህ የሚብስ ዓለም ያልደረሰበት ሰነድ አለ አሉ። ጥቂቱን ለመቀነስ «ያበደ - ፎርም ያልሞላ አድራሻው ያልታወቀ - አውሬ የበላው - ፎርም ሳይሞላ ቀይቶ የመጣ - አለ ሲባል በዕድር ምዝገባ ሞቷል የተባለ» ሌላም ሌላም።

ለማንኛውም ይሄንን ጽሑፍ መቋጨት ያለብኝ ይመስለኛል። ገና ከመጀመሪያው ጡረታ ወጣህ ስባል ምን ያህል ኩራት ተሠምቶኝ እንደ ነበረ አጫውቻችኋለሁ። በኋላ ግን ሁኔታዎችን ከተስፋ ጋር ላይ ቆይቼ ሣለሁ አንድ የሚገርም ነገር በዚያው አዳራሽ አጋጠመኝ።

ሴትዮዋ አበላቸውን ይቀበሉና ወደ ግድግዳው ይዞራሉ። አስራ ሁለት ዓመት የማይበልጠው ልጅ እሥር እሥራቸው ይላል። ለምንድነው ወደ ግድግዳ የሚዞሩት ብዬ ራሴን ጠየቅሁ። ለካ.....ነገሩ ሌላ ነው። ሴትዮዋ አበላቸውን ከተቀበሉ በኋላ ገንዘብን በሆነ ነገር ጠቅለል ያደርጉና በስስ ፊስታል ከተው በደረታቸው ወይም በጡረታቸው መካከል ያስቀምጣሉ። ወደ ግድግዳው የሚዞሩት ይሄንን ለማድረግ ነው። ትንሹ ልጅ የልጅ ልጃቸው እንደሚሆን ብገምትም ጠባቂያቸው መሆኑን ለማወቅ ጊዜ አልፈጀብኝም። እሳቸው ወደ ግድግዳው ዞረው ጸሎት የሚያደርጉ እየመሠሉ ገንዘባቸን ሲያስቀምጡ ልጁ ፊቱን ወደኛ አድርጎ እየመሠሉ ገንዘባቸውን ሲያስቀምጡ ልጁ ፊቱን ወደኛ አድርጎ አይኑን ከግራ ወደ ቀኝ ደሞ በተቃራኒው እያዟዟረ አንድ በአንድ ሲመለከተን ብታዩት......ትልቅ ባለሥልጣን ወይም ሀብታም የሚጠብቅ ዓዋቂ ሰው /ቦዲ ጋርድ/ ይመስላል። ሁኔታው ደስ ስላለኝ ጠጋ ብዬ ላወራው ፈልጌ ነበር። ልጁ ግን ከላይ እስከ ታች ትክ ብሎ አየኝና። «አንተን አያገባህም» በሚል ዓይነት ተግባቢነት ሳይታይበት የአዛውንቷን ሴትዮ እጅ ያዝ አድርጎ ተያይዘው ወጡ። በሌላ ቀን የሚቀበሉትን አበል በጣታቸው ፈርመው ሲቀበሉ ጠጋ ብዬ ሳይ አስራ ስባት ብር ከሀምሳ ሳንቲ ነው።

ሦስቱ ክፉ ቃላት

ምን ዓይነት ዕድል እንዳለኝ አላውቅም። የሎተሪ ቲኬት ቢያንስ 40 ዓመት ያህል ገዝቻለሁ። ሐኪም ቤቶች፣ መሥሪያ ቤቶች መብራት ኃይል፣ ኢሚግሬሽን ቀበሌ......ሁሉ ሄጃለሁ። ከአገር ውስት ገቢ በስተቀር ያልደረስኩበት አጋጣሚ ያለ አይመስለኝም። ዕድልም ሆነ ተራ የሚሉት ነገር ደርሶኝ አያውቅም። ሌላው ቀርቶ ከትልልቅ ሰዎች ጋር ጠጅ እየጠጣሁ በማመሽበት ጊዜ ለፋሲካ ከዕጣ የሚዞር ሙክት ይደርሰኛል ብዬ የሁለት ብር ቲኬት የገዛሁት ምሽቶች ተቆጥረው አያልቁም። በእርግጥም በዚህ በዚህ ረገድ ሰመረልኝ የምለው ነገር የለም።

የሚገርማችሁ ግን ከላይ ከዘረዘርኳቸው ተቃራኒ የሆኑ ነገሮች ላይ ዕድለኛ እሆናለሁ።

ለምሳሌ ነፍስ የላትም የምትባል ትንሽ ኪዎስክ ውስጥ ስገባ (ፀጉር አስተካካይ ቤት ወይም ሽሮ ት ልትሆን ትችላለች) ግድግዳው ላይ ዓይኔ ያርፍና በጉርምስና ዘመኔ የነበረውን አሜሪካዊ ተዋናይ፣

t.me/OLDBOOKSPDF

ወይም ኃይለ ሥላሴ የገናን በዓል ሲያከብሩ፣ ንጉሥ በለሞን ቀርቦ በአዲስ አበባ ዘመን ላይ ዓይነት ፎቶዎች ያጋጠሙኝና......መመልከት እጀምራለሁ።

በተለይ መፀደጃ ቤት ንጹሕ ሆነው የተጣሉ የዱሮ፣ የትናትን፣ የዛሬ ቅዳጅ ወረቀቶች ያጋጥሙኛል። እውነት ለመናገር.....ፕሬስ ድርጅት ለሥራ «አንድ ቀን» በሚል ዓምድ ላይ እፅፍ ነበር። ልጆች ስኳርም ይሁን ሌላ ነገር ገዝተው ሲመጡ «ይኸውልክ አባዬ ፎቶክ» ያሉኝ ጊዜ አለ። እኔ ራሴ የሆነ ነገር ጠቅልዬበት ስፈታው የራሴን ፎቶ አግኝቻለሁ።

ይሄን ይሄንን የሚወራላችሁ ቀና ቀናውን የዕድል ቁልፍ አግኝቼ ባላውቅም ትናንሽ የሚመስሉ (ወይም የሆኑ) ነገሮችን በአጋጣሚ የማግኘት ገጠመኙ አለኝ ፈልጌ ነው።

የገጠመኝ ነገር ከተነሣ ስለ ሦስቱ ክፉ ቃላት ከመናገሬ በፊት ለዚህች ጽሁፍ መነሻ የሆነኝን ላጫውታችሁ እፈልጋለሁ። መፀዳጃ ቤት ዝም ብሎ የተጣለ የጋዜጣ ቁራጭ አገኘሁ። አርዕስቱን ሳየው «የስካር ዓይነቶች» ያላል። እንደ ዛሬው ሳይሆን ከሕይወቴ ሁለት ሦስተኛውን ባሳለፍኩት ዕድሜዬ የማውቀው ነገር ነበርና ትኩረት ሰጥቼ አነበብኩት። «ሦስቱ ክፉ ቃላት» ብዬ ለመጻፍ ያነሳሳኝ እሱ ነው።

በመጀመሪያ ሰካርን ከነጠንቁ የሚተነትነው ወረቀት ምንጩ ምን እንደሆነ አይታወቅም። ተቆርጦ ወድቋል። መሠለኝ አይታይም። ስካሩ የተመሰለው በዱርና በቤት እንስሶች ነው። ለምሳሌ «የጦጻ ስካር፣ የአንበሳ ስካር......እንዲህ እንዲህ ያስደርጋል......» የሚል ዓይነት ነው። ዝርዝሩ ማንሣት መቼም የማይሆን ነውና.....የስካርን ክፉነት ከተጠቀሱት ምሳሌዎች ከአንዳንዶቹ ተነሥቼ ትንሽ ላውራላችሁ።

«የበግ ያስኮራል፣ ያንቀባርራል፣ የስጀንናል። ከሱ በላይ ሰው የሌለ ያስመስለዋል» ይላል እኔ ለምን ይሄ ሁኔታ የበግ ስካር እንደ ተባለ አይገባኝም። በግ ኩራተኛ ነው፣ ቀብራራ ነው ያለው ማነው? ከእንገቱ ቀና ብሎ ለነገው እርድ ከመዘጋጀቱ በስተቀር በግ ተጀንኖም ሆነ ተንቀባርሮ አያውቅም። እንዲያውም ክርስቶስ የዋህ ያደረገው በትህትና የመሰለው እሱን ነው። ለመኩራቱና ለመንቀባረሩ አወራ ዶሮ አለ አይደለም ወይ?»

«የዝምተኛ ስካር አያናገርም......» ይላል ያ ደግሞ የቀጭኔ ስካር ቢባል ይሻላል። ምክንያቱም ቀጭኔ ድምፅ የላትም።

«የአልቃሽ ሰካር ያስለቅሳል......እዬዬ ያሰኛል» ይላል። ለምን የአዞ ስካር አልተባለም? በእንግሊዝኛ «Corocodile tears» ይባላል።

«የቀበሮ ስካር ራሱን በራሱ ለመቆጣጠር ይጠነቀቃል.....» ተብሎም ቀርቧል። ለኔ እንደሚገባኝ ግን በተረቶቻችን ተለምዶ ነው እንጂ በብልጠት ጦጣን የሚያህል የለም።

«የፍየል ስካር ፍትወትን ያበዛል፣ ያንቀዠቅዣል፣ ያቅበዘብዛል......» ተብሏል። ፍየል ቀዥቃዣ በመሆኑ ምክንያት ለዚህ ምሣሌነት መዋሉ አስገርሞኛል። ምናልባት ገን ደርግ «የፍየል ወጠጤ ትከሻው ያበጠ......» ስላለ ይሆን? ያም ቢሆን እኮ......ደርግ ዱሮ የተዘፈነውን አርጉልን እለ እንጂ ስለ ፍየል ቅንጣት ታክል ፍልስፍና አልነበረውም። ለማናቸውም ዝንጀሮና ድመት እያሉ ረጅም አንገቱን ለሰው ልጆች ቢለዋ ያዘጋጀ ፍየል የፍትወት ሥጋ ምሣሌ መደረግ የለበትም። አዲስ አበባችን በቆሻሻና በሰባራ ቱቦ እየገማች ከመሄዱ የተነሣ በጣራችንና በየፈራችን እያላዘኑ የሚሽኮረመሙትን የድመቶች ዓይነ ምድር በሆዷ ችላ ትኖራለች እንጂ ሽርሙጥናቸዋንስ በሚገባ ታውቃለች። በነገራችን ላይ......ዝንጀሮ ከቀናተኝነቱ የተነሣ......እጁን ሚስቱ ብልት ላይ አድርጎ እንደሚተኛ አዳኞች ሁሉ የሚያውቁት ነው። ስለዚህ ምስኪን ፍየልን እንደሚተኛ አዳኞች

t.me/OLDBOOKSPDF

ሁሉ የሚያውቋት ነው። ስለዚህ ምስኪን ፍየልን ጮማ ነው፣ ቁርጡ ይጣፍጣል፣ ኧረ የፍየል ሥጋ..... እያላችሁ ብሉት፣ እኝኩት፣ ሰልቅጡት፣ ቆርጥሙት እንጂ ያለ ሰሙ ስም አትስጡት።

ለማንኛውም «ስካር» ን ከፉ ከምላቸው ቃላት የመጀመሪያ አድርጌዋለሁ። ከላይ ከተተነተነው በተጨማሪ ጥቂት ልጨምር ብል.....የሀብትማ ስካር፣ የድህ ስካር፣ የሞኝ ስካር፣ የብልጥ ስካር.....እያልን ክፉነቱን ማሳየት እንችላለን። ነገሩን በአጭሩ ላድርገውና.....ሀብታም ቢሰክር ከጠዋቱ አሥራ አንድ ሰዓት ተኩል ላይ አይጦች ይቀሰቅሱታል፣ አሥራ ሁለት ላይ ወፎች በጣዕሙ ዜማቸው ያጅቡታል። እሀ ቢሰክር ድንጋዩን ተንተርሶ ሎተሪ ሲደርሰው ጥሩ ሕልም አይቶ እሱም አሥራ ሁለት ሰዓት ግድም ብንን ብሎ ወደ ሽቀላው ይሮጣል። ሞኝዋ ሰካራም የብልጡን ክንድ እንደተንተራሰች፣ ከአትላንት ያሰመጣላትን ውስጥ ልብስ የትልቅነት ምልክት አድርጋ፣ በቅርብ ያለውን ዲቪ ረስታ.....ከብልጡ የሚቀርባልትን ሕሰብተ - መና እያሰበች ቦስተንና ዋሽንግተን ዲሲን በሐሳብዋ ዞራ ዞራ.....ሲነጋ ኢትዮጵያ ትመለሳለች።

ሁለተኛ «ክፉ» የምለው ቃል ኩራት ነው። ኩራት ስንል የሕሊና ኩራት ወይም (pride) ማለቴ አይደለም። ይሄ የሰዕብናን መደፈር የማይፈልግ ዜግነትና ሃገራዊነትን በተራ ድፍረት የሚያስነካ የኩራት ዓይነት ነው። ከዚህም ጋር ራስ መቻልን፣ ይበልጡኛል ብሎ አለማጎብደድን.....እና ሌላም ሌላም ያካትታል። በሌላ አነጋገር ሕሊና የሚፈቅደውና ያመነበት ነውና በሙሉ ልባችሁ ትደግፉታላችሁ።

ይቅር በሉኝና «ክፉ» ብዬ በሁለተኛ ደረጃ የማስቀምተው ኩራት ከዚህኛው በጣም የተለየ ከንቱነት መሠረት ላይ በባዶ ኑሮም በባዶ አስተሳሰብም በልፅጎ ፍፁም ሊለወጥ የማይችል....አሳዛኝና ሕብረተሰብ ጎጂ......የሆነ ዓይነት ኩራት ነው። ታዋቂው እንግሊዛዊ ባለ ቅኔ አሌክሳንደር ፓፕ ስለ ኩራት እንዲህ ይላል፦

«Of all the cause, which conspire to blind man's erring judgement, and misguide the mind, what the weak head with strongest bise rules, is pride, the never failing vice of fools.»

«የሰው ልጅ ሚዛናዊ - ፍርድ የሚያቃውስ፣

እንጎልን አንሸዋርሮ አስተሳሰብ የሚያፋልሱ፣

ከማንም ከማንም አይመኛ፣ ከእውነተኛ ጉዳዮች የሚሰብ......

ደካማና ተራ አዕምሮ፣ በቀላሉ ገዝቶ፣ ጠንክር በርታ እሚለው፣

በቃኝን ያማያውቅ የተንኮል መሣሪያ፣ የቂሎች ኩራት ነው።»

አሌክሳንደር ፓፕ (ወጎች በትችት ላይ)

ለመሆኑ ኩራት ማለት ምንድን ነው? ኩራት በመሠረቱ የሀብትም የድህነትም ጠር ብዬ አምናለሁ። ምክንያቱም የሚኮራ ሰው ሀብትን እየናቀ፣ ድህነትም እየተጠየፈ......ይሄድ ይሄድና.....በመጨረሻ.....በሁለቱ መካከል እግሩን አንፈራጦ ቆይቶ ይቆይና እንደገና ወደ እንጡራ ሀብቱ ወደ ኩራቱ ይመለሳል። ይሄ እንግዲህ ገንዘብን ለማግኘት፣ ከሌላው አላንስም የሚለውን የሚመለከት ነው።

ሌላ ደግሞ የምናውቀው የኩራት ዓይነት አለ። ይሄኛው ከሁሉም በላይ ክፉ የምለው ዓይነት ነው። ይሄንን ለማጤን ከፈለጋችሁ የከበደ ሚካኤን «እሮሮ» የሚል ግጥም አንብቡ። «አባቴ እዛ ነበረ፣ እያቴ ኣ

t.me/OLDBOOKSPDF

ተቀብሯ አትበሉ......» የሚል ዓይነት አስተሳሰብ የያዘ ነው። ከዚህ ላይ ማብራራት ለዚህ ጽሑፍ አይሆንምና......ይሄ የኩራት ዓይነት በአንድ በኩል «ከእገሌ ተወልጃለሁ.....አባቴ፣ እናቴ እንዲህ ዓይነቶች.......ነበሩ ወይም ናቸው» የሚል ዓይነት ነው። የፊውዳልም የዘመናችንም ትዕይንት ግን ደረጃው ይለያል እንጂ ኩራት አልተለየውም። ኃይለ ሥላሴ ትምህርት በሚያበረታቱበት ዘመን «ከትልቅ ተወልጃለሁ ማለት ጡያ አይደለም፣ ራስን ለትልቅ ጡያ መውለድ እንጂ» ያሉት ያለ ምክንያት አይደለም። «ኩራት ውድቀትን ያስከትላል» ይላል መጽሐፍ ቅዱስ። «የኮራ የኖረ እንደ ኮራ ይሞታል» ይላሉ አረቦች።

የሚያኮራ ሰው ሌሎችን በመናቅ ጊዜያዊ ደስታን ያገኛሉ። በመለጡኑ አያምንም። ከእንገት በላይ የሚያደርገው ወይም ሆዱ እያወቀ ራሱን የሚያታልልም ቢሆን እየለመደው እየተላመደው ይሄድና ሁለተኛ ተፈጥሮው ይሆንበታል። ልላቀቅ ብሎ ቢሞክርም እንኳን ከባድ ይሆንበታል። ኩራት የሌለን ነገር ያለ ለማስመሰል ሆን ተብሎም ይደረጋል። መልክ የሌላቸው ሰዎች፣ ከትምህርት ደረጃ በጣም ዝቅ ያሉም ሥራ የማይወዱና ዓላማ የሌላቸው..... በጥቅሉ ሳይሆን አንዳንዶቹ በኩራት ይጠቃሉ። በዚህም የተነሣ ጓደኞቻቸውንና ዘመዶቻቸውንም እንዲያውም ሕብረተሰቡን ይጠላሉ። ያልበደላቸውንም፣ ሊበድላቸው ያላሰበውንም ይርቃሉ። ይሄ ሲገርመን ጥሩ ኑሮ ያላቸው አንዳንድ ሰዎች በምንም በምንም ዝቅተኛ ያልሆኑ ሰዎች ከሕብረተሰቡ የተገለለ ኀሪ ለመፍጠርና «ውስጣቸው» እንዳይታወቅ ከመፈለጋቸው የተነሣ ብቻ..... በብዙ መልኩ በር እንዲሆንላቸው ኩራታቸውን ሲማፀኑ ይታያሉ። በብዙ መልኩ ሲታይ ኩራት ሽፋን እየሆነ ማሕበራዊ ግብብነትን እንደሚያደናቅር የታወቀ ነው ፡

ሦስተኛው ክፉ ቃል ቅናት ነው ብዬ እስባለሁ። ቅናትን ሳነሳላችሁ የክፉ ቃላቶች ሁሉ ክፉ መሆኑን እያሰብኩ ነው። የጽሑፌ መጨረሻ ላደርገው የፈለግኩትም በዚህ የተነሣ ነው። ልብ በሉ ግን፡ እዚህ የማነሳው ቅናት መንፈሳዊ የሚባለውን አይደለም። ለደግ የሚቀና እግዚአብሔር የወደደው ነው። እኔ ግን ሳስበው እግዚአብሔር ፍቅርን ሲፈጥር ሠይጣን በልዩ መንገዱ ተሹለክልኮ ሳይታይ ሳይሰማ ቅናትን የፈጠረ ይመስለኛል። እለዚያማ ለምን ሰው የሚወደውን ይገድላል? እለዚያማ ሰው ለምን ፍቅረኛው ቆንጆ ሆና እንዳትኖር ይፈልጋል።

ለመሆኑ ቅናት የሚባለው......ቅፍርን አስታክኮ፣ በሠይጣን አንኮኮ እየተባለ ታዝሎ የሚመጣ የምድራችን ጉዳጉድ የሆነ ከይሲ ክስተት ምንድን ነው? እነ ሙሉቀን መለሰ የገጠር ግጥማቸውን አስባስበው በጥሩ ድምፃቸው «ወይ በሞተችና ተዝካርዋን ባስበላኝ» ሲሉ እዚችው ያልሞተች አፈር ላይ ቁጭ ብለን አዳምጠናል። ዘፈኖቻችን ደግሞም ፊልሞቻችን ጽልመታዊ የሆነ ከዳሽን፣ ዓይነት ሂደት እያዘዙ ፍቅርን እያጨለሙ፣ በል ሲላቸው ማጠንጠኛቸውን በገድያና በፖሊስ ጋጋታ (ባለፈው የቀበሌ አብዮት ጥበቃ እንደነበረው) እያደረጉ...... ሠይጣናዊ ቅናትና በተዘዋዋሪ መንገድ ሲያጎላምሱ እናያለን። እልፎ ተናፎ ሚዲያችን «ቅናት ከሌለ ፍቅር አለ እንዴ?» የሚለውን አስተሳሰብ በቃሉ ምልልስ ሲያስተጋባ ሰምቻለሁ።

«ካልደበደበኝ፣ ካልቧጠጠኝ፣ ዝም ብሎ አምሽቶ ከገባ ባንቀው ይሻለኛል» እያለ ሴቶች አወርተዋል። ሌላው ቀርቶ እንጋፋው የሃበሻው ንጉሥ ጥላሁን ገሠሠ «ካላነጫነጨ፣ ካላበሳጨ፣ ምን ፍቅር ይባላል?» የሚል ግጥም እንካ ተብሎ ተሰጥቶት በውብ ድምፁ ዘፍኗል። ነገር ቢበዛ በሆድ አያጫንም» አይጫንም ብዙ ብዙ ማለት ይቻላል።

እንደ እንጋፋው ጳውሎስ ኞኞ የድምፅ ጋዘጣ አባባል ግን አንድ ጥያቄ አለኝ። ፍቅር ምንድን ነው? እንደ ክፍለ የሱስ እበበ፣ የጥላሁን ገሠሠ ገጣሚ አባባል ፍቅር ማለት ፀብ ነው። ክፍለ የሱስ ይሄንን ሲለኝ እንደ ቀልድ እየው ነበር። አሁን ሳስበው ፍቅር እውነትም ፀብ ነው። ምክንያቱም ጥሩ እንገር ቢሆንም ቅናት

t.me/OLDBOOKSPDF

የሚሉት ሠይጣን የማጋልበው ፈረሰም አብርቶ አለ። በተራ አንጎሌ ይቺን ዓለም ሳያት........ነገ መሞታችን ሳይቀር፣ ለምን አፈር ለሚበላው ሥጋ ደጉን ማሰብ ትተን ክፉውን እንፈልጋለን? እያልኩ በየዋህነት እስባለሁ።

ደሞ እንዳደ......ለምንድን ነው ጽልመታዊ (Dark Side of Life) ይሉታል አንዳንዶቹ የሆነ የፍቅር ገጽታ ብቻ በሙዚቃው፣ በቲያትሩ በፊልሙ የሚታየን? ለምሳሌ «ቀጠሮሽ እየጠበቅኩ፣ ያች ቀን ትዝ ትለኛለች መቼ ነው ፍቅራችንን አጧጡፈን ደስ የሚለን? ምንጊዜም የኔ ነሽ......» የሚል ዓይነት ዘፈን ሳንሰማ ልንሞት ነው እንዴ? ወይስ.......«ባቄላ ቆርጥመን እንፋቀርና መለያየታችን በእንባ መከተብ አለበት፣ ልብ እርጊ እንዳይቆጭሽ፣ ኋላ እንዳይቆጭሽ አሳይሻለሁ.....» የሚል ከድሮው ዘፈናችን የባሰ ተስፋ አስቆራጭ ነገር.....ባህላችን ሊሆን ነው? ሕብረተሰባችንን ለቅናት እንደሚጋብዝ ትንሽ እንኳን ሊሰማን አይችልም።

እኔስ ቴዲ አፍሮ ይምጣልኝ። «ሸመን ደፈር» ን ደጋግሜ ሰምቼዋለሁ። ፍቅር የፈጣሪ መሆንዋን፣ ልዩነት እንደሌለበት አንድ ብንሆን እንዴት እንደሚያምርብን........በጥሩ ዜማና ግጥም አርክቶኛል ማለት እችላለሁ። ሃይማኖቶች በሸመንደፈር ጣልቃ ቢገቡ ቅናቱ የእነሱ እንጂ የእሱ አይደለም። በእኔ እምነት......ለክፉ ቅናት ቦታ ያልሰጠ፣ የዘመኔ ዘፋኝ እሱ ብቻ ነው።

ለማንኛቸውም.....ይህቺ ዓለም እግዜሩም ፈጥሯት፣ ሠይጣን በክፉነቱ ላጠናብራት ቢል፣ ለተንኰሉ ተንሸዋረን ባንጠብቀው ይሻላል.......በማለት ጽሑፌን እደመድማለሁ።

ወይ አዲስ አበባ ወይ አራዳ ሆይ

(ሕዝባዊ ስንኝ)

«ይምጡ በዝና አዲስ አበባ» የተባለች አንድ የቆየች መጽሐፍ አለች። ስለ አዲስ አበባ ከተማ ጠቃሚ ኢንፎርሜሽን የያዘች ነች። «ይምጡ በዝና» ምን የመሳሰሉ ፎቶ ግራፎች አሏት። ብትፈልጓት ግን አታገኙዋትም። ብርቅዬ ናት። የዛሬ አርባ አምስት ዓመት ግድም ከመፍረሱ በፊት የድሮ ፒያሳ፣ ኪንግ ጆርጅ ባር፣ ሳባ በረንዳ፣ ቴክሳስ ሻይ ቤት፣ ሲኒማ አድዋ ሁሉ በዛች መጽሐፍ ይታይ ነበር። ከላይ ከወደ ሴንትራል ቡና ቤት (አሮስቷቸው ይጣፍጥ ነበር) ስትወርዱ ልብስ ሠፊዎች፣ ፀጉር አስተካካዮች፣ አልፎ አልፎ ትናንሽ ሱቆች.....ታያላችሁ። ግን ቀኙን ከዞራችሁ ዛሬም የማልረሳው «ዞብል ቡና ቤት» የሚባል ረጋ፣ ደርበብ የሚሉ ሰዎች የሚያዘወትሩት ቡና ቤት ነበር። ከጊዮርጊስ ቁልቁለቱን ይዛችሁ ፊት ለፊቱን ከወረዳችሁ ቀን ቀኙን ቀጭን አስፋልት ስታዩ........ጎሚስታዎች ሁለት ወይም ሦስት ሱቆች እና ሱቅ በደረቴዎች ከረሜላ፣ ማስቲካ እያሉ ለመሸጥ ሲዘዋወሩ ካጋጠማችሁ በኋላ.......በቀጥታ ግራውን ትታጠፉና «ክብረ - መንግሥት) የሚባል ሆቴል ትገባላችሁ። እዚያ የሃምሣ ሳንቲም ፓስታል ፉርኖ፣ ወይም ቀይ ምንቸት አብሽ ከነእንቁላሉ በልታችሁ በሃምሳ ሳንቲማችሁ ሦስት ፊልማችሁን ታያላችሁ።

ትዝታዬ ይኼ ብቻ አይደለም። የከተማዋን ብቸኛ አገልጋይ ጋሪ ተከራይቶ ነድቷል የሚሉኝ ዘፋኙ አለማየሁ እሸቴ እኔ ሞጆ ከምትባል የገጠር ቦታ መጥቼ ቴክሳስ ሻይ ቤት ስገባ ዝም ብሎ በስሜት ብቻ ገና ፖሊስ ኦኬስትራ ሳይቀጠር እጁን እንደ ታምቡር መቺ ጠረጴዛው ላይ እያጫወተ ሲያንጐራጉር አየው እንደ ነበር አስታውሳለሁ። አለማየሁ እሸቴን ቆንጆ ፀጉሩን ማየትና ኤልቪስ ፕሪስሊን የመሰለ አካሄድ። አስተያየትና አቋቋሙን በተለይም የዌስተርን አክተሮችን ዓይነት አለባበስ ስናይ የወጣትነት ደስታ ይሰማን ነበር፡

t.me/OLDBOOKSPDF

ይሁን እንጂ «ይሄንን ሁሉ ለምን ዘበዘብክ?» የምትሉኝ የዘመኑ ወጣቶች እንደምትኖሩ ሰለማውቅ «ወደ አዲስ አበባ» ፅሁፌ ልመለስ ነው። ዘፋኙ ምኒልክ ወስናቸው ዱሮ እንዳለው «ትዝታ አያረጅም። ትዝታ ይልቁንስ እየታደሰ ይሄዳል። የሙዚቃን የባህልን ሂደትም ሆነ ወጣ ገባ ጉዞ ማንም ከቶ ሊያቆመው አይችልም። እና.......ለዚህም ነው.....አሁን አዲሳባን እንዳሰኘኝ ልቃኛት የምፈልገው።

በሥነ - ጽሑፍ አምባ ካየሁትና ካጠራቀምኩት አንድ ሁለቱን ባወራላችሁ ደህና ይመስለኛል። ከ 1948 የታተመው የደጃዝማች ግርማቸው ተክለ ሃዋርያት «አርአያ» የተሰኘው ረጅም ልብ - ወለድ ላይ አዲስ አበባ ተገልጻለች። ከፈረንሣይ አገር አርሻ ትምህርት ተምሮ የመጣው ዋናው ገፀ - ባህርይ አርአያ ከድሬዳዋ እንስቶ ከተማችንን እንዴት እነዳሰተዋላት የምናውቅ ጥቂቶች ሳንሆን አንቀርም ብዬ እሰባለሁ። ከዚያ ልብ - ወለድ አዲስ አበባ መጠነኛ ባህር ዛፎች፣ ጎጆ ቤቶች፣ ጭቃ ያሉ ሠፈሮች፣ «እንደምን ዋሉ» የሚሉ ቅን ሰዎች......የነበሩባት ከመሆንዋም በላይ ዘመኑ የፈቀደው ጌታና ተከታይ አሽከር፣ በቅሎ.....አልፎ አልፎ ፈረስ......የሃገር ልብስ......አጀታ ያለው፣ የሌለው........ደሞ በርኖስ፣ በጣም......አልፎ አልፎ......ሌባ ብርቅ የሆነበት.....መንገዱ. ጉራንጉሩ ጠጅ ሳይሆን ማር ራሱ የሚሸትበት...... «ወንድሜ ሙት» ከተባለ ዳኛ ጋ ሁልጊዜም የማይኬድባት......መሆኗ ተገልጿል።

ከዚያ በኋላ.......አዲስ አበባ ጣልያን ገብቶ ሽርሙጥናን፣ ውሸትን፣ መካካድን......አስተምሮ ከሄደ በኋላ «እንደ ወጣች ቀረች» የሚባል ልብ - ወለድ ተጻፈ። እንደዚያ እንደዚያ የአዲስ አበባ ምንነት ይቀጥላል። ፊውዳሉ፣ ንጉሣዊ መሣፍንታዊው፣ ወጣቱ፣ ዩኒቨርሲቲው፣ ታክሲው ቤንዚኑ ሁሉ በዚች ያልታደለ ከተማ ላይ ቀጠለ። በእንጦጦ፣ በሾላ በወጨጫዎም፣ በፉሪም አካባቢ ያሉ ባህር ዛፎች «እሺ ተውን» ማለት እስኪቀራቸው ድረስ ተጨፈጨፉ። ምን የቀረ ዛፍ አለ? ዱሮ ገና ልጅ ሆኜ በከሰል ባቡር የዱከምን ዳቦ የዱከምን ዳቦ እየገመጥኩ ስመጣ አያቸው የነበሩት ዛፎች ሁሉ ዛሬ አንዳቸውም የሉም። በሃምሣ ዓመት ትዝታ ሳስታውሰው ነገሩ እንዲህ ቢሆንም.....የዱሮ ርስት ማመልከቻዎች የነበሩት አንዳንድ የደረቁ የዛፍ ዘሮች፣ የቡና ቤት፣ የብስክሌት፣ የናይት ክለብ ወይም ምንትሴ.......ድንበሮች ሆነው አያለሁ። ነገር ነገሩ ልማት ነው። ኢኮኖሚው ግን ባለበት ይሄዳል። ይሄ ሁሉ የጊዜ ሂደት ነው።

ወይ አዲስ አበባ......ቢባል ያስኬዳል ለማለት ነው። ወይ አራዳ ሆይ......የሚለው ሲጨመር ደግሞ ወደ ደራሲ መንግሥቱ ለማ ግጥም ያመጣናል። ደራሲው «ባሻ አሸብር በአሜሪካ» በተሰኘው ድንቅ ግጥማቸው «ወይ አዲስ አበባ ወይ አራዳ ሆይ አገርም እንደ ሰው ይናፍቃል ወይ?» ያላሉ። ግሩም አባባል ነው። በግጥሙ አቀንቃኝ በባሻ አሸብር በላይ የሚንፀባረቀው «ጥቁር አፍሪካዊ አይደለሁም» የሚለው የዋህ ኩራትና «ኢንተርናሰዮናል» ትዝብትን የሚጋብዘው ነጭ አምላኪነት በጣም የሚደነቅ የኪነት ሥራ ሆኖ ሳለ፣ «ሃገርም እንደ ሰው ይናፍቃል ወይ?» የሚለውን ሕዝባዊ ስንኝ ግን ለምን ተጠቀሙበት ያሰኛል። ምናልባት እሳቸው ግጥሙን በጻፉበት በ 1959 አካባቢ (ለመጀመሪያ ጊዜ ሲያነቡት የሰማሁት) ያንን ደግ ገጽታ ተላብሳ ይሆናል። ዛሬ ግን አዲስ አበባ የምትናፈቅ ነች ወይ? ጥሏት የሄደ ሁሉ እህል ውሃው ይሁን፣ ጊዜ ያላወደመው ሆያ ሆዬ፣ እትብቱ ወይም አዮሐ አበባዬ እየጠራው ይመለስ እንደሆን እንጂ ከትርምስምስ ትዕይንትና ከፖለቲካ ጨዋታ በስተቀር ምን የሚስብ ነገር አላት?

እውነት ለመናገር..... አውቃለሁ ባይና አጉል ዘመናይ የሚውረገረግባት፣ ባለጌ ሴቶች ሌቱን ቀን ነው ብለው ያወጁባት፣ ለንግድ ብቻ ያሰፈሰፈ ሕብረተሰብ የሚራወጥበትና ውሸታሞች የነገሡባት መሆንዋ በግልጽ እየታየ የዛሬዋ አዲስ አበባ እንዴት ልትናፈቅ ትችላለች?

t.me/OLDBOOKSPDF

ግን አዲሳባ አትናፍቂም ቢሏትም አታፍርም። ወደደንም ጠላንም ልባባችሁ፣ ላታላችሁ፣ ለጥምዳችሁ፣ ማለቷ አይቀርም። ዱሮ ልጆች ሆነን እንደምንጫወትባቸው የሚያማምሩ ብዮች ቀለማቸው ባማረ መኪኖቿ ልትሸውደን ትሞክራለች። እኛ ግን ውስጧን እናውቃለን። አርበኞች መንገድ የተገተረው የተርኪስ ባቡርና ቸርቺል ጎዳናን እያቃሰቱ ይወጡ የነበሩት ባሊላ መኪኖችዋ ይመለሱ ባንልም ከተማይቱን ራስዋን «ቢከፍቱት ተልባ ነሽ» ወይ «ውስጡን ለቄስ አትሁኝ» እንላታለን።

አውግቸው ተረፈ የሚባል ፀሐፊ «ወይ አዲስ አበባ.....» በሚል በጻፈው ልብ - ወለድ ላይ «አዲስ አበባ ሕንፃዎችዋ ብቻ ሳይሆኑ ቆንጆ ሴቶችም ከምን እንደ ተፈጠሩ ለመገመት ያስቸግራል። እንዲያውም እኛ የማርያምን ስዕል ነው እያልን ገጠር የምንሳለመው ሁሉ የአዲስ አበባ ሴት ፎቶ ግራፍ ሳይሆን አይቀርም» ይላና በመቀጠል ከላይ የጠቀስኩትን ገመናዋን በሚገርም አገላለጽ ያቀርበዋል። «አዲስ አበባ መብራት በመብራት ሆና፣ ተንቆጥቁጣ ያሸበረቀች ከተማ ናት። ነገር ግን አብዛኞቹ ነዋሪዎቿ እንደኔ ድሆች ከመሆናቸው የተነሣ ያን በየመንገዱ ሲንቦገቦግ የሚያድረውን መብራት ወደ ቤታቸው ሰበው ማስገባት እንኳን አይችሉም» ይላል። ይሄንን ሁሉ ቢነግሩዋት፣ ቢያስረዷት አዲሳባ ደንቆሮ ነች። አታፍርም። ውግቸው ተረፈ ከሚናገራቸው ነገሮች ዋናውን ቦታ የያዘው ብልጠት ነው። ኤዲያ...... ሁሉም ብልጠት ነው......የቀደመ ብልጥ ነው......ቀማኛው፣ ደንቆሮው ደደቡ፣ እስመሳዩ፣ ለማኙ ሁሉ ብልጥ ነው......ኧረ ስንቱ ይጠቀሳል?!........

ለመሆኑ አዲስ አበባ በውስጧ የያዘቻቸውን ልብ ብላችሁ ብታዩ ምን ይገለጽላችኋል? ዓይኑ እያየ ዓይነ ስውር ነኝ የሚል ለማኝ ጨርቅ ጠምጥሜ ቁስ ነኝ ባይ፣ በየዓውደ ዓመቱ ጃንጥላ ዘርግቶ ለታቦት መፅውቱ የሚል ማስረጃ ጽሑፍ ይዞ የሚዞረው፣ ጺሙን ለዚህ ሲል ብቻ የሚያጎፍረው.....ኧረ ስንቱን ይዛለች? ሰው ለምን ለሌላ ሰው ይሰጣል እኮ አልወጣኝም። በፍፁም አልወጣኝም። ለምሳሌ አንዳንደ.....ሞቅ ያለው ጎልማሳ ሁለት ሠንደሎች ጆሮውቿ ላይ ሰክታ፣ ሠንደሉንም ሲጃራውንም እያጨሰች ጨርቅ ብጤ እንጥፋ «ጆኒ» እስቲ ጣል አርግበት......ታንክ ዩ. ፍሬንድ» እያለች....... ጫቷን የምትቅም ሴት በዶሮ ማነቂያ በኩል ሲያልፍ ብታጋጥመው አንድ ብር ጣል አድርጎላት ሊያልፍ ይችላል። ሰው እኮ ገንዘብ ለምን ይሰጣል አይባልም። ሲሆን ሲሆን የአካል ጉዳት ለደረሰበት መሥራት እችላለሁ እያለ ሥራ ላጣ፣ እእምሮው ለቀወሰበት፣ የሥነ - ልቦና እፍዝ አደንግዝ ላለበት...... መርዳት አባቶች እንደሚሉት ያፀድቃል።

የለጋሽነት ጉዳይ ከተነሣ አንድ ሁለቱን ልጨምር። ከፍቅረኛው ጋር ሰክሮ መኪናው ውስጥ ቁጭ እንዳለ እንደበተ ርቱዐ ለማኝ መስኮቷ ጋ ጠጋ ብሎ «ያምርባችኋል፣ አይለያችሁ፣ ለዘር ያብቃችሁ፣ ኧረ ምቀኛ አይግባባችሁ» የሚል ምርቃት ከሰማ እጁ ያወጣለትን ገንዘብ የሚሰጥ አለ። ሌላው ቀርቶ የልጅ ልጅ ያዩ አንዳንድ አዛውንትም ጠጃን ከልክ በላይ ሲያደርጉ ከለማኞቹ አልፈው ተርፈው ባቄላ አሹቅና ቆሎ ለሚያዞሩት ኮረዶች ምርቃ (ቲፕ) ሲሰጡ ይታያሉ። ይሄ ይሄ የግል ባህርይ ነውና አያሟግትም። ያለው የሌለው ነውና አያሟግትም። ያለው ለሌለው የተሻለው ከሱ ላነሰው ቢሰጥ ምናለበት?

አዲስ አባበባ ታበዛዋለች። ፍፁም ሥነ - ሥርዓት ለሌላቸው ያለ ምንም ምክንያት ሰው ለሚነቁ፣ ለምሣሌ ታክሲ ውስጥ የተቀመጠች ሳንቲም ያልሰጠች ሴት ልጅ አዋርደው ለሚሳደቡ፣ ሴቶች ተማሪዎችን መንገድ ላይ ለሚያንገላቱ ጋጠ - ወጦች......ፊት ትሰጣለች። ለዚህ ለዚህ አለሁልሽ የሚላት ታማኝ ዜጋ የላትም። አዲስ አበባ ራሷ ፈሪ ሆና ዜጎችዋንም ፈሪ ታደርጋለች። ብዙ ጊዜ የሚያጋጥሟችሁ የከፉ ትዕይንት ምስክሮች ራሳቸውን ብቻ የሚጠብቁ፣ ሌላው ደንታ ቢስ የሆኑ ብቻ አይደሉም። አባሪ ተባባሪ ሆነው «ዓይኔን ግንባር ያርገው ጆሮዬ ይደፈን» የሚሉ ናቸው።

መዲናችን የከተማ መዋቅሯ ቅጥ ያጣ ነው። ሴተኛ አዳሪዎች ቤት አጠገብ ትምህርት ቤት ታያላችሁ። በከሰል መስጫና በልብስ አጣቢዎች መካከል ወፍጮ ቤት (ዱቄት) አለ። በጋራዥ ቁስ ትምህርት

t.me/OLDBOOKSPDF

ቤት፣ ፍርድ ቤት፣ አጥር ጥግ ጉልት፣ በግ ተራ፣ ቤተ ክርስቲያን ፊት ለፊት የአውቶብስ መናኸሪያ፣ መስጊድ አጠገብ ጫት መቃሚያ........ ውጥንቅጥ በየሠፈሩ ይታያሉ። መርካቶ ሠማይ ጠቀስ የንግድ ፎቅ ሥር የላስቲክ መጠለያዎች፣ ከነሱ አጠገብ በፀሐይ የጠወለጉ ሙዞችና ዝንቦች አሥፋልቱ ላይ...... ንግድ ባንክ ፊት ለፊት ጆቶኒ የሚጫወቱ ልጆች.....ቦሌ በሚገኝ መኖሪያ ቪላ ገን ቅልጥ ያለ ናይት ክለብ መመልከት የተለመደ ነው። ከሁሉም ከሁሉም በላይ ዘግናኝ የሚሆንባቸው ፒያሳን መሃል ለመሃል የሚያቋርጡ አህዮች በተፈጥሮ አስተዋዮች ስለሆኑ ቱሪስቶች ፎቶ ሳያነሷቸው ተሽሎክሉከው ያልፋሉ። ቄሎች በጎች ግን በተለመደው አለንጋ እየተገረፉ በአፍሪካ አንድነት ጽ/ቤት ብቻ ሳይሆን በፕሬዝዳንቱም መኖሪያ በራፍ በኩል ይሮጣሉ። አዲሳባ ይሄንን ሁሉ አይታይም።

አዲሳባን ዛሬ ለገንዘብ መብታችሁ ግን የለአትም። ማንም ያሰኘውን እንደፈለገው ይሸጣል። ነጋዴ አልሸጥም ሲል እንኳ ከልካይ የለበትም። ጫፍዋ ትንሽ የተቆረጠ ብር ይዛችሁ ታክሲ እትሳፈሩም። ጥሩ መጽዋች ብትሆኑ እንኳ ሳትወዱ ክፉ መሆንን ከአካባቢያችሁ ብልሹነት እንኳ ሳትወዱ በግድ ክፉ መሆንን ይሉንታ ቢስና ደንታ ቢስም ታደርጋችኋለች። ያለ አንድ ብር አንቀበልም የሚሉ የመንገድ ላይ አብሪተኞች፣ ለእሥር ሣንቲም አላስኬድ ብለው ሲጨቀጭቋችሁ መኪና ጎማ ሊያስገቧችሁ የሚሞክሩ ሽማግሌ መስለው ከጎረምሳ ያነሱ ሰዎችን መዲናችን ታስተናግዳለች።

«ወይ አዲስ አበባ ወይ አራዳ ወይ» እውነትም አራዳ! ገና ከጥንቱ ሥልጣኔ ሥልጣኔ ሲሸታት የወጣለት ሕዝባዊ መፈክርዋ ነው። እሷ ግን አታፍርም። ምሁር ነኝ የሚል ደንቆሮ፣ ሳስታርቅ ብሎ የሚያጣላ፣ ዋሽቶ የማያስገድል፣ አስመሳይ አፍቃሪ፣ ጉቦኛ ባለስልጣን፣ የነጋዴ ዘራፊ፣ የትልቅ ትንሽ፣ የሐኪም አወናባጅ......ሁሉ ተጭቀውባት አዲስ አበባ አታፍርም። ይልቁንስ አራዳ ነኝ ብላ ከንቱ ኩራት ትኮራለች።

ራስን መቀበል (Self Acceptance)

ይሄንን ርዕስ የሥነ ልቦና ወይም የሕክምና ሰዎች ሲያዩ በጉጉት ለማንበብ እንደሚገፋፉ አውቃለሁ። ምክንያቱም እነዚህ ባለሙያዎች ሰያካትሪ፣ ሳይኮአናሊስ፣ ቢሄቪየር አናሊስስ........የሚባሉትንና ሌሎችንም በሚገባ ያውቃሉ። እኔ ግን ምስኪን የሥነ ጽሑፍ ሰው ነኝና ቢሰቁብኝም ይሳቁብኝ ቢወርፉኝም ይወርፉኝ ብዬ.....ዓይን አውጣቼ (ድፍረት ነው የሚባለው) ይኼንን ጽሑፍ ጀምሬያለሁ።

ራስ መቀበል (Self Acceptance) የሚባለው ነገር ምንድነው? ምሁራን ሲባሉ ከላይ ከጠቀስኳቸው ጀምሮ የትምህርት የሶስዮሎጂ የፍልስፍና........መካሪዎች እየሆኑ «እራሳችሁን ሁኑ» ይላሉ። የሰው ልጆች ግን መቼ ራሳችንን እንደምንሆን እኔ ባለሁበት አካባቢ አናውቅም። እንዲያውም........ሌሎችን መቼ ነው እምንሆነው ብለን ማሰብ ነው የሚቀናን።

ስለዚህ.......ምሁራኑ ሲመክሩን ብዙ የደከሙ ቢሆንም፣ ከእኛ የሚሰሙትን ሰምተው ትንሽ እንኳ ቢዝናኑ ይሻላል ብዬ አስባለሁ። እኔ በበኩሌ ራስህን ተቀበል ቢሉኝ ደንክ ከሆንኩ ደንክነቴን፣ ቀውላላ ከሆንኩ ቀውላላነቴን አፍንጫዬ ቀዳዳዎቹ የሚታይበትን ጎማዳ ቢሆን ፉንጋነቴን (ወይም አስቀያሚነቴን)ን አምኜ «ነኝ» ለማለት ዝግጁ እሆናለሁ። ምሣሌውን ረዘም ላርገው.......እጅግ ትልቅ ጆሮ፣ ወይም የዞያን ዓይነት ከንፈር....... በረጅም እጆች ላይ አጭር ቁመና፣ በአጭርነት ላይ ረጃጅም እጆች...... ዓይነት የሰውነት ተፈጥሮ ቢኖረኝ እቀበለዋለሁ።

ማንም ምንም ይበለኝ........ ራሴን ነኝ። ሌላ መሆን አልፈልግም፣ ብዬ ራሴን ተቀብዬ እኖራለሁ። ሁብታም መሆን፣ ድሀ መሆን መማር አለመማር ሁሉ........ እዚህ ውስጥ የሚገባ ይመስለኛል። ይሄን ይሄን

t.me/OLDBOOKSPDF

እያልን ወደ ማኅበራዊ ሕይወት እየገባን ነው። «ራስን መቀበል» (Self Acceptance) የሚል ትልቅ ጉዳይ ከያዝን ወደ ቁም ነገሮች መግባት ያለብን ይመስለኛል።

«ሴቶች ወፈር ደልደል ሲሉ ደስ ይለኛል» የሚል አንድ ጓደኛ አለኝ። በቁንጅና ውድድር የሚታዩትን የውጭ አገር ሞዴሎች አይወዳቸውም። «የቤት መጥረጊያ ሊመስሉ ምንም አልቀራቸውም» ይለኛል። «ወፍራም ሴቶች ደስ ይሉኛል የምትለውን አነጋገር አንድ ቀን ትለውጠዋለህ» እያልኩት እንደ ቀልድ ስንከራከር ብዙ ጊዜዎች አሳልፈናል።

እንደ ዘበት ያነሳነው ነገር እበቱ ስንገባ ዘገነነው። ዘሪሁን እሸቱ በዓይኑ የሚያየውን ማመን አልቻለም። «በእኔ ዲሽ ላይ ነው ወይስ በሌላ?» ማለት ሁሉ ጀመረ።

ታይራ ሾው ለእኔ አስገራሚ ነገር አሳየኝ። 250 ኪሎ ግራም ግድም ክብደት ያላት የ 31 ዓመት ሴት ናት። የስምንት ዓመት ልጅ አለቻት። ለምን ያንን ያህል እንደወፈረች የራስዋን ምክንያት ተናግራለች። የማይረሳኝ ነገር ግን ሰዎች ተሰብስበው እንዲያዩዋት ስለማትፈልግ.......እቤትዋ ድረስ እየሄዱ በካሜራ ያናገርዋት መሆኑ ነው። እንግዲህ ይሄንን ቅጥ ያጣ ውፍረት ብለን እንለፈው።
ተፈጥሮ?......ወይም?.......እንዳላችሁ በሉት።

ጓደኛዬ ቤት ቁች እንዳልኩ ሌላ ቤት ከለንደን መጥታ ታይራ ሾው ላይ ቀረበች። ይቺ ሴት መልኬ እያምርም ብላ የምታስብ ናት። «እስቀያሚ ነኝ፣ ሰዎች ሁሉ ሲያዩኝ ይስቁብኛል» ትላለች። ታይራ ወደ መድረክ እንድትወጣና እንድትታይ ብትገፋፋት እንቢ ስላለች ከመድረክ ጀርባ ሄዳ አነጋገረች። እኔና ዘሪሁን ስናያት እስቀያሚ መስላም አልታየችንም። አፍንቾዋ ጎረድ ያለ ግንባራዋ ወጣ ያለ ከመሆንዋ በስተቀር በባህላችን ፉንጋ የምንላት ሴት ናት። ብቻ እንደ ምንም እየፈረች ወደ መድረኩ ቀርባ፣ በመስተዋት ሁሉ ሌላ ነገር እንደሚታያት ገልጻ ምንጊዜም አስቀያሚ ነኝ ብላ እንደ ምታምን ተናግራ ቀና ብላ እንኳ እዚያ የነበሩትን ሁሉ ሳታይ ወጣች።

በታይራ ሾው የነበረው ሳይኮሎጂስት የሰጠውን አስተያየት አዳምጠን እኔና ጓደኛዬ ተያየን። ትልቋን ወፍራም ሴት ካየብት ደቂቃ ጀምሮ ዓይኑን ማመን አቅቶታል። «ወፍራም ስል እኮ የእሷን ዓይነት ማለቴ አልነበረም» አለኝ በሐሳብ ተውጦ። «እነዚህ ሁለት ሴቶች ራሳቸውን ይቀበሉ ይሆን?» አልኩት እኔም።

ራስን መቀበል የሚለው ጉዳይ ትልቅ ቁም ነገር መሆኑ ስለታሰበኝ ወደ ሐኪም ጓደኞቼ ሄጄ አንዳንድ የሐሣብ ልውውጥ አደረግን። የእኔ ጥያቄ ቀለል ያለ ዓይነት ነበር። በታይራ ሾው ያየሁትን ከነገርኳችሁ በኋላ «ሰው ራሱን እምሆን ካቃተው ምን መሆን ይቻልላ? እድኒት ሲት መልክ ጥፉ ብትሆንስ? አንድ ወንድ ያላሰበውን ነገር እንዲህ ነኝ ቢልስ?» ብዬ ለውይይት ጋበዝኳቸው። በጋዜጠኝነቴ ምሳሌ መቀለብለብዋን እያሰብኩ ወጥሬ ያዝኳቸው።

ወዳጆቼ ስለሆኑ ብዙ ነገር አጫወቱኝ። በሕክምና - ቃላት በእንግሊዝኛ ቢያጣድፉኝም የሰማሁትን ግን እንደ ሚከተለው ልንገራችሁ። ሳይካያትሪ በሰው ልጆች ባህሪያት ላይ ያለው ግንዛቤ ቀላል አይደለም...... ብሬይን ዲስኦርደር ፐርሰናልቲ ዲስኦርደር....... ሌላም ሌላም ብዙ ነገር አሉኝ።

እኔ የማነጣጥረው ሰው እንዴት ራሱን ተቀብሎ «ነኝ» ብሎ አይኖርም? የሚል ሆኖ ሳለ...... እነሱ ግን «አንተ እንደምታስበው አይደለም» እያሉ..... በአንዳንድ ትዝታዎች የገጠማቸውን ነገር አጫወቱኝ። ከእነሱ የተማርኩት ነገር ቀላል አይደለም። ለምሳሌ የተማረም ይሁን ወይም ሌላ በአእምሮ የማስተዋል ችግር በድንገት የሚጀምር ተቃራኒ ጾታን የመውደድ ችግር.......ምንም ሳታደርገው አጠገቡም ሳትደርስ፣ ጠላቴ ናት፣

t.me/OLDBOOKSPDF

እገድላታለሁ የማለት ችግር.......በመሃል በመሃሉ ደሞ......ወፈፌ ነኝ የሚለው..... ኦ. ፒ. ዲ. ገና እንዳስተኙት የመኪና አደጋውን ረስቶ «ደሜን ለአገሬ» የሚለው አጥንቱ እየተንቋቋ በሰካር የንገዘ የመኪና አደጋ በማግስቱ ካልሆነ የማይገባው........የእኔ አንጎል የማይችለውን ሁሉ........ አወራን።

እውነቱን ለመናገር እኔ ያየሁትን የዘገነነኝን ነገር የራሴን የጋዜጠኛ ወሬ ነገር ማሰብ ቀጥያለሁ። ለምን ወፍራሟ «በቃ፣ እንዲህ ነኝ እንዲህ ሆኜ እንደ ማንም እሞታለሁ። ብላ ራሷን አትቀበልም? ያቺን አሰቀያሚ ነኝ ብላ እንደምታምነው ለምን ሌላ አስቀያሚ ፍቅረኛ እስከሚያጋጥማት ድረስ ራሰዋን ሆና አትቆይም? የሚል ነበር የማስበው። የሚገርመው ግን ሳይኮሎጂና ሜዲካል ሳይንስ የተባሉት የዘመናችን ጥበቦች የአገሬን እውነታ እንደዘነጋ ያደረጉኝ መሆናቸው ነው። በእኛ አገር ፍቅር፣ ጋብቻ የምንለው ነገር በእርግጥ ከአፍቃሪዎች ወይም ከባለትዳሮች የሚመነጭ ነው? ወይስ ማኅበራዊ ተፅዕኖ ድህነት፣ በደረጃ፣ አለመስተካከል....... እማት ምራት..... ቅብርጥሴ አይሚጫኑትን? ይሄን ይሄንን ሳሰብ ቆይቼ ራስን መቀበል ሊኖር ቀርቶ ተሳስቻለሁ የሚል ቃል እንኳ ባደግኩበት ኅብረተሰብ እንደማይኖር ራሲው ለራሴ ደመደምኩ።

እኔ እንደማስበው ራስን መቀበል ያኮራል እንጂ አያዋርድም። በራስ መተማመን እስካለ ድረስ፣ የሰው ልጅ ሲባል ሁሉም እንደየራሱ ይኖራል። ዓይነ ሥውር ብሆን በማሰብ ደረጃ ዓይናማውን ከበለጥኩ፣ ከዚያ የሚሻል ሌላ ምን እፈልጋለሁ? አንድ እግሬ አንከስ ቢል በሁለት እግሮቼ ተቆን ከሚራመደው በምን አነሳለሁ? እንዲያውም አካሄዴ ቄንጠኛ ሆኖ የቆንጆ ሴቶችን ዓይን ልሰብ እችላለሁ። በዚህ አጋጣሚ አንድ ቀን በሬዲዮ የሰማሁትን ላጫውታችሁ። ዕለቱ የአካል ጉዳተኞች ቀንን የሚያስታውስ ነበረ። አንድ ሰው እንዲህ ብሎ ሲያወራ አዳመጥኩ። «ልጅ ሆኜ ደብረ ዘይት ከጓደኞቼ ጋር አየር ኃይል ፊልም ልናይ ውችው በር ቆመን ሳለ፣ አንዱ ጓደኛዬን «ማነው ፀሐይዋን ለረጅም ጊዜ ትክ ብሎ የሚያይ?» የሚል - ውድድር - አመጣ። ከዚያ ፀሐይዋን ሰናይ ቆየን። ከሣምንት በኋላ አንዱ ዓይኔ ታመመ። ሌላውም እንደዚያው ሆነና ዓይነ ሥውር ሆንኩ» ሲል ምን ያህል በትኩረት እንዳዳመጥኩ ትዝ ይለኛል። ሰውዬው ስሙን ባላስታውሰውም፣ የሕግ ምሁር ወይም Lawyer መሆኑን በሬዲዮ ተናገረ። ራሱን የተቀበለ ሰው መሆኑ ገባኝ። እንዲህ ሆኜ እንዲህ ሆንኩ እያለ ተዝናንቶ አወራ እንጂ በዚህ ዓለም ዱሮ እንዲህ ነበርኩ የሚል ጣጣ ውስጥ አልገባም። ትልቅ የሚያደርገውም ይኸው ነው።

መቼም የሰው ልጆች ስንባል ወንድ ሴት እያልን ራሳችንን ሳንከፋፍል ቀርተን የምናውቅ አይመስለኝም ዘመን ከተቆጠረ ጀምሮ ጥቁሩም ይሁን ነጭ የሰለጠነም ያልሰለጠነም ያደገ አገር ብትሉትም ያላደገ...... ይሄ ሐቅ ሁልጊዜም አለ። ለምሳሌ ወንዶች ስንባል እድሜያችንን ለማሳነስ የሴቶችን አስተዳዳሪ ነን እንዳንባል የማናደርገው ነገር እንደ ሌለ ልቦናችን ያውቀዋል። በአጭር አነጋገር የበላይነታችንን ለማሳየት ራሳችንን መቀበል አንችልም ማለት ነው። አታሳፍሩንም ብዬ ልማፀናችሁ እንጂ..... ፀሐይ ሳያቃጥለን ጠለቅ የምናደርጋት ኮፊያ..... የወጣት መነጽር..... ታኮ ጫማ ሳየንሳ...... አለባበሳችን፣ አካሄዳችን ሽበት በቀለም መደበቃችን ሁሉ እድሜ ለመደበቅ የምናደርገው መሆኑ ግልጽ ነው።

ወደ ሌላው ጉድ ዘወር ስንል ደግሞ ሴቶች እንዴት ራሳቸውን መቀበል አለባቸው ወደ ሚለው እንመጣለን። ይሄንን እኔ ከማወራላችሁ ይልቅ የአንዲት ሴት ታሪኳን አቅርቤላችሁ ራሷ ትንገራችሁ። ጉዳዩ የሴት ዕድሜ የሚመለከት ነው።

ራሳችንን ለመቀበል ከምንም በላይ እድሜ ትልቅ ሚና ይጫወታል። ወጣትነት ተስፋና ትኩስ ኃይል፣ በራስ መተማመንና ድፍረት ያይበታል። ቁንጅና አብቦ ያሸትበታል። የፍቅር አዝመራም ይሰበሰብበታል። ከዚያ ቀጥሎ የሚመጣው ጊዜ በቤተሰብና በማኅበረሰብ ብሎ በአገር ኃላፊነት ላይ እያነጣጠረ ይሄድና ሽምግልና ወቅቱን ጠብቆ ይከተላል። ሽምግልና በአንጋፋነት ያስከብራል። አስታራቂ መካሪ፣ ታጋሽና አመዛዛኝ...... ይኮንበታል። ከዚያ ወዲያ ያለውን አስቀያሚ የሞት ዋዜማ አለማንሳቱ ይሻላል።

t.me/OLDBOOKSPDF

ወንዝ ከተራራ ምንጭ ሆኖ እንደሚነሳ...... እያደገ ትልቅ ጅረት እየሆነ ብዙ ውጣ ውረዶችን ሄዶ ሄዶ ከባርህ እንደሚገባ..... የሰው ልጅ አካላዊ ዕድገትም እንደዚያ ነው። በተለይ ወጣትነት እንደ ጉም እየቦነነ ቀስ በቀስ ሲጠፋና ሽምግልና (ለወንድም ለሴትም የሚውል ቃል ነው) እንደ ደራሽ ውሃ ከች ሲል ሰብዕና ፈተና ላይ ወደቀ ማለት ነው።

«ልጅ መውለድ ቀላል ነገር ባይሆንም በውጤቱ ትልቅ ስጦታ ነው። ዕድሜ ከገልማሳነት በላይ እየገፋ ከሄደ ግን እንደ ልጅ መውለድ ደታ አይሰጥም - እንዲያውም ያስጠላል» ትላለች ኖራ ኤፍረን፣ ታዋቂዋ ደራሲ። ኤፍረን ስልሳ አምስት ዓመቷ ነው። ያለ አንዳች ጥርጥር ግን 10 ዓመት የምታንስ ትመስላለች። ይሁን እንጂ የሽምግልና ምልክቶችን እያየሁ ነው ትላለች። ከአነጋገሯ ሁሉ የሚገርመው «ልብስ ልገዛ መግባት ያለብኝና የሌለብኝን ስቶር በሚገባ አውቃለሁ። በድንገት ግን ደስ ያለኝ ቡቲክ ገብቼ ልገዛ ብልም ገዝቼ የምወጣው ጥቁር ሙታንታ ነው» ማለቷ ነው። እታውቋቱም እንጂ ኖራ ኤፍረን የወግ (Informal essay) ጸሐፊም ናት። እና በዚህ አባባልዋ «እንደ ወጣቶቹ የሙታንታ ከለር መምረጪያ ዘመኔ አልፏል» ብላ እውነቱን ልትነግራችሁ ፈልጋ ነው። ሌላ የምታስገርማችሁን አንድ ነገር አስንቼላችሁ ወደሷ ማንነት ልለፍ። ኖራ «የዛሬ ሦስት ዓመት በኮምፒውተር ትናንሽ አድርጌ የጻፍኩት ዛሬ ለማንበብ እያስቸገረኝ ነው» ትላችኋለች። ልታዝናናችሁ ፈልጋ ነው እንጂ....... እሷስ የእድሜን ደራሽ ውሃ አሳምራ የምታውቅና አትጨነቁበት ብላ ልትመክራችሁ የተነሣች...... ኪነ ጥበብ የተጠናወታት እውነተኛዋ ሴት ናት።

ከአንድ ዓመት ተኩል በፊት ኒውስ ዊክ መጽሔት ላይ እንዳነበኩት ኖራ ኤፍረን ከእሥር የማያንሱ ድርሰቶችዋ በፊልም ታይተውላታል። ኖቬል ወይም ረጅብ ልብ ወለድ (Heart burn) እና (Imaginary friends) የሚል ተውኔት ጽፋለች። ኖራ ኤፍረን በጣም የምትታወቀው «Crazy Salad» እና «Walflower at the orgy» በተሰኙት የወግ ስብስብ ጽሑፎችዋ ነው።

አሁን ለጀመርነው የራስ መቀበል ርዕስ በጣም ቅርበት ወዳለው ጉዳይ ጠለቅ ብለን ስለገባን እንዳትሰለቹ ላስታውሳችሁ። እስካሁን ድረስ ስለ ኖራ የተባለው ሁሉ ቀላልና ተራ ተደርጎ መታየት ባይኖርበትም፣ ይሄኛው የዕድሜን ጉዞ እያዝናና የሚያመለክት ነው። በመጨረሻ ያሳተመችው «አንገቴን እንዴት እንደማልወደው፣ እና ሴት ስለ መሆን አንዳንድ ሐሣቦች» ብላ የጻፈችው የወግ መጽሐፍ በጣም ተወዶላታል።

የኖራ ኤፍረን የወግ መጽሐፍ ስለ እርጊትነት እያማረረ የሚናገር ይሁን እንጂ «ተፈጥሮን ምንም ማድረግ አይቻልምና እንቀበለው» የሚል አስተሳሰብ በአርት ሂደት የተላበሰ ነው። በፎቶ ግራፍዋ ስታይዋት አንገትዋን በአንዳች የሆነ ጨርቅ የሸፈነችው «የዕድሜን መግፋት አንገት ያጋልጣል» የሚል አስተሳሰብ መሆኑ በግልፀ የምንረዳው ይመስለኛል።

የስልሳ አምስት ዓመት ባለ ዕድሜዋ ኖራ ልታስቃችሁና ለሕይወት ጉዞ እንድታሱ ልታደርጋችሁ ምን እንደምትል እስቲ እንደሚከተለው ላውራላችሁ።

«ባለፉት አሥራ አምስት ዓመታት ሳነብ የኖርኩት አንድ ሰው ሲያረጅ እንዴት የበለጠ ደስተኛና እዋቂ በሳል እየሆነ እንደሚሄድ ነው። ይሄን የሚሉ ሰዎች እብደዋል ወይ? ለመሆኑ ራሳቸውን በመስታወት አይተው ያውቃሉ ወይ? ጀርባዬን በእጄ ልንካ ሲሉ ትከሻቸውን የሚያየውን መከራ አስበው ያውቃሉ እንዴ?! እውነቴን ነው...... እኔ ወደ ሃያ ዓመት ዕድሜ ተመልሼ የኢንተርኔት የፍቅር ቀጠሮ ሲያፍልም አይነካካኝ። ይሁን እንጂ ከአሁኑ ዕድሜሽ ቀነስ አድርገሽ ወደ ወጣትነት ተጠጊ ብትሉኝ እሰየው ብዬ እቀበላችኋለሁ»

የኤፍረን ጨዋታ ራስን ከመቀበል መስመር የሚያወጣን አይደለም። ይልቁንስ ለሴቶች እህቶቿ የምትለው ነገር አላት። «የፕላስቲክ ቀዶ ሕክምና ስፔሻሊስቶች ዘንድ ሄጄ እባካችሁ በሆነ መንገድ

t.me/OLDBOOKSPDF

ለዋውጡኝና የምፈልገውን አድርጉኝ ብላቸው.......እምብዛም ሊጠቅሙኝ አይችሉም። ቀዶ ሕክምናውም ቢደረግልኝ ዞሮ ዞሮ፥ በመጨረሻ ላይ ራሴን ነው የምሆነው!»

ኤፍረን የተጨማደደውንና የሚያስጠላውን አንገቷን ከወጣት መልክ ጋር አጣምረው እንዲያስማሯትም አትፈልግም። «ይሄንን አድርግውልኝ ያለ ተፈጥሮዬ ወደ ወጣትነት ከሚመልሱኝ አሳዛኝ አንገቴንና ዕድሜ የሰጠኝን መልክ በመስታወቴ እያየሁ........ የሚያምር አበባ የመሰላ ወጣት ላይ ጀርባዬን ሰጥቼ መቀመጥን እመርጣለሁ» ትላለች። ኖራ በርግጥም ጨካኝ አሮጊት ናት። ሆኖም ደራሲ ናትና ሕይወት ላይ መጨከንዋ አያስገርምም።

በመጨረሻም ለወጣቶች ምክር መሰል አስተያየት ስትሰጥ «ውብ አንገታችሁ የእድሜ ጎርፍ ሳይደርስባችሁ ዛሬውኑ የወጣት ቁንጅናችሁን በተገቢ ቦታና ጊዜ ለምትወዱት ወጣት፣ ወይም ለሚመርጧችሁ ሁሉ......በአግባቡ አሳዩ። ደራሽ ውሃው የመጣ እለት ሁሉንም ለእግዚአብሔር ትሰጡታላችሁ» ትላለች።

እውነትም ኖራ ኤፍረን የምትለው ልክ ነው ያሰኛል። የሚወደድ ይወደዳል። የሚጠላም ይጠላል። የሚወደደው ላይመለስ፣ የሚጠላውም የሚወደድ ላይሆን ምን የሐሳብ ውጣ ውረድ የስሜት ድካም እፎይታን የሚከለክል....... ምን ዓይነት ከንቱ ጭንቀት ሊጠናወተን ይገባል?........ኖራ እንዳለችው ብቻ ሳይሆን...... ሰብዕናችንም እንደሚያስነገዝበን መፍትሔው ራስን መቀበል ነው።

ሽሽት

ሽሽት የተፈጥሮ ክሥተት ነው። ሰውም እንሥሣም አውሬም ይሸሻል። በአየር፣ በየብስ፣ በባሕር ያሉ አዕዋፍ ነፍሳት፣ የዓሣ ዘሮች ሁሉ ይሸሻሉ። አንዱ ያባርራል፣ ሌላው ይሸሻል። የዓለማችን ሕግ ነው። ቻርለስ ዳርዊን «በሕይወት ትግል ከበርቴዎች መሀል በጣም የበረታው ውድድሩን አሸንፎ (ሰብሮ) ይወጣል» ያለው ነው። በጠቅላላው መልኩ ሲታይ አንዱ ያባርራል። ሌላው እንዳይሞት ያመልጣል። በኃይለኛና ደማማ መካከል ሕይወት ሚዛኗን እንደ ጠበቀች ይቺ ዓለም ዑደቷን ትቀጥላለች።

የሰው ልጅን በተመለከተ በጦርነትና በወንጀል በአደጋ ጊዜ ሽሽት መኖሩ የታወቀ ነው። ይሄን ይሄንን እንደ መግቢያ ላድርገው እንጂ እኔስ ልናገር የፈለግኩት ስለ ተለያዩ የሽሽት ሁኔታዎች ነው።

ሁለት ሥንኞችን እንሥላቸውና ወደ ሌላ እንሄዳለን።

1. «ፊርማና ወረቀት ቀሪ ነው ተቀዳጅ

   መተማመን ብቻ ይበቃል ለወዳጅ»

2. «ሥጋም ይበላና ይጣላል አጥንቱ፣ ጠላም ይጠጣና ይፈሣል

   ገፈቱ ዕዳም ይከፈላል እየሠነበቱ።»

3. «ሥጋም ይበላና ይጣላል አጥንቱ፤

   ጠላም ይጠጣና ይፈሣል ገፈቱ፣

t.me/OLDBOOKSPDF

ዕዳም ይከፈላ እየሠነበቱ።»

የመጀመሪያው ግጥም የአሰፋ አባተ ነው። ሁለተኛውን ማን እንደገጠመው አላውቅም። ህዝባዊ ግጥም ግን ሳይሆን አይቀርም። እንድ ሊስተዋል የሚገባው ነገር እነዚህ ግጥሞች የዕዳ ሽሽት ወይም ከአበዳሪ መደበቅ እንደ ዛሬ በማይዘወተርበት ቀደም ባለው ዘመን የተፈጠሩ መሆናችው ነው። እነሆ - እዳ ምንድነው? መበደርና አበዳሪ ተበዳሪ....... ወደሚለው - ልንመጣ እያኮበኮብን ያለን ይመስለኛል። እዚህ ጨዋታ ላይ ከደረስን ወግ ማለት እንደ ብርሌው ነውና፣ መንግሥትም ይበደራል ከሰው አልፎ መንግሥትም ባለ ዕዳ ይሆናል....... እንዳትሉኝ ከወዲሁ አደራ እላልሁ።

ዱሮ ዱሮ....... «ሒሣብ» የሚል እድን ግጥም ጽፌ ነበር። ዛሬ የት እንደጣልኩት ወይም እንደረሳሁት እንኳን አላስታውስም። ግን ከዩኒቨርሲቲ ልመረቅ - ስል (በ 1962) ሶስት አራት ወር በፊት ነበር። የጻፍኩት ዕዳ የሚለው ጽንሰ ሐሣብ ያኔ ተሠርጾብኝ ይሁን......ወይም ሌላ...... እንጃ ብቻ። እንድ አራቱን ስንኝ እንሆ፦

ሰባት ጊዜ ሰባት አራባ ዘጠኝ

እድ እለኝ።

ሶስትና - ሶስት - ዘጠኝ

ምንም የለኝ።

አትሠልቹ እንጂ ግጥሙ ዕዳ ያለበት (ወይም ተበዳሪ) ምን ያህል ይጨነቃል ምን ያህል መሄጃ መንገድ ያጣል.....የሚለውን አሳብ የሚያንፀባርቅ ዓይነት ነበር። ይሄ ግን አሁን ለምንጽፈው ነገር የሚኖረው አስተዋፅዖ በጣም ትንሽ ነው።

ይልቁንስ......፣ ምንም በሉት ምንም አንድ የግል ትዝታዬን ላጫውታችሁ። ነገሩ የሆነ የዛሬ አርባ ግድም ነው። እምቦ ማዕረግ - ሕይወት ትምህርት ቤት አሥራ አደኛ ክፍል ተማሪ እያለሁ የማውቃቸው ሁለት ወንድማማቾች ነበሩ። የአዲስ አበባ ልጆች ናቸው። እነሱ ገና ሲኒማ አድዋ ሳይፈርስ ጀምሮ ሲኒማ ኤምፓየር ኢትዮጵያ - ሁሉ ብዙ ፊልሞች አይተው ሠልጥነው እምቦ ሀብታም ዘመዶቻቸው ጋ፣ የመጡ ናቸው። እኔ - ሞጆ ከምትባል የሩቅ አገር የገጠር ከተማ ስለ መጣሁ ያየሁዋቸው ፊልሞች በቁጥር ነበሩ። ይሁን እንጂ እንዷን ያየሁዋት መግለጽ ብቻ ሳይሆን የማውራት የማሣቅና የማዝናናት ዓይነት ባሕርይ ስለ ነበረኝ ታላላቆቼም ቢሆኑ ጓደኛቸው መሆን ቻልኩ። አንድ ቀን ታናሽዬው አርባ ብር አስቀምጥልኝ እለና ሠጠኝ። እኔ ግን ያንን ብር አጠፋሁት። ጠየቀኝ። አጥፍቼዋለሁ እልኩት። ግዴለም፣ ሌላ ጊዜ ትመልስልኛለህ እለኝ። ከዚያ በኋላ አሥራ ሁለተኛ ክፍል ስንጨርስ ተለያየን። ከጥቂት ዓመታት በኋላ፣ ሐረር ጦር አካዳሚ ገብቶ መቶ አለቃ መሆኑን ሠማሁ። እኔም እድሌ እንደመራልኝ የሕይወት ጉዞ ቀጠልኩ።

ከሀያ አምስት ዓመታት በላይ ሳንተያይ ቆይተን...... አሥመራ ዩኒቨርሲቲ የሥነ - ጽሑፍ መምህር ሆኜ ሄድኩ (1980)። ዱሮ የማውቃት አሥመራ ተለውጣ ጠበቀኝ። ከተማዋ ወታደር በወታደር ሆናለች። አካባቢው ሁሉ ያስፈራል። ደሞ በዚያን ጊዜ እድን የደርግ ጂፕ ኃይለኛ መብራቱን ኮምቢሽታቶ ላይ ካበራ ካቴድራሉም፣ ቡና ቤቱም፣ መስጊዱም ጭር እርጭ ይል ነበር። ሙስታሹን ጠምዘዝ እያደረገ አመዳም ፊቱን ብልጭ አድርጐ «ዝሑል ቢራ» የሚል መኪናውን ያለ ፍሬን እቁሞ የትም ቦታ የሚገባ ተራ የምትሉት ወታደር «እስቲ እታን አጪሱ» የሚያሠኝ ዓይነት ነበር። ወሬዬ ግን ሳይበዛ አይቀርም። ታገሱኝ።

t.me/OLDBOOKSPDF

እሥመራ አንድ ሣምንት ያህል እንደቆየሁ አንድ የሚገርም ሁኔታ አጋጠመኝ። ፀጉሬን ልስተካከል በርጋታ እሄዳለሁ ዝም ብዬ እየሄድኩ ሣለሁ በፀሥር ወይም - ሀያ ሜትር ርቀት ጥቁር የጸሐይ መነፅር ያደረገ፣ ዋዝ መኪና ውስጥ የተቀመጠ ሰውዬ በድንገት «እጅ ወደ ላይ» አለኝ። ምን አቅብጦኝ ነው እዚህ አገር የመጣሁት? የሚል ቅጽበታዊ ሐሣብ ጭው እያለብኝ ቆምኩ። እጄን ወደ ላይ አድርጌ በውየውን ሳይ ሚሊቴሪ ልብሱን እንደ ለበሰ ክላሹን ጭኑ ላይ አስቀምጦ ወደኒ ደግኗል። ጀርባዬ ላይ የበረዶ ውሃ የሚወርድ መሠለኝ። ግራ ቀኜን ማየት ስጀምር (ጐዳና አቴጌ መነን በሚባለው ወንገድ) ሰዎች ሁሉ አፍጠው ከየበሩ የመስኮቱ ትክ እያሉ ያዩኛል፡ እኔም በቃ አልቆልኛል ብዬ እንደ - ዘመናችን የቀይ ሽብር ሠለባዎች እንጀን ለአካባቢው እንደማውለበለብ እየቃጣኝ ልቀርበው እያሰብኩ እያለሁ «ስማ አንተ ገንዘቡን አታመጣም?» አለኝ በድንገት፡ ምን ማለቱ እንደሆነ አልገባኝም ከት ብሎ ሢሥቅና መነጽሩን ሲያወልቅ ግን አወቅኩት። የአምባው ጓደኛዬ ነበር። ኰሎኔል ሆኗል፣ ባለሥልጣንም። ለካ እሱም ወደ ፀጉር ቤት ነበር እካሄዱ። ቂጭ ብለን ጐን ለጐን ፀጉራችንን ተቆረጥን እላችኋለሁ። የጓደኝነታችንን ነገር ለናንተ ግምት እተዋለሁ።

በእውነቱ የግል ትዝታዬን ያወራሁላችሁ የራሴን አስቤ ነውና ይቅር ትሉኛላችሁ። ደሞ በአንድ በኩል በዚያን ዘንድ ከዕዳ ወይም ከብድር የሚሸሹ ጣቂቶች ነበሩ። አሁን ታዲያ...... ትልቅም በሉት..... ደስ እንዳላችሁ..... ዕዳ ውስጥ የማይገባ አልተበደርኩም የሚል ሰው የሚኖር ይመስላችኋል? እኔ እንጃ። በኔ ግምት ሰዎች ሲባሉ አንድ ዓይነት ናቸው። የሚለዋውጣቸው ነገር ቢኖር መልበስ፣ መተጣጠብ ፊት ማሳመር የመኮፈስ ወይም ዘመናዊ መሆን ጥሩ ጥሩ የአነጋገር ብልጠት (ቀልጠፍ ቀልጠፍጠፍ የማለት) - እና የመሳሰሉት ዓይነት ነገሮች ናቸው።

«ሽሽት» ብዬ ያልኩት አባባል ወደ ዕድሜም ሊመጣ ነው ማለት ነው። ለምሳሌ እግዚአብሔር ገና ሲፈጥረው ከሠጠው የእድሜ መንገድ አፈንግጦ «የለም የኔ በዚያኛው መንገ ነኝ» የሚል ሰው ዕድሜውን ሲቀንስ ሕይወትን ያመለጠ ይምሰለው እንጂ ከእትብቱ ከማንነቱ ሽሽት ይዟል ማለት ነው።

እኔ የአሥራ ሶስት ዓመት ልጅ ሆኜ አንድ አክስት ነበረችኝ። ዛሬ በሕይወት የለችም። የሌለባት በሽታ የለም። ደም ማነስ፣ ጨጓራ፣ ኩላሊት፣ ፊኛ (የሐሞት ከረጢት ያኔ አይታወቅም መሠለኝ!) ደም ሌላ..... የሚያስመልስ እንቅልፍ የሚነሳ ተቅጡ ተወራጩ..... የሚል ዓይነት ብዙ በሽታ ያማታል። እሷ ግን በይ ሲላት፣ የጥንት አገር ልብሷን አምጡ ብላ፣ ነጭ ሻሿን ከጆሮ ግንዷ ጀምራ ግጥም አድርጋ ታሥርና አለፊ አግዳሚውን ለማየት የሚመቻት ቦታ መርጣ ቁጭ ትላለች። እኔ ደሞ «አባዬ! አሞሽ የለም እንዴ?!» ብዬ ገና የልጅነት ቋንቋዬን ስጀምር በግልምጫ ታቋርጠኝና «ዝም በል ብዬሃለሁ። አንተ እይት ታቃለህ? ለማን ይድላው ብዬ እኮ ነው!! እኔን ታማለች የሚሉኝ? እንደ ዱሮው ነኝ እኔ አክስትህ!» ትለኝ ነበር። ምናልባት ይሄ ዓይነቱ ነገር ሽሽት ከሞት? ወይስ ሽሽት ከበሽታ?

ትልቁን የሽሽት ሚና የሚጫወተው በማሕበራዊ ግንኙነት ውስጥ የሚካሄደው ባለ ዕዳ የመሆን ነገር ነው። ባለ ዕዳ የሆነ ሰው ጭንቀት አይለየውም። ፖሊስ ጣቢያ የማያውቀው የኑሮ እስረኛ ነው። መጽሐፍ ቅዱስም «ተበዳሪ የአበዳሪ ባርያ ነው» ይላል። ልቡ የፈቀደው ቦታ መሄድ አይችልም። ቢሄድም ከለላ ያስፈልገዋል። ግብዛ ቦታ፣ ሠርግ፣ ላይ ከአበዳሪ ግልምጫና ተረብ የሚያድነው አንድ ሁነኛ ሰው ሊኖረው ይገባል። በእግር ኳስ በረኛ እንደሚያስፈልገው ሁሉ ባለ ዕዳ የሆነ ሰውም የገንዘብ ጥያቄ እንዳይመጣበት ተከላካይ ባልደረባ ከአጠገቡ መለየት የለበትም። ተበዳሪ ምንጊዜም ቢሆን ከፍሎ እስኪገላገል ድረስ ነገሩ እንዲነሣበት ስለማይፈልግ የተለያዩ ዘዴዎችን ሲቀይስ ይኖራል። በዕዳ ምክንያት የሚፈራውን ቦታ ተደብቆ ማለፍ ሰውዬውን እንዳላየ መሆን የተለያዩ፣ ምክንያቶችን መፍጠር አማላጅ መላክ፣ ችግር በገሀድ መንገርና መማፀን ሌላም ሌላም።

t.me/OLDBOOKSPDF

ሽሽትን በነዚህ ብቻ ልንገድበው አንችልም። ከራስ መሸሽ ከመጥፎ ጓደኛ መሸ፣ ከአሽሟጣጭና ስም አጥፊ መሸሽ..... አለ። ምቀኛና ሸረኛ ተንኰለኛን ያዝልን የምለው ያለ ምክንያት አይደለም። ቢቸግረን ሃይማንትን ተጠልለን ከክፋት ለመሸሽ ጥረት ማድረጋችን ነው። ዝርዝር ውስጥ ለመግባት አንችልም እንጂ የበሽታን ያክልም ባይሆን ከፍቅር የምንሸሸበት ጊዜ አለ። ከኃላፊነት የምሸሸበትም ጊዜ አለ።

እንደ ነገረኛ ጐረቤት ግን አገር ለቃችሁ ጥፉ የሚያሰኝ ሁኔታ የለም። ሰውዬው ባለ ትዳርና የስድስት ልጆጆች አባት ነው። የአየር በአየር ዓይነት ሥራ ነው ያለው። ሲመቸው ይመቸዋል። ሲያጣም በሚስቱ ብርታት ከወዲያው ወዲህ እያለ ኑሮው እንደ ነገሩ እያገላበጠ ያስተናግዳል። መጠጥ ይወዳል። አንዳንዴ ቤታቸው ሞላ ሲል ሚስቱ ለልጆቹ የተሠራውን ሽሮ በትልቅ ጭልፋ እንጀራው ላይ ፈሰስ አድርጋ ትሰጣቸውና ለሱ ብቻ በቅቤ የተንተከተከች ሥጋ ወጥ በእንጀራ ሸፍንፍን አድርጋ ታቀርብለታለች። ከልጆቹ አነስተኛው «ከአባዬ ወጥ» ብሎ ቁንጮውን እያሻሸ አቤቱታ ሊያቀርብ ሲል «ና!» ይልና እያገረሰው ይበላል።

ሞቅ ብሎት ቺስታ ሆኖ አምሽቶ ሲመጣ ደሞ ጎመኑና ሽሮውን እያማረረ ከሚስቱ ጋር የነታረካል። በል ሲለውም ይደበድባታል። በግራም በቀኝም ያሉ ጐረቤቶች ሲሰሙ «አቤት አቤት! ደለዛት! ጠለዛት ድምፅዋን እከፍ አድርጌ አትጮህም?» ይላሉ። ወዲያው ደሞ ልጆቹ ወደ ተኙበት ይሄዳል። ልጆቹ ወደ ታች ሲሏት ፊት ባዶ የምታደርግና ወደ ላይ ሲሏት እግር እርቃን የምታስቀረው አሮጌ ብርድ ልብሳቸው ውስት ሲገላበጡ ሲያይ «እዬ የናንተ ሕይወት!» ይልና እንባ - ቀረሽ ፀፀቱን ይፀፀታል። ሚስትየው ዘመድ ጎረቤት ሁሉ እያፅናኑ ሲመክሯት «ጆረ ተውኝ እባካችሁ! እህል ውሃ ለዚህ ሲዳርገኝ ምን አድርጊ ትሉኛላችሁ?» ከማለት በቀር ሌላ ቃል አይወጣትም።

አንድ ቀን..... አባ ወራው ያለ ወትሮው በራ አልቀና ብሎት ብስጭትጭት እያለ እቤት ይመጣል። ማታ ማታ ስክሮ ወደ ቤቱ ሲሄድ «ዘራፍ» እያለ ባሕር ዛፉን ሁሉ ጠላት እየመሰለው በሐሳቡ ሽጉጥ እየመዘዘ «ዞር በሉ ውርድ ከራሴ ነው» በሚል ድንፋታ ሲያቅራራ የነበረው ሰውዬ ዛሬ አፉ ትስርስር ብሏል። ደብሮታል። ገና እንደ ገባ ብዙ ልብስ ተሰጥቶ አየ። ዝናቡ ደሞ ለተንኮሉ ወዲያው ማካፋቱ ጀመረ። ሲጠጣ የለመደው ቁጣው ልውጣ አልውጣ ማለት ሲጀምረው ወደ በኢት ገባ። ትንሹ ልጅ በትሪ ድንጋይ እየቀጠቀጠ «በእንባ እየታጠብኩ» የሚባለውን ዘፈን ይዘፍናል።

«እናትህ የት አለች» ብሎ ጠየቀው። «ገበያ ሄዳለች» አለና ዘፈኑን ቀጠለ። አባ ወራው ወደ ሁለተኛው ክፍል ሲገባ ሶስቱ ልጆቹ የሉም። ሌላው አድን ኳስ እያነጠረ ጣራው ላይ ይለጋል። «የቀበሌ ቤት ልታፈርስ ነው?» አለና በጥፊ መታው። ግራ ቀኝ ያሉት ጎረቤቶች እያዳመጡ ነው። አባ ወራው ወደ ማዕድ በኢት ገባ ሲል እደ ሠራተኛ የምታገለግለው የአሥራ ሁለት ዓመቷ የእህቱ ልጅ ታንቀላፋለች። «አንቺ ደግሞ በቀን ታንቀላፊያለሽ?» ብሎ በርግጫ ሲላት ተነሳች። የዝናቡ ካፊያ ጨምሯል። «ኑ ልብሶቹን እናስገባ» አለና ሶስቱም ሲወጡ በጎረቤትነት በስተግራው ያሉቱ ልጅ እግር የቤት ሠራተኞች በቁርቁሮ ክፍተት እጮልቀው እያዩት ድምፃቸውን አጥፍተው ይንከተከቱ ጀመር። «አንዴ ሽማኔ ጋ ትላለች...... አንዴ ወፍጮ ቤት..... መኪና ሰፊ........ በሷ ቤት የማናውቃት መስሏት።» ይላሉ ስለ ሚስቱ እያነሱ በማሾፍና በመንበላጠጥ «ለመሆኑ የት ሄዳ ነው?» ይላል እሱ።

ከአባ ወራው መኖሪያ ቤት በስተቀኝ ያሉት ጎረቤቶች ጠና ያሉ ዓይነቶች ናቸው። ከዓርባ ዓአምት አለፍ ያሉ ሲሆኑ፣ አንደኛዋ ባልዋ ሞቶ ልጇን ታሳድጋለች። ሌላዋ ከባልዋ ተፋትታ ልጅዋን እሱ ያሳድጋል። የሩቅ ወሬ የሠፈር ወሬ የአገር አልባልታ....... ሁሉ የሚወዱ ናቸው። አሁን አባ ወራው ሲደነፋ ሲንጎራደድ የሚሰትየዋንም አለመኖር አሰበው ድብቅ ደስታ ተሠምቷቸዋል። ስለዚህ ባረጀ ቅርቅሮ ከለላ ስንጥር

t.me/OLDBOOKSPDF

መመልከቻ ላይ ዓይናቸውን ደቅነው ሁኔታውን እያጠኑ ይከታተላሉ። «ልብሱን እኮ ካበጣችው ቆይታለች?» ትላለች አንደኛዋ። ሌላዋ ቀጥላ «ያጠበችው መቼ ነው?....... እሱ ሌሊት ሰክሮ እንደተኛ ነው እኮ! አሀሀሀ!» ትላለች። «ውይ ዛሬ ቀን...... ጉዱ ፈላ» ይላሉ እየተቀባበሉ። ሰውየው በንዴት ይንጎራደዳል። «ገና ጠዋት የወጣች....... ልብሱን ለዝናብ አስጥታ...... በሷ የተነሳ በሽሽተኛ ሆንኩ....... ሽበት ወረረኝ....... ቆይ ብቻ!» ይላል። አንደኛዋ ሴትዮ በዋናው በር ዛሬ ትመጣና «ምነው! አልመጣችም እንዴ?» ትላለች «ጆሮ ምጣት ይምጣባት!» ብሎ ገና ሲጀምር «የተሰጣው ብቅል እንኳ ገና ወጣ እንዳለች ነው እኛ ያስገባነው......» ትላለች።

ከኋላ ሌላዋ ኀደኛ ጎረቤት ከተል ትልቅና «እንደው ምን ሆና ይሆን? እስቲ አንተ አትቆጣ። ዋናው ነገር ደኅና ትሁን......ገና ጠዋት የወጣች?! ብላ መለስ ትላለች። ሁለቱም ቤታቸው ይገናኙና» «ጆሮ እንዲያው ፈረደባት...... ዛሬ መቼም አያስተርፋትም! ገብርኤል ይሁናት...... ደሞ እሷስ ብትሆን ይሄ ዙረት ምናለበት ቢቀርባት?» ሲሉ..... እሱ «ዛሬ ይለይልናል» እያለ ሲዝት...... ደቂቆች ያልፋሉ። ሚስቲትቱ ሰባራ ጃንጥላዋን ይዛ ሌላ ሶስት በፌስታል የተቋጠረ ነገር በእጇ ይዛ ሁለት እንጠልጥላ በፀሀይ ንዳድ ፊቷ ከሰል መስሎ ጠውለግ ድክም እንዳለች ስትመጣ ባልዋ ከሩቅ ያያታል። «ያችው መጣችልሽ....... እሷ ናት ብለሽ ነው? ወይስ ዓይኔ ነው...... ጆሮ እምጣች ያችውልሽ» አሁንም የጐረቤት የቃላት እሩብታ!

ከዚያማ አባ ወራው ቀረብ ስትል ወጣ ማእልት ፌስታሎቹን ቀበል ጃንጥላውን ከጇ ቀበል አድርጎ እቅፍ አሱና በአንድ እጁ ድግፍ «ኑ ውጡና ግዟት እናንተ አመዳሞች» ማለት ልጆቹን። እሷን ደሞ......, «ምነው እምዬ በዚህ ፀሐይ ብቻሽን....... እንዱን ፈልፈላ ልጅ እንኳ አስከትለሽ አትሄጂም? ጃንጥላ ግዛልኝ ብትይኝ...... አፍሽ እንዲህ ደርቆ...... ኀበጥ በልሽ የኔ እመቤት.....»

ኤድያልኝ ኤያ..... ከዚህማ ሐሜተኛ ጎረቤቶች ኩም እርር ድርቅ ክስል!....... ድብን «ሆሆሆሆይ!...... ምን ያለው ወንዷላ ነው..... ሴት አውል...... የወንድ አልጫ.....ማንን ለማናገር ነው ይሄ ሁሉ?......ማን በማን ቤት ጣልቃ ሊገባ?...... ጆሮንሺቱ ቀድሞ ለራሱ ያላወቀ...... አውደልዳይ...... ሰካራም....... የሰው አውደልዳይ ሾካካ! የባል ሾካካ!.....» ነገሩ እዚህ ላይ አበቃ። ለመሆኑ..... ሰው ከነገር ያልሸሸ ከምን ይሸሻል?

ገንዘብ

«ገንዘብ ገንዘብ ገንዘብ ያለው ያውጣ፣ ይሥራ ያሠራበት፣

ሃገር እንድታድግ ሁሉም እንዲያልፍለት.....»

በታዋቂው የሙዚቃ ሰው በተሰፋዬ ለማ ዜማ ተደርሶለት፣ በጥላሁን ገሠሠ የተዘፈነው ይህ ዘፈን ብዙ ነገሮችን ያሳስባል። አንደኛ፣ ገንዘብ ያለው ገንዘቡን ያወጣል ወይ? መሥራ ማሣራት፣ የሚባለውስ ነገር ለምንድነው?..... እነዚህና እነዚህን ይመሳሰሉ ጥያቄዎችን ያስከትላል..... ለማለት ፈልጌ ነው። እንዲያውም እኔ እንደሰማሁት የግጥሙ ደራሲ ታዋቂው ኢትዮጵያዊ ፋትቦ አባት ይድነቃቸው ተሰማ ናቸው ይባላል። ዜማ ደራሲውን አላውቅም። ለማናቸውም ግን ይቅርታ፣ ስለምን ተሰማን የሚያህል ሰው ረስቼ ለዚህ ዜማና ግጥም መጨነቄ እኔኑ ራሴን አስገርሞኛል።

t.me/OLDBOOKSPDF

ስለ ገንዘብ ለመጻፍ ካሰብኩ ቆይቻለሁ ግን ስለ ገንዘብ መጻፍ ደግሞ ለእኔ በሚገባ ምክንያት ቀላል አይደለም። እቅጩን ለመናገር እኔ ራሴ፤ በልቶ የማደር ችግርም ባይኖርብኝ ደሀ ነኝ። ድህነቴን እንዳልደብቀው ሀብታም ያጋጥመኛል። እነሱን እመስላለሁ ብዬ ለመግደርደር ስሞክር ደግሞ ያው እንደ ራሴ የምጠላው ደሀ ያጋጥመኝና «ማነህ አንተ?» በሚል የማይሰማ ቋንቋ ያሳፍረኛል። መዋረድና ማዋረድ ሌላ ጉዳይ ነው። ይሁን እንጂ በማፈርና በመኩራት መሃል ማለትም በደሃና በሃብታም መካከል ሆኖ ይህቺን ዓለም ግራና ቀኝ በትዝብት ብቻ እያዩ ማለፉ አልሆነልኝም። አሁን ግን……… የዓመታቶችን እይታዎች ሰብስቤ……. ድፍረቱን ከዋክብትና ጨረቃ ሰጥተውኝ ስለ ገንዘብ ለመጻፍ ተነሳሳሁ።

ገንዘብ ማለት ምንድን ነው?…… ብዬ ልጀምር። ይሄ ጥያቄ ዘመን ከተቆጠረበት ዓመታት ሁሉ ከተመተሩበት ጊዜ ጀምሮ በፈላስፎች በደራስያን፣ በሃይማኖት ሰዎች እና በተራው ሕዝብ ሲጠየቅና ሲመለስ የቆየ ነው።

ለመነሻ ያህል እስቲ፣ የሚከተሉትን አስተያየቶች እንመልከት፦

እግዚአብሔር ስለ ገንዘብ ምን አስተሳሰብ እንዳለው ለማወቅ ከፈለጋችሁ ለእነማን እንደ ሚሰጥ ተመልከቱ።

ታላቁ ፍሬድሪክ (የጀርመን ንጉሥ)

«ሃያ ፓውንድ ሳገኝ የአንድ ዓመት ወጪዬ አሥራ ዘጠኝ ፓውንድ ይሆናል። በዚህ ገቢና ወጪዬ ደስተኛ እሆናለሁ። ገብዬ - ሃያ ፓውንድ ሆኖ የዓመቱ ወጪየኢ ከሃያ ፓውንድ ከበለጠ ኑሮዬ የስቃይ ይሆናል»

ቻርለ ዲክንስ (እንግሊዛዊ ደራሲ)

«የገንዘብ ፍቅር የኃጢአት ሁሉ ምንጭ ነው»

መጽሐፍ ቅዱስ አዲስ ኪዳን

«የገንዘብ ቦርሳዬን የሠረቀ ምንም አልሠረቀኝም»

ሼክስፒር (ኦቴሎ)

«የገንዘብ ጥያቄ ሲመጣ የሰው ልጆች ሁሉ ሃይማኖታቸው አንድ ይሆናል»

ቮልቴር (ፈረንሣዊ ፈላስፋ)

«የገንዘብ ጉዳይ የተማረውንና ያልተማረውን የሚለይ ወይም አንዱን ከሌላው የሚነጥል አይደለም፣ ተራው ሌባ ከባቡሩ ቅጥልጥሎች አንዱን ቢሠርቅ ምሁር ሌባ ባብሩን በሙሉ ይሠርርቃል»

ታላቁ ፍሬድሪክ (ጀርመናዊ ፈላስፋ)

እነዚህ አስተያየቶች ገንዘብ እንደ ዓለማችን ገዢ አድርገው ይቆጥሩታል። ለምሣሌ ታልቁ ፍሬድሪክ ሀብታሞች ሰላም የሌላቸው እፎይታ የማያውቁና ደስታ የራቃቸው መሆናቸውን ይነግረናል። የምሁር ሌባ ከተራው ሌባ እንደሚብሰም እኛ ዝም ብለን የምናመልከውን ከእውነቱ ጋር ፍንትው አድርጎ አውጥቶታል።

t.me/OLDBOOKSPDF

መጽሐፍ ቅዱስና ቅዱስ ቁርዓንም ገንዘብ የኃጢአተኞች ሁሉ መነሻ መሆናቸውን ዱሮ ብለው ጨርሰውታል። ደራሲው ቻርለስ ዲክንስም «ገንዘብ ለሚያስፈልገኝ ወጪዬ የማይሆንልኝ ከሆነ ሥቃይ ይጥልብኛል» ሲል ካልኖርኩበት፣ የጎጆ ደስታዬን ካላገኘሁበት ምኔም አይደለም ማለቱ ነው። እንግሊዛዊው ባለቅኔ ዊሊያም ሼክስፒር ግን ገንዘብን ትንሽ አድርጎ አይቶታል። እንደዛ አድርጎ ቢያየውም ግን ናቀ ማለት አይደለም። ይሄንን ስንኝ የጻፈው የሰው ልጅ ስም (ወይም የሕሊና ኩራት) ምን ያህል ትልቅ መሆኑን እግረ - መንገዱን ሊያመላክት ብሎ ነው። በተጠቀሱት አነጋገሮች (ወይም ጥቅሶች) ልብ ብለን የምናየው የቮልቴርን ጨካኝ አስተያየት ነው። ሰዎች ሃይማኖት የሚያደርጉት ገንዘባቸውን ነው...... የሚሉ ቃላት አልወጣውም። ለሱ ለኑሮ የደም ሥር የሆነው ገንዘብ ሃይማኖትን እንኳን ሳይቀር በሥሩ ያደረገ ኃይለኛ የዓለማችን ክስተት ነው ማለት ነው። ይሆን ሲገርመን ጆርጅ በርናርድ ሾው በራሱ አስመስሎ «እኔ ሚሊየነር ነኝ ሃይማኖቴም እሱ ነው» ብሏል።

ስለ ገንዘብ የሚያስብ ሰው ማሕበረሰቡንም አብሮ ማሰብ አስለበት። ከትንሣኤ (ፋሲካ) በዓል በኋላ ዳግማይ ትንሣኤ ሌላ በዓል አድርጎ የተረፈውን ሲበላ የኖረው ማሕበረሰቡን ከማን አንሼ ብሎ ቅልቅልን የፈጠው ትውልድ እኩል መታየት ያለበት አይመስለኝም። ጊዜ ጊዜን እየወለደ ይሄዳል እንጂ የገንዘብ ጉዳይ ዱሮም ሆነ ዛሬ በየዘፈኖች ይነሣል። የሀበሻው ንጉሥ የተባለው ጥላሁን ገሠሠ በ 1952 ዓ.ም ከዘፈነው ዘፈን ሁለት ስንኝ ልንገራችሁ፦

«እኔስ መስሎ ነበር የምትወጂኝ፣

ለካ ሀብቴን ኖሯል ገና ገባኝ»

ከዚያ በማከታተል በዘፈናቸው ውስጥ፦

«እንደልቤ አግኝቼ ገንዘብ ካልሰጠኋት፣

ታባርረኛለች እኔ መች አጣኋት??

«የኔ ፍቅር ምክሬን ስሚኝ እባክሽ

ማጣት እኮ ምንም አይደል አትሽሺኝ።»

ከዚያ በኋላ ሦስት ይሁን አራት ትውልድ ቆይቶ ኤፍሬም ታምሩ

«ብትውልም መልካም ውለታ፣

በሐሳብ ብትንገላታ፣

እርሾ ቢጠፋ ማጀትህ፣

ማን አለ ከቶ ከደጅህ፣

ኪስህ ነው ወዳጅህ።»

t.me/OLDBOOKSPDF

እነዚህ ግጥሞች ሁሉም ገንዘብ ሀብትን፣ ፀጋን...... የሚያንፀባርቁ ብቻ ሳይሆኑ ትልቁን ትንሽ ትንሹን ትልቅ የሚያደርግ ልዩ ምድራዊ ኃይል መኖሩን የሚያስተጋቡ ነበሩ። ከማንም ከምንም በላይ ግን ክፍለ ኢየሱስ አበበ የገጠመው «ከሌለህ የለህም» የሚያክል ስንኝ የለም።

«የሚያደምጥም የለም ወይ የሚረዳህ፣

አያልህ ካልሆነ ከሌለህ የለህም።

ማንም ይልክሃል እንደ ልጅነትህ፣

ማግኘት ከድቶ ሄዶ ማጣት ሲያጋልጥህ።

ውለታህ ወሮታህ የላቸውም ቦታ

መች ይሆኑህና ለበቃ ሠላምታ።

ትልቁም ትንሹም ቢያዩህ አያውቁህም፣

ያንተ ነገር ሞቷል ከሌለህ የለህም።»

ስለ ገንዘብ ይሄን ይሄን አነሳሁ እንጂ ስለ ሀብታም እስካሁን ያልኩት ነገር የለም። እኔ እንደማስበው እንደ ሀብታም በዚች ዓለም የሚያስገርም ፍጡር የለም። ሀብታም ይወደዳል፣ ይሞገሳል፣ ዕድሜ ይስጥልኝ ተብሎ ይመረቃል፣ ባስ ሲል ደግሞ አላንተ የለም እየተባለ ይሞካሻል። ቢበጀውም ባይበጀውም የዚህች ዓለም ሐቅ ግን ይሄ ነው።

ሀብታሞች ሲባሉ፣ እንዳመጣጣቸው እንዳነሳሳቸውና እንደ ተፈጥሮ ባህሪያቸው ይለያያሉ ብዬ እስባለሁ። ባጠራቀውም ብር የሚመካ ያለኔ ሰው የለም የሚል፣ ትዕቢተኛን ሰው የሚንቅ..... ሀብታም አለ። የቲፎዞ ዓይነቶ ተቆጥረው አያልቁም። ነገ አፈር እንደሚገባ የሚያውቁትን ምስኪን ባለ ገንዘብ ለምን አቧራ ነካህ እያሉ ያልፈለገውን ዓይነት ፍጡር እያደረጉ ሲያሞካሹትና በትንሽ እንጎላቸው ሲሽነግሉት፣ ቲፎዞዎቹ የራሳቸው ጌታ ወይም በራሳቸው ትናንሽ ሀብታሞች የሆኑ ይመስላቸዋል። በመምሰላቸው ብቻ የሚፈጥሩት የራሳቸው ደስታ ዋነኛው ሀብታም የሕይወት አቅጣጫ እንዳይዝ እንዳይታረም..... እና በጎ በጎውን እንዳያስብ ያደርገዋል።

እውነቱን ለመናገር...... እኔ ራሴ ሀብታም ሰው መጣ ሲሉኝ በሠርጉም፣ በሐዘኑም በድግሱም፣ ስንት ጊዜ ሳላስበው ደጋግሜ ኖር ለማለት ተነሥቻለሁ። ሀብታሞች፣ አሁንም ቢሆን ልዩ መስህብ አላቸው። ደግሞም «ለምን አይኖራቸውም?» ብዬ ብሟገት ተሳስተሃል እንዳትሉኝ። ምነው በልማዳችን እንኳ «ያለው ሰው ማማሩ!» እንል የለም እንዴ?! «ገንዘብ ካለ በሰማይ መንገድ አለ» የተባለው ዛሬ አይደለም። አበሾች ስንባል ግን በዚህ ዓይነቱ አነጋገር ላይ «እንደሠራ አይገድል» እንደምንል የታወቀ ነው። ከዚያው ጋር አያይዘን «ዓይኔ ይፍሰስ» ስንልም የከፋት አሽቃባጭነታችን እብሮ የሚገለጽ ይመስለኛል ፡

እጅግ የሚገርማችሁ ነገር...... ቢኖር ሀብታም በሕይወቱ የማያውቀው አንድ ሰው አለ። ዓለምን ሁሉ አውቃለሁ ሁሉ በእጄ ሁሉ በደጄ ነው እያለ...... ይሄንን ሰውዬ አያውቀውም። ሰዎችም አልነገሩትም። ይኖር ይሆን ወይ ብሎ መጽሐፍም አላገላበጠም። ቢያውቀው ኖሮ የፈለገውን ሁሉ ባይሆን እንኳ በመጠኑም ቢሆን የተቻለውን ያደርግለት ነበር። ሰዎች ብቻ ሳይሆኑ አድባርዋም፣ አማካሪውም ጠንቋዩም፣ መጽሐፍ ገላጩም፣ ቃልቻውም ሚስቱም፣ ልጆቹም ሁሉ አልነገሩትም።

t.me/OLDBOOKSPDF

ሀብታሙ የማያውቀው ሰውዬ ማን እንደሆነ ግን እኔ ልንገራችሁ? ያውላችሁ ምንም ሳይኖረው ሁሉ ነገር ባዶ ሆኖ በለበሰው ጭርንቁስ ውስጥ ሀብታሙን ቀርጾ እንደሱ የሚራመድ እንደሱ የሚናገር እንደሱ ሻይ ሲጠጣ ውስኪ የሚያስመስል፣......... ያንን እምነት አዱብሮ ሳይታወቀው በተንሸዋረረ ሥነ - ልቦናዊ ሂደት...... ሀብታም ነኝ ብሎ የሚያስመስል የኔ ብጤው ሙልጭ ያለ ደሃ ነው። ለእንዲህ ዓይነቱ በሽተኛ ብታማትቡለት ሳትፀድቁ አትቀሩም።

የሀብታምን ዓይነቶች ለመተንተን ጊዜና ቦታ አይፈቅድልኝም። ነካ አድርገን ማለፍ ስላለብን ግን ከንቀት፣ ከትዕቢት፣ ከማን አለብኝነት፣ ጋር ሰማቸው የማይነሳ እንዳሉ እናውቃለን። ገንዘብ አጥቼ ልጽደቅ ባይሉም፣ ደሀን የሚገፉ አሉ። የደሀን ዓመለ ቢስነት በሚገባ እያወቁ፣ መቼስ ምን ይደረግ፣ ይሁን እያሉ ለመጽደቅ ሲሉ ብቻ ለጋሥ የሚሆኑም አይጠፉም። አክሱማዊው ፈላስፋ ዘርዓያቆብ «ኩሉ ይሤኒ ለእመ ንሤኒ ንሕነ» (እኛ ጥሩ ከሆንን ሁሉም ጥሩ ይሆናል) የሚለውን አባባል ግን ሀብታምም ሆነ ደሀ በምድራችን ላይ እስካሉ ድረስ ይገነዘባሉ ብዬ አላስብም። ይልቁንስ «ንግብአኬ ሀበ ጥንተ ነገር» የሚለው የንጉሥ ዳዊት ቃል የሁላችንንም ምንነት በአሳዛኝ መልኩ ይደመድመዋል።

ከ 30 ዓመት በፊት ነው። የዓረብ ሃገር ሀብታም ይመጣና ሒልተን ያርፋል። በሀገሩ ብርቅ የሆነው ነገር እዚህ ለመቀመጥ አጋጣሚ ይሆንለትና ሴት ይዞ ለማደር ወደ መኝታ ክፍሉ ይገባል። የሆቴሉ ሰዎች «አይፈቀድም» ይሉታል። በምን ምክንያት ብሎ ሲደነፋ በተለመደው ትህትናቸው «ሚስትዎ ካልሆነች ሕጋዊ አይሆንም። ምክንያቱም እዚህ ፎቅ ላይ ለተኙት እንግዶች ሁሉ መጥፎ ምሳሌ ይሆንብናል።« ይሉታል። ዓረቡ ሰውዬ «ፎቁን በሙሉ ለሁለት ወር ተከራይቼዋለሁ» ብሎ ቼኩን ገና መጻፍ ሲጀምር የሆቴሉ ሰዎች በሀብታሙ በራሱ ቋንቋ «እስታሂል ኢትፈደል» ብለው ፎቁ ላይ የነበሩትን ሰዎች ወደ ሌላ ቦታ አዛወሯቸው። እናንተ ስታስቡት..... ገንዘብ ምን የማይሠራው ነገር አለ?

ዱሮ ኒውስዊክ ላይ ያነበብኩት ነው። ሁለት የመካከለኛው ምሥራቅ ሀብታሞች በኦ.ፔ.ክ ስብሰባ ብራስልስ ሄደው ከቆዩ በኋላ ለዕረፍት ወደ ጣልያን አገር ይሄዳሉ። ትልቅ ቁማር መጫወቻ ቦታ (ካዚኖ) ገብተው ከተዝናኑ በኋላ የካዚኖውን ባለቤት ጠርተው እስከ ስንት ሰዓት መጫወት እንችላለን? ይሉታል። ባለቤቱም እስከ ሌሊቱ ስድስት ሰዓት ብቻ መሆኑን ይነግራችዋል። በዚህ ጊዜ «እንግዲያውስ ቶሎ መሄድ ሊኖርብን ነው። ዘና ብለን ለመጫወት እያንዳንዳችን ስድስት ሚሊዮን ዶላር ይዘን ነበር የመጣነው» ሲሉት የካዚኖው ባለቤት በመደሰት «እናንተስ ደስ ይበላችሁ። ካዚኖው ለ 48 ሰዓታት ክፍት ይሆንላችኋል» አላቸው።

ገንዘብ ምን የማያደርገው ወይም የማያስደርገው ነገር አለ?! ከበደ ሚካኤል ታሪክና ምሣሌ ላይ ዱሮ የጻፉት ነገር ነበር። ሰውዬው ጫማ ሊገዛ ገብቶ በዋጋ ክርክር ሳቢያ «ቆዳው ይሸታል» ሲለው ነጋዴው «ሽታው ከቆዳው ሳይሆን ከኔ ነው» ይለዋል። አዬ ገንዘብና ሰው!

የውበት ጉዳይ

ይህ ጽሑፍ በሞዴልነትና በማስታወቂያይ ሥራ የተሠማሩትን አይመለከትም። ምክንያቱም ሜክ. አፕ. አጠቃቀማቸውና ቅርጻቸውን የሚጠብቁበት ሁኔታ ከአሠሪ ድርጅቶች ዓላማና ፍላጎት ጋር በተያያዘ ነውና በሙያ ጉዳይ ጣልቃ መግባቱ አስፈላጊ አይሆንም።

ውበት ስንል ከወንዶቹም ጥቂቶቹን ከግምት ሳናወጣ አብዛዎቹ ሴት ልጆችን የሚመኙትን፣ የሚፈልጉትና የሚጨነቁለትን ውበት ማለታችን ነው። ማንኛዋም ሴት በተለይ አሥራ ስምንት ወይም ሃያ

t.me/OLDBOOKSPDF

ዓመት ዕድሜ ላይ ከደረሰች በኋላ ቆንጆ ሆና መታየት ትፈልጋለች፡፡ ቆንጆና ስትፈልግ ግን እንዳንዶቻችን እንደምናስበው ሁሌም ወንዶችን ለማጥመድ አይደለም፡፡ መቼም ወንዶች እንደሚፈልጉት አምሮ መታየት ከሞላ ጎደል የሴቶች ዓላማ መሆኑ አይጠያየቅም፡፡ ይሁን እንጂ ቆንጆ መሆን ወይም ባይሆንም ለመቆንጀት መጣር በራሱ ዓላማም ግብም ይሆናል፡፡ ማማር ደስ ይላል፡፡ ንፁሕ መሆን ለራስም፣ ለፍቅረኛም ለጎብረተሰም ደስ ይላል፡፡ ከጓደኛ ላለማነስ ዋና ምክንያት ይሆናል፡፡ በራስ መተማመንን ያስገኛል፡፡ ማማር ጥሩ ነው፡፡ «ሲያዩት ያላማረ ሲበሉት ያቅራል» ይባል የለ?

ውበት ማለት በተፈጥሮ የሌለውን በግድ መፈለግ አይደለም፡፡ ያለውን እንዲሻሻል ማድረግ፣ ጉልቶ እንዲወጣና መስህብ እንዲሆን ማድረግ የውበት ማንከባከቢያ ዋናው ዘዴ ነው፡፡ አጠር ብላ የተፈጠረች ልርዘም እንደማትል ሁሉ ረጅም የሆነችውም ልጠር አትልም፡፡ ቁመታቸውን የሚያስተካክሉበት መንገድ ግን ያችኛዋ በታኮ ጫማ ትጠቀማለች፣ ይቺኛዋ ታኮ ባልሆነ ጫማ ወይም ቁመት ቀነስ በሚያደርግ ዓይነት አለባበስ ትጠቀማለች፡፡ የእኛ አገር ሴቶች ይሄን አያውቁትም ማለቴ አይደለም፡፡ ብዙዎቹ ሲያደርጉት ግን አላየሁም ማለቴ ነው፡፡ ሌላው ቀርቶ ለብርድና ሙቀት፣ ለግብዣ (የቀንና የምሽት) ለሽርሽር፣ የሚሆናቸውን አለባበስ አጣርተው አያውቁም ቢያውቁም ሥራዬ ብለው በተግባር አያውሉትም የሚል ሐሜት አለ፡፡ እኔ እዚያ ውስጥ ሁሉ የለሁበትም፡፡ ጳውሎስ ኞኞ በአንድ ወቅት «ከትራፊኮች ጋር ልታጣሉን ነው ወይ?......» እንዳለው ዓይነት ይሄን ጽሑፍ ገና ስጀምረው ፍርሃት ፍርሃት ብሎኛል፡፡ ምክንያቱም አበሻነታችን ቁልጭ ያለ ጤናማ ሐሣብን እንደ አቃቂር (ወይም ስድብ) የመውሰድ አጉል ልማድ ገና ከድሮው የተጠናወተው ነውና፡፡ ለምሣሌ ገና ብዙ ሩቅ ሳንሄድ ቦርጫም ሴት ሱሪ መልበስ አያምርባትም....... ወይም እግረ ቀጭን ቀሚስ ባትለብስ ይሻላል....... ቢባል እውነት አይደለም? አንድ ሴት ሞላ ያለ ጡት ሳይኖራት ደረቷን ገልታ ብትሄድ ምን ይጠቅማታል? ምናልባት ለሙቀት ብላ ከሆነ በጣም ልክ ናት፡፡ በብርዳማ ምሽት እንደዚያ ብታደርግስ? ከአንዲት ሀያ ዓመት ውስጥ ያለች ሴት ልጅ ነገን ሳታስብ በጣም በምትሳሳለት ፀጉርዋ ላይ ፋሽን እንው ብላ በማሰብ ደጋግማ በሞቃቱ አየር ኮፊያ ግንባርዋ ድረስ ብትደፋ ያ ውበት ጊዜያዊ ነው ወይስ ሌላ?

እንግዲህ ፍርሃቱ እየለቀቀኝ መጣ መሰለኝ፡፡ ብዙ ብዙ ብናገርም ያመንኩበትን ነገር ወደ ኋላ እያደረግኩ ማፈግፈግ የእልብኝም፡፡ እውነት ለመናገር ተወልጄ ባደግኩባት አገር በአለባበሳቸው ብቻ እናትና ልጅን መለየት ያቃተኝ ጊዜ አለ፡፡ አንዳንድ ነገሮች ቀድመው ይታያሉ፡፡ ጠጋ ሲሉ ደግሞ ሌላ ስዕል ይመጣል፡፡ በዚህ ሁኔታ ፊታቸው ላይ የተለያዩ መስመሮች ያሉባቸው መሆኑን ጠጋ ስል ያየሁባቸው ታይት የለበሱ 60 ዓመት የሚሆናቸው እናት እስካሁን አይረሱኝም፡፡ ገና በአሥራ ስድስት ወይም አሥራ ሰባት ዓመት ዕድሜዋ ጡቷን ፍጥጥ አድርጋ ሠርግ ቤት ስትመጣ.......እናት እጃቸውን አንገትዋ ላይ ጣል አድርገው አይዞሽ በሚል አስተያየት ቦርጫቸውን በአንድ እጃቸው ነካ ነካ እያደረጉ እንደ አኩያ ወደ አዳራሹ የገቡበት ሁኔታ በወቅቱ እንደ መዘግነን አድርጎኝ ነበር፡፡ የእናትና ልጅ ፍቅር ያስገደዳቸው መሆኑ ቢገባኝም ታዝቤያለሁ፡፡

የውበት ጉዳይ ሲነሳ..... አጋጣሚ ሆኖ የአለባበስን እኳኋን አነሳሁ እንጂ ሌላ ሌላውን መቼ ነካሁት?......፡፡ የሊፕስቲክ አጠቃቀም፣ ቆንጆ ከንፈር ያልፈጠረብን እስኪያስመስለን ድረስ..... የሚቀባባው ኮስሞስቲክ ዓይነትና ብዛት ሽቶ እምራቾቹን እስኪያስበረግግ ድረስ...... ዓይን መቀንደቡንና ሽፋሽፍትን መላጨቱ ሁሉ፣ የውበት አስቀያሚዋ የሌላ አገር ጣእት እሻንጉሊት ስታደርገን....... እስቲ መለስ ብለን ራሳችንን እንቃኝ ለማለት ነው፡፡ ዘመናዊነት በየትኛውም የዓለም ጎራ አለ፡፡ እንዲያውም ዘመናዊነትን መዋጋትም ሆነ ማስወገድ አይቻልም፡፡ ይሄ ሐቅ ዱሮም የተባለ ዛሬም የሚባል ምንጊዜም የኖረን የሚኖር ነው፡፡ ነገር ግን ምንም ምን ብትሉ ኅብረተሰብ የሚያምንበት ይሄ ነው የምንለው የሚያከባበረንና ራሳችንን ለራሳችን አሳውቆ ለሌላው ዓለም የሚያስተዋውቀውን.........ኢትዮጵያዊነት የሚል ቋንቋ አለን፡፡

t.me/OLDBOOKSPDF

እቤት! ይሄ ውበት የሚባ ጣጣ! ስንት ወሬ ውስጥ ሊያሰባኝ ነው?! አሁን ደሞ ምን ትዝ አለኝ መሰላችሁ? ውበትና ውፍረት ወብትና ቅጥነት። መቼም እዚህ ነጥብ ላይ...... ብዙ ውይይት (እንዲያውም ክርክር) ሊመጣ እንደሚችል ከውዲሁ እገምታለሁ። ተደማምጠን ካበቃን በኋላ ግን የምንሰማማበት እንጂ የምንጣላበት አይሆንም። ባህል የሚለውን ፅንሰ - ሐሳብ ጠለቅ አድርገን ካሰብን በኛና በፈረንጆቹ መሃል ልዩነት መኖሩንም መገንዘብ አለብን። በእኛ አስተሳሰብ ወፈረች ማለት እኮ ተወቻት ማለት ነው። ቅርጽዋ ለአበሻ ስሜት ምቹ ነው ማለት ነው። በፈረንጆቹ ወፍራም (fat) የቅርጽ ውበት የላትም የሚል አስተሳሰብ ይኑረው እንጂ ደልዳላ (plump) የሆኑት ከወበት መድረክ ያስወጧቸዋል ማለት አይደለም። በአበሾቹ ባህል ሞላ ያለች ደልዳላ (ወይም ሞንዳላ) ሴት እንደምትወደድ ምንም አያጠያይቅም። (plump) ፈረንጆቹ ብለው ገና ድሮ ቃል ሲፈጥሩ እኛ የምንወደውና የሚስማማን የወበት ቅርፅ በነሱም ይወደዳል ለነሱም ይስማማል ማለት ነው። አሁን ችግሩ ያለው ወፍራም (fat) የሚባሉትን ሴቶች ቅርፅ አመቀበሉ ላይ ነው ይሄንን አበተባበብ ሁላችንም እንጋራለን።

ውፍረት ለእኔ እንደሚገባኝ በተፈጥሮም በአመጋገብም በሥራ ጠባይም የሚመጣ ነው። በሕክምናው ዓም ብዙ በሽታዎችን ያመጣል መባሉን እናውቃለን። መወፈር ለእንቅስቃሴ እንደማይመች በተለያዩ ሁኔታዎች (ለምሳሌ በሥራ፣ በስነ - ልቦናዊ ማኅበራዊ....) ችግር እንደሚያስከትልም ግልጽ ነው። ከውበት አኳያስ እንዴት ይታያል? ወደሚለው ብንመጣ የብዙ ሴቶች አንገብጋቢ ችግር ሆኖ እናገኘዋለህ። በእውነቱ፣ የውፍረትን መፍትሔ እኛ ጠቁመን የምዘልቀው አይደለም። የውፍረትን መፍትሔ እኛ ጠቁመን የምንዘልቀው አይደለም። ውፍረት (እንደ ደረጃው የሚለያይ ቢሆንም) እየበዛ ከሄደ ሲበዛ መቀነስም ካልተቻለ፣ ጤናማ አለመሆኑን እናምናለን። በተቻለ መጠን ከተፈጥሮአችን ጋር እየታገልን ራሳችንን ማሸሻል እንጂ ማማረሩ ጠቃሚ አይመስለኝም።

የውበትን ጉዳይና ውፍረትን በዚህ ከቋጨን....... ውበትና ቅጥነት ወደ ሚለው እንመጣለን። ኒውስዊክ የተሰኘው መጽሔት ስለ ፋሽን በማያወራበት ገጹ በስፔይን ዋና ከተማ ማድሪድ ሞዴሊስቶች እየተግተለተሉ ሲገቡ አዲስ ደንብ ማውጣታቸውን የፋሽን ሾው አፈ - ጉባዔ የሆነችው ቤሊንዳ ለ - ስኮምብ «ከተወሰነ ክብደት በታች የሆኑትን ሴቶች ድርጅታችን ይቀበልም» በማለት የፋሽኑን ዓለም ያስገረመ ንግግር አድርጋ ነበር። በዚህም አሳብ የተደናገጡ መኖራቸው ባያጠያይቅም ጉዳይ የብዙ ፈረንጆችን አስተያየት መጋበዝ አልቀረም። አፈ - ጉባዔዋ አላግባብ መቅጠንን በማውዛቷ ተሰማምተውበታል።

ከብዙ አስተያየቶች አንድ ሁለቱን ብጠቅስላቸው.......

«ሴቶች ቀጭን ካልሆንን ብለው የሚያዩት መከራ አይገባኝም። ሞዴሎች ሲባሉ ከሁለተኛው የዓለም ጦርነት ስቃይ ተርፈው የመጡ፣ አሳዛኝና ዘግናኝ ፍጡራን ለምን ይሆናሉ? የፋሽን ኢንዱስትሪ ቅጥነት ተገቢ ነው በሚል ሰብከቱ ጣዕረ - ሞት የመሰሉ ሴቶችን ለዚያ እንዲበቁ መገፋፋቱ እጅግ ያሳዝናል.......»

«የማድሪድ ውሳኔ ትክክል ነው። ሴቶች በጣም እንዲቀጥኑ ማድረግ ምን ይባላል? ሞዴሎቹ ቢጠየቁ መልሳቸው አሻቅቦ የሚወጣው ወደ ዲዛይነሮቹና የፋሽን ማጋዚን ፎቶ አንሺዎች ነው። የፋሽን ኢንዱስትሪው ጠማማ አስተሳሰብና ዓላማ ካሁኑ ማቃናት አለብን ሴት ልጅ ለመቅጠን ተርባ መሞት አለባት ወይ?.......»

«ከሴቶች የሥነ - ልቦና ፕሮፌሽናሎች (Psychologist) አንዷ ነኝ። እጅግ የሚያሳዝኑና የሚያስደነግጡ የሴት ልጆችን ችግር እያየሁ ከዕለት ወደ ዕለት ትዝብቴ ሊለቀኝ አልቻለም። ጤነኛና ቆንጆ የሆኑ ሴቶች ወደ ቢሮዬ (ክሊኒክ) በየዕለቱ ይመጣሉ። ቆንጆ ሰውነታቸውን ይጠሉታል። ባላችሁበት ሁኔታ

t.me/OLDBOOKSPDF

ውበታቸውሁ ይበቃችኋል ስላቸው በጣም መቅጠን ስለሚፈልጉ ብቻ ምግብ ትቼአለሁ ይሉኛል። እንዲህ ያሉት ሴቶች ሰዎች ሳያውቁባቸው በጥንቃቄ እየተራቡ መሆናቸውን ሳስብ ለውበት ሲሉ ሞትን የመረጡ ይመስለኛል። ቁጥራቸው በየጊዜው እየጨመረ መምጣቱን ሳስበው...... የሰዎችን የማድረድ ፋሽን ሾው ውሳኔ በጣም መደገፍ ብቻ ሳይሆን እበረታታለሁ። አደጋ ላይ የሚጥል የቅጥነት ሩጫ የት ያደርሳል?......»

እንግዲህ መቅጠን፣ በጣም መቅጠን (የመራብን ጣጣ ትተን) ለውበት አስፈላጊ ነው ወይ? ወደ ሚለው ልንመጣ ነው። የፋሽን መሥራቾችና አራማጆቹ ፈረንጆች ቅጥነትን አስመልክቶ ያሉትንና እያመነቡት የመጡትን ከላይ መጥቀሳችን ታዲያ እኛን እንዴት ሊያበቃ ይችላል ብለን በመገመትም ነውና፣ እዚህ ላይ መነጋገራችን ሌሎች ውይይቶችን ከማስከተል በቀር ሌላ ውዝግብ አያስከትልም ብዬ አምናለሁ።

ቅርፅ የሚባለው ነገር እንኳን በሰው በድንጋይም ላይ አለ። ለምን እንደሆነ ባላውቅም...... ቅርፅ ባይኖር ኖሮ፣ ይቺ ዓለም ሠልችታን የዕድሜያችን ሂደት በመብላትና መጠጣት ወዘተ......ይወሰን ነበር እላለሁ። የቂል አስተሳሰብ ይምሰል እንጂ እኔ ሳስበው..... ዛፎች ሁሉ ወደ ጎን ቢያድጉ..... ወፎች አማይበሩ ሆነው እንደኛ ቆመው ቢሄዱ..... ምን ይባላል? ሰው ድቡልቡል ሆኖ ቢፈጠርስ? የሴቶችን ውበት የሚዳስስ ጣት ባይኖረንስ? የሚዳስሰው አካላቸውን ቦታ ቦታ ባይኖረው? የላይ እታች፣ የታቹ፣ እላይ ሆኖ የተመሳቀለ ሁኔታ ቢፈጠርስ?......እነዚህ አባባሎች ቅርጽ የትም ይሁን መቼም በአርቲስቱ አይታም ሆነ በመሐይሙ ገጠመኝ (ልማድ) በተፈጥሮአችን መኖሩን በግልጽ ያሳያሉ።

ስለዚህ የሴት ውበት ጉዳይ የሚጀምረውም ሆነ የሚያጠነጥነው ቅርጽ ላይ እንጂ አለ አግባብ መቅጠን ላይ አይደለም። አይፋሽን ሾው ተሳታፊ የሆኑ ሴቶች፣ ሞዴሊስቶች የማስታወቂያም የሕዝብ ግንኙነትም፣ የኦፊስ ሴክሬቴሪዎች ሁሉ..... ቅርጽ መጠበቅ እና ቆንጆ መሆን እንዳለባቸው ይገባናል። ቆንጆ የመሆን ፍላጎታቸው ግን ኢትዮጵያዊነት የተላበሰ ቢሆን ጥሩ ነው። ከአበሻ ወይም ከመላው ሕብረተሰብ የሚፈልገው ቅርጽ መካከለኛ ውፍረት ወይም ደልዳላነት (plump) መሆን ከሆነ ካልቀጠንኩ ሞቼ እገኛለሁ ማለትን ምን አመጣው? እልፎ ተርፎ አራት እልበላም፣ መብላት ያስጠላኛል እያሉ ከመሬት ተነሥቶ መመንመን ምን ይባላል? እኔ ሳስበው አርባ ዓመት ላይ ሲደርሱ በዚህ አስተሳሰብ ራሳቸውን እንፀውና ተሸምንመነው የኖሩ ሴቶቻችን የጤና መታወክ ብቻ ሳይሆን ያ የሚፈሩት አርጅና ያለ ዕድሜያቸው ጠልፎ ሊጥላቸው ይችላል። ያም እንኳን ባይሆን በውስጣቸው የሌለው ኤች. አይ. ቪ. ሰበብ ተደርጎባቸው፣ ያለ ስማቸው ስም ተሰጥቷቸው የቁም ሥቃይ ሲሰቃዩ ይቻላሉ።

እዚህ ላይ እንግሊዛዊው ባለቅኔ (ገጣሚ) ኦስካር ዋይልድ ትዝ አለኝ። አባባሉን ከምነግራችሁ በፊት ይቅር በሉኝ። ከዛሬ መቶ ምናምን ዓመት በፊት የነበረ ሰው ነው። እና..... እንደዚያ ዘመን ጓደኖቹ ሁሉ ሴቶችን መጠራጠር መጥላትና መናቅ፣ ተንኮለኞችና ሟርተኞች ናቸው ብሎ ማሰብ ደስ ይለው ነበር። እና ምን አለ መሰላችሁ? «ሴት ልጅን ቆንጆ ነሽ ካላችኋት በይጣን ያንን ያላችሁንት አንድ ሺ ጊዜ ያስተጋባላታል» ይሄ እንግዲህ ውበትን በጣም እንደሚፈልጉ ያሳያል። እንደ ማርጋሬት ታቸር አባባል ደግሞ «ዓላማውን በተግባር እንድትተረጉምለት እግዚአብሔር ለወንድ ሴትን ፈጠረለት»። ይሄን አስተሳሰብ እነ ጎልዳሜየር፣ እነ አልብራይት ከመጋራታቸው በፊት ብዙ ሴት ደራስያን ገና ዱሮ ብለውታል። ብርቱነታቸው፣ ዓላማ ወደ ኋላ እንዳይል ጭካኔም ሆነ ደግነት (ሁለቱም ያሉ ናቸውና) በአግባቡ እንዲከወን......የዓለማችን አስፈላጊነትና ተፈላጊ ድብቅ ሻማዎቻችን ናቸው።

ጀምስ ሰርበር የተባለ አሜሪካዊ ጋዜጠኛ ብዙ ልምዶችን በኒዮርክ ታይምስ ላይ ሲአካብት ቆይቶ ጥሩ ወግ (essay) ፀሐፊ ለመሆን በቃ። ከሱ ወጎች አንዱና እጅጉን ያስገረመኝ በአርዕስቱ «ለጥሩ ጋብቻ ያሉኝ የግሌ አሥር ደንቦች» (My ten rules about marriage) የሚለው ነው። ባለ ትዳርና የልጆች

t.me/OLDBOOKSPDF

አባት የነበረው ሰርበር የራሱን ያደገበትን የአሜሪካ ሕብረተሰብ ጥሩ አድርጎ ተችቷል። ደንቦቹን ዛሬ አላስታውሳቸውም። የማስታውሰ፣ እንኳን ቢሆን ሴቶቻችንን ስለሚያስፋታ አንዱንም አልናገረውም።

ይልቁንስ የሚገርማችሁ (ኡኡቴ - ደሞ - ይሠኛል)። ሰርበርን ተከትዬ የራሴን አምስት ደንቦች አላወጣሁ መሰላችሁ ቂ.....ቂ.......ቂ......

1 ኛ/ <u>ራስሽን ሁኚ፦</u> ማኔጅመንቱም ኤጅኬሽኑም፣ ሶሻል ወርኩም፣ ሩራሉም፣ ኧርባኑም ሳይንስ ራሳችሁ ሁኑ ይላል። ሥነ ልቦናማ ዋናው ነው። ስለዚህ ሌላውን አልሆንም ማለት ምን ያቅታል? ሳያዛልቅ ያችኛዋን መምሰል ምን ይጠቅማል? አንቺ ለአንቺነትሽ አንቺ ነሽ። እሷ ለእሷነቷ እሷ ነች። ስለዚህ ቀጭን ከሆንሽ ቀጭ ነሽ። ወፍራምም ከሆንሽ ወፍራም ነሽ። ጠረጴዛው ተዘርግቶ ሲለካ መሃሉ ላይ ቦታ ካገኘሽ ጥሩ ነው። እለዚያ ራስሽን ብትሆኚ ተቀብለሻልና ከድሉ ሦስት አራተኛውን በእጅሽ አስገብተሻል። ቀሪው ጊዜውን ጠብቆ ይመጣል።

2 ኛ/ <u>ዋናውን የውበት መሰህብሽን ፈልጊው፦</u> ቻል ሰላልሽ ነው እንጂ መስህብ አለ። «ሰላም ቀንዷ አይከብዳትም» እንደሚባለው በደንብ አበክረሽ አላሰብሽውም እንጂ በውስጥሽ አለ። በዚህች ዓለም ላይ እንደ ወንዱ ሁሉ ሌሎቹን እያዩ ራሳቸውን የሚረሱ ቀናተኛ ሴቶች አሉ። ልብ ብለሽ አላስተዋልሽም እንጂ ራስሽን ማንም ፍጡር ሳይሰማሽ ብትፈትሺ ያች ካላት መስህብ የማያንስ ወይም የበለተ አንቺ ዘንድ አለ። ይሄንን በአጭሩ ላብራራልሽ። ሰዎች የማዩትን የውጭ አካልሽን እርሺና ስለ ሴት ልጅ መስሕባዊ ጥበብ አስቢ። ያ ውበት መመኪያሽ መሆኑን ካሰብሽና ካወቅሽ እና በተግባር ልጠቀም ካልሽ ይቺ ጉረኛ ዓለም ከቶም አጠገብሽ አትደርስም።

3 ኛ/ <u>አካላዊ ውበትን ውስጣዊ ውበት እንደሚተካውና ባይበልጥም እንደሚስተካከል እወቂ፦</u> እንግሊዞች «ቆንጆ ማለት ቁንጅና የሚጠይቀውን የሚያደርግ ነው» የሚል ምሣሌያዊ አነጋገር አላቸው። (Handsome is as handsome does) በዚህ አባባል ውበት አካላዊም ውስጣዊም መሆኑን እንገነዘባለን። ውበት አፍራሽ ነገሮች አሉት። ጥሩ ቅርጽን መጥፎ አቋቋም ያባለሸዋል። ብሩህ የሆነ የፊት ፀዳልና ፈገግታ በማያስፈልግ ጩኸትና ተነታራኪ ድምፅ ይደበዝዛል። ቆንጆ መልክ የሚፈነጥቀውን ብርሃን ሾካካነትና የሞጥሟጣነት ባህርይ መንገድ ያስቀረዋል። ስለዚህ ውበትሽ ከመልካም አንደበት፣ ከጥሩ አንግዳ አቀባበል፣ እርጋታና ደርባባነት የሚመነጭ መሆኑን እመኚበት ውስጣዊ ውበትሽን ከአዕምሮሽ ጋር ከተጠምቀምሽበት አካላዊ መስህብሽም እየጎላ ይሄዳል።

4 ኛ/ <u>ትምህርትና ንባብ ማሕበራዊ መግባባት በአካልሽ ዙሪያ የምትፈልጊውን ውበት ሙሉ ለሙሉ ባይተካውም የተሟላ ያደርገዋል፦</u> ትምህርት ከንባብና ከማሕበራዊ ግንኙነት የሚቀምስና አዕምሮ የሚያዳብር የዕድሜ ልክ ሂደት ነው። በራስ መተማመንን ይፈጥራል። አካልሽ በዳበረ አዕምሮሽ ከታዘዘ ፉንጋነትሽም ሆነ የተዛባ ቅርጽሽ የራሱን መስህብ ይፈጥራል።

5 ኛ/ <u>አርቲፊሻል (ቅብ ተፈጥሮ) በምንም ዓይነት አይጠቅምሽም፦</u> ለጊዜው ሊያረካሽ ቢችልም አያዛልቅሽም። ዘመናዊ በተባሉ መንገዶችና ካፌዎች...... ልክ አቤታቸው መስታወታቸውን እያዩ የማማር ልምምዳቸውን እንደሚያደርጉት ዓይነት፣ እረማመዳቸው አኳኋናቸው ሁሉ ያንኑ የቤቱን የሚመስላቸው ቆንጆ ሴቶች አይቻለሁ። አመለካከታቸው የአካል እንቅስቃሴአቸው አካሄዳቸው..... ሕይወት የሌለው የሥዕል ዓይነት ይሆናል። አንድ ቆንጆ ልጅ በአጠገብዋ ባሉት ሱቆች (ወይም ቡቲክ ምናምን) ለናሙና ኮት፣ ሱሪ አድርገው የተገተሩትን ግዑዛን መምሰል አለባት እንዴ?! ግራ ቀኝ የማይታይ ሴት እኮ ግዑዝ ናት። ፍጥጥ አድርጋ በአርቲፊሻል እይታ የምታተኩርበት ሰማይ እንኳ ቆንጆ ነሽ አይላትም። አካሄድሽና አስተያየትሽ የተጠናም ዓይነት ቢሆን እንኳ ተፈጥሮሽን ሊደብቀው አይገባም። ሥዕል አትምሰዪ የሚለው ማጠቃለያ ምክሬ ንቅናቄሽ፣

t.me/OLDBOOKSPDF

የዓይኖችሽ ትክታና ጠቃላላ ገፅታሽ ፈገግታ ጨምሮ ተፈጥሮአዎ ማንነሽት የሚያንፀባርቅ ይሁን......የሚለውን ይመለከታል። ውበት ኖረሽም አልኖረሽም ሰው ነሽና!

እንድ ቀን እንደ ለማኝ

ልመና ሥራ ነው። ልመና ግደታም ነው። ከላይ ከታዘዘ ዕጣ ፋንታም ነው። እኔ እግዚአብሔር ይመስገን ዕጣ ፋንታ ሆኖብኝ አያውቅም። እጅ እግሬ ደህና ነው። እንዲያውም ሰውነቴን አውቄ ለፈሰፈ እንዳንደም እንክስ ኮሰስ አያደረግኩት ነው እንጂ በፊዚካል ረገድ ጥሩ አቋም አለኝ። ለመናን እንደ ሌሎቹ ኢትዮጵያውያን ሥራና ግደታም ያደረግኩት ያለ ምክንያት አይደለም። ከግደታው ብጀምርላችሁ..... ሰው ካጣ ከነጣ ምን የማያደርገው ነገር አለ?! ያልሞከርኩት የሥራ ዓይነት የለም። ከዕለት ጉርስ ያልፍኩበት ወቅት አላጋጠመኝም። ዶኬዬን በልቼ የሰሙኒ ጠጄን ከአካል ጉዳተኖች ጋር አራት አምስቴን ጠጥቼ በረንዳ እድራለሁ። ሥራ ስለዋውጥ ከርሜ አንድ ቀን በድንገት ታመምኩ። ተንሥቼ መሥራት አልቻልኩም። በተኛሁበት የሚያውቁኝ ሣንቲም እየወረወሩልኝ ያገኘሁትን እየቀማመስኩ አንድ ወር ያህል ቆየሁ። ከዚያ አገግሜ ሥራ ፍለጋ ብዞር ከየት ይምጣ?! ልመና ግደታ ሆነ። ግደታ ደግሞ ያለ ሥራ ስለማይሆን ልመናን ሙያ አደረግኩት።

መጀመሪያ ጓደኖቼ አርጥባን ብለው ሃያ ብር ያህል አሰባሰበው ሰጡኝ። እሱን ይዤ መርካቶ ጭድ ተራ ሄጄ ለማኞች ለነጋዴዎች የሚሸጡትን ቡቶችና በነጭ ክር የተተበተበ ማላበሻ ሁለት ዓይነት ካልሲና የተጣመመ፣ አፍንጫው ወደ ላይ ያሞጠሞጠ አሮጌ ጫማ ገዛሁ። ከሃያ ብር አሥራ ሁለቱንም አልጨረስኩ። ያን ያንን አዛው ለባብሼ ከጭድ ተራ ወታ ስል ደንበኛ ለማን መሆኔን ለማረጋገጥ መስታዋወት ማየት አላስፈለገኝም። የዚያን ዕለት ሥራዬን ጊዮርጊስ ቤተ ክርስቲያን ጀመርኩ። የተቻለኝን ያህል በድሪቶዎ ላይ ጣል ባደረግኳት ውትፍትፍ ጨርቅ ፊቴን በከፊል ሸፋፍኜ ዳግማዊ ምኒልክ ሐውልት ፊት ለፊት ባለው በር እግሪነ ሸፈፍ አንከስ አድርጌ ገና እንደደረስኩ ለማኝ ሁሉ ዓይኑን አፈጠጠብኝ። እድነ መደንገጥ ብሎ ባገኘሁት ክፍት ቦታ ቁጭ ስል፦

«ወንድም ይሄ ቦታ ያንተ አይደለም» አለኝ አንድ ሁለት እግር የሌለው ለማኝ።

«ቤተክሲያን አይደለም እንዴ?» አልኩት።

«ያንተ አይደለም አልኩህ ያንተ አይደለም» አፈጠጠብኝ።

«እሺ......የማነው?»

«የማንን ቦታ ምነው የሚጠይቀው አባክህ?» አለ ከሱ አጠገብ ያለው ዓይነ ሥውር። ይህን እንዳለ «ስለ ጊዮርጊስ» እያለ በጣልቃ መለመን ጀመረ።

ነገሩ አናደደኝ። በገዛ አገሬ ባይተዋር ያደርጉኛል እንዴ?!

«ግብር ከፍላችሁበታል እንዴ?» አልኩ በቁጣ።

የመጀመሪያ ለማኝ ዱላውን አነሣ። «ኧረ ቆዩ እኔ አስታግሰላችኋለሁ» አለና ወጠምሻ ለማኝ ተነስቶ ከወዲያኛው ረድፍ ቡጢ ጨብጦ ወደኔ ራመድ ማለት ጀመረ። ጡንቸኛ ጎረምሳ ነው። በብርድ ልብስ ተጀቡኗል። አጭር ቁምጣውን የሞላው ጥቁር ጭኑ እዚያ በተሰበሰቡበት ለማኞች ላይ ሁሉ የሚያፌዝ ይመስላል። በጥፊ ቢማታ መዳፉ የማንንም ፊት ሙሉ በሙሉ ሊሸፍን ይችላል። እኔ ግን ዛቻውን ከመጤፍም አልቆጠርኩት። ለመከላከ ስዘጋጅ፦

t.me/OLDBOOKSPDF

«ኧረ ተው…… እግዚአብሔር ደጃፍ ደግ አይደለም……» አሉ አንዲት መነኩሲት።

«አስታርቋቸው» የሚለውና «ይለይላቸው» የሚለው ወገን ሲጯጯሁ፦

«ና ወዲህ…….» አሉኝ ፊት ለፊቴ የተቀመጡት ሽበቶ ለማኝ። በጣም ጎስቋላ ናቸው። ዕድሜ ጎድቷቸዋል። ጥርሳቸው ወላልቋል። ግርማ ሞገሳቸው ግን በግልፅ ይታያል።

ወደ ሽበቶው ሄጄ ጎናቸው ቁጭ ስል ጠብደሉ ለማኝ እንደ ማፈር አለና ተመለሰ። ሌሎቹም የሆነ ነገር እያልጎመጎሙ ትክ ብለው ያዩኝ ጀመር።

«ዓለም እኮ የሁሉም አይደለችም…… የኔ ልጅ…..» ገና ከማለታቸው።

«ታዲያ ለልመና ቦታ ይከለከላል?» አልኳቸው ሲቃ እየተናነቀኝ። የታፈነው ንዴቱ ልውጣ ልውጣ ማለቱን ቀጥሏል። እንዴት ተወልጄ ባደግኩበት አዲሳባ!።

«እየህ…. ጥጋብ የተጀመረው በኛ ነው…… ለዚህ ነው የማያልፍልን….. ለዚህ ነው ባለ ፀጎች የሚሰቁብን…… ወጣቶች የሚፀየፉን። በፀባይ ለመኖር ነው መጣር ያለብህ…..» አሉኝ።

«እሺ…… አባቴ» አልኳቸው።

«ደሞ……. በሚስጢር ያዘውና…..» ማለት ሲጀምሩ።

«ደሞ ምን?» አልኩ ቸኩዬ። ምን ምሥጢር ይኖራቸው ይሆን?…… አልኩ በሆዴ።

«እኛም ጋ የእሥር ቤት የሻማ ዓይነት ደንብ ስላለ…… ሀያ ሰላሣ ብር ያህል መተዋወቂያ መስጠት አለብህ። አሁን ካላህ አሁን ትሰጣለህ…….ከሌለህ ሣትስ አራት ቀን ሠርተህ ትሰጣለህ…… አይዞህ አትጨነቅ……. እኔ እነግራቸዋለሁ……» ሽበቶው በሹክሹክታ ነገሩኝ።

«እሺ…… አባቴ ኧረ ከቃላችሁ አልወጣም…… ግን እንደው ለማወቅ…… ክፍያው ምን የሚሉት ነው?»

«አይ….. እስካሁን እንኳን ስም አላወጣንለትም። ግን ለጊዜው የጊዮርጊስ ግብር ልትለው ትችላለ። ምን መሠለህ አንድ ሃያ ብር ያህሉ ጌጃ ሠፈር ተሰብስበን የሰንበት ጠላ የምንጠጣበት ነው። የቀረውን ሠላሣ ብር አዲስ ለማኞች ሲመጡ የሚሰጡትን ለጠላ እየቆረጥን አንድ ላይ አጠረቃቅመን ለዓመቱ ሚያዝያ ጊዮርጊስ ጧፍ፣ ዕጣንና ሌላም ሌላም ገዝተን ለቤተ ክርስቲያኑ ገፀ - በረከት እናቀርባለን።»

«ጥሩ ነው በእውነቱ…… ለማነው ገንዘቡን የምሰጠው?» ስል ጠየኳቸው።

«ሰብሳቢያችን ቅድም ሊጣላህ የነበረው ጎረምሳ ነው። ገንዘብ ተቀባዩ እኔ ነኝ» አሉኝ።

የሽበቶውን ምክር ሰምቼ እሳቸው አጠገብ እንደ ተቀመጥኩ ሥራውን መለማመዴን ተያያዝኩት። ይገርማችኋል….. የልመና ሥራ ምን አይናፍር ቢሆኑ ቶሎ ይለመዳል። አዲስ ጀማሪ ከሆኑ ነባሮቹን አርአያ እያደረጉ መሄድ ነው። የሰማነውን ግጥም ለማጥናት ብዙ ጊዜ አይፈጅብንም። የሙያው ጠባይ ራሱ እንድተጋበት ይጎተጉተናል። ስለ ግጥሞቻችን በሚቀጥለው በሠፊው አወጋችኋለሁ። ከዚህስ ይልቅ በጣም የሚገርመው ሰውነታችን እንዴት መለመን ስንጀመር እንደ ሚለወጥ ልነግራችሁ አልችልም። የማንም ለማኝ

t.me/OLDBOOKSPDF

ሴት የሚያማልል ትላልቅ ዓይን ሥራውን ሲለማመድ ከመሬት ተነስቶ ትናንሽ መሆና ሞጭሞጭ ማለት ይጀምራል። ለወትሮ የሚንቀዠቀዠው ምራቅ ከንፈርና ከምላስ ጋር ጠበኛ ይሆናል። ለዘመድ አዝማድ በግድ ይመነጭ የነበረው እንባ በልመና ሥራ ላይ ካልወረድኩ እያለ ደህነኛውን የእግዚአብሔር ዓይን ካላሰጨነቅኩ ማለቱ አይቀርም። ጉልበት በራሱ ሥልጣን በረከረከ ይላል። የለማን መዳፎች ከሣንቲም ጋር ትውውቃቸው እጅግ ከፍተኛ በመሆኑ የሚንቃጭል ማንኛውም ዓይነት ድምፅ የትም ሆነ መቼም ዘወር ያስብላቸዋል። እኛ በበኩላችን ይሄን ይሄንን «ንቃት» እንለዋለን። የሴተኛ አዳሪ መንጋዎች በር ላይ ቆመው ጨለማ የሚጋፉ በጭፈራ ነፍሳቸውን በሃያ አራት ሰዓት አንዴ የሚያቁ፣ ቦሌንና ሌላ ሌላውን በሌሊት እርቃናቸውን የሚዞሩ..... ዝሙት አዳሪዎች «ንቃት» አለን ካሉ እኛ እንዴት አይኖረንም? በነሱ በኩል «ፍንዳታዎች» ቢኖሩም እኛም የራሳችን ስላለን በማኅበራዊ ሕይወት አንተናነሰም!

በዕለቱ የሥራ ክፍፍል ስለምናደርግ በየተሰማራንበት ያየነውን በግልጽና በቅንነት ስለምንነጋገር ወደ ፈለግነው ቦታ በጧት አዝግመን እንደርሳለን። መቼም ደስ ያለው ሰው ሌላውን ቢያስደስት ደስ ይለዋል። በፌስታላችን የማናውቀው የምግብ ዓይነት የለም። የሠርጉ ወይም የግብዣው ቢፈ ባይትረፈረፍም ተመጣጥኖ ወደ ፌስታላችን ይገባል። ዶሮ ወጥ፣ ቀይና አልጫ፣ ምንቸት አብሹ፣ ጥብሱ፣ ክትፎው......ወጉን በሥነ ሥርዓት ባይጠብቅም ከተነካካ እንጀራና ዳቦ ቆሎ ጋር በተራችን ይሰጠናል። ብዙ ጊዜ የምንይዘው ፌስታል ትልቅ ነው። ታዲያ ያንን አሳድረነው በማግስቱ አንዱ አጥር ጥግ ጠጋ ብለን ስንከፍተው በተለይ የአልጫው ፍትፍቱ ቅባቱ ጨረቃ መስሎ ሲታይ፣ ደስ ከሚል የሚያውድ ሽታው ጋር መንገደኛውን ወደኛ ዞር ብሎ በጉጉት ምራቁን እየዋጠ እንዲያልፍ ያደርገዋል።

ቀኑን ሙሉ ለምኜ በኪሶቼ ያጨቅኳቸውን ዝርዝር ሣንቲሞች ወደ ብር የሚለውጥልን አርበኞች መንገድ ሱቅ ያለው ዘበርጋ የሚባል ቀልደኛ ሰው አለ።

«እናንተ እኮ ባላንስ ምግብ ነው የምትበሉት» ይለኛል ፌስታሌን ትክ ብሎ እያየ።

«ምንድ ነው ባላንስ?» እጠይቀዋለሁ።

«እሱንም አታውቅም ለማኝ ሆነህ.....» ዘበርጋ ምን እንደሚያወራ ብዙ ጊዜ አይገባኝም። አማርኛው ወልጋዳ ነው። የራሱ የተለየ አስቂኝ አነጋገር አለው።

ነገሩ ግራ እንዳጋባኝ ሲያውቅ «የተመጣጠነ ምግብ ማለት ነዋ! ምነው ትምህርት በሬዲዮን አታዳምጥም?» ይላል። ዘበርጋ ምንም ትምህርት ሳይኖረው በኛ በኛ ላይ የበላይ ለመሆን ይሞክራል። እኛ እንበሽቅለትም እንጂ ሊያሾፍብን የማያደርገው ጥረት የለም። እኔ በተለይ ሳላስበው መንገድ እሰጠዋለሁ።

«ሥራ እንዴት ነው?» እለዋለሁ ሳይቸግረኝ።

«ቀጥ ብሏል...... ምን ሥራ አለ....... ንግድ ዱሮ ቀረ.....» ይላል

«እግዚአብሔር ያውቃል...... ይኸው እኛስ የሰው እጅ እያየን እንኖር የለም?» እለዋለሁ።

«ኧረ - ኧረ - ኧረ..... የናንተ ሥራ እኮ ከኛ ባሥር እጥፍ ይሻላል.....»

«እንዴት?»

«ምን እንዴት ያስብልሃል?...... ናሙናውን ከፈለግክ ይኼው በቀን የምትመነዝረው አታይም?»

t.me/OLDBOOKSPDF

«ተገኘም አልተገኘም…… ያው ከዚህ መከረኛ ሆዳችን አያልፍም።

«ተባለ እንዴ!…… መከረኛ ሆድ!…… እኛ ዘይት የሌለው ዶኬ እየበላን ሰርተን ባለቤቱ እናስረክባለን። እናንተ የድግስ ኬክ እንኳን አይቀራቸውም። ደሞ አሁን አንተ የምታገኘው ወር ሲደርስ ስድስት መቶ ብር አይመጣም አልክ?»

ታዲያ አልናገረውም እንጂ…… አንዳንዴ ሳስበው በኛም ሕይወት ይቀናብን ይሆናል እንዴ? ለምሳሌ ሦስት ሆነን ሰባራ ባቡር አካባቢ አንድ ትንሽ ማድ በኢት ሰልሳ ብር ተከራይተን ነው የምንኖረው። ሰሌኖችንና ተደራርቦ የተሰፋውን ድሪቶአችን ለኛ ሁሉን ነገር ማለት ነው። ከጓደኞቼ አንደኛው አይነሥውር ሲሆን ሌላው አንድ እግሩ የተቆረጠ ነው። ይህነኛው እኔ ስለሆንኩ ሁለቱንም እየጎተትኩ ተያይዘን አቤታችን እንገባለን።

የሠፈሩ ዱርዬዎች ብዙ ጊዜ ገንዘብ ሊሰርቁን ሞክረው የተሳካላቸው አንድ ጊዜ ብቻ ነው። እንዳልኳችሁ በዚህ ኑሮአችንም ይቀናብናል። የአከራያችን ገረድ አልፎ አልፎ ቡና ታፈላልናለች። ቤታችንንም አቧራ በአቧራ አርጋ ትጠርግልናለች። ታዲያ የሚገርመኝ «ከኛ ኑሮስ የናንተ ልመና ይሻላል» ትለናለች። አንድ ዓይነ ሥውር ጎረቤታችን ዕድሜያቸው ሰባ ሳያልፍ አይቀርም። «ጧሪ ቀባሪም የለኝ…… እንደናንተ ልመና ለምጄ ቢሆን ኖሮ……» ይሉና። ለካ ለማንም አንዳንዴ እንደ ሰው ይታያል?

በውነቱ ይሄንን ስል ራሳችንን ዝቅ አድርገን እናያለን ማለቴ አይደለም። እንደ ማንም ሰው እንቃለዳለን፣ እንተጋገዛለን፣ ቆንጆ መልክና ገላ እናውቃለን፣ እናፈቅራለን፣ እንጠላለን፣ እንቀናለን፣

«የሴቶች ቁንጅና በምን ታውቃለህ?» ይለኛል ቃኛቸው የተባለው ጓደኛዬ። የዓይኑን ብርሃን ያጣ ነው። የምትመራው የዓሥራ አንድ ዓመት ቆንጆ ልጅ አለችው።

«ያው እንግዲህ እንደምታውቀው……» ብዬ ልነግረው ሳቅማማ…..

«እሺ….. እኛ ስለማናይ አናውቃቸውም?……»

«እንደሱ አልወጣኝም………»

«አዎ እውነትክን ነው……… አባቴ ቃኛቸው አለኝ እንጂ ውበት በዓይኔ የምቃኝበት የዓይን ብርሃን የለንም። የልጄን ቁንጅና እንኳን ሰው ይነግረኛል እንጂ አላያትም…..» ይላል ሆድ እየባሰው።

እኔ ግን እንደምንም ሞራል ልሆነው እሞክራለሁ።

«አይ……. እንደዚህ አታስብ….. ከማን ታንሳለህ አንተ?» ስለው

«እሱማ ምን አንሳለሁ?…… አየህ…… ለማኞች ስንባል እናንተ በዓይን

እናውቃለን የምትሉትን የመልክ ውበት እኛ በጃችን በመዳበስ እናንተ ይበልጥ እናውቃለን» የሚል መልስ ይሰጠኛል።

«እሱን እንኳን ተወው….. እንዴት መልክ በጅ ዳሰሳ ይለያል? አሁን እናንተ ቆንጆ ከንፈርና ጥርስ፣ በተለይም ቆንጆ ዓይን ታውቃላችሁ?» እለዋለሁ። አባባሌ የየዋህነት መሆኑን እሱም ያውቀዋል። እናም አፍ የሚያስይዝ ድንቅ አስተአያየቱን ያስደምጠኛል። መልሱ እኔኑ መልሶ ያሳፍረኛል።

t.me/OLDBOOKSPDF

«ሰማ...... የናንተ ዓይን ጥሩ ቅርስ አይደለም። ትልቅ ቂት ካየ አብሮ ይንጉዳል። አንድ የቆመ ጡት ዓይናችሁን ያስከረዋል። የኛ እጅ ግን ከዓይን ይበልጣል። የሴቶችን ቅርጽ እንደ ሰዓሊ በመነካካት እናውቃለን። እንዲያውም የቅርጽ ውድድር ቢኖር ዳኞች እንሆን ነበር።» ይላል ቃኛቸው።

የፍቅሩን እነሣሁላችሁ እንጂ በመሀላችን መቀያየምም ጠብም አንዳንዴ ይከሰታል። በፍቅረኛ መቀናናትም አለ። ልመና ላይ ግን እንደ ሊስትሮዎች ግድየለም መባባል አናውቅም። በተለይ ታክሲ ላይ እንረባረባለን። ምን ጥሩ ጓደኞች ብንሆን የምንከባበረው ከልመና መልስ ወይ ምሳ ስንበላ ወይ በመኝታችን ሰዓት ነው። በቤተ ክርስቲያን ስንውል ጥሩ ጠባይ እናሳያለን። ባዕድ ሲመጣብን እኛን አለመሰል ካለ አድመን አበሳጭተን እንዲገለል እናደርጋለን እንጂ በእንዲህ ዓይነቱ ቦታ ያደግንበት ይሉኝታችን ጣልቃ አይገባም።

አንድ ቀን የሆነውን ልንገራችሁ። አንዲት ለማኝ ልጅዋን እንዳዘለች መጥታ አለምዘውድ አጠገብ ቁች አለች። አለምዘውድ የአካል ጉዳተኛ ነው። ልጅ ሆኖ ቦምብ ሲቀጠቅጥ ሁለት እጆቹን አጥቷል። ታዲያ ከሁላችንም ነጭናጫና ነገረኛ ነው። ጥሩ ጠባይ ካላሳዩት በእግሩም ተራግጦ ልደበድብ ይላል። አድናልኳችሁ ግን ለጥሩ ሰው ምንጊዜም ልቡን ክፍት የሚያደርግ ርኅሩህ ሰው ነው። ሴትዮዋ ገና መጥታ ጎኑ እንደተቀመጠች፦

«ማን ትበያለሽ?...... ከየት አካባቢ ነው የመጣሽው» ሲል ጠየቃት

«ማንስ ብባል ባልባል። ከየት ልምጣ አልምጣ....... እንዳተው ለማኝ ነኝ! አለችው በድፍረት።

«ምን አልኩሽና እንዲህ ትመልሺልኛለሽ» አላት እሱም። የሰድብ ዓይነት ይለዋወጡ ጀመር። ባንገላግላቸው በጣም ይካረሩ ነበር።

ሦስት ቀናት ብናያት ብናያት ሴትዮዋ ምንም ለውጥ አላመጣችም። በኋላ እንደውም አሥራት የተባለው አካል ጉዳተኛ ጓደኛችን «ታሪኳን ሰምተናል፣ ቡዳ ናት» ብሎ አስወራባትና ዕድራችን ይሄንኑ ነግሯት ሄደች። ከዚያ ወዲህ አይተናትም አናውቅም። ስትሄድ የተናገረችው ነገር አጥንት የሚሰብር ነው። «ቡዳ አላችሁን? ቡዳ አላችሁን? ምነው እባካችሁ? ብበላ ብበላ ሰው አጥቼ እናንተን እበላለሁ? ቅዱስ ጊዮርጊስ ይፋረደኝ......» ብላ የተራገመችው እርግማን ምንጊዜም አይረሳኝም።

እስቲ አሁን ደግሞ በቃላችን ፈጥረን ከምንለምንባቸው ጣዕም ያላቸው ግጥሞች ምርጦች ምርጦቹን ላቅርብላችሁ። ልለያችሁ። ለጊዜው ሦስቱን ልንገራችሁ። ምሥጢር ባወጣም ዕድራችን ይቅር እንደሚለኝ ተሥፋ አደርጋለሁ። ድመት ዓይኔን ያጠፋችው። በአንድ ዓይኔ ግን እንደማንም እያለሁ። ያነጣጠርኩት ጥይት ዓላማውን አይስትም ነበር። ማንም ሰው ሲጠራኝ ዘወር እላለሁ። ቅጽል ስሜ ተዋህዶኛል። አልፎ ተፍሮ ስሜን በጣም ከመልመዴ የተነሣ አስደንጋጭ ነገር ድንገት ከሰማሁ «ቶክቻው ሸዋ» ማለት ይቀናኛል።

የዘበኝነት ሥራ የጀመርኩት ዶክተር ይሥሐቅ በሚባል ሀኪም መኖሪያ ቤት ነው። ጥያቄው የፖሊስ ምርመራ ምስጋን ይንሣው።

«ትዳር አለዎት? ልጆችስ?»

«አዎ.... አራት ልጆች....»

«በፊት የት ይሠሩ ነበር?»

t.me/OLDBOOKSPDF

«ብርሃንና ሰላም ማተሚያ ቤት»

«ምን ክፍል?»

«ኬሚካል ክፍል?»

«እዛ ሲሰሩ ነው አይንዎን......» ገና ከማለቱ «ኧረ ድመት ነች ያጠፋችኝ» አልኩና አቋረጥኩት «ታዲያ እንዴት ነው የማየት ችሎታዎ?»

«እያለሁ እንደማንም። እያስቡ።»

«ማለቴ በቂ ኃይል አለው ወይ ደህነኛው?»

«አዎ፣ በቂ ኃይል አለው። መቸም ሳይ ኖሬያለሁ...... ይኸው አሁንም እያየሁዎት ነው እርስዎን.....»

«በጨለማስ እንዴት ነው?» አለኝ

«በጨለማማ በጣም ያያል» አልኩ

«እንዴት?»

«ጨለማውን ለመቋቋም ጉልበት ይጨምራል»

ሰማንያ ብር ደመወዝ ቀለብ ከቤት በሚል ተስማማንና በማግሥቱ ተቀጠርኩ። ሰውየውን ጥሩ ሆኖ አገኘሁት። ሚስቱ ግን መጥፎ ሰው ናት። በሆነ ባልሆነው ትቆጣለች፣ ትሳደባለች። የመኪናው በር ቶሎ ካልተከፈተላት እሪ ነው። ሸሚዙ ትንሽ ቆሸሸ ካለ መራገም ነው። እናትየው ይብሳሉ። አንድ ቀን የአንገቱን ሀብል ሰርቀሃልና አምጣ ብለው ወጥረው ያዙኝ።

«ኧረ እባክዎን....... ወርቅ የሚባል ነገር ባይኔም አላየሁ» ቀሰረው።

«ኧረ ይቺት የቀረችውን ይድፈንብኝ አላየሁም» በኔ ቤት መማሌ ነበር።

«የት ይቀራል መደፈኗ! ያኛውንም ያጣኸው በሌብነት ነው» አልለቅ አሉኝ። በኋላ ዶክተር ይሥሐቅ ደረሰና ገላገለኝ።

«ቀስ ብለን እናጣራለን..... አሁን አይናደዱ..... ይተውአቸው» አሏቸው።

እውነትም በፖሊስ ምርመራ ስንመላለስ ከርመን ገረድየዋ መስረቋን አመነች። አሮጊቷ ይቅርታ እንኳን አልጠየቁኝም። አመት እንደሰራሁ ለቅቄ ወጣሁ።

ከዚያ አንድ እህል ነጋዴ ቤት ተቀጠርኩ። እሱ የሚሰራው አማኑኤል ሠፈር እህል በረንዳ ነው። በሰፊው ግቢው መለስተኛ መጋዘንም አለው። እህል በጆንያ ታጭቆበታል። ቤቱ ትልቅ ነው። ቤቱን ብቻ ሳይሆን መጋዘኑንም እንድጠብቅ ነው ውላችን። ምን የሚያህል ዱላዬን ይዤ ፍጥጥ እንዳልኩ ነበር የማድረው። ሲነጋጋልኝ እስከ ሶስት ሰዓት እተኛና ወደ ቤቴ እሄዳለሁ። ማታ የተለመደው ሥራ ይቀጥላል። የአቶ ድንቁ ባለቤት ደግ ናት። በርከት አድርጋ እራት ትሰጠኛለች።

t.me/OLDBOOKSPDF

ከእኛ የሚቀጥለው ግቢ የሃጂ ነስረዲን መኖሪያ ነው። የታወቁ ከበርቴ ናቸው። ሦስት አራት ፋብሪካ አላቸው። ግቢ ሲገቡ በሁለት መኪኖች ታጅበው ነው። አርብ አርብ ትልቅ ግብዣ ይደግሳሉ። ድሆች በራፋቸው ይሰበሰቡና መፀውቱበታል። ዓርብ (በነሱ አጠራር ጁምአ) ምሳ በተባለ በኋላ የሁለት መቶ ብር ጫት ይቃማል። ዘበኞቸው ሙስሊም ነው። የሚደረገው ሁሉ ያጫውተኛል። ከሐጂ ነስረዲን ቤት የመንዙማ ዜማ ሁሌም ይሠማል። ዘበኛው ከማል ራሱ ጥሩ እንጎራጓሪ ነው። ጫት እንደ ልብ ይሰጠዋል። ቡናውን ሻዩን ብርድ ልብሱን ተሸፋፍኖ እየላፈ ሞቅታ ወይም ምርቃት ላይ ሲደርስ እሱም በሚያምር ድምፁ ያንቆረቁረዋል።

«አባክህ ጌትዬ ጃረ ዕድሌን ባርከው፣

ተገጥቧል ጀርባዬ ዘወትር የማከው።

ኃላፊው አንተ ነህ ለሠራኸው ዕቃ

ችግርም ልክ አለው ትዕግሥታችን ይብቃ

እኛም ልንሠጥ እንጂ መቼ ልንተኛበት

ማጣት በገንዘብ ላይ በሩን ባይዘጋበት።» የማከል ግጥሞች መሬት ጠብ አይሉም።

የአቶ ድንቁ ቤት ሥራ ተሥማምቶኝ ነበር። ዳሩ ምን ያደርጋል። አንድ ሌሊት ተዘናግቼ እንቅልፍ ጣለኝና ሌቦች በአጥር ዘለው ገብተው የመጋዘኑን በር ሰብረው ብዙ ገንዘብ ዘርፈው ሄዱ። እኔም ለምርመራው ፖሊስ ጣቢያ ሁለት ወር ታስሬ ከረምኩ። ምናልባት እንዴት እንደዚህ ሊሆን ቻለ ብላችሁ ልትገረሙ ትችሉ ይሆናል። እንዴት የመጋዘኑ እህል አልተወሰደም ትሉም ይሆናል። ነገሩ እንዲህ ነው። የነጋዴ ነገር ሆነና ለካ አቶ ድንቁ በአሮጌ ቁም ሣጥን በፌሥታል አስሮ ብር አቀምጦ ኖሯል። እንደሰማሁት ሃምሳ ሺ ብር ነበር አሉ። እዚያ ያስቀመጠው ደግሞ አይጠረጥርም ብሎ አስቦ ነበር። እኔ ከደሙ ንፁሕ ስለነበርኩ በነፃ ተለቀቅኩ። በኋላ ቆይቼ እንደ ሰማሁት ውስጥ ዓዋቂ የሴትዮዋ ዘመድ ነበር አሉ ሌቦቹን የመራቸው። ያንን ካወቅኩ በኋላ ወሬውን ጠይቄም አላውቅም። ሥራ መፈለጊያ የአንድ ወር ደሞዝ እንኳ ሳይሰጠኝ እንደወጣሁ ቀረሁ።

ሁለት ወር ፈትቼ ቆየሁ። እታፈራሁ እንጀራ እየሸጠች እኔም ልጆቹንም ቻለችን። ወይኔ ትከቻው እያልኩ በትዕግሥት የዕድሌን አቅጣጫ ስጠባበቅ መርካቶ የአንድ ቡና ቤት ዘበኛ ሆኜ ተቀጠርኩ። ለጀመሪያ ጊዜ ዩኒፎርም ለበስኩ። ሥራዬ በር መክፈትና መዝጋት ነው። ከአንድ ጓደኛዬ ጋር እየተጋገዝን እንሰራለን። ሥራው ግን አድካሚ ነው። እስከ ሌሊቱ ዘጠኝ ሰዓት ጠጪ አያቋርጥም። ረብሻ በየጊዜው ይነሣል። እንደ ትንሽ ልጅ መላክም። ምግብን ጨምሮ ደሞዙ ስልሳ ብር ነው። ቢሆንም ለጉርሻ እያሉ ደንበኞች ስለሚሰጡኝ ከበፊቱ በጣም የተሻለ ገቢ አለኝ። አሁን በቅርቡ አንድ ሀብታም ነጋዴ ተዋውቄያለሁ። ማርቸዲሳቸውን ስለምጠብቅ ብቻ በመጡ ቁጥር አስር አስር ብር ይሠጡኛል።

<u>አንድ ቀን እንደ ሰዓሊ</u>

የሰዓሊነት ተሰጥዎ ያደረብኝ ገና የሰምንት ዓመት ልጅ ሳለሁ ነበር። አባቴ ቄስ ነበሩ። ቅድስት ማሪያም ኢየሱስ ክርስቶስን አቅፋ የሳሉትን ስዕል ደጋግሜ አመለከት እንደ ነበረ ትዝ ይለኛል። አንድ ቀን እንደ ቀልድ እርሳስ ቀረጽኩና የእርሳቸውን ሥዕል በመጣ አስመስዬ ሳልኩና አሳየኋቸው። በርታ ቀጥልበት አሉኝ። እናቴ ነበአር የምትቃወመው። «እርስዎ ሞነጫጩ ምን ተጠቀሙ......» ትላቸዋለች። «ይሄን ስዕልህን ተውና ጥናትህን አጥና። እሱ ነው የሚያዋጣህ» እያለ የሚገርፈኝ አስተማሪም እንደ ነበር አስታውሳለሁ። እኔ ግን ምንም ተስፋ ሳልቆርጥ እየተደበቅኩ መሳሌን ቀጠልኩበት። ሥነ - ጥበብ ትምህርት ቤትም ገብቼ ተመረቅኩና ቲያትር ቤቶች ስድስት ዓመት ሠራሁ። አሁን በግሌ እሠራለሁ።

t.me/OLDBOOKSPDF

የስዕል ጥበብ ልዩ ፍቅር ያሳድራል። አንዴ ከተቆራኙት ለመላቀቅ ያስቸግራል። በየቀኑ አዳዲስ ሐሳብ ይመጣልኛል። ታዲያ የመታልኝን ሁሉ ለመሥራት ጊዜ ያጥረኛል። ከእውነታው ጋር የሚሄዱ ስዕሎችን መሳል እወዳለሁ። በተለይ ለስዕል የሚመቹ ሰዎች ሲያጋጥሙኝ የሚሰማኝን ደስታ ልነግራችሁ አልችልም።

አንዳንዶቹን ብገልጽላችሁ ደስ ይለኛል። አንድ ጓደኛ አለኝ። ዕድሜው ወደ ሃምሳው ይጠጋል። ራሰ በራ ነው። ፀጉሩ ሽበት ጣል ጣል ብሎበታል። በቀይ ፊቱ ላይ ከላይ እስከ ታች ችምችም ብሎ የተንዠረገገው ፂሙ ሙሉ በሙሉ ሽበት ነው። ሰልከክ ካለው አንጫው ግራና ቀኝ ጢቅ ብሎ የሚፈጥርለት ገጽታ በእጅጉ ዓይን ይስባል። ያለ ምንም ማጋነን ግርማ ሞገስ ሰጥቶታል። እነሰ ያሉት ዓይኖቹ ጥራት አላቸው። ትናንሽ ጥርሶቹ ሳቅ በሚልበት ጊዜ ወደ ሃምሳው የተጠጋውን ዕድሜውን ዝቅ ያደርገዋል። በሐሳቤ ደጋግሜ እያስተዋልኩ ሳልከት። ስዕሉን «ጂሞ» ብዬ በይሜው ስቱዲዮ ሰቅዬዋለሁ።

አንድ እግረ ቆራጣ ሰውዬ ሠፈ ኩሻ ባርጣ እንዳጠለቀ እስፋልት ዳር ሱቅ ተደግፎ ነጠላ ይቋጫል። አጠገቡ ውሻ ተኝቷል። ነጠላውን ሲቋጭ እስተያየቱን ልብ ካላችሁት ወዲያ ወዲህ ውር ውር የሚሉትን መንገደኞች ያማትራል። ወደ ግራም ወደ ቀኝም እንዲመለከት ለማድረግ ሁለት ወራት ፈጅቶበታል። ዓይኖቹን በሁለት አቅጣጫዎች እንዲመለከት ለማድረግ ሁለት ወራት ፈጅቶበታል።

በመሠረቱ ነጠላ የሚቋጭ ከቂራ መኪና ሥጋ የሚሸክም፣ ሽንኮራ አገዳ ትከሻው ላይ የያዘ፣ እጆቹን ራሱ ላይ አድርጎ መሬት መሬት የሚያይ ሊስትሮ..... እነዚህን የመሳሰሉ ሰዎች ዓይኔን ለትኩረት ይስቡታል። ልብስ የምታሰጣ ልጅ እግር ሴት ወይም ኮረዳ አይቼ አልጠግብም። ማጋነኔ አይምሰላችሁ። ልብሱን ለማስጣት ወደ ሽቦው ስትንጠራራ የለበሰችው ሹራብ ወደ ላይ ሲሳብ ሽንጧ ምን ዓይነት የሐረግ ቅርጽ እንደሚፈጥርና ባቷ እንዴት ገለጥ ወጣ እንደሚል እስቡ።

በርግጥ ለሰዓሊ ደስ ይሚሉ ሰዎች አሉ። ጌሾ ወይም ብቅል የሚወቅጡ ጡንቻማ ሰዎች ለብሩሽ ይመቻሉ። ሙቀጫውን በሁለት እጆቹ አንቆ አድርጎ ይዞ ዓይኖቹን ጨፈን ያደረገ ወጣትም በጠዋት ፀሐይ አይታ «ለጌሾው ወቀጣ፣ ምንም ሰው አልመጣም» ትኩሱን ጉበት ሥጋው እንደ ተበለተ አዛው ቁጭ ብለው የሚበሉ የቅርጫ ማኅበርተኞች መሳል እየፈለግኩ እስካሁን አልተሳካልኝም።

ለምን እንደሆነ አላውቅም። ምናልባትም እኔ እድን ሰል ሁለት ሰል ልጆች ተወልደው በእህል ውሃ ጋብቻ ትዳር ስለመሠረትኩ ይሆናል። ወይም «ሙሽራዬ» የሚለው ዜማ እያነሆለለኝ። ምክንያቱ በርግጥ አላውቅም። ሙሽሮች መሳል እወዳለሁ። እንዲያው ገና የጥሪው ወረቀት ሲደርሰኝ «ሠርግ» ስለሚባለው ታላቅ የሕይወት ምዕራፍ ማሰብ እጀምራለሁ። ሙሽራና ሙሽሪት ላይ የሚታየውን ደስታ፣ የሚዜዎቹን ፀጉር አሠራርና አለባበስ በብሩሽ ለመቅረጽ እቸኩላለሁ። የአንዳንዶቹ ሠርገኞች ፊት፣ የቅጽበቱ ዓይናፋርነትና ፍንክንክታ ከወትሮው የተለየ ስለሚሆን ለስዕል ያመቻል። አለባበሳቸው ብቻ ለኪነ ጥበብ ራሱን የቻለ ይዘት ኧለው።

የሥዕል ጥበበ ውብት ነው። ፀፀትን ከሳልከው ውበት ያፈልቃል። ናፍቆትና ሐሣብ ዓይን ውስጥ የራሱን ፏፏቴ ሲፈጥር ታየዋለህ። ንዴት በሽፋሽፍትና በዓይኖች ቅብ እየተጨማደደ ምናባዊ ፍርሃት ይለቅብሃል። ዕድሜ መስመሮቹን ቆዳ ላይ ሲዘረጋ፣ ብሶት የሕይወት ማድያቱን በተጨማደደ ፊት ላይ ሲልቀልቅ፣ ደስታ በፈገግታ ብርሃን ሲገለጽ፣ ሩቅ በሚያዩ ዓይኖች ተስፋ ሲከሰት..... በስዕል ውስት ውበት ገኖ ይታያል።

«ትመጫለሽ ብዬ ሳይ ማዶ ሳይ ማዶ፣

የልጅነት ዓይኔ ሟማ እንደ በረዶ»

t.me/OLDBOOKSPDF

ውበትን በሥዕል መግለጽ መቻሌ ልዩ ደስታ ይመስለኛል። የዓይን ጥበትና ስፋት፣ በርቀት የሚፈጥረው መስመር፣ የሚያፈልቀው ብርሃን…… ፍቅርን ያስተጋባል። አንዳንዴ ደም ለውጥ ሳደርገው የትዝታ እንጉርጉሮውን ያንቆረቁርልኛል። ሥነ ጥበብ ትምህርት ቤት መምህሬ የነበረው ሰዓሊና ገጣሚ ገብረ ክርስቶስ ሲገባ ያንን ስዕል ያይና አራት አምስት ጊዜ የተለያዩ ዓይኖቹ እየሳለ ምን እንደሚያስመለክቱ ሲገልጽልን እንገረማለን። «ዓይን የራሱ ምትሐት አለው» የሚል አባባል ነበረው።

ሠዓሊ ውበት አድናቂ ነው ተፈጥሮን አይቶ አይጠግብም። አበባው፣ ድንጋዩ፣ ተራራው፣ ሰማዩ ሁሉ የአይታው ማረፊያ ነው። በተለይ የሰውነት ቅርጽ ለብሩሹ ይስማማዋል። እኔ ለምሳሌ ቁርጭምጭሚት ሳይቀር የሚያምርባቸውን ሴቶች ለይቼ አውቃለሁ። ቆንጆ እግር ይማርከኛል። ውብ ተረከዝ ከተስተካከሉ ጣቶች ጋር የሴትን እግር ሲያሳምር ማየት ምንኛ ደስ ይላል መሰላችሁ፣ ብዙዎቻችሁ የምታውቁት ሠዓሊያን ስንባል የጡት ዓይነት በመሣል መለማመዳችንን ብቻ ነው። እኛ ግን የአጥንት ቅርጽ ሁሉ አይቀረንም። የደረት ስፋት የክንድ ርዝማኔ፣ የዳሌ ቅርጽ ሁሉ የሚወሰነው በአጥንቶቻችን አፈጣር ነው።

አሁን በቅርቡ አንድ ወዳጄ ምርጥ የሚባሉት የቆንጆ ዘሮች የት አገር ይገኛል ሲል ይጠይቀኛል። ላቲን አሜሪካ። ምሥራቅ አውሮፓ፣ ሊባኖስ፣ ሞሮኮ፣ ቱኒዚያ…… ብዬ መለስኩለት። እሱ ግን ኢትዮጵያ ነች ብሎ ተከራክረና አሳመነኝ። እውነትም የዓለምን ቆነጃጅት የውበት ዓይነት የያዘች ኢትዮጵያ ነች። ከጥቁር ጥቁር ከጠይም ጠይም ከቀይ ዳማ የቀይ ዳማ ከቀይ ቀይ…… የዓለም ዝርያ ቢባል በሃገራችን ይታያል። የጃፓን፣ የአረብ የፈረንጅ፣ የፊሊፕንስ፣ የላቲን የቤኒን……መልክ አይታችሁ አታውቁም? ምን ያደርጋል……. ድህነቱ አስቸገነ! ሌላው ቀርቶ ለዓለም ቆንጅና ውድድር አንድ ሴት እንኳን ፓናማ ከተማ ለመላክ አቅም ማጣታችን ያሣዝናል።

የውበት ነገር ሲነሣ በሠዓሊነቴ ያለኝን ከፍተኛ ስሜትና ደስታ ሳሰበው አይናውጣነቴ ለራሴው ያስገርመኛል። የዛሬ ዓመት ግድም ታክሲ ውስጥ የአንዲት ወጣት እግር በነጠላ ጫማ እንደት እንደሚያምር አይቼ «እባክህ በጄ እንደ ልዳስውና አቤት ሰገባ ልሣለው» እስከ ማለት ደርሻለሁ። ሣቋ ቢመጣባትም ፈቀደችልኝ። አንዲት አሮጊት ሴትዮ ብቻ ነበሩ በጄ ነካ ነካ ሳደርገው ያዩኝ። ልጅቷ ላላፈረችው እሳቸው አፈሩላትና «መጥኔ» አሉ። ድሮስ የድሮ ሰዎች የራሳቸው ቁንጅና እንኳን የት ይገባቸዋል?! በበኩሌ ግን ውብ ሴት ሳልሰል ያሣለፍኩት - ሣምንት የለም።

ካርቱን መሣል ሌላው ተሰጥምዬ ነው። አንድ ካርቱን የአስር ገጽ ያህል መልዕክት አለው። እያዝናና ያስተምራል። እያስገነዘበ ያስቃል። ይዘቱ ደሞ የትም ይገኛል። አድን ቀን አውቶብስ ውስጥ ሁለት ጓደኛሞች የተናገሩትን ሰምቼ የእኔንም ፈጠራ ጨምሬ እንዴት ካሩትን እንዳደረግኩት ልንገራችሁ!-

1. ዲሺ ደረሰው እኔ? (በመገረም)
2. ቀላል ደረሰው ትላለህ (እየሣቀ)
3. ታንሴሽን ለኛ አትሆነንም (በመተከዝ)
4. አርፈህ ሎተሪን አትቆርጥም? (እያሾፈች)

ውይይት ታክሲ ዘመናዊ ማርቼዲዝ ገጭቶ አጋመኝ። የታክሲውን ሾፌር ድንጋጤ በሃሳቤ አይቼው እንደሚከተለው ሣልኩት።

1. ታክሲዎች ስትባሉ ትንቀዝቀዣላችሁ (ወገቡን ይዞ በኩራት)

t.me/OLDBOOKSPDF

2. ለርሴ ሰላሳ የትራፊክ ቅጣት አለብኝ...... በምኔ ላሰራው ነው (ጭንቅላቱን ይዞ)

ካርቱን ሥዕል በሐሣብም ይፈልቃል። ዘመኑን፣ ወቅቱን ኅብረተሰቡን ተከትሎ በፈጠራ ይቀመጣል። ለምሣሌ የዘመናችንን ፍቅር በሂስ መልኩ ለማየት የሚከተለውን ካርቱን ስያለሁ። የስዕሉን ሁኔታ ለምናባችሁ ትቼዋለሁ። አስቂኝ እንደሚሆን ያለ ጥርጥር ትገምታላችሁ። አጭር ቀሚስ የተጋለጠ ደረት፣ ያፈጠጠ ጡት ሊፕስቲክ፣ የተላጨ ሽፋሽፍት ወዘተ.....

አንድ ሽማግሌ በትር ተደግፈው ሦስቱን ሴቶች «ምን ዓይነት ወንድ ደስ ይላችኋል?» ብለው ይጠይቋቸዋል።

መልሳቸው፦

1. ገንዘብ ያለው
2. ሀብትና መኪና ያለው
3. ሴት የሚወድ

የሴቶች ማንነት ፍላጎትና ጠባይ ከሥዕሉ ትረዳላችሁ። በዚህ ዓይነት ወቅታዊ የሆኑ ሁለት ካርቱኖቼን አቅርቤላችኋለሁ ለዛሬ እሰናበታችኋለሁ።

የኤች. አይ.ቪ./ኤድስ ማስጠንቀቂያ በቴሌቪዥን እየተሰጠ ነው። ሰዎቹ ወንዶች ናቸው።

1. ኮንዶም እኮ ሁልጊዜ መጠቀም
2. ጥሩ ምግብ በገፍ መብላት ዕድሜ ያራዝማል
3. ክትባቱ ተገኝቷል ይባላል
4. ራሳችሁን ባታታልሉ ይሻላችኋል!

ሌላው ደግሞ ይኸውላችሁ። ቦታው ሴቶች ራቁት የሚደንሱበት ነው። «ማጨስ ክልክል ነው» የሚለው ተሠርዞ «ማጨስ ይፈቀዳል» የሚለው ተተክቷል። በሌላው ግድግዳ «Varety is spice of life William Shakespeare» የሚል ተጽፎ ይታያል።

<u>የመጀመሪያው ጥንድ፦</u>

1. በለውጥ ታምኛለሽ እርግጠኛ ነኝ!
2. አይደል?!

<u>ሁለተኛው ጥንድ፦</u>

1. በረድሽ እንዴ......
2. እንደውም..... እጅህ ያሞቀኛል

t.me/OLDBOOKSPDF

ሦስተኛው ጥንድ፦

1. የገጠር ልጅ ትመስላለች...... እንዴት እዚህ መጣች (በሃሳቡ)

2. እግዚአብሔር ይይልህ....... ደላላ ነፍስህ አይማርም (በሃሳቧ)

እንድ ቀን እንደ ቢሮ አለቃ

የመንግሥት ሥራ ከጀመርኩ ሃያ ዓመት ያልፈኛል። ከታች አንሥቶ እስከ ላይ ድረስ የመሥሪያ ቤቱን ውጣ ውረድ ቢሮክራሲውን ሁሉ በሚገባ አውቀዋለሁ። በተለያዩ አለቆች ጭቆና ሹመት ሳላገኝ ለረጅም ጊዜያት ኖሬያለሁ። የሰው ወሬ እንደሚሰማኝ ቢሮክራት ያሚያስጠላ ሰው ይኖራል ብዬ አላምንም። ከአሥር ዓመታት በፊት እንዲህ ያሉ አለቃ ነበሩ «ምን እየሠራ ነው?» የሚል ጥያቄ ጠይቀው አያውቁም። «የሚመካበት ሰው አለው? ገዘብ አለው?.......» ማለት ይወዳሉ። ከመሬት ተነስተው ነገር ያሸታሉ። ከሦስት ዓመት በኋላ ባይቀየሩ ብዙ የውድቀት ጉድጓድ ይምሱልኝ እንደ ነበር እርግጠኛ ነኝ።

ሌላው ከሳቸው በኋላ የመጡት አለቃ ሴት እጅግ በጣም ይወዳሉ። ቀሚስ ያጠለቀች ሁሉ ታፍነክንካቸዋለች። ቆንጆ ማየት እንደ አልኮል ያሰክራቸዋል። ታዲያ ከመሥሪያ ቤታችን ሴት ባልደረቦች ጋር ቅርበት የሚፈጥር ሠራተኛ ይጠመዳል። ለተግሣፅና ቅጣት መንገድ ይፈለግለታል። በዚህ ሁኔታ እኔ በተፈጥሮዬ ጨዋታኛ ስለሆንኩ ሴቶቹ ያቀርቡኛል። አቀራረቢ ሁሉ ወንድማዊ መሆኑን የግቢው ሰዎች ቢያውቁም አለቅችን ግን በነብር ዓይን ያዩኝ ነበር። «ዋልጌ ነው...... ሥራ አይወድም...... እድሜ ከማስነሳት አይመለስም........ ወሬኛ ነው......» ያላሉኝ ነገር የለም። በሰበብ አስባቡ ሦስት አራት ጊዜ ከደሞዜ ቀጥተውኛል።

በሦስተኛ ተራ ቁጥ የማነሳቸው ደግሞ ጥሩ ዲስፕሊን ያላቸው የቢሮ ዝሙት የሚያወግዙና ሥራ የሚወዱ ናቸው። ታዲያ ምን ያደርጋል፣ በአጠቃላይ ሰው የሚባል ፍጡር አይወዱም። ማንንም ይንቃሉ። ከኔ በላይ ያወቀ ለአሣር ነው ባይ ናቸው። አስተሳሰባቸው ሁሉ የዱሮ ነው። በዱሮ ነገሮችም ሁሌም ይመካሉ። «ዛሬ ምን ሰው አለ....... ዛሬ ምን ዕውቀት አለ...... ሁሉ ነገር ለብ ለብ ነው.....» ይላሉ። ሥራ ላይ ያላቸው ጠንቃቃነት አይጣል ነው እናም የቁንጫ መላላጫ ማውጣት ደስታ ይሰጣቸዋል። ፀሐፊዎች አራት ነጥብ ከረሱ ቢሮው ይታመሳል። «ጃረ ምን ትውልድ ላይ ጣለን ጌታዬ?! ብለው ከተናደዱ መመለሻም የላቸው። ከጠባያቸው ሁሉ እጅግ የሚከፋው ሠራተኞችን በሥነ ልቦናዊ ጅራፍ የመጉዳታቸው ሁኔታ ነው። ተስፋ ማስቆረጥ ያረካቸዋል። በተለይ እኔን «እየው.....ሠርተህ.........የት እንዳለህ ተመልከት አንድ እርምጃ አልተንፏቀቅክ......እገሌ ያለሁበትን ቦታ ተመልከት....... አንተ ተኀልተህ እሱ ሎህ ሄዷል......» ይሉኝ ነበር። እዩ የዚችን ዓለም ጥለው ሄዱ።

ከዚያ በኋላ ነው በዓመቱ ሹመት ያገኘሁት። የትልቅ ቢሮ ኃላፊ ከሆንኩ ስድስተኛ ዓመቴን ይዣለሁ። የተሾምኩ ዕለት የነበረውን ግብዣና ደስታ ልነግራችሁ አልችልም። ወዳጅ ዘመዶቼ በነፍስ ወከፍ ጠርሙስ ውስኪ ወይም ደርዘን ቢራ ይዘው መጥተው ሌሊቱን እንደ ቀን ስንንበሻበሽበት አደርን።

አዲሱን ስራ እንደጀመርኩ ሰሞን ድሮ የማውቅቸውና የቅርብ የሚሆኑኝ ሰዎች እንደ አዲሱ ሰው ሳያዩኝ በጣሙን የተገረምኩ መሆኔን አስታውሳለሁ። ለካ ሥልጣን ራሱን የቻለ ቤተ ክርስቲያን ነው! እናንዱ እንደ ደራሽ ውሃ የሚያስነደነግጥ ክብር ይሠጠኝ ጀመር። የነሱ ግን የተለየ ሆነብኝ። መጋረጃው ይለወጥ......ወንበሩ አርጅቷል.......የመሰብሰቢያው ጠረጴዛ (ኮንፍረንስ ቴብል) ሌላ ቀለም ይቀባ...... የሚሉ ሰዎች ተፈጠሩ። «ታግሠህ ይኸው ተሳካ...... የረጋ ወተት ቅቤ ይወጣዋል፣ እውነት ትመነምናለች

t.me/OLDBOOKSPDF

እንጂ አትሞትም........እግዚአብሔር የቅርብ የሩቁን ያያል.......እንዲያውም ይሄ ሲያንስህ ነው......እግዚአብሔር የቅርብ የሩቁን ያያል..... እንዲያውም ይሄ ሲያንስ ነው.......» የሚሉ ሰዎች በዙብኝ።

በእውነቴ የሹመትን ነገር በዚያን ሰሞን ነው የታዘብኩት። ለምሳሌ አንዳንዶቹ በምክር ሰጭነት ሽፋን ቢሮዬ ሹክክ ብለው ገብተው የሚናገሩት ንግግር ከማስገረም አልፎ ያስቃል።

«ሹመት ያዳብር ጌታዬ.....» ይለኛል አድኑ፣ ለጥ ብሎ እጅ ይነሣል።

«አመሰግናለሁ......» እላለሁ እኔ

«ሁላችንም እጅግ ደስ ብሎናል.....»

«በተለይ የእኔማ ደስታ...... ታውቀኝ የለ......»

«እንዴታ...... ገና የግቢው አጥር በብሎኬት ሳይታጠር....»

«እሺ...... ታዲያስ...... ይሄ የግብዣው ጋጋታ...... መጠጡ እስካሁን ሰሜቱን አለቀቀኝም እባክህ»....... አርዕስት ለመለወጥ ቀዳዳ እፈልጋለሁ።

«ምን ይጠየቃል.....ተብላ ተጠጣ..... ደሞ ላንተ ደስታ ይሄ ይብዛ?» ይላል።

እንዲህ ዓይነቱ አድናቂ ቀጠል አድርጎ ወደ ምክር ይገባና ወደ ሌላው ይሸጋገራል፦

«እንግዲህ ጠንቀቅ ነው!......» ይጀምራል፣ ድምፁን ዝቅ አድርጎ።

«እንዴት ማለት?» እጠይቃለሁ፣ ወረቀቶች እያገላበጥኩ።

«አይ...... ለሥራውማ ማን ብሎህ......» ይልና ወረቀቶቹ ላይ ዓይኖቹን ያንከባልላል።

«እንግዲህ የተቻለኝን እጥራለሁ እጥራለሁ» የግድ የሚለውን መስማት አለብኝ።

«ቤቱ የምታውቀው ነው...... አዲስ ነገር እኮ የለም.....ብቻ እንደው.....»

«ብቻ ምን?»

«ሰዎች አታቅርብ..... የሚያደርጉት አይታወቅም.....»

«እሺ.......»

«በተለይ ያ የክፍል አለቃ መሠሪ ነው.....» ወደ ዋናው ነጥብ ይመጣል።

«እኔ እንኳን የተለየ ነገር አላየሁበትም.....» እለዋለሁ።

«የዋህ ስለሆንክ ነው.... አይምሰልህ.... ዋዛ ሰው አይደለህም......ወሬኛ ነው..... ምሥጢር እንዳትነግረው...... ያንተን ቦታ ይፈልገዋል......እገሌን ከሹመት ያስወረደ እሱ አይደለም እንዴ?...... ደሞ ጠንቋይ ቤት ይመላለሳል...... ዋናው ሥራ አስኪያጅም እየያዛቸው ይሄዳል!».....

t.me/OLDBOOKSPDF

የተሾምኩ ሰሞን ቢሮዬ የማይገባ ሰው አልነበረም። አንዱ በጧት መጣና «ይቺ መኮሰተሪያ አትሆንም» አለና ደህናው አሽትሬ ወስዶ የራሱን አመጣልኝ። የሂሳብ ክፍል ኃላፊዋ ሳምንት ባልሞላ ጊዜ ውስጥ ቴሌቪዥኑን ቆንጆ ጥልፍ ያለበት ጨርቅ አለበሰችው። «መታሰቢያ ትሁንልኝ» አለችኝ። እኔም የግድ ማመስገን ነበረብኝ። ምሳ የሚጋብዙኝ ነበሩ። ሁለት በጣም የምቀርባቸው ጓደኞቼ ድሮ ድራፍት እምንጠጣበት ቦታ ሊገብዙኝ አልፈለጉም። ከኢትዮጵያ ሆቴልና ከግዮን ሆቴል አስመረጡኝ። እኔ ግን ስላልተመቸኝ ልገኝ አልቻልኩም።

እስከዛሬ በጣም የሚያስገርመኝ የልጅነት ጓደኛዬ የመዝገብ ቤቱ ኃላፊ ቢሮ መጥቶ ረጋ ብሎ ያነጋገረኝ ጉዳይ ነው። ገና እንደገባ የተለመደውን «እንኳን ደስ አለህ......» እንደ ሌሎቹ ሰንዝሮ ንግግሩን ቀጠለ።

«ይቺ ዓለም የራሷ ብልሃት እንዳላት ታውቃለህ.......» አለኝ ዓይኑን ዓይኔ ላይ ተክሎ

«ምን ዓይነት ብልሃት?» ጠየቅኩት።

«ወቸ ጉድ!...... አሁን እውነት አጣኸውና ነው?»

«በእውነት አልገባኝም»

«እኔ እኮ የምሥጢር ጓደኛህ ነኝ...... አይደለም እንዴ?» እንደ መቆጣት ከጀለው።

«እኮ ንገረኝ..... ወደ ነጥቡ ግባልኝ...... ገና ብዙ ሥራ ይጠብቀኛል....»

«አልፈራህም ማለቴ ነው..... ገባህ?»

«እሺ ገባኝ.....»

«እና ግራ ቀኙን ማየትና ማጤን ያስፈልጋል......»

«እኮ ምኑን?»

«ሰው እንደሚሆነው መሆን ነው.... ማለቴ ነው,....»

«እንዴት» አልኩት «ሲሾም ያልበላ ሲሻር ይቆጨዋል» ወደ ሚለው..... ማምራቱን በአነጋገሩ ብቻ ሳይሆን በአኳኋኑም አውቄበታለሁ። እሱማ የት ይቀራል....... ባይሆን መመጠንም ተገቢ ነው እንጂ...... አልኩት በልቤ።

«ራስን መጥቀም አይከፋም» ፍርጥ አድርጎ ነገረኝ። ከአብሮ አደግህ አትሰደድ ብሎ የለ መጽሐፉ። እኔ ግን መግደርደር ፈለግሁ። ምንም መልስ አልሰጠሁትም። እንዲህ ዓይነቱ ነገር ለሚስትህም ቢሆን አይነገርም። ከአፍ ከወጣ አፋፍ ተብሎ የለ! እውነቴን ነው...... በዚህ ዓለም ላይ በተለይ ባሁኑ ዘመን ማን ይታመናል......። አብሮ አደጌ ቀጠለ፦

«ለምሳሌ ለልጆችህ ጎጆ እንድትቀልስ.......» አለኝ

«እሱማ እንደምንም አለ...... ጨረቃ አቅርበህ.....»

t.me/OLDBOOKSPDF

«እስቲ እሰብበታለሁ....»

«ያልታጨደው ሣር ራሱ በኮንትራት ቢሸጥ.....»

እንደ መፍራት አልኩ። ምንም መልስ አልሰጠሁትም። እሱ ግን ቀጠለ። ስንት ትርፍ ቆርቆሮ፣ ቀለም፣ አጠና፣ የወላለቀ ጠረጴዛና ወንበር መጋዘን እንዳለ ሁሉ አወራልኝ። ሳስበው ዘገነነኝ። ጎጆ መቀለስ ደሞ አማረኝ። ከራሴ ጋር መታገል አለብኝ።

ያኔ አንድ ሐሳብ ብልጭ አለልኝ። ዕቃውን ሁሉ በመኪና አስጭኜ ሸጥኩና ለዋናው ሥራ አስኪያጅ ሠላሳ ኢንች ከለር ቴሌቪዥን በሥጦታ መልክ ሠጠኋቸው።

«ገና ከመሾምህ ምን አሳሰበኝ የኔ ልጅ.....» አሉኝ።

«እንጌቴ ዱባይ ይነግዳል..... ሁለት ሲልክልኝ አንዱን ለርስዎ አስቤ ነው..... ዕቃው እዚህ አገር አይገኝም ብዬ ነው እንጂ ትልቅ ሥጦታ ሆኖ እኮ አይደለም፣ ጌታዬ......» አልኳቸው።

«ጃረ መልካም አስበሃል..... እሱን ለኔ አድርገው የእኔና በቅርቡ ጎጆ ለወጣው ልጅጂ እሸልመዋለሁ» አሉኝ።

ተግባባን። መግባባታችንን ቀጠልንበት። ቅዳሜ ዘወትር ምሽቱን ከከተማ ወጣ እያልን እንጠጣለን። ቀስ እያልኩ ወደ ሣር ሽያጭ ገባሁ። ብዙም ባይጠቅመኝ ለዓውደ ዓመት ወጭውን ቻለልኝ። ለራሴም ለአለቃዬም የአምስት መቶ የአምስት መቶ ብር ሙክት ገዛሁበት። ከሁሉም የጠቀመን የመኪኖቹ ጨረታ ነበር። ከዚያ በተገኘው ገንዘብ ከሁሉም የጠቀመን የመኪኖቹ ጨረታ ነበር። ከዚያ በተገኘው ገንዘብ በአርባ ሺ ብር ቆንጆ ዲ ኤክስ ገዝቼ ለሚስቴ ሰጠሁ። የዲ ኤክስ መሪ ገና እንደ ጨበጠች እርጉ ተደስተው የመንግሥት አራት ቁጥር ፓጃሮ አዘዙልኝ። እሳቸውም በዱሮ ቪላ መኖሪያ ቤታቸው ላይ ለእንግዳ ማረፊያ የሚሆን ሁለት መኝታ ቤትና አንድ ሠፊ ሣሎን ቀጠሉብን።

የቢሮ አለቃ መሆን ብዙ ዕድል አለ። ለበታች ሠራተኛ የሚመጣውን የውጭ የሥራ ጉብኝት ለኛ እናደርገዋለን። ጠያቂ የለብንም። አለቃዬ አውሮፓ ብዙ ጊዜ ሄደዋል። እኔ ለንደን ለሥራ አስምት ቀን ሄጃለሁ። አራት እድል አፍሪካ ከተሞች ደርሶኛል። የውጭ ምንዛሪም የሚናቅ አይደለም። ቢያንስ ለሚስቶቻችንና ለልጆቻችን ልብስና ጫማ መግዣ ይሆነናል። ቃሉ ጉቦ ቢሆንም እኔ በበኩሌ የማየው የብዙ ዓመት የጭቆናዬ ማካካሻ አድርጌ ነው። እዲተር የለም ወይ የሚል ጥያቄ አንዳንዶቻችሁ ታነሱ ይሆናል። የሞኝ ጥያቄ ነው። በልቶ ማብላት ካለ ምን ችግር አለ።

ገንዘብ ገንዘብን ይወልዳል ይሉ ነበር አያቴ። እሳቸው እንኳን የኖሩት ጋሻ መሬትን በሚወልድበት ዘመን ነው። ግን እውነታቸውን ነው። መጽሐፍ ቅዱስስ «ላለው ይጨምርለታል» ብሎ የለ! ሹመት ፈላጊ ሁሉ ገፀ በረከት ያዥጎደጉድልኛል። ለሥራ የመጡ ጨረታዎች ባዶ እጃቸውን አይገቡኝም። ማተሚያ ቤቶች፣ ስቴሽነሪዎች፣ ነዳጅ አቅራቢዎች፣ የመኪና ዕቃ መለዋወጫዎች....... አብልቶ መብላት በምልክት የሚገባቸው ናቸው። እውነትም ሲሾም ያልበላ!......

ሹመት በገንዘብ ብቻ አይወሰንም ቆንጆና እሽት አይታለፍም የሚለው አባባል እውን የሚሆነው የቢሮ አለቃ ሲኮን ነው። በውበት ዓለም ታሽጎ፣ የተቀመጠው ውድ ጥቅማ ጥቅም ሁሉ ሳይለፉ ሳይደክሙ. ሳይወጡ ሳይወርዱ ራሱ በር አንኳኩቶ ይመጣል ፡

t.me/OLDBOOKSPDF

ገና የተሾምኩ ሰሞን ለእንዲህ ዓይነቱ ዓለማዊ ወይም የቁንጅና ጉቦ የተዘጋጁ እንደ ነበሩ ገምቼ ነበር። «መጋረጃ ይለውጥልዎት፣ ቀለሙ እንዲህ ቢሆንልዎት፣ ይሄ ፍሊት ጠረኑ ስለማይለቅ ሌላ ቢሆንልዎት.......» ከሚለው ዓይነት አባባል ብዙ ነገር ጠርጥሬያለሁ። አንድ ቀን አንዲት ቆንጆ ቢሮዬ መጣችና....

«እንኳን ደስ አለዎት ሳልል ቆየሁ» አለችኝ።

«ምንም...... አይደል....... አይዞሽ» አልኳት

«ዕረፍት ላይ ስለ ነበርኩ.....»

«አይ ሲ»

«ድሮ አላውቅዎትም....... በቅርቡ ነው የተቀጠርኩት.....»

በጣም ታምራለች። ቅርጿ በጣም ያማልላል። የለበሰችው ቀይ ሱሪ ገና ስትፈጠር አብሯት የተሠራ ይመስላል። ፀጉርዋን ዘመን አመጣሽ በሆነ ቅባት አዘናፍላዋለች። ስትሥቅ ልብ ስንጥቅ ታደርጋለች። ጠይምነቷ ውበቷን አድምቆታል። በተለይ ልቤ አመታቱን ጨመረ።

«እኔም ያየሁሽ አይመስለኝም.....» አልኳት።

«ብዙ ሠራተኞች የርስዎን መምጣት ሲያደንቁ እሠማለሁ» አለች በሚማርክ አስተያየት በረጅሙ ተንፍሳ።

«አንቺ ደስ አላለሽም ማለት ነው?»

«ኧረ!...... በምንም ተአምር!»

«ስቀልድ ነው....... ቆንጆ ልጅ ቀልድ አትጠላም ብዬ ነው......»

«አይደል.......»

«እውነቴን ነው...... ታምሪያለሽ...... ካላመንሽ መስተዋት እይ......» አልኳት።

«አይደል.....» ከመሬት ተእንሥቶ ፍንክንክ ብላ ሣቀች።

«እሺ..... ልሂድ.....»

«አትጥፊ......»

ከልጅቷ ጋር ተወዳጀን፡፡፡ በዓመቱ ደሞዝ ጨመርኩላት። ቅናት ያስቸግረኛል ብዬ ነው እንጂ የፊልፍ ሥራም እንደ ልብ አዝላት ነበር። የቁንጅናው ጉቦ በሷ ብቻ አላበቃም። ባሠፈረው ወረቀቱ አይበቃምና ትረካዬን አቁሜ ልሠናበታችሁ። በመጨረሻ እንድታውቁ እምፈልገው እውነትና ንጋት መምጣቱ አይቀርምና ይሄንን የጻፍኩላችሁ ማረሚያ ቤት ከታሰርኩባት ክፍል ተከዤ እንደ ተቀመጥኩ መሆኑን ነው።

<u>አንድ ቀን እንደ ሀብታም</u>

t.me/OLDBOOKSPDF

የመጀመሪያ ጥያቄያችሁ «ዱሮ ምን ነበርክ?» እንደሚሆን አልጠራጠርም «ገንዘብ ነበረህ ወይ? ኑሮህ እንዴት ነበር?» ማለታችሁ አይቀርም። ከዚያ ቀጥላአችሁ «እንዴት ነው ሀብታም የሆንከው?» ልትሉ ነው። እኔ ግን እነዚህን ብቻ ሳይሆን ስለ ብዙ ነገር እያነሳሁ አጫውታችኋለሁ፡ ዋናው የምለምናችሁ ግን የምናገረው የግፍ አድርጋችሁ እንዳትወስዱብኝ ነው። ወደ ንቀትም አትውሰዱብኝ፡ እኔ ሰው ንቄ አላውቅም። ማጣት ብቻ ሳይሆን ገንዘብም የሚያወጣሁን ጣጣ በግልጽ ቋንቋ ሳልደብቅ ወይም ይሉኝታ ሳይዘኝ ከመናገር በስተቀር ምንም ክፉ ዓላማ የለኝም። «በደረስከበት ሰው የምታሳጣ፣ ሌላስ አልልህም ማጣት አንተም እጣ» ብሎ ክፍለየሱስ አበበ ዱሮ የገጠመውን አስታውሳለሁ። «ገንዘብ ካለ በሰማይ መንገድ አለ» ከተባለ ቆይቷል። ማጣት ምን ያህል መጥፎ እንደሆነ በነዚህ አነጋገሮች ውስጥ ይስተጋባል ገንዘብ በአግባብ ካልያዙት ወደት እንደሚመራ ማወቅ አያስቸግርም።

ሙልጭ ያልኩ መናጢ ድሀ ነበርኩ የምልሰው የምቀምሰው እንኳን አልነበረኝም። እናቴ ከሞተች በኋላ አክሥቴን ተጠግቼ ነበር የምኖረው። በኋላ በኮንትሮባድን ንግድ መጠነኛ ገንዘብ አገኘሁ። ያንን አራጣ እያበደርኩ አገላበጥኩ። ዛሬ..... ይመስገነው በቂ ሀብት አለኝ። አሪፍ መኖሪያ ቤት ቆንጆ መኪና፣ አንድ አውቶብስ አለኝ። ሀብታም ስለ ጥሬ ገንዘብ ስለማያወራ ያለንኝ ካፒታል መጠን አልነግራችሁም።

ኮልፌ ከሚስቴና ከሕፃን ልጄ ጋር እኖራለሁ። የአቶ ዝናቡ ቤት የት ነው ካላችሁ ማንም ያሳያችኋል። ቤቴ በግንብ የታጠረ ነው። ዙሪያዬን ቃኘት ሳደርግ የማያቸው ደሳሳ ቤቶች ያሣዝኑኛል። ሆኖም ሲቸግራቸው አደርስላቸዋለሁ። አንዳንዶቹ «ጋሽ ዝናቡ፣ ከእግዚአብሔር ያገኙታል። የሚቀርቡኝ እርስዎ ነዎት» ይሉኛል። አሁን በቀደም ሁለት ደሀ አህትማማቾች እናታቸው ሞታ ለከፈንም ለሣጥንም ስላጡ የሠፈሬ ልጆች አሮጌ ጨርቅ ብጤ እንጥፈው መንገዳቸውን ሣንቲም ጣላ እደረጉላቸው እያሉ ሲያስተባብሩ እኔ ለምሳ እቤት እየገባሁ ነበር። ቢ. ኤም. ደብልዩ መኪናዬን አቆምኩና ወረድኩ።

እትዬ አሰካለ ሮጣ መጣችና «ይኸውልህ ጋሽ ዝናቡ..... የኛ መጨረሻ እንዲህ ነው!» አለችኝ እየጮኸች። የእሷ ነገር እየገረመኝ ነው። በዕድሜ የስንት ታላቄ ናት። ነገር ግን ሁሌም ጋሼ ነው የምትለኝ። ልጅ ሆኜ የስንት ታላቄ ናት። ያኔ ሳጃን ባልዋ አልሞቱም። ደህና ኑሮ ነበራት። ታዲያ እትዬ አሰካለ እኛ ድሆች ስለ ነበርን በዓውደ ዓመት በግ አርዳ ትጋብዘናለች። ለፋሲካና ለእንቁጣጣሽ ዶሮ ትገዛልናለች። በኋላ የሰዋ ኑሮ ሲያሽቆለቁል እኔ ሀብት አገኘሁ። ዛሬ በደንብ ልረዳት በቅቻለሁ። ልጆችዋን አስተምርላታለሁ። የጠየቀችኝን አደርግላታለሁ።

«ይኸውልህ...... የኛ ነገር እስከዚሁ ነው። ሰው መቅበር ያቃተበት ክፉ ዘመን......» ስትለኝ፣ ውሠጃኝ ብያት ለቅሶው ቤት ሄድኩ። ቤትዋ ትንሽ ክፍል ናት። ከመጋረጃ ጀርባ አስክሬኑ ተቀምጧል። እህትማማቾቹ ሣጥን ላይ ቁጭ ብለው ያለቅሳሉ። ከሦስት ሴቶችና ከአንድ ሽማግሌ በስተቀር ሌላ ማንም የለም። ከእድር ተለምኖ የመጣው አራት አምስት አግዳሚ ባዶውን በራፉ አጠገብ ዝናብ ያካፋበታል። እንባዬ ሊመጣ ምንም አልቀረውም። ከልቤ አዘንኩ። ቤቱ ቀፈፈኝ የምታመም መሠለኝ። አንድ ሺ ብር ወርውሬላቸው ወጣሁ።

ከሠፈሬ ወይም ከዘመዶቼ ውጪ ሲሆን ግን ገንዘቤ ያሳሳኛል። «ደክሜ ነው ያመጣሁት» የሚል ሐሳብ ይመጣብኛል። ለዘመድም ሆነ ጓደኛ ካልባስ በስተቀር አንጂን አልዘረጋም። ያላሳደጉኝ ሁሉ «አሳድጌ አሳድጌ» ቢሉኝምም ሰዎች ከሰንፍና እስካላሰወገዱ ድረስ አንጀቴ አይላወስም። ገንዘብ ያልሠጠኋቸው ሁሉ፣ በስንፍና ሌባ ሆነ ያገኘኋቸው ዘመድ ተብዬዎች ሁሉ «እንደ ሰው ገንዘብ ስለዘነበለት ጠልቶኛል» እኔ ለራሴ ካልመሠለኝ ጉዳዬ አይደለም። በሥራው ታማኝና ትጉህ ከሆነ ማንም ባእድ ከዘመድ ይበልጥብኛል። ኖሞኒ ኖ ፈኒ - ነው ዋናው ነገር።

t.me/OLDBOOKSPDF

የዱሮ ጓደኞቼን በኑሮ ከበለጥኳቸው ቆይቻለሁ። አንዳንዶቹ አልቀናቸውም። ታደሰ ልብስ ሠፊ ነው። ዱሮም ከእጅ ወደ አፍ ነበር የሚኖረው። አሁን ደሞ ሳልሻጅ መአበት። ኪሮስ አውቶብስ ተራ አይታጣም። ደላላ ነው። ገረመው ውይይት ላይ ተቀጥሮ ሹፌር ሆኗል። ዓለማየሁ ብቻ ነበር ከነሱ ሁሉ ታታሪ። መጀመሪያ መስተዋት ሥራ ውስጥ ገብቶ ተጨማሪ ብርቱካን ቤትም ከፍቶ ነበር። ለነገሩ ደህና ገርቶለት ነበር። ከዛ በኋላ ምን እንደነካው አላውቅም። ሴት አብዝቶ መውደድ አከሰረው ይባላል። ገረመው በንግዱ ወረድ ሲል አይዞህ ብሎ ሞራል የጋረደለት ዓለማዬሁ ራሱ ተጋረደበት ይሉኛል። ዕድል የሚባለው ነገር ላካ ይሄንን ይመስላል ማለት ነው? ኧረ እንኳን የመርካቶው ቅዱስ ራጉኤል አነሱን አላረገኝ! የዱሮ ነገር ዱሮ አልፏል። ሀብት ይኑረኝ አይኑረኝ...... ለምን ላላፈ ታሪክ እጨነቃለሁ?!

የወትሮ ሥራዬን ጠዋት አሥራ ሁለት ሰዓት ላይ እጀምራለሁ። የሥራ ጓደኞቼን ተሯሩቼ እጨርሳለሁ። ምሳ ሰበላ እንኳን ሰዓቴን አላውቀውም። ወይ ሰምንት ወይ ዘጠኝ ሰዓት ሊሆን ይችላል። ብር ካለ ምን ለመብላት የሚያስብ መሠላችሁ? ምሳው ቁርሱ እራቱ ራሱ ራሱን እየገፋ...... የአጋፋሪው ዓይነት ፕሮግራም እያደረገልኝ ቁጭ ባልኩበት እፊቴ ይመጣልኛል። ስለ ጤንነት ግን አደራችሁን እንድታነሡብኝ።

የቀኑን ሥራዬን ከፈጸጸምኩ በኋላ...... መሸት ሲል..... ተራ ሰዎች የማያውቁት ቤት አገባና ከነጋዴ ጓደኖቼ ጋር ውስኪ እጠጣለሁ። እዚያ የምንገናኘው ጨዋ ቤት፣ ሴት አስተናጋጅ የሌለበት የጓደኞችን ግሮሰሪ መሆኑን እውቀን ነው። መኪኖቻችንን እንኳ የሚያውቅ ሰው እምብዛም የለም። «ሬ - ላ - ክ - ስ እናመጣለን። አንዱ ተነሥቶ በከተማው የደረሰውን ጉድ ያወራል። አንዱ ስለ ከአሜሪካ የጻፈለትን ይጨምራል። ውሸትክን ነው አይደለም እየተባባልን ስንነጫነጭና እበልጥሃለሁ - አትበልጠኝም - በሚል ዕውቀታችን ስንከራከር ደስ ይለናል።

በእንዲህ ዓይነቱ የሳውቅዮሽ ክርክር ውስኪ እንዴት እየተጠጣ የሚሄድ መሠላችሁ? ጫት የሚቅሙ ሰዎች ከኛ በላይ አመረቅኑም። በቃ ጠርሙስ ይወርዳል - ይጠጣል። ሌላ ይወርዳል - ይጠጣል - ሌላ - ሌላ - እያለ ሲቀጥል ጨዋታው ይደራል። መሣቅ ነው.....መፍነክነክ። እውነተኛ ሣቃችንና የራስ ትችታችን የተደበቅንበት የአዱኛ ዋሻ በርቅሶ የሚወጣው በዚያን ሰዓት ይመስለኛል።

ቆዩኝ አንድ ጊዜ - በቀልድ የሚያፍነከንከንን ተረባችንን ነካ ነካ አድርጌ ላውራላችሁ። ማታ ማታ ደምሴ ግርሰሪ ያለ ቀልድ ቢጻፍ መጽሐፍ ይወጣዋል።

«አይ ከሊፋ - ፑሽ አፕ እኮ አከሣህ። ስሊም ለመሆን ፈልገህ ነው?» ይላል ተሻለ። የሁለት ሆቴል ቤትና የአምስት ሱፐር ማርኬት ባለቤት ነው።

ከሁላችንም በፕሮግራም የሚኖረው ከሊፋ «ጡንቻዬንስ ለምን ረሳሀው?» ይለዋል፣ ኮራ ብሎ። «አንተስ ተደብቀህ ስፕሪንግ ትስብ የለ» ይተርበዋል እሱም በተራው።

የቅርብ ጊዜ ባለ ፀጋ የሆነው ግደይ ቀበል አድርጎ፣ «ቀንቶ ነው፣ ለምድን ነው ዝም የማትለው? ስፕሪንግ ቢስብ ዓይኑ ቢመታ አንተ ጋላፊ ነው?» ይላል።

«ታኮ ጫማ የማያደርገውን ትታችሁ ስለ ጤነኞቹ ታወራላችሁ» ጣልቃ ይገባል ደቻሳ፣ ወደ ተሰማ እየተመለከተ።

ተሰማ ተረብ በተረብ መመለስ አይችልም። ሲቀልዱበት ምንም አይመስለውም። በቁም እንገር ነው መልስ የሚሰጠው «ታኮ ጫማ የማደርገው እኮ አጭር ስለሆንኩ ነው። ለማማር ወይም ለማጌጥ አይደለም። ምን ያስገርማል?» ይላል ረጋ ብሎ።

t.me/OLDBOOKSPDF

እኔን ደግሞ የሴት አድናቂ በመሆኔ ይተርቡኛል።

«ሴት እንደመውደድህ እንዴት እንዳልከሰርክ ይገርመኛል»

ጥላሁን ገሠሠ እኔ እንደማውቀው

አርቲስቱ ትሁት ነው። በቅርብ ለማያውቁት ኩራተኛ ሊመስል ይችላል። ጳውሎስ ኞኞ በአንድ ወቅት (1958 ይመስለኛል) «ጥላሁን ገሠሠን ትዕቢተኛና ኩራተኛ አድርጌ እያየሁት እጠላው ነበር። አንድ ቀን መድረክ ላይ ካየሁት በኋላ ግን ድምፁና እንቅስቃሴው ብቻ ሳይሆን ትሕትናው ሰው አክባሪነቱ፣ ማርኮኝ አድናቂው ሆንኩ» ብሏል። ገጣሚና ደራሲ ሻምበል አፈወርቅ ዮሐንስም «ይህ አርቲስት እጅግ ብርቅዬ ነው። ገና ወደ ፊት ብዙ ተአምር የሚፈጥር ነውና ካሁኑ እንደ ቅርስ በቴሌቪዥን መቅረጫ እያስቀረጽን ለትውልዶች እንድናስተላልፍ ጥሪ አቀርባለሁ» ያለው ከ 40 ዓመታት በፊት ነበር።

ዛሬ ሁለቱም አንጋፋ የሥነ ጽሑፍና የጋዜጣ ባለሙያዎች የነበሩት ዕውቅ ሰዎች በሞት አንቀላፍተዋል። አርቲስቱ ግን አስተያየታቸውንና ምኞታቸውን አሟልቶ ከድንገተኛ አደጋና ከሐምም ስቃይ ግብግብ ገጥሞ፣ ሞራሉን ጠብቆ አድናቆቱ ከፍ እያለ ሄዷል እንዲሁም በዚህ አጋጣሚ «የጠላሽ ይጠላ» የሚለው (master piece) ዘፈኑ የሻምበል አፈወርቅ ግጥም ነው። «ሊሞቱ ሰሞን ኢትዮጵያን አስቤ ነውና የጻፍኩት አንተ ተጫወተው አሉኝ» ሲል አጫውቶኛል። «በየት ነው መንገዱ» የሚለውም ግጥም የሳቸው ነው።

የአርቲስት ጥላሁን ገሠሠ የሕይወት ታሪክ 60 ኛ የልደት በዓሉ በተከበረበት ቀን በ 1992 ዓ.ም ያቀረቡት ጊዜ ምንጊዜም የምረሳው አይደለም። እኔና «ከሌለህ የለህም፤ እኔ አላማረኝም የአሥራ ሦስት ወር ፀጋን» የገጠመለት ክፍሌ ኢየሱስ አበበ እስከዛሬ ድረስ ከአርቲስቱ ጋር ስንተዋወቅ ስልሣ ዓመታት ተቆጥረዋል።

ከጥቂቶች ጓደኞቹና አንዳንድ ሰዎች በስተቀር ሰለሱ ብዙም የማይታወቅ ሀቅ ነው። በጓደኝነት ቁጭ ብለን ስንጫወት ስንስቅም ሆነ ስናዝን ዝም ብሎ የራሱን ብቻ ሳይሆን የሌሎችንም ዘፈኖች ያንጎራጉልን ነበር። ጥላሁን ሌሎች ዜማዎችን ለውጦ ለዋውጦ ሲጫወታቸው ምን ያህል እንደ ሚያሳምራቸውና እባክህ ይቀረጽ እንደሚባል የታወቀ ነው። እጅግ የሚገርመው ግን እንዳትቀርጹት እያለ የሚወተውተው ገታራነቱ ነበር። አርቲስቱን በድምፅ ብትወዱትም በገትጋታነቱ ቅር ያሰኛችኋል።

«ድምፅ ማውጣትና አፍ አከፋፈት ያሳየኝና ያስተማረኝ እሱ ነው» ብሎ መሐሙድ አህመድ ሲናገር ሰምተናል። መሐሙድ ለኔም ሆነ ለብዙ ኢትዮጵያውያን ተወዳጅ የሆነ ዝነኛ ድምፃዊ ነው። ሌሎችም የቆዩና ወጣት የሆኑ የምንወዳቸው አርቶስቶች አሉ። ጥላሁን ገሠሠ የመሐሙድን ጨምሮ ከ«ዘራፌ» ጀምሮ እስከ ዛሬ የተዘፈኑትን አቆንጅቶ ለመጫወት በምንም ዓይነት ሁኔታ ሙብታቸውን ለመንካት አይፈልግም ሞክሮም አያውቅም።

አርቲስቱ ብዙ ጊዜ ዝምታን ይመርጣል ምሥጢር የመጠበቅና ሐሜት የመጥላት ባህርዩን እንደንቅለታለሁ። ብዙ ሰዎች ከዕድሜው አንስቶ እስከ ትዳር አለሙ ድረስ የተለያዩ ስሞች እንደሚሰጡት ቢያውቅም በማንም ላይ ጥላቻ ማሳደር እንደማይወድ እኔም ሁኩት በቅርብ የሚያውቁት ይረዱለታል። ግፍና በደል የሚደርስባቸው ወይም የደረሰባቸው ሰዎች ያሳዝኑታል። ለዚህም ይመስለኛል «ዋይ ዋይ ቢሉ» የሚለው ዜማው ላይ እንደታየው እንባው ቅርብ ነው።

t.me/OLDBOOKSPDF

ጥላሁን አንዳንዴ ሆድ ሲብሰው አይቻለሁ። ይኸውም እንደኛው ድምበጹን ከወውደዳቸው የተነሳ «ይሄን እንጕራጉልኝ......... ሚዜ ሁንልኝ.........» የሚሉት አፍቃሪዎቹ ሲበዙበት ነው። ለዚህም «ድምፅም እኮ እንደ ሌላው አካላችን ይደክማል - ባይደክምም ይጐዳል......» የሚል ቀልድ የቀላቀለ አባባል አለው። ይሄም ሆኖ ግን ብዙ ብዙ ጊዜ ታክተን ሳይል ለሚወዱት ሁሉ ጣዕመ ዜማውን አንቆርቁሯል። ለብዙ ብዙ ጊዜያት በትንሽ ክፍያ ለችግር የዳረገት አሠሪዎች እንደ ነበሩ ስናስታውስ እንደ ማንም ሰው ገንዘብ ሲያጣ ሆድ ቢብሰው አያስገርምም። የድምፅ ንጉሥና ዝነኛ መሆን ከሰብዓዊነት ጋር የተሟላ መሆን አለበትና!

ስለ ጥላሁን መናገር የምንፈልገው ስለ ዓይናፋርነቱ ነው። ዓይናፋር ስል ፈሪ ወይም ዳተኛ ማለቴ አይደለም። አፍጥጦ በተራ ደፋርነት በአንድ ጉዳይ ላይ የመግፋት ፍላጐቱም ሆነ ልማዱ የለውም። በተቃራኒ ፆታ ያለበትን ርብርቦሽ ሰዎች ሁኔታው ሳይገባቸው በተለያየ ግላዊ ትዝብት ሰውዬውን ሲያወግዙ ስሰማ ከጓደኝነት ያልመነጨ የራሴ አስተያየት - ይሄንን እንድናገር ያስገድደኛል። አርቲስቱ እኔ እንደማውቀው (ሁሉንም እንደዚያ ማለቴ አይደለም) ሌሎች ደፍረው ይገቡበታል ወይም ይመጡበታል እንጂ እሱ በቅድሚያ በርግዶ ሲገባ አይቼ አላውቅም።

ዝነኛነት ከየትም እንደሚጀምር ማንም ያውቃል። ከልቡ ጓዳ ገብታችሁ ብታዩት ግን ዝና አድናቆታችሁን በውል አዳምጦ መልስ መስጠት የሚቸግረው ሰው ነው። እውነት ለመናገር እኔ አንባቢዎቼን ፈርቼ ነው «ዝና የሚሰለቸው አርቲስት» ብዬ ስለሱ ብናገር ደስ ይለኝ ነበር። የተሠጣዋውን ታላቅነት እንደኛ የሚያይ ስላልሆነ ልቦለድ ብሰፍ «ደደቡ አርቲስት» ብለውም ደስ ይለኛል። የዛሬውን ግምት ውስጥ ሳያስገባ ነገ ሌላ መፍጠሩን ብቻ የሚያስብ ነው። ይሄንን ያልኩት፣ እኔ እንደማውቀው ከሆነ፣ ጥላሁን ገሠሠ ስለ ራሱ ስትነግሩት፣ ሊሰማችሁ አይፈልግም። ሰማኋችሁ ቢላችሁም ውሸቱን ነው። ምክያቱም ምንጊዜም የሚያስበው የግል ችግሩንና ተሰጥኦና በረጅም ጊዜ ልምድ ያዘጋጀለትን የኪነ ጥበብ አምላክ ነው። ታዲያ እግዚአብሔር ማንን እንዴት ይፍጠር ትላላችሁ።

ጥላሁን ገሠሠ በ 1932 ዓ.ም መስከረም 17 ቀን ከአቶ ገሠሠ ወ/ኪዳንና ከወ/ሮ ጌጤ ጉርሙ በአዲስ አበባ ከተማ ተወለደ። ከዚያ 13 ዓመት እስኪሞላው ድረስ ከሴት አያቱ ከወ/ሮ ነጌዬ አብደላ ጋር በወሊሶ ከተማ አደገ። «አያቴ ከሆያ ሆዬ በስተቀር የሙዚቃ ፍቅሬን አያቁም ነበር» የሚለው ጥላሁን በራስ ጐበና ዳጩው ት/ቤት ተምሯል።

ጥላሁን በልጅነቱ ወደ ሙዚቃ በጣም ያዘነብል ነበር። ሰንደቅ ዓላማው ሲወጣና ሲወርድ መዝሙሩን የሚዘምረው እሱ ነበር። ከጓደኞቹ ጋር ሲጫወት ያንጐራጕራል፣ መንገድ ሲሄድ ያንጐራጕራል። ብቻውን ሆኖ ማዜም እጅግ ደስ ይለው እንደ ነበር እሱም አብሮ አደግ ጓደኞቹም ያስታውሳሉ። ከትምህርት ከአራተኛ ክፍል ያላለፈ ቢሆንም መዝሙር አስተማሪዎቹ ከመቶ መቶ አስር እንደ ሰጡት ያስታውሳል።

ጥላሁን ራስ ጐበና ዳጩው ት/ቤት ሲማር ልዑል መኮንን ኃ/ሥላሴ ለጉብኝት መጥተው ሽለላና መዝሙር አስምቷቸው «አዲስ አበባ እንድትመጣ» ብለውት ነበር። ሁለት ጊዜ ለመምጣት ሞክሮ አልተሳካለትም። አንድ ጊዜ ቱሉ ቦሎ ደርሶ ሲመለስ አንድ ጊዜም በአንድ ሠርግ ላይ ዘፍኖ ተመልሷል። እኔ አምቦ ሁለተኛ ደረጃ ስማር ከወሊሶ ተመድበው የመጡ ተማሪዎች ስለ አርቲስቱ ሲያወሩ (ጓደኛቸው ነበርና) «ት/ቤታችን ፊት ለፊት አንዲት የግራር ዛፍ ሥር ቁጭ ብሎ ያንጐራጕር ነበር» ብለው ነግረውት ነበር። ጥላሁንም ይህንን ጠይቄው ሲመልስልኝ እውነት መሆኑን ገልጾልኝ ዛፏ ግን ዋርካ ነበረች ብሎኛል።

«ለመጨረሻ ጊዜ ወሊሶን ለቅቄ በመጣሁበት ቀን በጨርቅ የተሳችውን ማንገቻ ያላት ደብተር መያዣዬን ዛፉ ላይ አንጠልጥያት መጣሁ» ብሎኛል። «አቶ ኢዮኤል ዮሐንስን እንደ አባቴ እቆጥራቸዋለሁ። ምክንያቱም ልዑል መኮንን ሽለላና መዝሙሬን ባሰሟኋቸው ጊዜ አዲስ አበባ እንድትመጣ ብለውኝ መምጣት

t.me/OLDBOOKSPDF

እየፈለግኩ በተለያዩ ምክንያቶች ሳልመጣ ቀርቼ አቶ ኢዮኤል ወሊሶ ቴአትር ሊያሳዩ መጥተው አዲስ አበባ እንድትመጣ ብለው ሀገር ፍቅር ያስገቡኝና ሙያዬን ያስጀመሩኝ በመሆናቸው ነው። ታላቅ ሰው በመሆናቸው እጅግ አከብራቸዋለሁ» ይላል አንጋፋው አርቲስ።

እዚህ ላይ ጥላሁን ገሠሠ ዝነኛ መሆን የጀመረው መቼና እንዴት ነው? ብለን መጠየቅ ግዴታችን ይሆናል። ጥላሁን ሀገር ፍቅር ማኅበር እያለ ከ«ጥላ ከለላዬ» ጀምሮ በርካታ ዘፈኖችን በመሰንቆና በክራር ታጅቦ ዘፍኗል። ከእነዚህ መካከል «ብርቱካኔ» የሚባለውም አለ። ወደ ክብር ዘበኛ ሙዚቃ ክፍል ከገባ በኋላ ሠራዊቱ በወቅቱ ታይቶ የማይታወቀውን የጦር ትርዒት ሉሉልታ ላይ ሲያሳይ ይቺን ዘፈን (ብርቱካኔ) የ16 ዓመቱ ድምፃዊ በአኮርዲዮን ታጅቦ ሄልሜት አድርጎ ዘፈናት። ዘፈኗ ከሀገር ፍቅር አዘፋፈኑ እጅግ የምትጥም ነበረች። የዚያኑ ዕለት ተመልካቾቹ ሁሉ ስለ ጥላሁን ድምፅ ማማርና ማራኪነት ሲያወሩ አመሹ። የዝናው ችቦ በዚያች ጀምቦር ተቀጣጠለ ማለት ይቻላል።

ጥላሁን ሀገር ፍቅር ማኅበር ሲቀጠር ደሞዙ ሰላሣ ብር ነበር። በኋላ አሥር ብር ተጨምሮለት አርባ ብር ሆነለት። የክብር ዘበኛ ኦርኬስትራ በ1949 መጨረሻ በብር ሰማንያ ወሰደው። የቅርብ ጓደኞቹ እንደ ነገሩኝ በጣም የሚቀርበው ጓደኛው ፍሬው ኃይሉ ነበር። አንድ ሻይ ቤት ደብተር ላይ እየጻፉ «አቡሲታ» የተባለ ምግብ በሃያ ሳንቲም ይበሉ ነበር። (ሻይ ቤቷን እኔም ራሴ ከነባለቤቷ አውቃታለሁ አሁን ሱቅ ሆናለች)

ጥላሁን ብስክሌት መንዳት በጣም ይወዳል። ፍሬው ኃይሉ አሥር ሳንቲም አራት ኪሎ ዞሮ ለመመለስ ይከራያል። ግማሹን መንገድ ይነዳና ለጥላሁን ቀሪውን መንገድ ያስነዳዋል እና የበላውን የ20 ሣንቲም «አቡሲታ» ጥላሁንን ደብተሩ ላይ ያጽፈዋል።

አንደኛው ጓደኛቸው እንደነገረን ፓስቴ መብላት በጣም ይወዱ ነበር። አንዳጭ ሸሚዛቸውን እንደ ለበሱ ፓስቴ ሲበሉ ለሥራ ይፈለጉ ኖሯል። የዚያን ጊዜ የቴአትር ቤቱ ሥራ አስኪያጅ አቶ ኢዮኤል ዮሐንስ ድንገት ይደርሱባቸዋል። እነሱ ሸሚዛቸው ውስጥ ከተው ፍጥጥ። ፓስቴውም ዘይቱ ቀልጦ ሲያሳጣቸው ታየ።

ጥላሁን ብዙ ጊዜ ትርዒት ሲያቀርብ ተመልካቾቹን አይመለከትም። ዓይኖቹን ከመድረክ ወዲያ አሻግሮ ነው የሚመለከተው። ጓደኞቹ የዚህ ምሥጢር ምንድነው? ብዬ ጠይቄያቸው ነበር። አንዲት ቆንጆ ሴት አብሮ እንዲያያት ባለቤቱን ጠብቃ እየተከተለች አጠገቧ በየጊዜው ትቀመጥ ነበር። ጥላሁን አገሩ ገባውና እንደ ወደ መድረክ፣ አንዴ ከመድረክ ወዲያ፣ ወደ ሰማይ ወደ መሬት ለመመልከት ተገደደ። ይህ እስከ አሁን ልማድ ሆኖበት ቀርቷል ብለውኛል።

አርቲስት ጥላሁን ገሠሠ በሚመለከት የተመለከትኳቸውንና ያደመጥኳቸውን አንዳንድ አስደናቂ ሁኔታዎች በገጠመኝ መልክ ለማቅረብ እሞክራለሁ።

አንድ ጊዜ ጥላዬ ጨዋቃ የተባለው አርቲስት አንድ ዜማ ደርሶ ጥላሁን አስተያየት እንዲሰጠው ይጠራዋል። እኔና ክፍለ ኢየሱስ ይዞህ ሄደ። ጥላዬ ዜማውን በፒያኖ እየታጀበ አሰማን። «እስቲ ደግመህ ዝፈነው» አለው ጥላሁን። ደገመለት። ጥላሁን ጥቂት ጊዜ ሲያሰብ ከቆየ በኋላ «ጥሩ ዜማ ነው። ጥሩ ሠርተኸዋል። ግን እንግዲህ ቢሆንስ?» አለና በሚገርም ቅላጼው ሲያስረቀርቀው ሁላችንም ዘፈን ቀረን። እዚያ በቦታው ላልነበረ ሰው በእውነቱ ለማመን ያስቸግራል። ፍፁም ለውጦታል። «ጋሽ ጥላሁን እባክህ ዜማውን ልስጥህ አንተ ተጫወተው» አለው።

«ጥላዬ እኔ የማንንም ዜማ ተጫውቼ አላውቅም። ካስፈለገ ፕሮግራም አውጥተን አለማምድሀለሁ» አለው። ጥላዬም «እስቲ አንድ ድገምልኝ» አለው። እንደ ታዋቂው ጥቁር አሜሪካዊ የትራንፔት ንጉሥ ሉዊዝ

t.me/OLDBOOKSPDF

አርምስትሮንግ በአንድ ዜማ ተወስኖ የማያውቀው ጥላሁን በድጋሚ አሻሽሎ እዚያው በዚያው ለዋወጠው። «ሺህ ጊዜ ብለማመደው እንደ አንተ ላመጣው ቀርቶ አጠገብህ አልደርስምና አባክህ ሕዝብ ይስማ፣ ፈርሜ ልስጥህ» አለው ጥላዬ። «ጥላሁን ገሠሠ ሰጥቼዋለሁ ብለህ በጋዜጣ አወጣውና ልጫወተው» ብሎ እንደ ቀልድ ሲናገር ሁላችንም ተሳስቀን ተለያየን። ያን ቀን ጥላሁንን ለምትሀተኛ ድምጹና ችሎታው ጥላዬ ደግሞ ለዜማ ደራሲንቱና ልበ ቸርነቱ ሁለቱንም አደነቅናቸው። ጥላሁን ያንን ዜማ ረስቶት ይሆናል። አንድ ጥሩ ዜማ እንዳመለጠን ግን ላረጋግጥላችሁ እወዳለሁ።

ጥላሁን እንደ ዛሬ በጣም ውድ መኪኖችን ባልያዘበት ጊዜ በ 70 ዎቹ መጀመሪያ እየተበላሸች ታበሳጨው በነበረችው ሬኖ መኪናው እኔንና ብዙ ግጥሞች የገጠመለትን ክፍለ ኢየሱስ አበበን ይዞ ከወደ ለገሀር ስንመጣ ቸርችል ጎዳና ላይ ሙብራት አቆመን። መኪና ሲነዳ «ጎሪው»ን «ገብልዬ»ን «መላመላ»ን ለራሱ ማንጎራጎር ይወድ ነበር። ከእነዚህ አንዱን ይመስለኛል ሲያንጎራጉር አረንጓዴ ሜርሰዲስ መሪ የጨበጠች አንዲት ቆንጆ ልጅ ፍዝዝ ብላ ስታዳምት አየን። ወዲአይው ቀዩ ጠፍቶ አረንጓዴው በራ። መኪኖቹ ጉዞ ሲቀጥሉ ወጣቷ «ጥላሁን እንጉርጉሮህን ቀጥል፣ አትንቀሳቀስ። የትራፊክ እኔ እቀጣለሁ» ስትል ተነስተን ሄድን። ጓደኛዬ «ህ! ያንተ ድምጽ መኪናም ውስጥ ይፈለጋል፣ ቀይ መብራት ላይ እንኳ። አይ እምታደል!» አለ።

ለጥላሁን ሩኅሩህነት አዛኝነትና ሰው ወዳድነት ሁልጊዜ ምሳሌ የማደርጋት ዛሬ በሕይወት የሌልች አንዲት ሴት ነበረች። ይህቺ ሴት አሜሪካ ሀገር ከፍተኛ ባለሥልታን የነበሩ ኢትዮጵያዊ ወስደው የቤት ሠራተኛቸው ያደርጓታል። ዋሽንግተውን ዲሲ አንድ ዓመት ያህል እንደ ተቀመጠች ልጃቹ ይደፍራትና ታረግዛለች። በዚህ ጊዜ ያረገዘችውን እንድታስወጣ ያደርጉና ወደ ኢትዮጵያ ጥቂት ገንዘብ ሰጥተው ይልኳታል። በሁለት ወር ገንዘቡ ሲያልቅ ዘመዷ ቤት ቡና ቤት ትገባለች። ሁሉም ሰው «አሜሪካ» እያለ ይጠራታል። በእውነተኛ ስሟ አትታወቅም ነበር። ጓደኞቼን እየወሰድኳቸው ሲያይዋት ያዝኑላታል። አንድ ቀን ጥላሁንን ወስደነው ታሪኳን እንድታወራለት አደረግን። «ለራሳቸው ክብር አንቺን? ወይ አላስተማሩሽ ወይ አላኖርሽ! ወርውረው ጣሉሽ?» ብሎ እንዳለቀሰ ትዝ ይለኛል። ግጥም ፃፍልኝና ልዝፈነው ብሎ ነበር። ሳይሆን ቀረ እንጂ።

መደነቅን መቼም ማንም የሚጠላ የለም። ጥላሁንን ደግሞ ማንም ሰው እንደሚያደንቀው ግልጽ ነው። አንድ ጊዜ በብሄረ ጽጌ መናፈሻ የነበረው ትዕይንት ለዚህ ወልካም ምሳሌ ይሆነኛል። ጥላሁን ለአንድ ጓደኛችን ሚዜ ሆኖ ነበር።

የሙሽራ ዘፈኖች እየዘፈንን ጭብጨባው ሲጧጧፍ የሌላ ሠርግ አድምተኞች የራሳቸውን ቡድኖችና እቀንቃኞች ትተው መጥተው ከእኛ ጋር ተቀላቅለው ያጨበጭቡና እስክስታ ይወርዱ ጀመር። ጥላሁን ዘፈኑን አቋረጠና «ልብ አድርጉ። እኔ ጥዬ መሄዴ ነው። እምጡ ኮቴን! ሠርግና ሞት እኮ አንድ ቀን ነው። ሂዱ ወደ የሙሽሮቻችሁ» ብሎ ተቆጣ፣ ላቡን ከግንባሩ እየጠራረገ። ሰዎቹ ሲመለሱ ሥነ - ሥርዓታችን ቀጠለ።

አርቲስ ጥላሁን ገሠሠ በማኅበራዊ ሕይወት ውስጥ መሳተፍ ብቻ ሳይሆን መረዳጃ ማሕበር በመሳሰሉት ጉዳዮች ላይ አነሳሽ መሆንም ደስታው ነው። አንድ ጊዜ አሥር የምንሆን ሰዎች የመረዳጃ ማህበር መሥርተን በነበረበት ወቅት እኔ የማኅበሩ ፀሐፊ ሆኜ ሕጉን ባረቅም በጠቅላላው ማኅበሩ ይንቀሳቀስ የነበረው በጥላሁን የቃል ሕግ ነበር። እሱ ያለው ይፀድቃል! እሱ ያወገዘው ይሰረዛል። የሚያቀርባቸው ሃሳቦች የምናምንባቸው ቢሆኑም በአብዛኛው የሚገዛን ድምፁ ነበር። ከተጨቃጨቅን ሲያንጐራጉርልን ዝም እንላለን። ስብሰባ አቋርጦ መሄድ የሚፈልግም ካለ እሱ ሲያንጐራጉር ቀጭ ይላል። ሦስት ዓመት ከቆየንበት የማህበሩ ግንኙነታችን ገንዘብ ለማሰባሰብ የጥላሁን ዜማ ትልቅ ሚና ተጫውቷል። በኋላ «አንድ ዘፈን ስትጠይቁ ለማሕበሩ ሁለት ብር አስቀምጡ፣ ድጋሚ ስትጠየቁ አንድ ብር ያስጨምራል» የሚል ደንብ አወጣና የብር

t.me/OLDBOOKSPDF

ዓይነት ጠረጴዛው ላይ ይከመር ጀመር። የደሞዝ ዘሞን ቢያን ብር 30 የማያወጣ አልነበረም። በአንድ ቀን ብር 70 ያሰቀመጠም ከመካከላችን ነበር።

ጥላሁን ብዙ ብር እንድናዋጣ ሆን ብሎ ዘፈኑ ያስጥረዋል። ያኔ ድጋሚ እንጠይቃለን። ካፒታላችን ትንሽ ቢሆንም የመረዳዳት ጅምራችን የሚያበረታታ ነበር። በኋላ ግን በቀይ ሽብር ምክንያት መሰባሰብ አደኛ እየሆነ ስለ መጣ ለጊዜው ተበታተንና የማሕበራችን ነገር አከተመለት።

በመጨረሻም የጥላሁን ዜማ በአንድ ምሽት ያመጣውን ውጤት ልገልፅላችሁ እወዳለሁ። ካዛንቺስ ያለ ጓደችን ቤት ሆነን ሰናወጋ በድንገት አንድ ሴት ከጎረበኢት ሮጣ መጥታ ሳሎኑን አቋርጣ መኝታ ቤት ስትገባና በሩን ስትዘጋ ባልዬው ተከትሎ መጣ። ጥላሁን «የጠላሽ ይጠላ» የሚለውን ዘፈን ያንጐራጉር ነበር። በስሜት ተውጠን እርጭ ብለን እያዳመጥነው ያንቆረቁረዋል። ባልዬው ልክ ተንደርድሮ ሲገባና ገላጋዮች ሲይዙት ሰውዬውን እያየ ጥላሁን ገና በካሴት ያላስቀረፀውን ዜማ ጣራው እስኪሰነጠቅ ይለቀዋል። ሰውዬውም «ጥላሁን አለ እንዴ?» አለና እንደ መደንገጥ ብሎ ፊቱን ወደ እኛ አዞረ። አርቲስቱ ግን ቀጠለ። ሰውዬው ቁጭ አለ። ጥላሁን በዚህ ጊዜ (ሰውዬው ቁጭ ሲል) ዘፈኑን አቋረጠ። በሚያሳዝን አስተያየት መሬት መሬት እያየ «ወይ ቅዱስ ገብርኤል የጥልዬን ድምፅ ልሰማበት ወይስ የእሷን ለከፋ» አለ። አንድ ጊዜ ሳቃችንን ለቀቅነው።

t.me/OLDBOOKSPDF